

1958

MITROPOLIA BANATULUI

ORGANUL OFICIAL AL ARHIEPISCOPIEI TIMIȘORII
ȘI CARANSEBEȘULUI ȘI AL EPISCOPIEI ARADULUI

Vechi urme de pictură bisericească în Banat

ANUL VIII. Nr. 4—6 APRILIE—MAI—IUNIE 1958

: - : Editura Mitropoliei Banatului : - :

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
1215 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
U.S.A.

UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
1215 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
U.S.A.

P. 1

MITROPOLIA BANATULUI

ORGANUL OFICIAL AL ARHIEPISCOPIEI TIMIȘORII
ȘI CARANSEESULUI ȘI AL EPISCOPIEI ARADULUI

Vechi urm le pictură bisericească în Banat

ANUL VII Nr. 4—6 APRILIE—MAI—IUNIE 1958

: - : dăta Mitropoliei Banatului : - :

PIV 9075

INVIEREA DOMNULUI

Învieirea lui Iisus, actul culminant în istoria mîntuirii noastre, luminează puternic figura-I teandrică și ne deschide perspectiva unei vieți vecinice.

Biruința morții marchează în istorie cea mai strălucită confirmare pentru dumnezeirea Celui crucificat. Căci acordurile sinistre ale Patimilor sfîrșesc în finalul magnific al învierii.

Iubirea divină culminată în sublima apoteoză dramatică de pe Golgota și glorificată în miracolul învierii, ne deschide perspectiva, unei vieți vecinice. A învia Domnul, vom învia și noi. Credința în învierea Lui, este credința în propria noastră înviere. Credința în învierea morților ne-o confirmă Hristos Mîntuitorul prin cuvintele: „Amin, amin, grăesc vouă, că vine ceasul și acum este, cînd morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și care vor auzi, vor învia... Nu vă mirați de aceasta, că vine ceasul, cînd toți cei din morminte vor auzi glasul Lui, și vor ieși cei ce au făcut cele bune, spre învierea vieții, iar cei ce au făcut cele rele, spre învierea osîndeii” (Ioan, V, 25, 28—29). Învierea trupurilor, la sfîrșitul lumii, este spiritualizarea, eternizarea lor: „Așa a iubit Dumnezeu lumea, încît și pe Fiul său cel unul născut l-a dat, ca tot cel ce crede întru El să nu piară, ci să aibă viață vecinică” (Ioan III, 16).

Realitatea istorică a învierii, ca și celelalte minuni săvîrșite de divinul Învățător, a fost contestată dintru început de către farisei și cărturari, care căutau să eclipseze nimbul divinității lui Iisus. Negativitatea aceasta fariseică se perpetuiază prin secole înainte, în diverse sisteme raționaliste.

Inaccesibilitatea miracolului pentru rațiunea umană, precum și insuficiența metodelor de investigație pozitivistă, determină raționalismul liberalist să tăgădu-

iască prețiosul tezaur de argumente, care pledează elocvent pentru dumnezeirea lui Iisus.

Învierea Mîntuitorului în special, constituind dogma centrală a spiritualismului creștin, a stîrnit puternice opoziții raționaliste. „Ideia învierii unui trup mort n-a putut fi adoptată decît într-o vreme și de oameni cărora le lipseau noțiunile fiziologice, dobîndite de atunci încolo”. (Guignebert, *Manuel d'histoire ancienne du christianisme*, pg. 187 cf. L. Cl. Fillion „Iisus în fața științei”, trad. Dr. Gr. T. Marcu).

Obiecțiunile adversarilor se îndreaptă întîi împotriva relatărilor evanghelice, contestîndu-le autenticitatea lor istorică și taxîndu-le de mituri legendare postume. Evangeliștii însă — unii chiar martori oculari — redau cu deplină sinceritate, claritate și concordanță faptele petrecute.

Detractorii învierii au inventat multiple ipoteze în susținerea tezei lor.

Astfel Reimarus desvoltă ipoteza înșelăciunii, preconizată de Celsus, Porfiriu etc., afirmînd că trupul Domnului a fost furat din partea Apostolilor, care au răspîndit apoi ideia învierii Lui. Renan împărtășește și el această ipoteză în cartea sa „*Les Apotres*”, iar „*Vie de Jesus*” o termină cu moartea lui Iisus pe cruce, admitînd opera Lui cu excluderea supranaturalului: „Odihnește-te acum în slava ta nouă inițiator. Opera îți este sfîrșită... Mii de ani lumea se va înălța prin tine. Drapelul contrazicerilor noastre, tu vei fi simbolul în jurul căruia se va da cea mai înfocată luptă...”

Ipoteza înșelăciunii a fost reprobăta mai tîrziu chiar de teologi raționaliști, ca Reville, Keim, Reuss etc., Apostolii fricoși neîncumetîndu-se la asemenea fapte, custodia fiind destul de puternică.

Exegeții protestant Gottlob Paul și școala critică tûbingiană cu protagoniștii Ferd. Chr. Baur, Bruno Bauer etc. debitează ipoteza catalepsiei, din care a revenit, datorită aromătelor abundente și umidității mormîntului.

Moartea reală a lui Iisus o constată oficial ostașii, care observînd că Iisus deja murise, nu i-au fracturat fluerile picioarelor, ci unul din ei „cu sulita coasta Lui a

împuns și îndată a ieșit sînge și apă", semnul distinct al morții. Aromatele cu mirosul lor penetrant, bandajele giulgiurilor strîns lipite de corp și răceala mormîntului ar fi fost suficiente fiecare în parte să producă sufocarea, moartea unui trup extenuat, în urma atîtor suplicii.

At. Demian: Învierea Domnului

S-a imaginat apoi ipoteza tot atît de neîntemeiată, că sinedriștii ar fi ascuns trupul Mîntuitorului cu intenția de a priva poporul de adorarea lui. Ipoteza e lipsită de orice temei, întrucît sinedriștii ar fi destăinuit acest fapt, atunci cînd Apostolii își făuriseră din învierea divinului lor Invățător, cheia de boltă a doctrinei creștine, pulverizînd astfel propaganda apostolică.

Una din cele mai răspândite ipoteze este cea a halucinației, potrivit căreia învierea nu este un eveniment real, ci reflexul unei halucinații, autosugestii, Apostolii fiind obsedați în permanență de ideea fixă a învierii. Adepții reprezentativi ai acestei ipoteze sînt Strauss, Renan, Reville, Sabatier, Holsten, Hausrath, Pfliderer etc.

Netemeinicia acestei ipoteze se evidențiază din faptul că Apostolii aveau o constituție anatomică sănătoasă, halucinațiile fiind simptomele unei stări patologice, a unei debilitații mintale. De ar fi fost apariția lui Iisus, o simplă fantomă, acest lucru ar fi oferit Apostolilor numai o credință efemeră, incapabilă de a electriza și converti mulțimea. (Leonce de Grandmaison, Dogme et critique, pg. 227).

*Spiritismul prin doctrinarii săi, Allan Kardec, A. Bourgeois contestă la fel învierea corporală a Mintuitorului susținînd că trupul lui Iisus nu a înviat, ci s-a des-agregat, grație corpului fluidic. Aparițiile Mintuitorului s-ar fi făcut **cu** acest corp fluidic, eteric.*

Moartea reală și arătările lui Iisus după învierea Sa sînt dovezi puternice, care pledează pentru învierea Domnului, înviere care constituie corolarul operei Sale de mîntuire. Hristos cel înviat se arată în ziua învierii, Mariei Magdalenei și celorlalte femei mironosițe, lui Luca și Cleopa în drumul spre Emaus, apoi Apostolilor afară de Toma, cînd mîinîcă împreună cu ei și le spune: vedeți mîinile și picioarele Mele, că Eu însumi sînt; pipăiți-mă și vedeți... Așa este scris în lege, în Psalmi și în prooroci — și așa se cădea să pătimească Hristos și a treia zi să învieze din morți". (Luca XXIV, 36—48). Iar a opta zi după înviere se arată Apostolilor cu Toma împreună, cînd Apostolul necredincios, pipăind cu mîna sa coasta Mintuitorului, într-un moment de adîncă frămîntare interioară, cade cucernic la picioarele lui Iisus exclamînd: „Domnul Meu și Dumnezeuul meu" (Ioan XX, 28). S-a arătat apoi Apostolilor pe malul lacului Tiberiada (Ioan XXI, 1—13), mai tîrziu la peste 500 de credincioși (I Corinteni XV, 6) etc.

Investigațiile științifice mai noi, constituie documente palpabile, care dovedesc realitatea morții și învierii lui Iisus. În monumentala Catedrală din Torino se con-

servă giulgiul cu care a fost înfășurat trupul Domnului. Obiective fotografice și subtile analize chimice evidențiază vestigiile ranelor, demonstrând autenticitatea giulgiului. Savantul francez, Paul Vignon publică în 1938 în editura Masson, minuțioasele sale cercetări, referitor la epitaful menționat, concludând, că în giulgiul de la Torino a fost înfășurat cu adevărat „însuși Hristosul Istoriei”. Iar Paul Claudei, care face introducerea la această magistrală lucrare, spune: „Din negura trecutului, din mâinile imperiului bizantin, a ieșit la iveală o interesantă relicvă. Este o pânză pătată cu roșu, unde se distinge vag conturul unui corp și al unei figuri... Iată că în 1938 de pe acest document misterios obiectivul fotografic și placa dezvoltată scoate imaginea sublimă a aceleași figuri, care acum 1938 de ani, pe calvar, făcea pe centurion să exclame: „Acesta cu adevărat Fiul lui Dumnezeu a fost”.

Invierea Domnului, eveniment istoric, cu adânci rezonanțe în sufletele credincioșilor, rămîne piatra unghiulară, pe care este zidit sanctuarul doctrinar și haric al creștinismului. Din acest fapt de netăgăduit se desprind ca dintr-un centru solar toate adevărurile doctrinei creștine. Apostolul neamurilor cu drept cuvînt se exprimă: „Dacă n-a înviat Hristos, zadarnică este credința noastră”.

VICTOR VLADUCEANU

ZECE ANI DE LA INTRONIZAREA *Prea Fericitului Patriarh Justinian*

La 6 iunie a. c. se împlinesc 10 ani de la întronizarea Prea Fericitului Patriarh Justinian în scaunul de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

În acest deceniu s-a înregistrat în Biserica Ortodoxă Română un bilanț bogat de mărețe înfăptuiri, înfăptuiri ce au contribuit la ridicarea prestigiului Bisericii noastre dreptmăritoare, în țară și peste hotare.

Pe lângă îndeplinirea îndatoririlor impuse de apostolatul evanghelic, preoțimea noastră a activat și în spiritul apostolatului social, neizolându-se de viața clocotitoare individuală și socială a poporului, în drumul său spre lumină și progres social.

În aceste vremuri de profunde transformări structurale din țara noastră, Biserica Ortodoxă Română, prin Înaintestătătorul ei, Prea Fericitul Patriarh Justinian, și-a canalizat activitatea fără rezerve, pe drumul aspirațiilor poporului nostru în slujba înaltelor idealuri de pace și de înfrățire. Slujitorii altarelor ortodoxe române sînt prezenți în freamătul de viață nouă, activînd cu în-suflețire, alături de organele locale pentru ridicarea nivelului de trai al credincioșilor, pentru o viață mai fericită și îmbelșugată.

Preocupat în permanență de armonizarea apostolatului evanghelic cu cel social, Înstituitătorul Bisericii noastre s-a străduit neîncetat, de a crea din Biserică o instituție vie și activă, chemînd preoțimea noastră „la o muncă fără preget, în scopul făuririi omului nou, omului social, al păcii, al frăției, al cinstei și al muncii”.

În acest scop, pentru ca Biserica Ortodoxă Română să poată răspunde cu folos, înaltelor idealuri și năzuințe ale poporului nostru, preoțimea noastră prin cursurile

Prea Fericitul Patriarh Justinian

de îndrumare misionară și prin conferințele de orientare — totațtea prilejurii de reîmprospătare a cunoștințelor teologice, de orientare asupra problemelor sociale și de dinamizare a activității preoțimii pe teren bisericesc și social — a fost și este îndrumată să activeze în condițiunile climatului nou, să înțeleagă chemarea vremii și să fie alături de popor, contribuind la zidirea unei vieți mai bune.

Considerînd acțiunea pentru salvgardarea și consolidarea păcii ca o parte integrantă a misiunii Bisericii pe pămînt, slujitorii altarelor noastre s-au înrolat în acțiunea de luptă pentru pace, avînd conștiința, că valorile eterne ale umanității nu se pot impune decît într-o atmosferă de pace și liniște. În cadrul comitetelor locale de luptă pentru pace, la diferite mitinguri, adunări publice, conferințe etc., glasul preoțimii noastre — expresie strălucită a năzuințelor de pace ale credincioșilor noștri — răsună puternic, precizînd poziția Bisericii Ortodoxe Romîne, în problema păcii.

Animatorul și îndrumătorul acestei acțiuni pentru apărarea păcii, la care participă cu însuflețire Biserica noastră, este *Prea Fericitul Patriarh Justinian*. Prin pastoralele adresate clerului și credincioșilor, Intîistătătorul Bisericii noastre îi îndeamnă să activeze cu tot mai mult avînt în slujba păcii, a vieții și propășirii obștești, considerînd temeiul păcii și al împăcării: îndepărtarea războaielor. Conștient că nu poate fi un apostol al lui Hristos acela care se sustrage de la îndatoririle apostolatului social al păcii, în îndemnurile date clerului, Prea Fericitul Patriarh spune: „Prin lupta pentru sădirea păcii între noi, în mijlocul poporului nostru și pretutindeni în lume, noi nu facem, decît să îndeplinim misiunea noastră sfîntă de propovăduitori ai păcii, ca ucenici ai Domnului păcii“. În lume, — accentuiază atît de nimerit Prea Fericitul Patriarh — o singură forță e de neînvins: forța morală. De acest lucru nu au ținut seamă uneltitorii unui nou război. Partizanii păcii din lumea întreagă sînt numeroși, iar forța lor morală e așa de puternică, încît am asistat în ultimul timp la o retragere a forțelor agresiunii.

Valoroasa lucrare „Apostolat social“ a Prea Fericitului Patriarh ne dă în volumul IV „pilde și îndemnuri în lupta pentru pace“, reliefînd plastic contribuția excepțională a Întîistătătorului Bisericii Ortodoxe Romîne la consolidarea frontului păcii. În fiecare pagină din cele 518 ale acestei lucrări pulsează rîvna deosebită a Prea Fericitului Patriarh în marea acțiune pentru apărarea păcii. În diverse capitole se dau prețioase îndrumări, idei, sugestii, metode în vederea sălășluirii păcii și iubirii pe pămînt.

În ședințele Comitetului Permanent pentru Apărarea Păcii din R. P. R. și la diferite mitinguri, cuvîntul Întîistătătorului Bisericii Ortodoxe Romîne — glasul autorizat al Bisericii noastre — dă expresie voinței de pace a clerului și credincioșilor, cerînd cu hotărîre rezolvarea litigiilor internaționale pe calea tratativelor.

Ca și crainic al păcii și înțelegerii între popoare, Înaltul rostru Arhipăstor și-a desfășurat activitatea nobilă de salvare a păcii nu numai pe plan intern, îndrumînd preoții Bisericii Ortodoxe Romîne „să devină apostoli ai Domnului și ai păcii între oameni, apostoli ai libertății oamenilor, apostoli ai dreptății în lume“, ci și pe plan extern. În scrisoarea irenică trimisă tuturor Patriarhilor și Întîistătătorilor Bisericilor Ortodoxe Autocefale cu prilejul Sf. Sărbători ale Nașterii Domnului din anul 1956, Prea Fericitul Patriarh Justinian spune: „socotim dar, că datoria noastră a conducătorilor sufletești este să desfășurăm o activitate mai stăruitoare și mai chibzuită pentru a face să dispară dintre oameni pricinile neînțelegerilor, dezbinărilor și urii și să semănăm în locul lor bunăînțelegerea, unirea și dragostea frățască. ...Prin strîngerea legăturilor dintre Bisericile noastre surori și prin dezvoltarea acestor legături și cu celelalte Biserici eterodoxe, putem determina și promova apropierea și conlucrarea între toate popoarele lumii, în scopul dezarmării tuturor pornirilor dușmănoase, acțiunilor războinice, realizînd pacea pe pămînt și bunăvoirea între oameni“. Iar în scrisoarea trimisă Prea Fericitilor Patriarhi Atenagoras al Constantinopolului, Timoteus al Ierusalimului, Alexandru al III-lea al Antiohiei și

Cristoforos al Alexandriei, cu prilejul începerii Marelui Post din anul 1955, Prea Fericitul Patriarh Justinian spune: „Credința noastră în biruința cauzei păcii se întărește și mai mult, știind că din marele sobor al luptătorilor pentru pace fac parte și binecredincioșii fii ai Bisericii, pe care o conduceți Prea Fericirea Voastră. Strâns uniți în numele Dumnezeului păcii, căruia îi slujim, se cuvine în zilele acestea de răscruce pentru destinul omenirii să îndemnăm pe toți credincioșii dreptmăritori, pe care îi păstoriim, din țările noastre și mai ales pe frații și pe fiii noștri de neam și credință, care se găsesc în țările din apusul Europei, din Africa și cu deosebire din America, să semneze Apelul Consiliului Mondial al Păcii și să lupte fără șovăire împotriva războiului atomic. Să convingem prin cuvântul și prin pilda noastră pe toți credincioșii Bisericii noastre că războiul este o nenorocire obștească și să nu se lase nimenea amăgit de uneltirile războiului atomic“.

În multilaterală activitate a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian subliniem apoi reorganizarea învățămîntului teologic, trecerea învățămîntului religios pe seama Bisericii și așezarea lui pe noi baze. Reforma învățămîntului teologic înfăptuită de Întîișăvătătorul Bisericii noastre a creat pentru noile instituții de învățămînt teologic: școlile de cîntăreți bisericești, Seminariile Teologice, Seminariile Monahale și Institutele teologice de grad universitar, posibilitatea de a valorifica aspectul social al învățăturii creștine. Noile școli teologice, reorganizate pe alte baze, păstrînd regulile canonice și dogmatice, sînt îndrumate spre adevăratul apostolat social, răspunzînd tuturor năzuințelor și nevoilor poporului dreptcredincios.

Prin *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii ortodoxe române*, sancționat de Înalțul Prezidiu al Republicii Populare Romîne prin Decretul nr. 223-1949, s-a statornicit pentru întreaga noastră Biserică, o legislație bisericească, canonică și unitară pe baza celor două principii: autocefalia și autonomia. Acest Statut ca și diferitele Regulamente apărute, organizează întreaga noastră viață bisericească potrivit chemării și intereselor superioare ale Bisericii noastre dreptmări-

toare și vin să îndrume clerul spre îndeplinirea, cu conștiinciozitate a tuturor îndatoririlor impuse de apostolatul evanghelic și social.

Pentru promovarea culturii teologice, sub directa îndrumare și supraveghere a Intiiistătătorului Bisericii noastre, publicațiile periodice ale Sf. Patriarhii: „Biserica Ortodoxă Română“, „Ortodoxia“ și „Studii Teologice“, au apărut complet reorganizate. Profesorii Institutelor Teologice de grad universitar publică serioase studii de înaltă factură științifică, care aduc incontestabil o prețioasă contribuție la consolidarea patrimoniului spiritual al Ortodoxiei ecumenice. Iar în scopul adâncirii vieții duhovnicești a credincioșilor au ieșit de sub tipărița Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, o seamă de tipărituri, ca bogata: „Carte de învățătură ortodoxă“, „Carte de rugăcuni pentru tot creștinul“, „Noul Testament“. etc.

Apoi s-au tipărit numeroase cărți de ritual precum și manuale pentru Institutele Teologice.

Suflul de viață nouă, imprimat de Prea Fericitul Patriarh Justinian, ctitorul atîtor înnoiri în viața noastră bisericească, se resimte puternic și în mîinastirile noastre, unde astăzi rugăciunea se împletește armonic cu munca, prin organizarea diferitelor ateliere. Prin introducerea vieții de obște i s-a imprimat monahismului, adaptat la noile condiții de viață, un pronunțat avînt cultural. În fiecare mîinastire cu personal monahal mai numeros, au luat ființă cîte o școală monahală pentru ridicarea nivelului cultural al monahilor și pentru pregătirea viitoarelor cadre ale Seminariilor monahale.

Promovarea muzicii bisericești, arhitecturii, picturii, gravurii în filigran etc. evidențiază atît de fericit strădaniile Prea Fericitului Patriarh pentru dezvoltarea artei religioase.

Dar realizarea cu adevărat epocală a Prea Fericitului Patriarh Justinian este *Reîntregirea Bisericii Romînești din Ardeal și Banat*. Mărețul act istoric de la 21 octombrie 1948, desfășurat într-o atmosferă sărbătorească în Bălgradul Ortodoxiei străbune, va fi încrustat cu litere de aur în istoria Bisericii romînești. Părinteasca chemare adresată clerului greco-catolic de Prea Fericitul

Patriarh Justinian: „Nu vă mai lăsați amăgiți. Fiți vrednici romîni, ca și înaintașii noștri, care au păstrat cu viața lor tezaurul comun al neamului romînesc, toată legea și credința ortodoxă... cînd acest tezaur va înlesni revenirea voastră într-o singură Biserică, într-o singură credință” — a avut ecoul cuvenit. După 250 de ani, la 1 octombrie 1948, 38 de protopopi și preoți greco-catolici, exponenți autorizați ai clerului și credincioșilor greco-catolici din Ardeal și Banat, adunați la Cluj, au rupt legăturile cu care dușmanii încătușaseră o parte din poporul nostru, au lichidat un proces confesional de veacuri, hotărînd cu entuziasm revenirea lor la Ortodoxie. Iar în ziua de 21 octombrie 1948, la Alba Iulia, s-a consfințit, prin festivitățile grandioase ce au avut loc, reîntregirea Bisericii romînești din Ardeal și Banat.

Ziua de 21 octombrie 1948 a fost cu drept cuvînt un praznic al Bisericii ortodoxe romîne. cînd frați de aceeași limbă și cu aceleași aspirații și năzuințe spirituale s-au regăsit sub cupola magnifică a Ortodoxiei străbune.

Nu se poate trece cu vederea apoi inițiativa Prea Fericitului Patriarh Justinian de a proceda împreună cu Sfîntul Sinod la canonizarea sfinților naționali ieșiți din rîndul poporului nostru dreptcredincios. Intre aceștia strălucește și sfîntul Banatului, mitropolitul Iosif II cel Nou al Timișorii (1650—1656), la a cărui proclamare solemnă a canonizării (6-8 octombrie 1956) a participat și Prea Fericitul Patriarh Justinian în fruntea membrilor Sfîntului Sinod.

Ceea ce îl așează pe Prea Fericitul Patriarh Justinian la loc de cinste în istoria Bisericii Ortodoxe contemporane este reluarea legăturilor de frățietate cu Bisericile Ortodoxe surori și în special cu Patriarhia Ortodoxă Rusă și cea de Antiohia, în vederea consolidării frontului Ortodoxiei.

Cu toată diversitatea de limbi și națiuni, Ortodoxia își arcuiește cerul spiritual peste națiuni și își păstrează concomitent unitatea, care se manifestă prin unitatea de credință, de viață și prin formele culturale comune. Pentru păstrarea unității ecumenice, Bisericile ortodoxe surori, trebuie să-și mențină legăturile spirituale. Vizita

Sanctității Sale Alexei, Patriarh al Moscovei și al întregii Rusii în România în anul 1947, participarea Prea Fericitului Patriarh Justinian la solemnitățile ce au avut loc la Moscova la începutul lunii iulie 1948 cu ocazia aniversării a 500 de ani de autocefalie a Bisericii ortodoxe ruse și la a 40-a aniversare a reînființării Patriarhiei Bisericii ortodoxe ruse, ce a avut loc la Moscova la începutul lunii mai a anului curent, precum și vizitele, făcute de Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, Bisericilor Ortodoxe din Serbia și Bulgaria, au fost tot atâtea prilejuri pentru cimentarea legăturilor spirituale dintre Bisericile Ortodoxe. Reluarea relațiilor de înfrățire dintre Bisericile Ortodoxe surori servesc două cauze comune: *consolidarea patrimoniului spiritual al Ortodoxiei ecumenice și apărarea păcii*.

Ca o apreciere a bogatei sale activități și îndeosebi pentru strădaniile depuse în scopul întăririi ecumenicității ortodoxe, Prea Fericitul Patriarh Justinian a fost ales ca membru al Academiei Duhovnicești din Moscova, iar Prea Fericitul Patriarh Alexandru al III-lea al Antiohiei i-a conferit Ordinul „Sfinții Apostoli Petru și Pavel”.

La împlinirea a zece ani, de când Prea Fericitul Patriarh Justinian dirijează cu deosebită înțelepciune destinele Bisericii noastre, clerul și dreptcredincioșii creștini din Mitropolia Banatului îi exprimă Prea Fericirii Sale, prinosul lor de recunoștință și smerit omagiu, urîndu-i viață îndelungată în deplină sănătate și rodnică arhipăstorire.

INTRU MULȚI ANI, PREA FERICITE PARINTE
PATRIARHI!

REDACTIA

1 M A I

sărbătoarea muncii și a primăverii

Ziua de 1 Mai este sărbătoarea primăverii, este sărbătoarea solidarității a celor ce muncesc, de pe întreg pământul.

Sărbătoarea muncii, ziua de 1 Mai, unește sub un singur steag pe toate popoarele lumii care își manifestă în mod hotărît împotrivirea exploatării și asupririi omenirii.

În această zi, oamenii muncii se mîndresc cu succesele obținute în domeniile lor de activitate. În această zi își sărbătoresc victoriile și realizările în munca de zi de zi, toți cei ce sînt înrolați în marele front al socialismului.

Oamenii muncii de pe întinsul globului se înfrățesc în această zi, sub acelaș steag, în acelaș gînd, și cu același nădejdi. Toți au acelaș ideal. Să lupte și să apere libertatea, eliberarea popoarelor subjugate, pacea.

Această zi de mai, sărbătoarea primăverii, sărbătoarea celor ce muncesc, sărbătoarea nădejdlor, sărbătoarea libertății, este simbolul izbînzii asupra întunericiului, a libertății asupra sclaviei, a fericirii asupra suferinței, a dragostei asupra urii.

În această zi, an de an, de la un capăt la altul al lumii, popoarele își manifestă dreptul la viață, împotriva exploatării și asupririi. Își unesc forțele în lupta pentru binele omenirii și se angajează să apere libertatea, să împiedice deslănțuirea unui nou război, să apere pacea!

Clasa muncitoare, țărănimea muncitoare, intelectualitatea progresistă și alături de ei, toți cărturarii și oamenii de știință, din țara noastră, sărbătoresc ziua de 1 Mai, uniți în lupta pentru apărarea patriei, pentru binele poporului român, pentru o viață mai bună, mai fericită, pentru apărarea libertății și a păcii.

In ziua de 1 Mai, poporul român își manifestă solidaritatea cu toate popoarele lumii care luptă pentru pace și pentru independență națională, fiind hotărît să apere cu fermitate cauza păcii. In această zi, trece în revistă toate realizările din toate domeniile de activitate, angajându-se în noi acțiuni pentru a munci, pentru a lupta pentru o viață mai bună, mai fericită, pentru socialism, pentru pace.

Oamenii muncii din țara noastră sărbătoresc anul acesta, pentru a 14-a oară ziua de 1 Mai în condițiile în care puterea este în mâinile acelora ce au fost asupriți și exploatați. Mărețele realizări obținute de către eroicul nostru popor, sub conducerea Partidului clasei muncitoare, ne îndreptățește să privim spre viitor cu încredere și nădejde.

Sărbătorirea zilei de 1 Mai din acest an, prilejuește întărirea continuă a statelor de democrație populară, în frunte cu Uniunea Sovietică, care a dus și duce o luptă hotărîtă pentru asigurarea unei păci trainice între toate popoarele lumii.

Inițiativele luate de Uniunea Sovietică pentru asigurarea păcii și securității popoarelor, sînt îmbrățișate cu multă căldură și încredere de opinia publică mondială, care și manifestă tot mai mult simpatia față de marea noastră vecină. Hotărîrea istorică a Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice pentru încetarea, în mod unilateral a experiențelor cu armele nucleare și termonucleare chiamă și pe celelalte mari puteri să-i urmeze exemplul. Căci întreaga lume dorește pacea, și cere încetarea experiențelor nucleare, înarmarea atomică și să se ajungă la o înțelegere între toate puterile. Dar, față de aceste hotărîri, față de dorințele tuturor popoarelor, cercurile conducătoare din țările imperialiste, resping aceste propuneri, și continuă să mențină psihoza războinică.

Dar luptînd pentru pace, pentru înlăturarea acțiunilor războinice, pășim hotărît pe drumul cinstit și drept care duce spre marele ideal al omenirii: PACEA.

Fie, ca ziua de 1 Mai, sărbătoarea primăverii, sărbătoarea tuturor acelora care muncesc, care luptă pentru fericirea omenirii, pentru apărarea păcii, să însemne sim-

bolul izbînzii asupra acelor care îndrăznesc să ducă lumea la pieire, să fie ziua în care toate popoarele lumii își dau mîna și jură să lupte pentru înțelegere între oameni, pentru pace și o viață mai bună, mai fericită.

De aceea, lăpădînd ura și dorința de asuprire a semenilor noștri, călăuziți fiind de cele mai curate gînduri, să căutăm cu toții, ca prin toate acțiunile noastre, prin toate mijloacele, să combatem acțiunile războinice, duse de dușmanii păcii, să luptăm pentru libertate, pentru o viață mai bună, mai fericită, pentru pace, pentru înfrățirea tuturor popoarelor de pretutindeni.

Cuviosul mărturisitor Sofronie dela Cioara

Cuviosul Sofronie se trăgea din familia Popovici, de la Cioara Sebeşului. La botez i s-a dat nume.e de STAN, iar în călugărie numele de Sofronie. A sihăstrit multă vreme în Țara Românească, iar în anul 1756 s-a întors la Cioara, unde rivna sa pustnicească l-a minat să-și facă un mic schit în mijlocul codrului și să țină acolo cițiva tineri la învățătură. Părăsește mai tirziu schitul său și pleacă în locuri străine.

Cuviosul mărturisitor SOFRONIE de la Cioara

După ce străbătu o mare parte din ținutul Sebeşului și al Albei, indemnind cu multă rivnă duhovincească pe credincioși să nu se depărteze de credința dreptmăritoare, a suferit grea prigoană din partea papistașilor, care l-au aruncat în temnița grea din Bobilna. Scăpînd de aci, a stat două luni în ținutul Zarandului și apoi s-a îndreptat spre munții apusenî, ca să facă

din creștele lor cetate nebiruită dreptei credințe. Neputindu-l a-bate de la calea cea dreaptă, papistașii l-au prins din nou și l-au aruncat în temnița din Abrud. Scăpînd și de aci, credincioșii nu au mai vrut să-l părăsească, ci ca pe Domnul Hristos odinioară, îl însoțeau pururea cîte 12 bărbați temători de Dumnezeu ca niște apostoli înflăcărați.

În 14 februarie 1761, cuviosul Sofronie a ținut „Marele So-bor” din cetatea Bălgradului (Alba Iulia) în care cu cuvînte lipsite de meșteșug, dar pline de mîngăiere a cerut, în numele poporului romin, vîlădică pe seama dreptcredincioșilor din Ardeal.

Iar atunci cînd cu voia lui Dumnezeu a fost rînduit ca epis-cop ort. al Ardealului Dionisie Novacovici, cuviosul Sofronie, soco-tîndu-și împlinit lucrul său a plecat la sf. minăstire a Argeșu-lui unde s-a săvîrșit în pace, mutîndu-se în lăcașurile cerești. (Din Sinaxarul sfîntului).

Sfîntul Sinod, în 28 februarie 1950, căutînd la viața și pă-timirile lui, a găsit că este cu dreptate să fie ridicat la cinstirea cea după cuviință și a hotărît ca să se numere cu sfinții cei bine plăcuți Domnului și să se cinstească după toată pravila ca și cuvios mărturisitor al dreptei credințe în tot cuprinsul Bisericii noastre din Transilvania, rînduind ca zi de prăznuire, ziua de 21 octombrie.

Proclamarea solemnă a canonizării cuviosului mărturisitor Sofronie, odată cu a sfinților ierarhi și mărturisitori Iorest și Sava mitropoliți ai Ardealului, a cuviosului mărturisitor Visa-rion Sarai și a mucenicului Oprea din Săliște, s-a făcut în ziua de 21 octombrie 1955, de către I. P. S. Mitropolit Vasile al Banatului, împreună cu soborul arhieresc alcătuit din ierarhii Mitropoliei Ardealului și ai Mitropoliei Banatului, în „Catedrala Reîntregirii” din Alba Iulia, cu prilejul împlinirii a șapte ani de la reîntregirea Bisericii Ortodoxe din Ardeal.

Sinodul Permanent din 23 mai 1955, cu privire la chipul cuviosului mărturisitor Sofronie de la Cioara a hotărît:

Cuviosul Sofronie de la Cioara va fi zugrăvit în vîrstă de 60 ani, smolît la chip, purtînd barbă albă, vinjos la trup, îmbră-cat în vestimente călugărești. În compoziții va fi zugrăvit cu scene din viața lui.

S-a reprodus mai sus fotografia, după portretul său aflat în copie la schitul Afteia, raionul Hunedoara, pentru ca cei intere-sați (pictorii bisericești și preoții cu lucrări de pictură) să ia cunoștință.

DOMNUL IN SAMARIA

(Ioan, 4, 1—42)

Aktivitatea Domnului în Iudea este întreruptă din cauza prinderii lui Ioan Botezătorul, căci Domnul Iisus Hristos Se hotărărește, acum, ca să părăsească Iudea și să plece peste Samaria, cit mai curînd, la Galilea, pentru a nu le da iudeilor din Ierusalim ocaziunea, ca să-și reverse toată ura lor și asupra Sa. Ajuns la fîntîna lui Iacob, Domnul are ocaziunea, ca să vorbească cu o femeie Samaritană. Urmarea este, că El petrece între samarineni, în Sichar, 2 zile și își cîștigă, aici, mulți aderenți. Trece, apoi, prin orașelul Nazaret, unde își petrecuse anii tinereții Sale. Iar, de aici pleacă la Capernaum, în Galilea, unde dezvoltă o activitate mai îndelungată.

4.1. Evanghelistul nostru ne comunică, înainte de toate, timpul, precum și motivele, pentru care Domnul S-a hotărît să plece, atît de neașteptat, din Iudea. El scrie: „Deci, cum a cunoscut Domnul, că Fariseii au auzit, că Iisus face mai mulți învățăcei și botează decît Ioan — deși Iisus Insuși nu boteza, ci învățăceii Săi — a părăsit Iudea și S-a dus în Galilea”. Particola „decî” (ὁὖν), cu care se introduce istorisirea aceasta, arată, că cele ce se petrec, acum, sînt consecința unor întîmplări, cari au intervenit între timp. Ce s-a întîmplat anume, nu ni se spune. Totuși, din felul, cum se motivează plecarea Domnului din Iudea, putem întrevădea, că a intervenit un fapt deosebit de important. Fariseii au auzit, adică, că Domnul Iisus Hristos face mai mulți învățăcei și botează pe mai mulți decît Ioan Botezătorul. Faptul acesta nu era pe placul lor, precum nici de activitatea Botezătorului ei nu au fost prea încîntați (cf. Mt. 3, 7 ss.). Cu atît mai puțin erau încîntați de activitatea, pe care o dezvoltă, acum, Domnul Iisus Hristos. Nemulțumirea lor a atins un grad înalt, cînd au prins de veste, că activitatea Domnului are un răsunset chiar mai mare la popor decît cea a lui Ioan Botezătorul. Toată una lor se îndreaptă, acum împotriva Domnului, în primul rînd, din cauză, că Acesta pretindea, că este chiar Messia, în Persoană, și în Ierusalim, cu ocaziunea ultimelor sărbători de Paști își permisesese, să facă chiar și lucruri, pe care dinșii nu le puteau aproba (cf. 2, 13 ss.). De aceea dinșii, îndată ce li s-a adus la cunoștință că Domnul Iisus dezvoltă o activitate mai intensă și mai prodigioasă, decît cum

era cea a lui Ioan Botezătorul, socoteau, că față de această stare de lucruri nu mai pot rămâne pasivi ci trebuie să intervină, pentru a stinjeni și, eventual, a pune chiar capăt activității Acestuia. Mai sus (3, 22) evanghelistul nostru ne-a spus, că activitatea Domnului constă în a-Și câștiga cât mai mulți învățăcei și a boteza pe cât mai mulți membri ai poporului. La locul acesta evanghelistul ține, însă, să ne lămurească, că Domnul Iisus Hristos nu boteza, ci învățăceii Săi botezau. Domnul nu boteza, pentru că nu-și îndeplinise opera Sa de mîntuire, care avea să pecetluiească iertarea păcatelor noastre, și, apoi, pentru motivul, că nu dorea, să fie confundat cu Ioan Botezătorul și socotit un orgolios concurent al acestuia. Învățăceii Săi botezau, însă, pentru a continua activitatea Botezătorului sub egida Mîntuitorului, în condițiunile și cu nădejdi mult superioare. Despre efectele acestui botez, pus în paralelă cu botezul lui Ioan Botezătorul am vorbit mai sus (la 3, 25). Faptul, că numărul celor botezați de către învățăceii Domnului Iisus Hristos era mai mare decît al celor botezați de către Ioan Botezătorul și învățăceii lui, îi neliniștea pe Farisei, pentru că se vedeau greu amenințați de a-Și pierde tot mai mult prestigiul și autoritatea, de care se bucurau pînă atunci la popor. Din felul, cum evangheliștii sinoptici pun în legătură plecarea Domnului Iisus Hristos din Iudea în Galilea, spunîndu-ne, că Domnul face această călătorie, „după ce Ioan a fost prîns” (Mt. 4, 12; Mc. 1, 14; cf. Lc. 4, 14), noi putem deduce, că plecarea Domnului din Iudea în Galilea a fost motivată, de astădată, de prinderea lui Ioan Botezătorul. Fariseii, auzind, adică, că Irod Antipa, Domnul Galileei și al Pereeii, a pus capăt activității lui Ioan Botezătorul, internîndu-l în cetatea Macherus, credeau, acum, timpul sosit și binevenit, că să procedeze, la fel, și împotriva Domnului Iisus Hristos. Care li se părea un Personaj chiar și mai periculos decît cum a fost Ioan Botezătorul. Dar, Domnul, îndată ce a înțeles, cu ce gînduri dușmănoase se poartă Fariseii față de El, părăsește cît mai în grabă districtele Iudeii și pleacă, din nou, în Galilea. Evanghelistul scrie: „Îndată ce Domnul a cunoscut *ὅτι ἔρχομαι ὁ Κύριος*”). El se exprimă în felul acesta, pentru că Domnul era Atotștiutor și nu avea nevoie, ca altul careva să-L informeze despre cele ce se petrec (cf. 3, 25). Pe vremea aceea se pare, că Domnul Se afla, dacă nu chiar în Ierusalim, atunci nu departe de acest centru al iudaismului. Calea cea mai scurtă spre Galilea ducea peste Samaria. Pînă a ajunge în capitala acestei țări, care pe vremurile de atunci era Samaria sau Nablus (corupt din Neapolis), a trebuit să parcurgă din Ierusalim o distanță de cîm 55 km. Calea ducea, mai întîi, pe lîngă mormintele Regilor spre nord, apoi urcă ușor pe lîngă poalele de vest ale muntelui Scopus. La 4 km. călătorul se găsește în dreptul sătișorului, Sefat, care se pare, că este situat pe locul vechiului Nob (1 Sam.

21, 1 s.). După alt km. trecem pe lângă colina *Tell-el-Fufl*, care rămâne în dreapta noastră. Probabil, că aici se afla odinioară cetatea Ghibea a beniaminiților (cf. Jud. 19, 15). La stînga se văd ceva mai departe localitățile Beth-Hanina (= Anania, Neem. 11, 32), situată pe marginea unei coline, iar, ceva mai în fund sâtișorul *ed-Schib*. După cale de alt km. ajungem în dreptul localității *er-Ram* (vechiul oraș Rama al seminției lui Beniamin), care este situată la dreapta drumului pe o colină joasă. Localitatea aceasta forma, odinioară, frontiera de nord a vechiului regat Iuda (cf. 1 Reg. 15, 17; Ierem. 31, 15; Mt. 2, 18). De aici înainte calea încirnește spre vest și trece pe lângă o colină, pe care era zidită vechea cetate *Ataroth*. La depărtare de cam 15 km. de la Ierusalim, ajungem la *el Bire*, o localitate numită așa din cauza bogatului său izvor de apă. Probabil, că localitatea de azi este vechea cetate Beeroth, care aparținea cindva seminției lui Beniamin (cf. Ios. 9, 17; 2 Sam. 4, 2 ss.). De aici duc două drumuri spre nord, care după cîtiva km. se împreună apoi iarăși. Cel din dreapta duce prin localitatea *Betin*, care pare, că este identică cu anticul orașel *Bethel*, care în istoria sfîntă are un rol important ca loc renumit de cult (cf. Gen. 28, 19; Jud. 1, 23, 26; 21, 19). În regatul Israil, pe timpurile regelui Ieroboam I, localitatea Bethel devine centrul cultului divin idolostru (cf. 1 Reg. 12, 32; Amos 4, 4; 7, 13). De aici după cale de al 6 km. ajungem la *Ain Iebrud*, localitate situată la stînga drumului, pe marginea unei mici coline. De aici înainte calea coboară ușor în *Wadi el Haramiie*. Distanța de la Ierusalim și pînă aici este de cam 26 km. Aici pîcură dintr-un perete de stîncă apă proaspătă de izvor. Cealaltă cale duce din El-Bire (Beeroth) la stînga pe lângă ruinele *Kafr Murz*, mai întîi în șesul zis *Dschifna* și după cale de cam 3 km. la orașelul *Dschifna*. Acesta este identic cu vechea cetate *Gofna*, care a fost, pe vremuri, capitala uneia dintre cele 10 țoparii, în care romanii împărțiseră țara Iudeei. De aici calea spre nord duce prin *Ain Sinia* (= Ieschana din 2 Cron. 13, 19). Apoi coboară încet în *Wadi el Haramiie* și după cale de cam 1 km. ajungem la localitatea *Ain el Haramiie* (izvorul hoților). La dreapta drumului se înalță, în terase, cel mai înalt munte din Palestina de sud, muntele Tell-Assur, care are o înălțime de 1011 m. deasupra nivelului mării mediteranee. De la *Ain el Haramiie* duce iarăși numai o unică cale spre nord. După cale de cam 3 km. coborîm, mai întîi, într-o vale frumoasă. La stînga drumului se vede situată, pe o mică colină, localitatea *Sindschil*. Drumul urcă apoi ușor pînă ajungem pe culmea unui deal, care oferă călătorului priveliști încîntătoare. Spre nord, în mare depărtare, se vede creștetul acoperit cu omăt etern al muntelui Hemon. Apoi coborîm în valea *El Laban*. Sâtișorul de același nume (Libna, Jud. 21, 19) rămîne la stînga. Calea este accidentată. În curînd se așterne în fața noastră fru-

mosul și mănosul șes *El-Machna*, care are o lungime de c. 15 km. și o lățime de c. 7 km. Continuându-ne drumul spre nord, la dreapta rămâne localitățile *Beta* și *Averta* cu mormintele lui *Elezar* și *Pinchas* (Ios. 24, 33), la stînga *Huwara* și înaintînd pe lingă poalele de est ale mîiestosului munte *Garizim*, care se ridică în fața noastră, ajungem, în fine, la *fîntîna lui Iacob*, care se găsește în valea, care se întinde între muntele *Garizim* și *Ebal*, care se înalță spre nord. De la fîntîna lui *Iacob* și pînă la cetatea *Samariei* (= *Nablus*) mai este încă cale de numai 1½ km. (cf. *Bädekzer, Palästina und Syrien*, 1904, p. 158 ss.). Într-o distanță de la *Ierusalim* și pînă aici *Domnul* nu a putut-o parcurge într-o singură zi. El va fi înopțat într-o localitate, situată cam pe la mijlocul drumului, probabil, în *Betin* (*Bethel*), iar, a doua zi își va fi continuat călătoria sa spre cetatea *Samariei* (= *Nablus*).

4. Iudeii, cari plecau spre *Galilea*, nu-și luau calea prin *Samaria*, care era calea cea mai scurtă, ci plecau prin *Perea*, țara dincolo de *Iordan*, ocolind țara *samaritenilor*, cu cari de veacuri trăiau în grea dușmănie. Iudeii îi socoteau pe *samariteni* semipăgîni din cauza amestecului lor de sînge cu popoarele păgîne, cari invadaseră țara încă pe timpurile lui *Sennaherib* (*Sanherib*), regele *Assyriei*, care a trăit în sec. 8 î. d. H. și reușise, să-și întindă dominațiunea sa și pînă în aceste părți (cf. 2 Reg. 17, 24; *Esdr.* 4, 9 s.). Dușmănia dintre iudei și *samariteni*, în toată puterea ei, a izbucnit, însă, atunci cînd iudeii, reîntorși din captivitatea *Babilonică*, sub conducerea lui *Zorobabel*, începuseră să-și rezidească templul din *Ierusalim* și refuză de a primi și pe *samariteni*, ca să contribuie cu ceva la rezidirea templului lor (*Esdr.* 4, 3 ss.). *Samaritenii*, din partea lor, spre a se răzbuna pentru acest refuz răutăcios împotriva iudeilor, au zădărnicit, lungă vreme, zidirea templului din *Ierusalim* (pînă la anul 520 î. d. H.). Din vremurile de atunci *samaritenii* nu mai veneau la *Ierusalim*, că să se închine, ci își zidesc pe muntele *Garizim* un templu propriu (*Ios. Flaviu, Ant.* 11, 8, 2). Drep că, între timp, templul *samaritenilor* de pe muntele *Garizim* a fost dărîmat ș. a. la anul 129 î. d. H. de către *Ioan Hyrcan*. Cu toate acestea *samaritenii* continuau să-și păstreze vechile lor tradiții, moștenite de la părinții lor, zicînd, că pe muntele *Garizim* ei se pot ruga tot atît de bine ca și iudeii în templul din *Ierusalim* (cf. 1 Mcc. 3, 10; *Ios. Flav., Ant.* 12, 4, 1; 18, 2, 2; 20, 6, 1; *Bell.* 2, 12, 3). Dar, tot de atunci, nici iudeii nu se mai încumetau, ca să treacă din *Iudea* în *Galilea* prin țara *samaritenilor*. Cei care ar fi încercat, să o facă, se expuneau pericolului de a fi se refuza întrarea la frontiera țării (cf. *Lc.* 9, 52 s.), ba chiar de a fi uciși (cf. *Ios. Flav., Ant.* 20, 6, 1). Și, totuși, evanghelistul nostru scrie: „Dar, *El trebuia să treacă prin Samaria*”. Acest „trebuia (*εἶδε*)” ne spune, că *Domnul* Se găsea într-o situație atît de strîmtorată, încît a trebuit să recurgă la acest

expedient, de a-și lua, de astădată, calea spre Gaileea prin Samaria. Situația aceasta li vor fi creat-o Domnului Farisei. Domnul vroește, să scape de cursele, pe care I le pregăteau aceștia, pentru că vremea patimilor Sale încă nu sosise. Deși iudeu, Domnul trece prin Samaria, pentru că El, Fiul lui Dumnezeu, Care a venit, ca să mintuiască întreaga omenire, nu poate să împărtașească ura, care dăinuia de veacuri între iudei și samariteni. Dacă ar fi plecat spre Galilea și de astădată pe calea obișnuită, prin Perea, cu greu ar fi putut să evite, de a intra în contact cu cămenii, cari erau, întotdeauna gata, ca să se pună la dispoziția Fariseilor din Ierusalim.

5. Evanghelistul continuă a ne istorisi apoi următoarele: „Deci, vine într-o cetate a Samariei, numită Sichar, aproape de farina pe care Iacob o dădu-se lui Iosif, fiul său. Iar, acolo era fântina lui Iacob”. După o călătorie obositoare Domnul și cu învățăceii Săi ajung, în fine, în centrul Samariei. Poporul samaritean, drept că, trăia, de veacuri, în dușmănie cu poporul iudeu, după cum am spus mai sus. Dar, din punct de vedere politic țara Samariei forma împreună cu Iudea și Idumea teritoriul, peste care guverna, pe vremurile de atunci, procuratorul roman Pontiu Pilat (26—36 d. H.). Că privește „cetatea Samariei, numită Sichar”, la care vine Domnul, trebuie să spunem următoarele: Exegeții nu sint de acord, dacă avem să ne gândim la acea cetate, care, pe vremuri, a fost capitala Samariei și în sf. Crip-tură a T. V. se numește Sichem (cf. Gen. 33, 18 ss.; Iosua 20, 7; Jud. 9, 1 ss. ș. a.), sau la altă cetate a Samariei, care purta numele specific de *Sichar*. Cetatea Sichem era situată în valea frumoasă dintre muntele Garizim, care se înalță spre sud, și muntele Ebal, care se înalță spre nord. Muntele Garizim poartă, azi numirea Dschebel et-Tor sau El-Kibli, iar muntele Ebal numirea de Dschebel Eslamiile sau Esch-Schemali. Valea dintre acești doi munți este deosebit de bogată în izvoare de apă și de aceea și deosebit de mănoasă. Caracteristic este, că izvoarele din partea de vest a cetății se unesc, în curind, într-un pârâu, care după ce pune în mișcare mai multe mori, se îndreaptă spre vest și se revărsă în marea mediteranee. Izvoarele din partea de est a cetății trec prin mai multe grădini, pline cu cu pomi roditori, și apoi leagă în curs repede spre est, spre a se revărsa în valea Iordanului. Pe vremea, cind Patriarhul Abraham venise în țara Canaanului în „vatra Sichemului” locuiau canaanii (Gen. 12, 6). Mai târziu s-a așezat aici patriarhul Iacob ș. a. după ce s-a reintors din Mesopotamia (Gen. 33, 18 ss.; 35, 2 ss.). În apropierea acestei cetăți au fost înmormintate, mai pe urmă, osemintele lui Iosif, care au fost aduse din Egipt (Ios. 24, 32; cf. Fapt. Apost. 7, 16). În Sichem Iosua adunase întreg poporul, pentru a înnoi legătura acestuia cu Dumnezeu (Ios. 24, 1 ss.). Pe vremea regelui Rehabeam, aici, s-a adunat poporul și a luat hotărîrea.

ca semințiile de nord ale poporului lui Israel să se despartă de casa lui David (1 Reg. 12, 1 ss; 2 Chron. 10, 1 ss.). Ieroboam și-a ales Sichemul ca loc de reședință și l-a fortificat (1 Reg. 12, 25). Cam 50 de ani mai în urmă Omri își strămută reședința sa de aici la Thirza, pe care o rezidește din nou, dându-i numele de Samaria, nume, care înseamnă mai apoi asupra țării întregi. După ce partea cea mai mare a populației a fost deportată de către Assyrienii (c. 722 î. d. H.) au venit în țară coloniști păgini (2 Reg. 17, 24). În timpurile ulterioare cetatea Sichem devine iarăși capitala Samariei (Ier. 41, 5; Sirach 50, 26). Cu învoirea lui Alexandru cel Mare sicheemiții își zădesc pe muntele Garizim un templu (Ios. Flav., Ant., 11, 8, 4). Când Sichemul cade în mâinile lui Ioan Hyrcan, acesta dărimă templul lor de pe Garizim în anul 129 î. d. H. (Ios. Flav., Ant. 13, 9, 1; Bell. 1, 2, 6). Pe timpurile lui Iosif Flaviu (Bell. 4, 8, 1) și ale lui Pîiniu (5, 14) cetatea purta în gura poporului numirea de Mambortha sau Mamortha. În timpul războiului dintre iudei și romani Vespasian ocupă, la anul 67 d. H., cetatea și o dărimă. După cîtiva ani ea este rezidită și în onoarea împăratului roman Titus Flavius Vespasianus ea primește, acum numirea de *Flavia Neapolis* sau scurt zis *Neapolis*, numire, pe care cetatea aceasta o poartă încă și astăzi, adică *Nablus* (corupt din *Neapolis*). Exegeții (mai înșii Hieronym, Epist. 108 ad Estach., Abr. 13, quaest. hebr. in Gen. 48, 22; nom. Hebr. 98 s.m.a.), cari se gîndesc la cetatea aceasta, zic, că evanghelistul nostru a numit-o cu numele schimbat de Sichar, pentru motivul, că Patriarhul Iacob a cumpărat în apropierea aceșei cetăți o țarină (Gen. 33, 19). Cuvîntul Sichar ar deriva de la verbul Sacar (a cumpăra). După părerea altor exegeți cetatea ar fi fost numită Sichar, pentru că iudeii obișnuiau a-și bate joc de beția locuitorilor de aici (cf. Ies. 28, 2 s.) și nebunia celor ce credeau, că chipurile zeităților, cioplite de dinșii ar avea viață (cf. Avac. 2, 18). În cazul aceșei cuvîntul Sichar ar deriva de la adjectivul participial șicor (bețiv, sau mincinos). Dar încă Eusebiu (l.c., 297, 26) face deosebire între Sichar și Sichem și zice despre localitatea cea dintîi Sichar, că este situată *πρὸ τῆς Νέας πόλεως... καὶ ἐπὶ εἰς νυν δεῖκνυται* Și Hieronym spune odată, spre deosebire de cealaltă părere a sa, că „Sichar (est) nomen pagi fere mille passuum et dimidium a Sechem, orientem versus et a fonte Iacob passu ferme quingentos, caeciam versus, distantis, qui hodie dicitur Askar et Ain-Askar (cf. Pölzl, o. c., p. 95 s., n. 4). Totașă citim și în Itinerariul, pe care Bordigala îl face în anul 333 d. H. la Ierusalim. Aceșea scrie: „Inde (scil. a Sichen) passus mille locus est, cui nomen Sichar, unde descendit mulier Samaritana ad eundem locum ubi Iacob puteum fodit (cf. Tobler, Moliniar, Itinera Hierosolymitana, I, p. 16, Geneva, 1879). În Mischna se face amintire despre un șes, care este identic cu localitatea de azi Ain Askar (cf. Schwarz, Neu-

bauer, La géographie du Talmud, p. 170. În numirea (A'n) Aska putem recunoaște, de fapt, vechea numire Sichar. Localitatea de azi Al-Askar (vechiul Sichar) este situată la poalele de est ale muntelui Ebal, cam la o distanță de 3 km. de Nablus. Așa fiind, nu mai avem nevoie, ca să ne gândim la însăși cetatea Sichem-Nablu. La această cetate nu am putea, să ne gândim nici pentru motivul, că în această cetate nu pușă ducă cineva lipsă de apă, flat fiind, că aici se găseau o mulțime de izvoare, după cum am spus mai sus. De la localitatea Sichar mai spre sud, la distanță de cam 1½ km., se găsește fântina lui Iacob, la poala de est a muntelui Garizim, în vale. În Gen. 33. 19, citim, că Patriarhul Iacob și-a cumpărat în apropiere de Sichem o țarină. Pe această țarină și-a săpat, în stincă, o fântină adică pentru uzul propriu al turmelor sale. Că și patriarhii Abraam și Isaac și-au săpat, ocazional, fântini, citim la Gen. 21. 30; 26. 15, 18, 22, 25 ș. a. Fântina lui Iacob există încă și astăzi și stă în mare cinste la locuitorii din împrejurime. Fântina este săpată în stincă, iar, în partea ei de sus este zidită cu piatră. După știrile călătorilor mai vechi ea avea o adâncime de 105 urme, iar, nivelul apei era de 15 urme de înalt. După știrile călătorilor mai noi fântina are o adâncime de numai 75 urme și apa din ea este mult scăzută. În zilele noastre fântina a fost curățată și are o adâncime de 23—24 m. În partea ei de jos fântina are un diametru de 2—3 m. Apă este foarte bună și răcoritoare. Deasupra fântinei a fost zidită, încă în sec. 4 d. H., o biserică creștină. În timpurile saracenilor biserica a fost dărîmată (sec. 8 d. H.). Astăzi grecii își dau toată silința, ca să construiască deasupra fântinei lui Iacob, din nou, o biserică cit mai frumoasă și demnă de renumele mare al acestei fântini.

Evangelistul nostru continuă apoi a ne istorisi astfel: „Deci, Iisus, obosit de lungimea drumului, S-a așezat așa la fântină. Ora era cam a șasea”. Drumul pînă aici a fost lung și calea obositoare, intrucît terenul este destul de accidentat. De aceea nu ne putem mira, că Domnul a obosit. Fiind și om, trupul Său era supus aceluiași exigențe ca și fiecare trup omenesc. Numai în ce privește păcatul El Se deosebea de noi (cf. Mt. 21, 18; Phil. 2, 7; Hebr. 4, 15). Particola adverbială „așa (ὁυτως)”, care stă după verbul „S-a așezat (ἐξαδέξερτο)”, are înțelesul, că Domnul S-a așezat la marginea fântinii așa, cum venise, obosit, fără să Se mai descîngă și să Să facă măcar încîtva mai comod. În această ținută curioasă Dinsul aștepta evenimentele ce aveau să se desfășoare în curînd. Evangelistul ține să ne comunice chiar și ora, cînd au ajuns la fântina lui Iacob. Era cam a șasea. Ora a șasea, socotită de la răsăritul soarelui, coincide cu ora 12-a a noastră, căci noi socotim orele de la miezul nopții. Cu acestea ni s-a spus, că dinșii au sosit, aici cam pe la amiază, cînd arșta soarelui era mai dogoritoare și căldura de peste zi mai insuportabilă.

7. Ce se întâmplă la această fântină? Evanghelistul scrie: „*Vine o femeie din Samaria, ca să scoată apă*”. Chiar pe la amiază nu obișnuia, să vină nimeni, ca să scoată apă, din cauza căldurilor mari, cari se produceau, mai ales, pe la această oră de zi. Toți se îngrijeau, ca să-și aducă apa necesară dimineața și seara, pe răcoare. Atunci veneau cu toții, cu vasele lor, ca să-și scoată apă. Apa din fântini adinci se scotea cu ajutorul unei funii. Vasul adus se lega de funie și se slobozia pînă în fundul fântinei, ca să se umple cu apă. Apoi trăgeau în sus funia cu vasul plin cu apă. Fiecare își aducea funia sa. Bărbații duceau apa scoasă, de obicei, în foiuri de piele, în cari încăpeau mai multe vedre de apă. Femeile, dacă veneau după apă, duceau apă în vase nu prea mari de lut. Cu toate că vremea de pe la amiază nu era tocmai potrivită, pentru a veni după apă cale mai îndepărtată și a o duce pînă departe acasă, pe arșița dogoritoare a soarelui, de astădată, auzim, că vine o femeie, ca să scoată apă. Femeia, se zice, că este din Samaria, cu bună seamă, că nu în înțelesul, că ea vine într-acolo chiar din cetatea Samariei, care era situată spre nord-vest de aici, la distanță de cam 15 km., ci în înțelesul, că ea aparținea poporului samaritean, adică acelui popor, care de veacuri trăia în grea dușmănie cu poporul iudeu. Femeia scoate apă din fântină. Dar, ea, cunoscîndu-L pe Cel, ce stătea obosit, lîngă fîntînă, se vede, că după îmbrăcăminte, că este iudeu, nu se încumetă, ca să-i ofere puțină apă de beut, ca să se învîioreze, ci se gătește să plece spre casa ei. Atunci: „Iisus îi zice ei: Dă-Mi să beau!”. Domnul era, deci, nu numai obosit de calea îndepărtată, pe care o făcuse pînă aici, ci și insetat din cauza căldurilor de peste zi. Dar, cum nu avea nici vas, nici vreo funie, cu sine, ca să-și scoată apă din fîntînă, mai ales, cînd fîntîna aceasta era atît de adîncă, nu l-a rămas alta, decît, ca să ceară de la această femeie străină apă, ca să-și potolească setea.

8. Pentru a ilustra și mai bine situațiunea, evanghelistul ține, să ne mai spună încă următoarele: „*Căci, învățăcelii Lui plecaseră în cetate, pentru ca să cumpere merinde*”. Domnul Iisus Hristos rămăsese, așadar, Singur la fîntînă. Învățăcelii Săi plecaseră, între timp, cu toții în cetate, adică în cetatea Sichem, ca să cumpere merinde. Cum nimeni nu era pe lîngă Domnul, ca să-I fi putut da un pahar cu apă, ca să-și astimpere setea, care începuse a-L chinui, Domnul îi Se adresează femeii samaritence cu ruga, ca să-I dea Lui apă, să bea. A da unui călător insetat apă de beut, era, în părțile orientului, care, adeseori, este lipsit de izvoare de apă proaspătă, o faptă deosebit de bună. Orientalii apreciază această faptă ca faptă de îndurare și de dragoste față de aproapele. Mai ales femeile, cu inima lor bună și plină de îndurare, nu refuzau pe nimeni, dacă li se adresau lor cu o astfel de cerere. Am fi așteptat, deci, ca să auzim, că și această femeie

Ţi dă Domnului Iisus, cu drag, vasul cu apă, ca bînd din el, să-Şi potolească setea.

9. N-a fost aşa. Femeia samarineană refuză a-I da Domnului apă, să bea. Evanghelistul ne spune, că ea îşi motivează refuzul în felul următor: „Deci, îl zice Lui femeia samarineancă: Cum tu, fiind iudeu, ceri de la mine, care sînt femeie samarineancă, ca să bei, căci, iudeii nu au legături cu samaritenii?” Femeia samarineancă L-a recunoscut pe Domnul, fie după port, fie după grai, că este iudeu. Şi, cum samaritenii, de veacuri, nu mai întreţineau legături de dragoste, ci erau greu înduşmăniţi cu iudeii, nidi femeia aceasta nu crede, că ar putea să se tranşă spună peste aceste vechi tradiţii ale poporului său. De aceea ea răspunde, că nu poate înţelege, cum de cere El de la ea, care aparţine poporului samaritean, apă, să bea, aşadar, un serviciu, care ar fi împotriva tradiţiilor lor seculare, de duşmănie. Notez, că unii exegeţi sînt de părerea, că cuvintele: „Căci, iudeii nu au legături cu samaritenii” nu mai sînt cuvinte, pe cari le-ar fi risîit femeia samarineancă, ci că ar fi o observaţiune, pe care o face, la acest loc, evanghelistul nostru (aşa şi Knabenbauer, o. c., p. 164; Pöhl, o. c., p. 97 s.). Eu nu sînt de această părere, pentru că nu există nici un motiv plauzibil, care ne-ar putea determina, ca să negăm, că femeia samarineancă ar fi putut vorbi în felul acesta. Dimpotrivă toată atitudinea ei dovedeşte şi de altcum, că ea ştia, că iudeii nu au nici un contact cu samaritenii şi viceversa.

10. Oricare alt iudeu, care ar fi împărtăşit punctul de vedere al femeii samarinencii, ar fi trebuit, să se resemneze şi să răspundă femeii, că, în aceste condiţiuni, vede, că trebuie să renunţe la cererea sa. Femeia samarineancă ar fi plecat în drumul ei, fără să-i fi dat acestui străin apă, să bea. Domnul Iisus Hristos nu poate împărtăşi, însă, ura de veacuri, care dăinuia între samariteni şi poporul iudeu. El stă pe alt punct de vedere, că: „A răspuns Iisus şi i-a zis ei: Dacă tu ştii darul lui Dumnezeu şi Cine este Acela, care-ţi zice ție: Dă-Mi să beau, tu ai fi cerut cumva de la El şi El ți-ar fi dat ție cumva apă vie”. Domnul o învredniceşte pe această femeie de un răspuns deosebit de binevoitor, cu toate că ea a avut faţă de Dinsul o atitudine destul de brutală. Domnul îi atrage femeii, mai întii atenţiunea asupra faptului, că pentru ea este un mare dar din partea lui Dumnezeu, că ea s-a întîlnit cu Dinsul. Ea nu putea şti lucrul acesta, căci, dacă ştia, ea nu ar fi refuzat, ca să-L servească cu puţină apă din această fîntînă. În felul acesta atît de delicat Domnul trece peste gestul brutal faţă de Dinsul al femeii samarinence. Cît priveşte Persoana Sa Domnul ţine, să-i spună, că nu trebuieşte socotit la rînd cu fiecare iudeu. Acum faptul, că El i-a cerut ei apă, ca să bea, dovedeşte, că El nu împărtăşeşte, ca toţi ceilalţi iudei, ura de veacuri dintre aceştia şi samaritenii. Cererea sa a fost o cerere obişnuită între oameni, cari trăiesc laolaltă în raporturi de prietenie, bazată pe dragoste de aproape

pele său. Și, dacă și ea ar sta pe acest punct de vedere, că între oameni trebuie să existe raporturi de dragoste față de aproapele său, și, dacă ea s-ar fi găsit în situația Lui și ar fi cerut de la Dînsul apă, ca să bea, atunci, El nu ar fi refuzat-o, ci dimpotrivă i-ar fi dat ei chiar mult mai mult decît a cerut El. I-ar fi dat ei „apă vie”. Ce înseamnă „apă vie”? În țările orientului secetos se face deosebire între „apă vie” și „apă moartă”. „Apa vie” se numește apa de izvor spre deosebire de apa care este strînsă în cisterne. Aceasta din urmă este considerată apă moartă. Apa din cisterne, drept că, potolește și ea setea, dar nu are darul, să-l răcorească și învioneze pe acela, care a beut-o, precum răcorește și învionează apa din izvor, „apa cea vie”. Dar, Domnul nu S-a gîndit numai la atît, ci la mult mai mult decît atîta. El S-a gîndit la folosul cel incomparabil de mare, pe care îl aduc omului învățăturile Sale divine. Acestea sînt, în măsură și mai mare, în sare, ca să potolească, pentru totdeauna, setea, pe care o simte sufletul omului după adevărurile divine. Ele îl învionează, îl înalță și îl conduc spre înălțimile cerului.

11. Femeia samarineancă, drept că, nu se poate gîndi la această „apă vie” sufletească, ci se ține încătușată de înțelesul propriu al cuvintelor „apă vie”, pe care le-a auzit din gura Domnului. *„Femeia îi zice Lui: Doamne, nici găleată nu ai și fîntîna este adîncă. Deci, de unde ai Tu apa cea vie? Nu ești Tu mai mare decît Părințele nostru Iacob, care ne-a dat nouă fîntîna și a beut și el din ea și fiii săi și turmele sale?”*. Intrucît Domnul i-a zis ei, că are să considere ca un deosebit dar faptul, că s-a întîlnit cu Dînsul, și intrucît S-a și prezentat ca un om cu vederi superioare, femeia este gata ca să-l recunoască incîtva această superioritate și de aceea îi zice, acum, „Doamne”. Cu toate acestea ea nu poate înțelege, cum ar putea El, ca să-i dea ei acea apă, despre care i-a vorbit, cînd nu are la îndemînă nici găleată și cînd fîntîna este atît de adîncă, incît El cu mina Sa nu ar putea, ca să-i scoată ei din această fîntînă „apa cea vie”. Pentru a putea face un lucru ca acesta El ar trebui să fie un om mult mai puternic chiar și decît Iacob, Protopărințele lor. Acesta la rîndul său, a știut, să sape în adîncimile pămîntului și a găsit acest izvor bogat de apă, din care a beut atît el, cît și fiii săi și turmele sale. De aceea ea nu poate înțelege, cum ar putea El înfăptui ceea ce i-a pus în vedere.

13. Dacă vede, că femeia nu poate înțelege, cum ar putea El înfăptui ceea ce i-a pus în vedere, Domnul pentru ca să nu fie socotit de către ea un om, care înzadar, Se laudă pe Sine, creșt de momentul potrivit, ca să o lămurească, ce fel de „apă vie” este El gata, ca să-i dea ei, pentru cazul, că I-ar cere. Domnul o învrednicește de aceste lămuriri cu atît mai mult, cu cît din cuvintele ei Dînsul a putut desprinde, că el îl socotește pe Iacob și pe fiii acestuia ca Protopărinți ai ei. Știm, și de altcundă, că samaritenii se mindreau, că-și trag originea de la Efraim și Ma-

nasce, fiii lui Iosif (cf. Ios. Flav., Ant. 9, 14, 3; 11, 8, 6). De câte ori cereau interesele lor, ei nu ezitau, însă, să afirme, că nu sînt iudei, ci își trag originea de la mezii și perșii, cari au venit cîndva în țara lor (cf. Ios. Flav., Ant. 12, 5, 5). Evanghelistul scrie: „A răspuns Iisus și i-a zis ei: Oricare bea din apa aceasta, va înseta iarăși. Dar, cine ar bea cumva din apa, pe care Eu îi voi da-o lui, nu va înseta în veci. Ci apa, pe care (Eu) îi voi da-o lui, va deveni în el izvor de apă, ce saltă spre viață de veci”. În răspunsul Său Domnul vrea să arate femeii, că El, dacă i-a pus în vedere, că îi va da „apă vie”, a vorbit un adevăr. Dar, „apa cea vie”, despre care i-a vorbit, nu poate fi apă din fîntina aceasta, pentru că, ori și cit de proaspătă și înviorătoare ar fi ea, totuși, nu are calitatea să fie „o apă vie” în înțelesul cel mai propriu al cuvîntului. Căci cine bea din apa aceasta, va înseta iarăși. Ea stînge setea și înviorază numai pentru un timp scurt. Pe cînd apa, pe care o va da El, de va bea cineva din ea, nu va înseta niciodată. Ea va deveni în internul omului un izvor nesecat și îi va potoli setea pentru totdeauna. Ba, mai mult decît atît. „Apa cea vie”, pe care o va da El, va deveni în internul omului un izvor de apă vie, atît de abundent, încît va izbucni în sus și va sălta spre cer, spre a-i aduce omului, care este în posesiunea unui atare izvor de apă, viață de veci. Domnul aseamănă, deci, efectele binefăcătoare și mîntuitoare ale învățăturilor Sale divine, cu apa cea vie, care izvorăște dintr-un izvor, care nu scade, nici seacă vreodată, ci este dimpotrivă atît de bogat în apă, încît aceasta izbucnește cu putere și saltă chiar în sus. Înălțimea, pînă la care apa saltă în sus, depinde de bogăția apei, ce izvorăște. Cu cit izvorul de apă este mai bogat, cu atît apa, închisă de altcum în sinul pămîntului, saltă mai sus, îndată ce izvorul a fost descoperit. Nu trebuie să ne gîndim numai decît la fîntini arteziene (fîntini artificiale cu apă săltătoare, precum se construiau cîndva în ținutul Artois din Franța), pentru că există și izvoare firești cu apă săltătoare. Domnul aseamănă darurile grațiale, pe cari avea să le ofere omenirii, cu apa cea vie, pentru că, precum apa cea vie stinge setea trupului, totașa și darurile Sale grațiale, pe cari, dacă le primește cineva, sînt în măsură, ca să potolească, pentru totdeauna, setea sufletului său după bunurile cele spirituale. Apa curăță trupul de necurățenie și îl înviorază. Învățăturile și darurile grațiale ale Domnului curăță sufletul de toată întinăciunea și de tot păcatul și îl înalță în sfere tot mai înalte, pînă la cer, unde va afla o viață în veci fericită (cf. Is. 12, 3; 44, 3; Zach. 13, 1 ș.a.).

15. Femeia nu pătrunde nici acum înțelesul mai adînc al cuvîntelor Domnului. Din toate, cite i-a spus Domnul, ea a reținut doar numai atît, că apa, ce i s-a pus în vedere, este mult superioară apei din această fîntină și este în stare, ca să atingă setea omului pentru totdeauna. Și cum ea venise cale îndepărtată de cam 1½ km. de la Sichar și pînă aici, ca să scoată apă

din această fîntînă și să o ducă pînă acasă, ea îl roagă, acum pe Domnul, ca să-i dea ei această apă, zicîndu-i: „Doamne, dă-mi mie apa aceasta, pentru ca să nu însetez și nici să vin pînă acolo, să scot”. Femeia I se adresează Domnului, și de astă dată, ca și mai sus (v. 11), cucuvîntul „Doamne!”, pentru că a înțeles din cuvintele Lui, că este Cineva, Care este mult superior oamenilor de rînd. Notăm, că în v. 9 I-a zis numai: „Tu!” Ea, nici de astă dată, nu-I cere Domnului decît numai atît, ca să nu înseteze niciodată și nici să nu mai fie nevoită de a veni cale atît de îndepărtată pînă aici, ca azi, pe arșița soarelui de amiază, ca să scoată apă.

16. Dar, cum ea cere numai pentru sine acest beneficiu, Domnul îi pune în vedere, că ar fi dispus, ca să ofere acest beneficiu și celor mai întîmi ai ei. Noi citim în v. 16: „*Iisus îi zice ei: Mergi, cheamă pe bărbatul tău și vină încoace!*” Înțelesul proximal al acestor cuvinte ale Domnului este, că femeia singură nu ar fi în stare, ca să ducă cu sine apa cea vie, pe care Domnul este gata, ca să i-o dea, ci ea ar face bine, dacă ar chema și pe bărbatul ei, ca să vină încoace și să o ajutore de a duce apa. În felul acesta Domnul vroia, ca să o facă, ca ea să știe, Cine este El și ce trebuie să facă ea, ca să-și poată înălța sufletul la cele cerești.

17. Femeia nu poate urma, însă, imediat invitațiunea Domnului. Ea are ceva de zis. Evanghelistul scrie: „*A răspuns femeia și a zis: Nu am bărbat!*”. Femeia declară că nu are bărbat. Și, atunci, ar rămîne, ca Domnul să-i dea numai ei acea apă vie, de care i-a vorbit. Dar, ea nu I-a spus Domnului întreg adevărul, ci I-a ascuns acea parte de adevăr, care ar fi compromis-o greu în fața Lui. Dar, Domnul nu poate să o lase pe femeia aceasta în credința, că El se lasă mințit și nu știe întreg adevărul. De aceea auzim, că Domnul îi răspunde ei următoarele: „*Îi zice ei Iisus: Bine ai spus, că bărbat nu am. Căci cînd bărbat ai avut și acum, pe care-l ai, nu este bărbatul tău! Acesta adevărat ai grăit!*” Domnul îi descoperă, că știe, precis, întrucît ea I-a spus lui adevărul și întrucît I l-a tănuțit. Că „nu are bărbat” bine a spus. Așa este! Dar, ea I-a ascuns faptul, că pînă acum a avut 5 bărbați și acela, pe care-l are acum, nu-i este bărbat legitim. Acesta este bărbatul legitim al altei femei sau este un simplu concubin. Exegeții se întreabă, dacă și ceilalți 5 bărbați, pe care i-a mai avut, erau bărbați ei legitimi sau numai niște concubini de ai ei. Unii sînt de părere, că toți acești 5 bărbați ai ei ar fi fost concubini de ai ei. Părerea aceasta, însă nu se poate sprijini decît pe faptul, că la iudei nu exista obiceiul, ca o femeie să aibă, în timp relativ scurt, 5 bărbați legitimi, pe cari i-a pierdut, și că abia acum trăiește, în mod ilegal, cu alt bărbat, care nu este al ei. Totuși, cazuri, că o femeie pierde, la rînd, pe mai mulți bărbați legitimi ai ei, s-au mai întimplat (cf. Tobit, 3, 7 ss.). Deci, nu urmează, cu stringență, că bărbații ei

anteriori ar fi fost, cu toții sau, cel puțin, în majoritatea lor bărbați nelegitimi. Faptul, că Insuși Domnul îi deosebește pe acei 5 bărbați de accesul al 6-lea bărbat care este nelegitim, dovedește, dimpotrivă, că ceilalți 5 bărbați al ei vor fi fost bărbați legitimi. Cum de i-a pierdut atât de curînd, nu ni se spune. Despre acești 5 bărbați vezi și Knabenbauer, o. c., p. 171.

19. Cînd femeia va fi auzit din gura acestui om străin, că cunoaște toată viața ei din trecut și îi descoperă chiar și viața ei atât de ascunsă, pe care o duce ea acum, va fi înțeles, că acest străin trebuie să fie un om extraordinar. Ajunsă odată la această convingere, iată, ce-I zice ea Domnului: „*Îi zice Lui femeia: Doamne, vîd, că Tu ești un Profet!*”. Vrasăzică, numai un bărbat, iluminat de sus, un Profet al lui Dumnezeu, poate să-i cunoască toată viața ei și putea să știe și taina atât de ascunsă a vieții ei celei de acum. Dar, cum ea știa prea bine, că viața ei cea de acum este păcătoasă, ea trebuia, să-și zică, în adîncurile sufletului ei, și să se întrebe cum stau eu acum în fața acestui Profet al lui Dumnezeu pe Care L-am întîlnit aici? Ea simte, în sufletul ei, cum o mustră vocea conștiinței saje și aceasta îi zice ei, că trebuie, să-L roage pe Dumnezeu de iertare, ca nu cumva să fie și mai greu pedepsită, căci destul de amară Ț-a fost viața ei cea de pînă acum. Dar, în ce privește jocul de închinare ea are unele nedumeriri. De aceea auzim, că ea în proximal moment, continuă a-I grăi Domnului astfel: „*Părinții noștri s-au închinat în muntele acesta și voi ziceți, că în Ierusalim este locul unde trebuie a se închina*”. A ști, care este adevăratul loc de închinare avea pentru dînsa o deosebită importanță, pentru că numai în acei caz, cînd omul se roagă în adevăratul loc de închinare al lui Dumnezeu, el poate aștepta, că va putea obține Țertarea păcatelor sale. Ea știa că înaintașii ei s-au închinat „în muntele acesta”. Femeia va fi arătat cu degetul spre muntele Garizim, care se ridică în nemijlocita apropiere de fîntina lui Iacob pînă la o înălțime de 865 m. deasupra nivelului mării mediteranee. Muntele Ebal, deși cea mai înalt (924 m), era ceva mai departe, spre nord. Dacă s-ar fi gîndit la muntele dîn urmă, femeia ar fi trebuit, să zică: muntele „acela”, nu „acesta”. Munții Garizim și Ebal sînt amintiți încă în Deut. 11, 29 s.; 27, 12 ss. și Iosua 8, 33 ss. În dreptul acestor doi munți Iosua avea să rostească în fața întregului popor israilitean binecuvîntările sale peste cei, cari vor urma poruncile lui Dumnezeu, ce erau scrise în lege, dar, și blestemuri peste cei, cari s, vor încumeta, ca să le calce. Pe muntele Ebal Iosua a ridicat lui Dumnezeu un altar, zidit din pîetre necioplite, potrivit cu cele ce scria I,gea Mozaică (Ios. 8, 30 ss.). De altcîm muntele Ebal nu mai este amintit în sf. Scriptură. Muntele Garizim, însă, este amintit încă numai o singură dată ș. a. în cartea Jud. 9, 7 ss., unde ni se spune, că Iotham rostește în fața sicheimiților parabola arborilor, cari vreau, să-și aleagă un rege, care să domnască peste dînșii. Pe

vremurile lui Alexandru cel Mare samaritenii își zidesc pe muntele Garizim un templu (cf. Ios. Flav., Ant. 11, 8, 4; 2 Macc. 5, 23; 6, 2). Templul acesta a stat însă, numai 200 ani, căci la anul 129 î. d. H. a fost dărâmat de către Ioan Hyrcan (cf. Ios. Flav., Ant. 13, 9, 1). Totuși, locul, unde a stat altarul templului, le-a rămas samaritenilor un „loc sfânt” și „binecuvântat”. În fiecare an ș. a. cu ocaziunea sărbătorii zilelor de Paști, Arhiereul samaritenilor aducea, aici, un sacrificiu, junghiind 7 mii de cete în an pentru ispășirea păcatelor poporului. Femeia samarineancă știe, că acest loc de cult al lor este contestat de către cei din Ierusalim. Cei din Ierusalim susțineau, că numai în Ierusalim se cuvine și se poate închina cineva lui Dumnezeu. Acum ea vrea să audă din gura cea mai autoritativă a acestui profet al lui Dumnezeu, care este adevăratul loc de cult, pentru ca, închinându-se la locul convenit, să poată obține de la Dumnezeu iertarea greșelilor sale păcate.

21. Domnul este gata, ca să-i dea femeii toate lămuririle, pe cari i le cere sufletul ei chinuit de reproșuri atât de grele pentru păcatele ei. În ce privește, mai întâi locul de cult: „*Iisus îi zice ei: Femeie, crede-Mi Mie, că vine ceasul, cind nici în muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui*”. Domnul îi cere femeii, ca ea să primească, cu toată încrederea, ceea ce îi va spune El, acum, în ce privește locul de cult. El îi cere credință, pentru că rezolvirea chestiunii acesteia încă nu era fapt implinit, ci era rezervată unui viitor cit mai apropiat. Un adevăr care încă nu este înfăptuit, dar, a cărui înfăptuire rămâne rezervată unui viitor oarecare, în mod neîndoiebnic, poate fi îmbrățișat din partea unui om numai cu puterea credinței sufletului său. Credința face, că omul le socotește acele adevăruri viitoare ca deplin realizabile și își orientează încă de pe acum viața sa după ele. Cit de aproape sînt acele vremuri viitoare, ne spun cuvintele: „Vine ceasul”. Cu acestea Domnul îi pune în vedere, că nu vor mai trece ani pînă ce se va realiza ceea ce i-a spus, ci numai ceasuri, vrea să zică, un timp foarte scurt. În curînd, așadar, ea va înțelege, că cei ce se închină lui Dumnezeu nu vor mai trebui, să se țină legați nici de muntele Garizim și nici de templul din Ierusalim.

22. În rîndul al doilea, Domnul ține să o lămurească și în ce privește subiectul de cult, pentru că ambele chestiuni stau în cea mai strînsă legătură laolaltă și nu se pot înțelege una fără de alta. Domnul continuă, deci, de a-i vorbi ei astfel: „*Voi vă închinați la ce nu știți, noi ne închinăm la ce știm, că mîntuirea din iudei este*”. Cuvintele acestea au făcut exegeților multă bătaie de cap. Pentru a le putea pătrunde pe deplin înțelesul, noi nu trebuie să pierdem din vedere, că Domnul însuși ne spune, că a vorbit aceste cuvinte, avînd în vedere problema mîntuirii care vine din iudei. Dacă samaritenii se roagă unui Dumnezeu special al lor, care nu dă garanța unei mîntuirii,

pe care o aşteaptă poporul iudeu, atunci ea nu ştiu, pentru ce se roagă iudeii, însă, ştiu, pentru ce se roagă, căci este netăgăduit, că „mîntuirea vine din iudei”. Samaritenii, nici nu pot, să se aştepte la un Mîntuitor, care să le vină din sinul lor propriu, cum aşteaptă, cu toată certitudinea, poporul iudeu. Cum de vine, că samaritenii nu ştiu aceste lucruri? Noi răspundem următoarele: Samaritenii se ţineau numai de cele 5 cărţi ale lui Moisi. In aceste cărţi, drept că, se găsesc unele locuri Messianice ş. a. Gen. 49, 10; Deut. 18, 15. In baza acestor locuri şi samaritenii aşteptau venirea unui Mîntuitor, pe care-L numeau „Taheb”, adică Restauratorul. Atita tot. In aceste condiţiuni ei credeau, că este vorba numai despre o restaurare a situaţiunii lor politico-naţionale şi că Restauratorul le va veni din rîndurile lor proprii. La această părere greşită ei au putut ajunge, pentru că in cărţile lui Moisi nu se precizează, de unde le vine mîntuirea. Ei nu aveau, deci, de unde şti, că mîntuirea vine din iudei. Iudeii, însă se ţineau legaţi nu numai de cărţile lui Moisi, ci şi de cărţile profetice ale T. V., in cari se precizează, in termeni tot mai clari, că Mîntuitorul Se va naşte din familia lui David, in Bethleemul Iudeii, chiar in vremurile de acum, şi, tot atit de precis, se arată şi intru ce va consta activitatea Lui cea mîntuitoare.

23. Această neştiinţă a samaritenilor cu privire la locul de cult şi mîntuirea lor, trebuie, acum să dispară. In locul acestor stări nedepline şi provizorii, trebuie să vină, acum, stări normale, depline şi definitive. Domnul continuă a-i vorbi femeii, deci, astfel: „Că vine ceasul şi acum este, cînd adevăraţii inchinători se vor inchina Tatălui in spirit şi adevăr”. Domnul o anunţă pe femeie nu numai că „vine ceasul”, cum a zis mai sus, ci că ceasul a şi venit, este „acum”. El vorbeşte astfel, pentru că El era chiar adevăratul Mesia, Care a venit in lume, ca să soluţioneze, in mod definitiv, toate chestiunile de cult. Prezenţa Lui este dată chiar in momentul de faţă. Domnul are in vedere pe „adevăraţii inchinători (*ἀληθινοὶ προσκυνῶνται*)”. Aceştia nu vor fi ca inchinătorii de pînă acum, ci se vor deosebi sufleteşte de aceştia. Cei de pînă acum cred, că se pot inchina lui Dumnezeu numai in locuri anumite ş. a. sau in Ierusalim sau pe muntele Garizim, şi nu ştiu, că sacrificiile, pe cari le aduc, nu sînt in stare, să le aducă lor adevărata mîntuire, ci că acestea prefigurează numai adevăratul Sacrificiu pe Care numai Domnul poate să-L aducă, pentru a împăca omenirea cu Dumnezeu şi să ne exopereze nouă adevărata şi deplină iertare a păcatelor, cu cari noi, oamenii, am jignit Maiestatea lui Dumnezeu. „Adevăraţii inchinători” sînt aceia, cari vor şti, că Domnul ne-a împăcat pe noi, cu adevărat, cu Dumnezeu, şi vor şti, unde şi cum trebuie să se inchine dinşii lui Dumnezeu in scopul mîntuirii lor. Ei se vor inchina lui Dumnezeu şi-L vor numi „Tată”, precum il numeşte şi Fiul Său, Care este Domnul Iisus.

Hristos. Cuvintele „în spirit și adevăr” (*ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ*) „au fost diferit interpretate. Ce înseamnă „a se închina în spirit”? Spiritul este opus trupului. Trupul, fiind material, este legat de manifestările sale de contingentele de timp și loc. Spiritul, fiind imaterial, nu este legat de aceste contingente. El se poate manifesta oricând și ori și unde. „A se închina în spirit” înseamnă, așadar, a se închina în acea sferă largă, care este îngăduită unui spirit omenesc, fără a fi limitat de timp și loc, sau altfel zis: Ori când și ori unde. Cu acestea ni s-a spus, că „adevărații închinători” spre deosebire de închinătorii de pină acum, care se închină numai „trupește”, vor putea să se închine lui Dumnezeu nu numai în anumite zile de sărbătoare, ci ori și când, în orice zi și noapte și la orice ceas. Ei nici nu vor mai fi legați de un loc anumit de cult, cum este, astăzi, Ierusalimul pentru iudei sau muntele Garizim pentru samariteni, ci se vor putea închina în orice loc se vor afla, în fiecare localitate, pe pământ, sub pământ sau în aer. Și aceasta cu atât mai mult, cu cât și Dumnezeu, fiind Spirit absolut, este mai presus de timp, pur și veșnic și mai presus și de contingentele de loc sau, altfel zis, pretutindeni de față. „A se închina în spirit” înseamnă a se închina în sfera de competență a spiritului omenesc, nelimitat de timp și loc. În rîndul al doilea, Domnul zice, că vor trebui, să se închine „în adevăr”. Adevărului îi este opusă minciuna sau ceea ce nu corespunde cu realitatea, ci este numai ceva imaginar și înșelător. Iudeii și samaritenii cred că prin sacrificiile de animale, pe care le aduc, vor putea împăca pe Dumnezeu și vor putea obține prin ele factica iertare a păcatelor lor. Ei se încred în sacrificiile lor și nu știu, că acestea sînt numai icoana adevăratului Sacrificiu de expiere, pe care-L va aduce Mintuitorului pentru păcatele noastre. Numai acela care își va pune toată încrederea sa în Mintuitorul se va mîntui cu adevărat. Acest cult al lui Dumnezeu va fi un cult plinit „în adevăr” și nu în forme imaginare, cari nu redau adevărata stare a lucrurilor. Cultul creștin se găsește pe linia întregului adevăr sau este „în adevăr”. Nota aceasta este nota caracteristică a cultului divin creștin. Timpul pentru înstăpînirea acestui cult a sosit deja. El va înlocui cultul divin, mîrgînit la loc și timp și imaginat și lipsit de efectul dorit al cultului divin de pină acum, din timpurile T. V. Pentru ca femeia să-L poată înțelege mai bine, de ce i-a vorbit în felul acesta, Domnul ține, să-i arate femeii și temeiurile, pentru cari noul cult divin va trebui să întrunească condițiunile de mai sus. El zice: „Căci și Tatăl caută astfel de închinători ai Săi: Spirit este Dumnezeu și cei ce I se închină Lui trebuie să I se închine în spirit și adevăr”. Conjunctiunea „și” (*καὶ*) „din fruntea propoziției ne spune, că nu numai Domnul Iisus Hristos dorește, ca adevărații închinători ai lui Dumnezeu să se închine în felul arătat mai sus, ci aceasta este și dorința „Tatălui Său”. Nu-

mindu-L pe Dumnezeu „Tatăl Său“, Domnul Se descoperă, că este Fiul lui Dumnezeu ș. a. în înțelesul cel mai propriu al cuvintului, căci într-acest context nu încap altfel de vorbire decât acela, care redă adevărata stare a lucrurilor. Domnul zice despre Tatăl Său, că „caută (*ἐρεῖ*)“ astfel de închinători. „A căuta“ exprimă ceva mai mult decât „a dori“. Cel ce caută, ține să afle chipuri și mijloace, prin cari să-și poată realiza dorințele sale. Dumnezeu caută oameni, cari să I se închine în spirit“, pentru că și El este Spirit. Ce înseamnă, că Dumnezeu este Spirit? Înseamnă, înainte de toate, că Dumnezeu nu are trup material. Neavînd corporalitate materială, Dumnezeu nici nu cade în condițiunile de timp și loc, ca omul, care pe lingă sufletul spiritual este înzestrat și cu trup material. Necondiționat de timp și loc, Dumnezeu este, întotdeauna, pretutindeni de față și, atunci, omul I se poate închina Lui nu numai în orice vreme, ci și în orice loc. Apoi trebuie să zicem, că Dumnezeu ca Spirit absolut intrunește în gradul cel mai înalt și în mod absolut calitățile de adevăr, bine și frumos. Și, atunci, și omul, dacă vrea să întrețină raporturi cuvenite religioase cu Dumnezeirea, trebuie să țină seama de aceste calități absolut depline ale Ființei divine și să se conformeze integral acestora. Dacă Dumnezeu nostru nu ar fi Spirit absolut deplin, ci numai un Dumnezeu închipuit de noi, imaginar, ireal sau poate chiar material, atunci închinarea noastră ar putea fi mai prejos și potrivită slăbiciunilor noastre omenesti și înșelătoare, ca în cultele politeiste. Ea nu ar trebui să fie o închinare „în spirit și adevăr“.

25. Din toate, cite i-a spus Domnul, femeia samarinencă a putut să rețină, cel puțin atît, că El îi vorbește ei despre niște vremuri noi, pe cari le va inaugura Messia îndată ce va veni. De aceea „femeia îi zice Lui: Știu, că vine Messia Care Se cheamă Hristos. Cînd va veni Acela, ne va spune nouă toate“. În baza locurilor Messianice din Gen. 49, 10 și Deut. 18, 15, samaritenii puteau să știe, că vine un Messia. Dar, vremea, cînd vine, dinșii nu o puteau ști, pentru că timpul venirii Mintuitorului rîl comunică mult mai tîrziu Profetul Daniil (9, 24 ss.). Samaritenii nu cunoșteau Cărțile Profetice, după cum am spus și mai sus. Totuși, și ei vor fi prins de veste, că iudeii așteaptă chiar pentru vremurile de acum venirea lui Messia. Și de aceea și femeia aceasta poate mărturisi, acum, că știe, că Messia vine. Prezentul „vine (*ἔρχεται*)“ arată, că și ea așteaptă chiar pentru vremurile de acum venirea Mintuitorului. Evanghelistul adaugă la termenul ebraic „Messia“ din partea sa observațiunea „Cel ce se cheamă Hristos“, pentru că vrea, ca cititorii săi greci să înțeleagă, care este însemnătatea etimologică a cuvintului ebraic „Messia“. Cuvîntul „Messia“ trebuiește tradus în limba greacă cu *Χριστός*; (de la *χρίω*, a unge) și înseamnă „Unsul (scil. al lui Dumnezeu). Vezi în această di-

recție cele ce am spus și mai sus (la 1, 42). De la Messia, cînd va veni, femeia așteaptă, că va primi lămuriri precise în ce privește toate chestiunile de cult și de închinare, care I se cuvine lui Dumnezeu. Cu acestea femeia nu a vroit, să zică, că a rămas puțin satisfăcută de cele ce i-a spus pînă acum Domnul, ci ea vrea să spună numai atît, că ea așteaptă, să primească lămuriri în direcția celor ce i-a spus, acum, Domnul, din partea cea mai autoritativă, adică, din partea lui Messia Insuși, a Căruia îndrumări ea este gata, ca să le urmeze întocmai. Domnul a știut, astfel, să deștepte în sufletul femeii samarincii dorul după Messia. Și, cum chiar El era Messia, nu vrea, ca să mai țină încăodată atențiunea și interesul ei pentru Messia, și i Se descoperă. „*Ii zice ei Iisus: Eu sint Cel, ce-ți grăiesc ție!*”. Cuvintele „*Cel ce-ți grăiesc ție*” arată deplina identitate a Celui ce vorbește cu Messia. El nu trebuie socotit un om, care are numai pretenția de a fi Messia, ci este adevăratul Messia, în persoană. Cine poate descrie surprinderea plăcută și bucuria mare a femeii samarincence, cînd ea aude din Insăși gura Mîntuitorului, că El este mult așteptatul Messia, și, cînd se gîndește, că chiar ea s-a învrednicit, ca să stea în fața Lui și să vorbească cu El. Pînă de admirație și, în același timp, și de sfioasă evlavie, ea stă, acum, de privește în fața Lui. Era gata, ca să cadă în genunchi înaintea Lui, ca să-L roage de iertare pentru păcatele ei și pentru purtarea ei puțin cuviincioasă față de Dînsul, dacă nu ar fi reținut-o faptul, că chiar acum se apropiau de fîntină învățăceii Domnului, cari se întorceau cu merindele cumpărate în oraș.

27. Evanghelistul ne descrie situația în felul următor: „*Și pe vorba așa veniră învățăceii Lui și se Mirau, că vorbea cu o femeie. Toțiși, nimeni n-a zis: Ce cauți tu sau ce vorbești cu ea?*”). Cuvintele „*pe vorba asta (ἐπὶ τούτω)*” ne spun, că chiar în timpul cînd Domnul îi spunea femeii, că El este Messia, învățăceii Lui, care se duseseră în oraș, ca să cumpere merinde, sosesc la fîntină, unde Domnul los stătuse de vorbă cu femeia samarineancă. Imperfecțele „*se mirau (ἐθαύμαζο)*” și „*vorbea (ἐλάλει)*” sînt zise în momentul, cînd ei, reîntorși din cetate, se apropiau de Domnul și observau, că El vorbește cu o femeie. Ei se „*mirau*”, pentru că la iudei bărbații și, mai ales, învățătorii de lege nu obișnuiau să stea de vorbă și să discute chestiuni de lege nici chiar cu femeia proprie, cu atît mai puțin cu o femeie străină sau chiar cu o femeie de alt neam, cum era cazul de față. „*Acela, care își învăța copila în lege, face o nebulie*” și „*cuvintele legii să fie mai curînd arse, decît să fie date pe mîna femeilor*” erau axiome cunoscute la Rabinii lor. Nu se pomenea, ziceau ei, ca cineva dintre iudei să fi discutat chestiuni religioase cu femei străine de neamul lor. Cazu femeii Rahab (Iosua 2, 2 ss.) este un caz cu totul excepțional, care era reclamat de împrejurările deosebite de atunci,

un caz, care nu confirmă regula de mai sus. Domnul însă, S-a transpus, de astădată, peste această uzanță a Rabbînilor. Și atunci învățăceii Lui nu puteau înțelege, cari ar fi motivele, cari L-au determinat pe Domnul totuși, ca să facă acest lucru neobișnuit. Cu toate acestea, nimeni dintre ei nu cutează, din respect adinc față de Persoana Domnului, ca să-i facă nici feșmei vre-o observațiune și, cu atât mai puțin, să-L întrebe pe Domnul. Cuvintele: „Ce cauți?” erau menite, pentru a fi adresate femeii, care n-avea ce căuta în apropierea Domnului. Iar, cuvintele: „Ce vorbești cu ea?” ar fi fost menite pentru Domnul Insuși, cuvintele pe cari, însă, nimeni nu cutează, să le exprime și să-I facă cumva Domnului reproșul, că de ce nu Se ferește de a Se compromite, vorbind cu o femeie și încă cu o femeie străină de neamul lor.

28. Când femeia samarineancă vede, că oamenii, cari veniseră din cetate, se opresc chiar în fața Mintuitorului și se așează, fără să spună ceva, în jurul Lui, ea se reculege din admirația ei tăcută pentru Domnul și, revenindu-și în fire, în proximalul moment, îi vine în gând, că și ea ar putea să-și cheme rudele și cunoscuții ei din Sichar, ca să se grupeze și ei, la fel, în jurul Aceluia, Care este Messia. Acest lucru ea crede, că-l poate face cu atât mai mult, cu cât Insuși Mintuitorul i-a dat ideea, ca să-și cheme, aici, pe bărbatul ei (v. 16). Ea se ridică, deci, în grabă și pleacă cu pași repezi spre casa ei. Evanghelistul nostru scrie: „Deci, femeia și-a lăsat ulciorul ei de apă și s-a dus în cetate și zice oamenilor: Veniți de vedeți un om, care mi-a spus mie toate, câte am făcut. Nu cumva Acesta este Hristosul?”. Femeia nu vrea, să piardă această ocazie rară, care îi s-a oferit, ca și cunoscuții ei să-L poată vedea pe Messia. Și, cum bănuia, că Domnul nu va petrece lângă această fântină timp mai îndelungat decît era necesar, ca să ia prînzul, ea se ridică și pleacă de aici grăbită. Pentru a putea alerga cît mai repede și a nu fi stingerită în mers, ea își lasă chiar și ulciorul cu apă aici. Poate, că a făcut acest lucru și pentru motivul, ca toți să poată bea apă din ulcior și să-și stingă setea, de care suferea chiar și Domnul. Ea alergă spre Sichar. Distanța pînă acolo era numai de 1½ km. În mai puțin de ½ oră ea a putut fi acolo. Sosită în cetate ea le spune tuturor, pe cari îi întâlnește în cale, că s-a întîlnit la fîntina lui Iacob cu un bărbat, că acest Om trebuie să fie un Profet al lui Dumnezeu, poate chiar Messia, și îi invită și pe dinșii, ca să meargă pînă la fîntina lui Iacob și să vadă, dacă nu cumva Acesta este chiar Messia „Hristosul”. Așa făcuse și Filip, la timpul său, vorbindu-i lui Natanail (1, 46). Grăbită, cum era, ea nu mai are timp, ca să le istorisească celelalte amănunte. Ea lasă în seama lor, ca venind la fîntină să se convingă și înșii, dacă nu cumva Acest Om este chiar adevăratul Messia, cum i-a spus ei. Particola „nu cumva (μήτε)” în orățiune directă este folosită, mai

ales, în acele cazuri, cînd cineva vrea să zică, că se așteaptă la un răspuns negativ. În cazul nostru femeia nu vrea să zică, că se îndoiește, dacă Omul Acela este Messia, ci vrea să le deștepte și lor numai toată curiozitatea, ca să vină și să se încreștineze cu ochii lor proprii, cine este Acel Om și dacă mai poate încape în această direcție vre-o îndoială. Ea ca femeie nu poate să prejudicieze lucrurile și nici nu-și asumă vre-o răspundere.

30. Comunicarea, pe care femeia aceasta o face concetățenilor ei, le este atît de neașteptată și totodată atît de interesantă, încît toți urmează invitației, pe care le-o face femeia, și vin la Domnul. „*Ei au ieșit, deci din cetate și veneau spre El*”. Pînă a ajunge femeia la Sichar și pînă a-i putea determina pe oameni, ca să vină și ei, în număr cît se putea de mare, pînă la fîntina lui Iacob, ca să-L vadă pe Domnul, trebuie să fi trecut aproape un ceas. Notez, că imperfectul „*veneau* (*ἤρχοντο*)” redă faptul, că locuitorii din Sichar erau deja pe cale spre fîntina lui Iacob, dar, încă nu ajunseseră pînă aici.

31. După ce femeia a plecat, grăbită, în orașelul ei, lăsîndu-și ulciorul cu apă aici, Domnul, uitîndu-Se în urma ei, vede cu ochii Săi spirituali, că semința credinței, pe care a sădit-o în inima ei, a prins rădăcini puternice și este pe cale, acum, că să încolțească și să aducă roadă multă. Mulțumit în sufletul Său de această ispravă a Sa, Domnul întîrzie să mănînce din bucatele, pe cari învățăceii le aduseseră din oraș. Și, atunci, învățăceii țin, să-L roage, ca să mănînce. Faptul acesta este remarcat și de către evanghelistul nostru, care scrie: „*Dar, între timp, învățăceii îl rugau pe El, zicînd: Rabbi, mănincă! Iar, El le-a zis lor: Eu am mîncare de mîncat, pe care voi nu o știți!*”. Din aceste cuvinte ale Domnului noi desprindem, că Dînsul nici acum nu-Și întinde mina, ca să ia din bucatele, pe cari le aduseseră învățăceii Săi, cîl ține, mai virtos, ca să le atragă lor atențiunea asupra altei mîncări, deosebită de mîncarea aceasta materială, mîncare, pe care dinșii încă nu o cunosc. Domnul se gîndește la mîncarea cea spirituală a bucuriei, cu care se satură cel ce știe, că și-a făcut pe deplin datoria și a făcut o faptă bună. Mîncarea aceasta spirituală, bucuria cea sufletească, te face, să uiți de foame și de sete. Domnul vorbește în pildă, asemenea bucuria, de care era plin Sufletul Său, cu plăcerea, pe care o simte trupul omului flămînd, cînd mănîncă.

33. Totuși, învățăceii Săi nu pot pătrunde înțelesul mai adînc al cuvintelor Domnului. Ei cred, că pot să rămînă pe lingă înțelesul primar al cuvîntelor Lui și nu știu, cum să și le explice. Noi citim: „*Deci, ziceau învățăceii cătră olaltă: Nu I-a adus Lui cineva să mănînce?*” Cum Domnul nici acum nu-Și întinde mina după bucatele aduse de ei, ca să mănînce din ele, ei nu-și pot explica atitudinea Domnului altfel decît, că altul careva I-a adus Lui, între timp, vre-o mîncare, despre care ei

nu știu nimic. Deci, se întrebau unii pe alții, dacă nu cumva cineva dintre ei are cunoștință despre așa ceva.

34. Domnul aude întrebările, pe cari învățăceii Săi și le puneau unul altuia și vrea să-i lămurească și să-i facă, ca ei să nu se mai gîndească la vreo mincare materială, ci la adevărata mincare spirituală, care satură sufletul nostru în măsură mult mai mare și mai deplin decît mîncarea cea materială. Evanghelistul scrie: „*Le zice lor Iisus: Mîncarea Mea este, ca să fac voia Celui, Care M-a trimis pe Mine și să plinesc lucrul Lui*”. „Voia”, Celui, Care L-a trimis pe El în lume, este, ca El să scape și să mîntuiască omenirea de sub tirania păcatelor și să o emancipeze de sub înrîurirea nefastă a diavolului. Iar, „lucrul”, pe care Domnul a venit, ca să-l împlinească, este împăcarea faptică a omenirii cu Dumnezeu și readucerea ei la Dumnezeu ca „fii dragi” ai Lui. Mulțumirea sufletească, pe care o simte El, de cîte ori are ocazia, ca să activeze în această direcție și să împlinească voia Celui de Sus, este atît de mare, încît ea potolește mai deplin și mai adevărat, decît oricare mîncare trupească foamea și setea Sufletului Său. Față de această mincare sufletească nu contează mîncarea cea trupească. La ea ar putea, eventual, să renunțe.

35. Domnul a vorbit în acești termeni figurați, pentru a-și exprima, în formă cît mai plastică, bucuria și mulțumirea Sa sufletească pentru cele ce a îndrumat prin intermediul femeii samaritence, pentru locuitorii cetății Sichar. Cu toate acestea, pentru a fi înțeles și mai bine și pe deplin de către învățăceii Săi, El ține, să Se exprime și în cuvinte mai concrete și să le arate, în mod cît mai lămurit, cum se prezintă situația cea de acum. El continuă a le grăi lor, deci, astfel: „*Nu ziceți voi, că încă patru luni sînt și vine secerișul? Iată, Vă zic vouă, ridicăți ochii voștri și priviți țarinile, că sînt albe pentru seceriș*”. Unii exegeți sînt de părerea, că Domnul redă, în cazul acesta, un proverb, pe care l-a luat din gura învățăceilor Săi, cari obișnuiau să zică, că de la semănat și pînă la seceriș trebuie să treacă un răstimp de cel puțin patru luni, și că Dînsul, în felul acesta, a vroit, să le indice învățăceilor Săi, că în timp relativ mult mai scurt se poate recolta semînța cea spirituală, care a fost sădită odată în inima omului. Noi nu putem fi de această părere, pentru că este constatat, că chiar în regiunile Iudeei și Samariei nu trec, întotdeauna, din momentul, cînd s-a semănat semînța în pămînt, și pînă la seceriș numai cîte 4 luni, ci, adeseori, cîte 5 sau 6 luni. Depinde mult de condițiunile atmosferice, dacă sînt favorabile sau mai puțin favorabile dezvoltării semănăturilor. Credem, deci, că un proverb în sensul cuvintelor de mai sus nici nu s-a putut forma. Ca dovadă ținem să amintim, că în orient nici nu există nici chiar astăzi un astfel de proverb. Nu numai atît, ci chiar și textul nostru este prototipic părerii, că de la semănat și pînă la seceriș ar trece, întotdeauna,

numai cite 4 luni. Înțelesul locului nostru este mai virtos, următorul: Domnul redă părerea, pe care și-au exprimat-o chiar acum învățăceii Săi despre starea semănaturilor, făcând observațiunea, că acestea le mai trebuie „încă (*ēre*)” 4 luni pînă la seceriș. Particula „încă (*ēre*)” ne spune doară destul de clar, că pînă în momentul de față trebuie să fi trecut citva timp, de cînd semînța a fost pusă în pămînt. Starea de prezent a semănaturilor este actualmente de așa fel, că mai trebuie „încă”, în plus, 4 luni, pentru ca ele să fie gata pentru seceriș. În părțile Iudeei secerișul, deobicei, începe a treia zi de Paști, adică în ziua de 16 Nisan, cînd se aduceau prinișurile de snopi de orz la templu ca dar (cf. Lev. 23, 10 ss.). Secerișul ține pînă la Rusalii, timp de 7 săptămîni. În Samaria, însă, secerișul începea cam 1—2 săptămîni mai tîrziu din cauza climatului mai rece. În Galilea ceva și mai tîrziu. În aceste condițiuni noi, dacă calculăm 4 luni mai în urmă, putem fixa înțitva anotimpul, resp. luna, în care Domnul și cu învățăceii Săi se găsesc la fîntina lui Iacob. Este știut, că semănaturile se fac în acele regiuni ale orientului numai toamna. Așa fiind, noi vom putea, deci să zicem, că Domnul trece prin Samaria, netăgăduit în toamna anului întîi al activității Sale. Toamna aceasta este toamna anului 27 al erei creștine sau toamna anului 780 a U. c. Paștile anului următor 28 d. H. (= 781 a U. c.) aveau să cadă în ziua de 14 Nisan, o zi de marți, care coincide cu ziua de 30 Martie a calendarului Iulian. Socotind de la această dată 4 luni mai în urmă, noi putem zice, că ne găsim pe la sfîrșitul lunii lui noiembrie sau la începutul lunii lui decembrie a anului 27 d. H. (= 780 a U. c.). Iar dacă avem în vedere starea semănaturilor din regiunile mai reci ale Samariei, care întîrzie, deobicei, pînă la 2 săptămîni, atunci, vom putea zice, că ne găsim cam la mijlocul lunii lui decembrie a aceluiași an. În ce privește aceste date cronologice vezi mai pe larg și documentat scrierea mea *Dr. Vasile Gheorghiu*, Anul și ziua morții Domnului nostru Iisus Hristos; Cernăuți, 1925, p. 36 ss. Dacă alți exegeți sînt de părerea, că noi am trebui să ne gîndim la semănaturile de vară, atunci, noi le răspundem că părerea lor nu este prin nimic îndreptățită, ci trebuie hotărît respinsă, pentru că semănaturile de vară sînt în acele regiuni ale orientului o raritate deosebit de excepțională, ceea ce nimeni nu ne poate dovedi, că ar fi fost chiar și în cazul nostru. După ce Domnul le-a amintit învățăcelor Săi, că ei înșiși și-au exprimat părerea, că pînă la seceriș mai sînt încă 4 luni, El îi invită, ca ei să-și ridice ochii și să privească, în depărtare, și vor putea face surprizătoarea constatare, că cîmpiile sînt deja albe gata pentru seceriș. Domnul vorbește în felul acesta, pentru că toată lumea știe, că semănaturile, cînd sînt coapte și gata spre seceriș, prezintă spice albe. În cazul nostru, însă, nu mai poate fi vorba despre starea coaptă a semănaturilor, pentru că mai sus s-a

zis, că pînă la seceriş mai sînt încă 4 luni. De prezent, semănăturile, în realitate, încă nu puteau fi albe în spice, gata spre seceriş.. Ele abia de curînd răsăriseră din pămînt. Pe atunci țările erau de fapt abia verzui. Dar, altă ceva puteau să constate învățăceii. Ei puteau să vadă chiar acum, privind în depărtare, cum se așterne pe țarine mulțimea de oameni, îmbrăcați în haine albe de sărbătoare, care veneau spre Domnul. Domnul are, deci, în vedere secerîșul spiritual, pe care avea să-l recolteze peste cîteva clipe. Oamenii din Sichar veneau cu inimile deschise, gata, ca să-L vadă pe acest Om extraordinar și să se convingă cu ochii lor proprii, că Acesta este cu adevărat Messia, după cum le spunea lor femeia.

36. În fața acestei situații, pe care a îndrumat-o Domnul prin convorbirea, pe care a avut-o cu femeia samarineancă, se deschide pentru învățăceii Săi o nouă problemă, cum ar trebui ei să se comporte, acum, ca să poată recolta cele mai frumoase roade și să se poată bucura cît mai mult de secerîșul, care îi așteaptă. În vederea acestor perspective Domnul ține, să le grăiască lor astfel: „*Și încă cel ce seceră ia plata și adună rod spre viață veșnică, pentru ca, deodată, să se bucure și cel de seamănă și cel ce seceră*”. Cel ce, în cazul prezent, a semănat, este Domnul Iisus Hristos. El a sădit în inima femeii samarinenice semința credinței în Persoana Sa. Cei, cari vor, seceră, acum, sînt învățăceii Săi, cari au îndatorirea, ca să-i facă pe toți, cîți vin la Domnul, ca și ei să creadă într-Insul, așa, cum a crezut femeia samarineancă. Intrucît secerîșul este deja pregătit de către Dînsul prin mijlocirea femeii samarinenice, învățăceii Săi, cei ce vor recolta secerîșul, se poate spune, încă de pe acum, că își vor lua plata lor și își vor aduna roadele spre a putea trăi în puterea acestora în veci. Cu acestea Domnul le-a pus învățăceilor Săi în vedere, că osteneala, pe care o vor avea cu oamenii cei ce vin la Dînsul, nu va rămîne nerăsplătită, ci ei își vor cîștiga dreptul de a se face părtași de o viață în veci fericită. Lucrurile sînt, deci, astfel întocmite, ca și El, Care a semănat să se bucure și împreună cu Dînsul să se bucure și dinșii, cari vor seceră, acum, ceea ce El a semănat. Domnul nu vorbește, la plural, zicînd cumva „cei ce seceră”, pentru că nu are în vedere colectivitatea învățăceilor Săi, dintre cari unii ar putea să-și dea în această direcție toată silința, iar, alții să nu depună nici o stăruință. Domnul vorbește, la singular, zicînd „cel ce seceră”, pentru că vrea, ca fiecare dîntre învățăceii Săi, individual, să lucreze cît mai mult și să nu se lase în urmă celui alt.

37. În cele de mai sus Domnul a făcut deosebire între Sine, Cel ce a semănat, și între învățăceii Săi, cei ce au să seceră, în curînd, ceea ce El a semănat. Deobștei, omul, care a semănat, crede, că el va fi acela, care va și seceră. Nu este, întotdeauna așa. De aceea Domnul continuă a le vorbi învățăceilor Săi,

acum astfel: „Căci într-aceasta se adevărește cuvîntul, că altul este care seamănă și altul care secără”. Domnul a vroit să zică, că, și în cazul prezent, se adevărește zicala, că altul seamănă și altul secără. Omul, care seamănă nu poate să știe, dacă el va ajunge și în situația, ca să secere ceea ce a semănat, pentru că nu poate ști, dacă va mai trăi pînă atunci. Viața omului este în mîna lui Dumnezeu. Și de aceea, de multe ori, se întimplă, că altul este cel ce a semănat și altul cel ce secără. Așa și în cazul prezent. El a semănat în inima femeii samarince cuvîntul lui Dumnezeu. El în cursul activității: Sale va trebui să moară. Dar, ei, învățăceii Săi, au îndatorirea, ca să recolecteze cele semănate de Dînsul și să confirme din partea lor, că Domnul este adevăratul Messia și să-i cîștige pe oamenii cei ce vin la Domnul pentru împărăția lui Dumnezeu, pe care a venit, să o înființeze în lume.

38. Lucrul cel mai greu este de a desfunda pămîntul, care este cuprins de rădăcini și de buruiene, a-l ara și a-l semăna. A-l secera este mult mai ușor. Lucrul cel mai greu l-a făcut Domnul Insuși. Pe seama lor lasă lucrul cel mai ușor, secerișul. Drept aceea Domnul continuă a le vorbi lor astfel: „Eu v-am trimis pe voi, să secerați ceea ce voi nu ați muncit. Alții au muncit și voi ați intrat în munca lor”. Domnul ține să accentueze, că El a dispus lucrurile astfel: Dînsul a semănat, iar, ei vor fi aceia, cari vor secera. El nu ar vrea, ca cineva să vină pe gîndul, că toate acestea s-ar face din întîmplare. Domnul nu zice, la prezent, „vă trimit”, ci la aorist „v-am trimis (ἐπέστειλα)”, pentru că dispoziția aceasta El a luat-o încă mai înainte, adică încă în momentul, cînd i-a trimis în cetate, ca să cumpere merinde. Cei ce s-au ostenit sînt El și, în rîndul al doilea femeia samarineancă, care a știut să determine pe concetățenii ei, ca să vină pînă aici. Acum rămîne, ca ei să intre în munca, pe care au pierstat-o dinșii. Și, de astă dată, Domnul nu zice, la prezent, că „ei intră”, ci, la perfect, „ați intrat (εἰσεληλύθατε)”, pentru că și această acțiune nu a rămas, ca să fie hotărîtă abia în momentul din urmă, ci a fost hotărîtă tot de atunci. Acum, a rămas, ca ea să fie pusă în aplicare. De aceea stă acum perfectul și nu mai mult aoristul ca mai sus. Perfectul aduce la expresie, că o acțiune, care s-a petrecut în trecut, își are repercusiunile sale și în prezent, pe cînd aoristul redă numai acțiunea, care s-a petrecut în timpul trecut, acțiune, care nu mai are nici o consecință imediată pentru timpul prezent. Dacă noi, toți, luăm cunoștință de acel fapt, b facem, mai ales, din interese științifice sau istorice.

39. Noi am așteptat, acum, ca să auzim, cum s-a desfășurat întîlnirea Domnului și a învățăcelilor Lui cu mulțimea oamenilor, cari vin din Sichar la fîntîna lui Iacob. Pînă a ne istorisi acest lucru, evanghelistul ține, să anticipeze și să ne schițeze, în puține cuvinte, cele ce s-au petrecut în Sichar, imediat, după ce:

femeia samarineancă le-a adus concetătenilor ei știrea, că ea s-a întâlnit la fântina lui Iacob cu Mesia. Evanghelistul scrie: „*Dar, din cetatea aceea mulți au crezut în El, dintre samariteni, pentru cuvîntul femeii, care mărturisea că mi-a spus mie toate, cite am făcut*”. Mulți exegeți sînt de părerea, că femeia samarineancă, îndată ce a sosit în Sichar, în mijlocul concetătenilor ei, a făcut înaintea oamenilor o mărturisire completă asupra întregii sale vieți păcătoase. femeii i-ar fi trebuit un timp mai îndelungat. Pînă atunci Domnul și cu învățăceii Săi ar fi plecat de la fântină. Ea trebuia, mai vîrtos, să se grăbească și să le vorbească cit mai scurt. Ea le va fi spus doar numai atît, că Domnul i-a spus ei, că pînă în prezent ea a fost căsătorită de 5 ori. Nu-mi vine a crede, că ea le va fi spus, că Domnul i-a descoperit ei, că are știre și despre legăturile ei ascunse cu un bărbat, care nu este al ei. Într-un caz ca acesta gîndurile concetătenilor ei s-ar fi îndreptat în altă parte, adică, de a pedepsi după cuviință pe această femeie păcătoasă și pe acel bărbat adulter. În orice caz ei ar fi întîrziat, ca să vină atît de curînd la Domnul. Totuși, pare a fi sigur, că nimeni nu s-a reținut mult asupra cuvîntelor spuse de femeia samarineancă, ci mulți dintre samariteni au crezut, imediat, în Domnul, bazați, înainte de toate, pe spusele femeii, care a mărturisit, deocamdată, numai în mod sumar, că Domnul i-a spus ei toate, cite a făcut. Genetivul „dintre samariteni (τῶν Σαμαριτῶν)” ne spune, că nu toți locuitorii din Sichar au putut lua cunoștință de cele ce spunea femeia samariteancă, ci numai unii dintre dinșii. Aceștia sînt cei ce au venit la Domnul.

40. După ce ne-a dat informațiile de mai sus, evanghelistul nostru ne comunică, cum a decurs prima întîlnire a Domnului cu locuitorii din Sichar, veniți la El, la fîntina lui Iacob. El scrie: „*Deci, cum au venit la El samaritenii, îl rugară pe El, ca să rămînă la dinșii*”. Particula „decî (ὅν)” arată, că cele ce ni se spun aici sînt rezultatul convorbirii scurte, pe care samaritenii au avut-o cu Domnul. Conjuncția „cum (ὅς)” din fruntea propozițiunii noastre nu este identică cu „cînd (ὅτε)”. Aceasta din urmă ține seama numai de condițiunile de timp, pe cînd conjuncția „cum (ὅς)” ține seama mai mult de situația dată în acele condițiuni. Situația, în care se găseau, atunci, samaritenii, nu era tocmai potrivită, pentru ca ei să poată discuta cu Domnul, chiar aici, mai pe larg, cele ce aveau pe suflet. De aceea ei îl roagă, ca să meargă cu dinșii pînă la Sichar și să rămînă la dinșii timp mai îndelungat, pentru a putea primi astfel de la El, pe îndelete, toate lămuririle necesare. Verbul „ἐρωθᾶν” înseamnă, mai întîi a întreba. Acest înțeles îl avea acest verb în limba clasică greacă. În limba elenistă el primește înțelesul „a ruga”, pentru că, în aceste vremuri, de înaltă cultură și aleasă educație greacă, nimeni nu mai îndrăznește, să i

se adreseze cuiva cu vreo întrebare, decît numai în formă de rugă, rămînînd în seama celui rugat, dacă este dispus, să-i împlinească ruga sau nu. Rezultatul rugei, pe care l-au adresat-o samaritenii, acum, Domnului, a fost: „*Și a rămas acolo două zile*”. Vrasăzică, Domnul a plecat de la fîntîna lui Iacob în societatea samaritenilor, cari veniseră la Dinsul, la Sichar și a rămas în mijlocul lor timp de 2 zile. De ce numai timp de 2 zile? Noi nu putem ști. Totuși, în baza celor ce ni se spun în v. 43 s. (cf. Lc. 4, 16 ss.) noi putem bănuî, cel puțin atît, că Domnul Se grăbea, ca să plece de aici, pentru că în proxima zi de sîmbătă să poată fi în Nazaret și să poată vorbi concetățenilor Săi. Pînă la Nazaret mai avea încă o zi de călătorie. Dacă este așa, atunci cele 2 zile petrecute în Sichar vor fi fost zilele de miercuri și joi înainte de acea zi de sîmbătă, cînd Domnul a vorbit în sinagoga din Nazaret și S-a destăinuit compătrîților Săi, Cine este.

41. Rezultatul activității de 2 zile a Domnului în Sichar este următorul: „*Și cu mult mai mulți au crezut pentru cuvîntul Lui și spuneau femeii, că nu mai mult pentru vorba ta credem, căci înșine am auzit și știm, că Acesta este, cu adevărat Mintuitorul lumii, Hristosul*”. Din aceste cuvinte ale evanghelistului desprindem, așadar, că nu numai aceia dintre samariteni, cari veniseră la fîntîna lui Iacob, au crezut în Domnul, ci cu mult mai mulți locuitori din Sichar. Credința acestora nu se mai întemeia, pur și simplu, pe vorbele femeii, ci pe însăși cuvintele Domnului Iisus Hristos. Ei nici nu se sfiau, să mărturisească, acum în fața femeii acest lucru, nu cumva pentru a o supăra, ci dimpotrivă pentru a-și arăta față de ea toată grațitudinea lor, că n-a întîrziat a-i îndemna și pe ei, ca să vină la Hristos. Femeia i-a îndemnat cu „vorba (gura) ei”. Cuvîntul „*lalía* (vorbă, grai)” are de multe ori înțeles peiorativ, întrucît vorba cuprinde de multe ori, și neadevăruri. În cazul acesta femeia, drept că, le-a vorbit lor numai adevărul. Prezența „noi credem (πιστεύομεν)” aduce la expresie stare prezentă a sufletului lor, care acum este credincios. Temeiurile, pentru cari ei, acum, cred, zac în faptul, că ei au auzit, cu urechile lor proprii cele ce Domnul a binevoit a le spune. Ei declară, deschis și fără înconjur, că acum știu, că „Acesta este, cu adevărat, Mintuitorul lumii, Hristosul”. Adverbialul „cu adevărat (ἀληθώς)” presupune, că ei și pînă acum aveau știri, despre apărîția unor bărbați despre cari se susținea, că sînt Messiași. Aceste știri, însă, nu s-au adevărat. Erau Messiași falși. La cari personaje se vor fi gîndit, nu ni se spune. Se prea poate, că din partea unora li se va fi spus, că Ioan Botezătorul este mult așteptatul Messia. Acum ei știu, însă, că adevăratul Messia este Domnul Iisus Hristos. Domnul însuși le va fi spus acest lucru. Totdeodată, Domnul îi va fi făcut, să înțeleagă, că El este Messia nu în înțelesul așteptărilor înguste politice ale

iudeilor de pe atunci, ci în înțelesul cel mai înalt și mai larg al cuvîntului El este „Mintuitorul lumii“, așadar, și al samaritenilor și al întregii omeniri fără deosebire. Intrucît Domnul însuși trebuie să le fi vorbit lor astfel, noi ne putem închipui, cu cîtă bucurie samaritenii vor fi primit din gura Domnului aceste destăinuiri. Ele îi făceau, să întrevadă zorile unor zile mai bune și mai frumoase, cînd va dispăre cu desăvîrșire, ura seculară dintre dinșii și iudei și cînd întreaga omenire va fi îndrumată pe o cale nouă plină de dragoste dintre toți oamenii de pe acest pămînt.

Episodul cu femeia samarineancă prezintă un evident contrast în felul, cum Domnul a fost primit în Ierusalim și între felul, cum a fost primit în Samaria. Acolo a căutat, să afle credincioși. Dar, n-a aflat. Aici a aflat credincioși, fără să-i caute, în mod expres.

Profesor Dr. Vasile Gheorghiu

Vechi urme de pictură bisericească în Banat

În văile pitorești ale pământului românesc, în munții falnici și în codrii seculari, sînt resirate sfînte mînăstiri, străvechi monumente de artă ale Ortodoxiei romînești, de o neprețuită valoare artistică, prin splendidele picturi și prin frumusețea lor arhitectonică. Aceste mînăstiri, perle ale mîndriei noastre naționale „*comori de artă cum nu se mai întîlnesc nicăiri pe lume*” (I. Stygowski) au umplut de admirație atîția vizitatori străini.

Banatul are și el vestigii străvechi de ortodoxie romînească, care în trecutul nostru național figurau ca însemnate citadele de cultură romînească și oaze de pioasă reculegere.

Expansiunea politico-religioasă a catolicismului habsburgic a distrămat multe din aceste mînăstiri. Unele au dispărut pentru totdeauna în zărilor uitării, altele nimbate de aureola trecutului, reînvie din obscuritatea seculară.

Mînăstirile bănățene — monumente religioase multiseculare — deși au biserițe modeste și scunde, apar totuși ca niște prețioase giuvaere de artă romînească care păstrează în ele comori artistice, de o incontestabilă valoare istorică. Unele din ele păstrează panouri de frescă din epoca de dinaintea ocupației turcești în Banat (1552).

În cele ce urmează, vom reliefa, într-o expunere succintă, cele mai vechi urme de pictură bisericească din Banat.

1. Biserica mînăstirească de la Lipova.

Cel mai important monument de artă romînească din Banat, care prezintă cele mai vechi urme de pictură

bisericească din acest colț de țară, etse monumentala biserică mănăstirească din Lipova.

Prețios monument istorico-religios, care a rezistat de-a lungul veacurilor fenomenului de catolicizare, precum și valurilor atîtor războaie, ca o stîncă de granit, vechea biserică mănăstirească de la Lipova, odinioară catedrală episcopoească-mitropolitană, servește astăzi de biserică parohială.

A. SCURT ISTORIC

Lipova, așezată la o răscruce a drumurilor ce duc spre Orient, apare din cele mai vechi timpuri ca o puternică cetate. Cunoaște rînd pe rînd atîtea stăpîniri străine, trecînd în mîinile ungurilor, ale turcilor și ale austrieicilor.

Cea mai veche urmă istorică despre Lipova o avem din anul 1245, cînd în urma distrugerii cetății Lipova de către tătari, Bela al IV-lea o reface. Sub Carol Robert (1317), cetatea Lipovei este întărită, lîngă ea înființîndu-se claustrul minoriților în onoarea Sf. Ludovic, episcopului din Tolosa, consîngeanul lui Carol Robert.1)

Propaganda de catolicizare începută încă sub Bela al IV-lea ia proporții îndeosebi pe timpul lui Ludovic I sub care la începutul anului 1366 fură constrînse mai multe comunități din cercul Lipovei a lepăda pe preoții orientali, numiți schismatici și a pune preoți catolici.2)

Faptul că populația acestor comunități o formau românii reiese din ordinul lui Ludovic din 1374, prin care poruncește celor din comitatul Timiș a se supune contelui Heem. 3) Populația autohtonă a Timișului o forma elementul românesc.4)

Biserica mînăstirii ort. romîne a Lipovei cu hramul Adormirea Maicii Domnului, a fost zidită în anul 1338 cu cheltuiala cnejilor romîni de pe Mureș și cu ajutorul voevodului Țării Rommînești Basarab cel Mare (1330—1352). Aci s-a înmormîntat la anul 1365 mitropolitul Morisenei, Teodosie.5) Despre existența unei biserici sau chiar a unei Episcopii ortodoxe romîne la Lipova se face amintire pe timpul lui Ludovic cel Mare (1342—1382), și apoi pe timpul lui Sigismund (1387—1437). 6)

Mitropolia Timișorii avea sub jurisdicția sa Episcopia Lipovei. Titularul Episcopiei Lipova, conform tradiției locale, la venirea turcilor, la 1552, a fost tăiat de turci.7) In anul 1563 se amintește la Lipova episcopul Daniil.8) Sub Sava I Brancovici scaunul mitropolitan al Ienopolei, la anul 1606, se mută la Lipova, titularul Lipovei purtînd titlul de Mitropolit al Lipovei și Ienopolei.

Biserica minăstirească de la Lipova

Intre anii 1628—1629 întilnim ca mitropolit al Lipovei și Ienopolei pe Longhin Brancovici, nepotul lui Sava I Brancovici și unchiul Mitropolitului Ardealului

Sava Brancovici (1656—1683).9) Acest Longhin pe care în 1629 îl întâlnim la mănăstirea Sf. Nicolae din Ienopolea, în 15 septembrie 1629, sosește în Putivlia, însoțit de arhidiaconul Teofil, fratele său Ioan și de nepotul său, Petru. Aci Mitropolitul primește un „soroc de soboli” și douăzeci ruble. Mitropolitul Longin se retrage mai târziu, probabil după 1643, la mănăstirea Comana-Vlașca, unde găsim și pe nepotul său, viitorul mitropolit al Adealului, Sava Brancovici.10)

Între timp se mai întâlnesc ca titulari ai Lipovei Nicanor, Iosif și Ioan.11)

Mai târziu se întâlnește ca Mitropolit al Lipovei un anume Sofronie, care își avea reședința în vechea mănăstire Hodoș-Bodrog. În toamna anului 1651, acest mitropolit ajunge la Moscova, solicitând ajutoare pe seama mănăstirii. În cererea înaintată, el semnează: „Mitropolitul cetății Lipova—Gyula, cu sediul în mănăstirea Hodoșului care are hramul Intrării Prea Sfinte Născătoarei de Dumnezeu”.

După Sofronie găsim pe scaunul vlădicesc al Lipovei, între anii 1660—1664, pe Ștefan.12)

Ultimul episcop al Lipovei este Vichentie Ioanovici (1717—1726) care trece în 1726 ca episcop la Arad. Episcopia Lipovei se încorporează în acest an la dieceza Timișorii,13) titularul acesteia Nicolae Dimitrievici (1728—1744) intitulându-se „Mitropolit al Timișorii și Lipovei”, întocmai ca și urmașul său, Gheorghe Popovici (1745—1758).

În 1744, neînfricatul și vajnicul luptător pentru apărarea credinței ortodoxe împotriva silnicilor stăpînitori ai Ardealului din secolul al XVIII-lea, călugărul român Visarion, a cărui proclamare solemnă ca sfînt mărturisitor s-a făcut la 21 octombrie 1955, în Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia, prin I. P. S. S. Mitropolit Vasile al Banatului, în drumul său prin satele românești din Ardeal, se oprește și la Lipova. Mișcarea declanșată de acest călugăr împotriva Unirii a luat proporții deosebite, pretutindeni fiind întâmpinat cu un fast deosebit ca în zi de sărbătoare. El îndemna pe romîni la păstrarea credinței străbune, vizitînd mînăstirile Bana-

tului, mînăstirea Hodoşului, apoi a sosit la Lipova, de unde şi-a luat drumul către Ardeal, trecînd prin Dobra, Deva, Orăştie, Haţeg şi de acolo a trecut în România Mică.14) Cu acest prilej, pe dealul Lipovei s-a ridicat o impunătoare cruce, ca simbol al rezistenţei ortodoxe împotriva Unirii, la care se făceau pelerinaje. În 1745, comandantul cetăţii ordonă oprirea pelerinajului sub severe sancţiuni.15) Această cruce se păstrează în partea de sud a bisericii.

Minăstirea Lipova: Sf. Pahomie (frescă din sec. XV)

B. PICTURA BISERICII

Cu ocazia restaurării din anul 1928 s-a descoperit sub stratul gros de mortar, înnegrit de fumul veacurilor pictura veche, minunaţii sfinţi pictaţi cu evlavioasă gri-

jă și dragoste pentru subiect a maeștrilor secolelor trecute de renumitul pictor bănățean Nedelcu. În vechăa absidă din stînga, unde este astăzi intrarea în naos, este reprezentată Maica Domnului șezînd pe tron între doi îngeri. Culorile ca în toate frescele lui Nedelcu sînt vii, cu tonalități calde armonizate pe baza unei juste observații a valorilor. În absida din dreapta găsim pictat pe Iisus Hristos ca mare arhiereu, șezînd pe tron înalt și avînd în dreapta și în stînga Lui cîte un înger. Panoul etse deteriorat. Pe pereții interni atît în stînga cît și în dreapta absidei naosului Nedelcu a zugrăvit o serie de minunați sfinți, aproape în una și aceeași atitudine hieratică și sărbătorească, fiecare ținînd în mîini cîte o cruce. Aceeași desăvîrșită artă a culorii se observă și la medalioane, în care a zugrăvit o altă serie de sfinți.

În pronaosul bisericii s-a reușit să se scoată la iveală șirul de sfinți, atît în dreapta cît și în stînga, opera aceluiași renumit pictor.

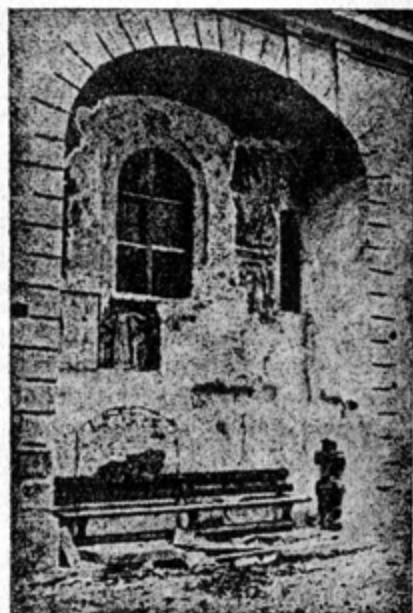
Tot pe peretele pronaosului, în stînga, de desubtul arcadei unei vechi ferestre găsim și semnătura zugravului Nedelcu, care pictează biserica între anii 1735—1740.16)

Descoperindu-se vechea intrare în naos, intrare închisă cu ocazia restaurării de la 1797, în jurul și deasupra ei s-a dat de o pictură foarte bine conservată, executată tot de Nedelcu și reprezentînd trei compoziții: „Patriarhii Avraam, Isac și Iacob“, apoi „Acoperemîntul Maicii Domnului“ și „Judecata din urmă“. Bazat pe aceste descoperiri (pictură murală pe pereții exteriori ai bisericii) regretatul pictor I. Miloia formulase ipoteza că aici avem de a face nu cu o simplă biserică, ci cu o mînăstire decorată după obiceiul mînăstirilor din Balcani și a celor bucovinene, cu picturi în jurul și deasupra intrării principale.17)

Tot în pronaosul bisericii, pe peretele din dreapta și din stînga, sub stratul acesta, zugrăvit de Nedelcu, s-a descoperit un alt strat de pictură cu mult mai vechi și anume: două panouri de frescă, rămășițe ale primei zugrăveli, datînd, după cercetările întreprinse, de la înce-

putul secolului al XV-lea. În partea stîngă e reprezentat Sf. Pahomie, iar în dreapta, Sf. Teodosie. Factura pur bizantină indică școala la un centru din Principate sau Balcani. Prezentarea și coloritul se aseamănă cu frescele vechi din mînăstirea Vișorîta de lîngă Tîrgoviște, iar maestrul acestor două panouri din biserica Lipovei, aparține aceleiași epoci (sec. XIV și începutul sec. al XV-lea) cu cel care a zugrăvit mînăstirea Vișorîta.¹⁸⁾

Anumite particularități ale construcției (zidurile groase de aproape 2 metri), pictura veche, reprezentînd pe Sf. Pahomie cel Mare, întemeietorul monahismului

Minăstirea Lipova, vechea intrare în biserica minăstirească

și pe Sf. Teodosie Chinoviarhul, începătorul vieții de obște, supranumit și „dascălul pustiei“, vechea intrare în biserică cu pictură murală exterioară etc.. dovedesc eclatant, că aici a fost din vremuri vechi o mînăstire puternică, un loc de pelerinaj al ortodoxiei românești din cele mai îndepărtate ținuturi.

Biserica aceasta minăstirească, care a servit și de Catedrală episcopală mitropolitană, în timpul ocupației

turcești, pe la mijlocul sec. XVII-lea este transformată în moschee, iar titularii Lipovei își au reședința la mînăstirile din jur, cum e cazul mitropolitului Longhin, care în 1629 își are sediul în mînăstirea Sf. Nicolae din Ienopolea, sau a mitropolitului Sofronie care la 1651 își are sediul în mînăstirea Hodoș-Bodrog.

La 1732 se face restaurarea bisericii, cînd pictarea se încredințează lui Nedelcu, unul dintre cei mai de seamă zugravi bisericești ai Banatului în secolul al XVIII-lea. Alte restaurări au loc la 1797 și apoi în 1928. Cu prilejul ultimei restaurări, bolta a fost ridicată la 14 metri înălțime, construindu-se două galerii. Pe lîngă pictura veche: Sf. Pahomie și Teodosie, secolul al XV-lea, și în afară de pictura lui Nedelcu, anul 1740, găsim și pictură nouă executată la ultima restaurare de pictorii: M. Rîmniceanu (interiorul altarului și pronaosul, precum și „Învierea” deasupra intrării în naos), V. Blendea (care restaurează fresca lui Nedelcu și pictează din nou deasupra corului și deasupra ușii de la intrare în naos: Arătarea Mîntuitorului după înviere apostolului Toma), iar pictorul Brăescu a pictat catapeteasma, ridicată cu ocazia restaurării deasupra iconostasului precum și bolta și arcadele.

Iconostasul a fost pictat de pictorul Ștefan Tenetchi între anii 1785—1787 sub influența Renașterii italiene.

2) MINĂSTIREA PARTOȘ

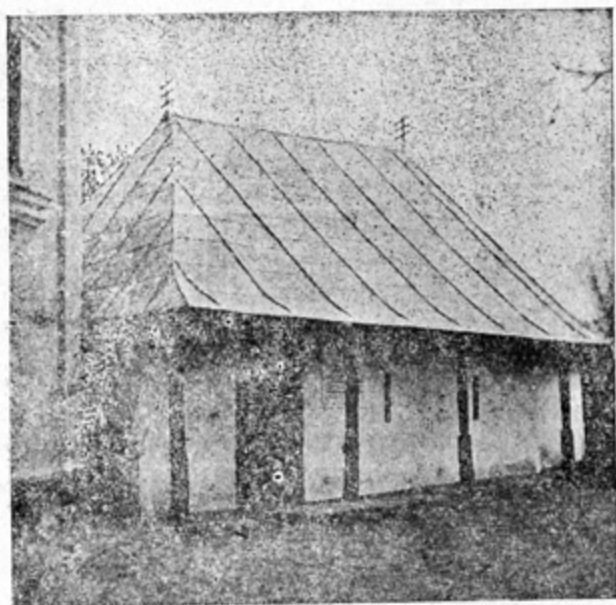
A) *Trecutul istoric.*

Mînăstirea Partoșului a fost întemeiată la anul 1186 de către egumenul mînăstirii romîne-ortodoxe Orosłamoș, care împreună cu călugării lui, alungați de către călugării papistași din mînăstirea Orosłamoș au zidit o nouă mînăstire „în mlaștinile Bîrzavei”, nu departe de satul Partoș, cu ajutorul material a șase cheneji romîni: Ilie Baci, Nicolae Dragomir, Blaliu Stratu, Michael și Costadin Lazăr și Pavel Zupa.¹⁹⁾

Despre vechimea mînăstirii Partoș se face amintire în lucrarea istoricului bănățean N. Tincu Velea.²⁰⁾ unde vorbind despre Srediștea mică spune, că într-un do-

cument găsit de preotul locului, Vichentie Neagoe, mînăstirile Srediștea mică, Vărădia, Butin., *Partoș*, ar fi mai vechi ca de șase sute de ani. Dacă se ia în considerare că lucrarea lui Tincu Velea apare în 1865, documentul amintit fiind mult mai vechi, mînăstirea *Partoș* să fi existat cu șase sute de ani înainte, adică prin secolul al XII-lea.

Mînăstirea a fost înzestrată de Vlaicu Vodă al Țării Românești. Mai târziu, fiind ruinată, a fost rezidită ori restaurată, la anul 1486 de către despotul Ioan Brancovici, iar la anul 1600 de către Mihai Vodă Viteazul.²¹⁾

Minăstirea Partoș: vechea biserică

Existența ei în secolul al XVI-lea ne-o atestă însemnarea pe o evanghelie slavonă de la mînăstirea Sîngeorge, tipărită în 1562: „Această carte, sfîntă și dumnezeiască evanghelie, a dăruit-o ieromonahul Laurențiu Crnogoraț în 1571 d. Hr. mînăstirii Partoș care are hrumul Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil”.²²⁾ După desființarea mînăstirii Partoș, în anul 1776 prin aplicarea rezoluției împărătești din 16 ianuarie 1777 o parte din personalul monahal a trecut la mînăstirea Sîngeorge

unde a dus diferite odoare și cărți bisericești între care și această Evanghelie.23) În această mănăstire exista încă din timpuri vechi o școală, în care învățătorii veniți din principate învățau pe tinerii care se preparau pentru chemarea preoțească ori învățătorescă. Școala aceasta a întemeiat-o românul Georgiu Laiul, jude primar din cercul Ciacovei. Din această școală au ieșit doi renumiți cărturari: protopopul C. Șuboni din Timișoara și dascălul Mihai Roșu, născut în Jadani, care în 1790 trecea ca unul dintre cei mai de seamă cărturari bisericești ai timpului.24)

Cînd se retrage la sf. mănăstire Partoș Sf. Mitropolit Iosif II cel Nou, în 1653. exista aci o bisericuță de lemn și alături de ea zidește sf. Iosif din piatră biserică nouă, în fața altarului căreia își pregătește cripta. Biserica actuală, se presupune, că nu e ctitoria Sf. Iosif.

Mănăstirea avea în 1771, 6 călugări. Averele ei la 1777 consta din 236 jugăre de ogor, pășune, pădure și bălți, vie de 40 de sape, o grădină de zarzavat, una de pomi și una de pruni.25) La anul 1778, mănăstirea a fost desființată. Iar reactivarea ei se face în anul 1944 de către I. P. S. S. Mitropolit Vasile, așezîndu-se aci monahii, venite de la diferite mănăstiri din Moldova și Bucovina.

La această mănăstire au fost înmormîntați: cel dintîi Mitropolit al Morisenei, cunoscut cu numele Constantin la anul 1286 și Mitropoliții Timișorii: Nifon 1453, Iosif I, 1526—1550 și apoi Sf. Iosif II cel Nou 1650—1656. 26)

La mormîntul Sf. Iosif cel Nou s-au săvîrșit atîtea minuni, acest lucru adeverindu-l însăși biserica nouă parohială, zidită lîngă cea veche de către judele Timișorii Marcu Muțiu între anii 1750—1753, drept recunoștință lui Dumnezeu pentru vindecarea sa la această mănăstire.

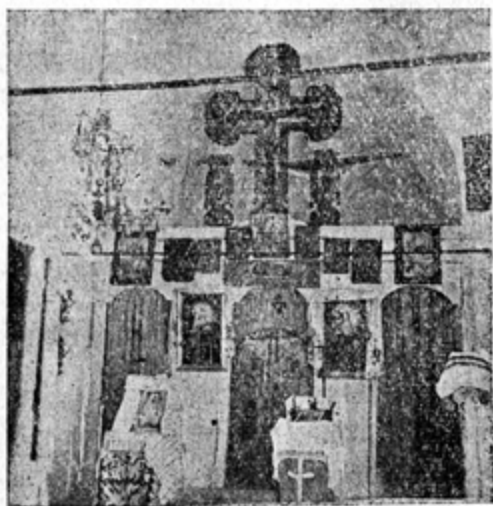
Moaștele Sf. Iosif cel Nou au fost transportate în ziua de 8 septembrie 1956 de la Partoș la Timișoara și așezate în Catedrala mitropolitană. Iar în zilele de 6—8 octombrie 1956 în cadrul unor grandioase festivități bisericești s-a făcut, în prezența Prea Fericitului Pa-

triarh Justinian și a membrilor Sfântului Sinod proclamarea solemnă a canonizării Sf. Ierarh Iosif cel Nou.

B) *Pictura bisericii.*

Vechimea bisericii mănăstirești de proporții reduse (avînd lungimea la naos 6.30 m., iar altarul 4.80 m., lungime în exterior, iar lățimea la naos 6 m., înălțimea zidului 2.10 m. și a acoperișului 3.50 m.) — ne-o dovedește sobrietatea și simplitatea ei; în locul ferestrelor găsim aci mici deschizături de cîțiva centimetri; acoperișul este de tinichea.

Pictură murală biserica nu are. În schimb însă posedă cîteva icoane de o deosebită valoare artistică. Ușile împărătești de o rară frumusețe sculpturală și picturală

Iconostasul mănăstirii vechi de la Partos

are icoana Bunevestiri, iar sus David și Solomon. Deasupra ușilor împărătești găsim icoana „Punerea în mormînt”, o adevărată perlă picturală. Mai sus se află un cadru sculptat, cu medalioane, fără icoane. Sus crucea răstignirii de 1.50 m. înălțime. La dreapta și în stînga iconostasului găsim două icoane portative: Sf. Arhanghel Mihail la dreapta și Sf. Ierarh Nicolae la stînga. Acestea sînt fragmente din vechiul iconostas, a-

șezate pe un iconostas de lemn tencuit. Vestigii vechi de artă românească, după stilul concepției sculpturale și după tonalitățile calde (roșu zinober și aurul) ale picturii, par a fi toate din aceeași epocă, secolul al XVI-lea. 27)

De o deosebită valoare istorică este antimisul sf. mînăstiri Partoș, care pledează puternic pe lângă alte dovezi istorice, pentru existența unei mitropolii ortodoxe romîne la Timișoara în secolul al XVIII-lea. Textul în traducere românească, al antimisului este: „Acest Sfînt și Dumnezeuesc Jertfelnic, care pentru slujba cea fără de sînge a Trupului și a Sîngelui Domnului Dumnezeu-lui și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, după tradiția sfintei Biserici din răsărit: s-a tipărit cu binecuvîntarea Preafericitului Domn Arsenie al patrulea din mila lui Dumnezeu Arhiepiscop de Pecsc al tuturor sîrbilor, bulgarilor, celor de lângă mare, Bosniei, ambelor maluri ale Dunării și Patriarh al întregului Illyric, în anul 1743 în Viena.

Are drept să liturgisească în Biserica cu hramul Adormirea Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu în mînăstirea Partoș. Sfințit de Domnul Gheorghe Popovici Mitropolitul ortodox al Timișorii“.

Iar sub chenar scrie:

„Pus de Dionisie Exarhul, în timpul egumenului Macarie 1750“.

3. MINASTIREA HODOȘ-BODROG

Prețios monument istoric-religios prin splendidele picturi al fresco, ce împodobesc interiorul bisericii mînăstirești, este și mînăstirea Hodoș-Bodrog.

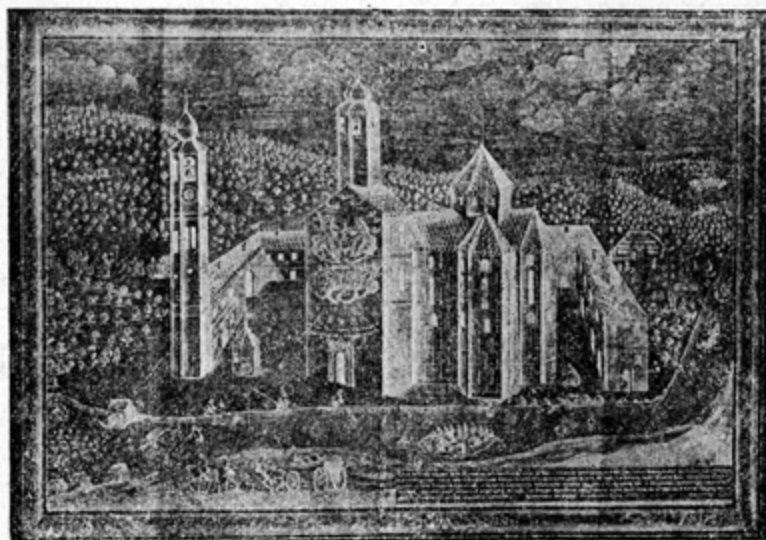
A) *Aspecte din trecutul mînăstirii.*

Din cele mai îndepărtate timpuri, mînăstirea apare — în toate documentele romînești și străine — sub denumirea de Hudust, Hudus, Hodust și Hodoș. Pe la începutul secolului al XVI-lea mînăstirea este cunoscută sub numele de Hodoș, iar în nomenclatura topică ulterioară, pe la mijlocul secolului al XVIII-lea obvine ca mînăstirea Hodoș-Bodrog. În cele administrative apar-

ține comunei Bodrogul vechi, iar în cele spirituale Eparhiei ort. rom. din Arad. Pînă la anul 1838, mînăstirea era pe malul drept al Mureșului, care își aducea apele, printr-o cotitură adîncă pe după sf. mînăstire. Inunda-

Biserica mînăstirii Hodoș-Bodrog

Mînăstirea Hodoș-Bodrog în 1750

țiile forțază minăstirea a schimba cursul Mureșului, lucrări ce se execută între anii 1834—1838. Așa se explică faptul, că minăstirea contează și azi la Arad, deși în prezent este dincoaci de Mureș, dominînd malul stîng al Mureșului, adică în raza Banatului.

Minăstirea Hodoș-Bodrog a fost întemeiată la anul 1201 de egumenul Alexie de la Vidin, cu sprijinul împăratului Ioniță (1196—1207) al romînilor și bulgarilor de la Tîrnova. 28)

Istoriograful Karácsony János susține 29) că minăstirea ar exista din secolul al XII-lea, bazîndu-se pe o scrisoare a lui Bela III-lea din 1177, în care amintește că trecînd din hotarul Șega peste brațul „Fok“ al Mureșului, îndată ajunse pe pămîntul minăstirii Hodust.

Pentru existența minăstirii în secolul al XIII-lea, Patenta lui Andrei al III-lea din 10 noiembrie 1293, prin care donează comitelui Nagy Özömös și fraților lui Kusan și Dimitrie, domeniul minăstirii Hudus, 30) constituie unul din cele mai autentice și puternice dovezi istorice.

Iată textul integral al Patentei:

„Andreas dei gratie Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Galicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis salutem in eo, qui est salus omnium. Regiam decet maiestatem precibus condescendere subditorum optatis horum maxime, qui sibi tempore oportuno commendabilem famulatum in feruore fidelitatis impendisse dinoscuntur. *Proinde ad universorum noticiam tenore presentium declaramus quod comes Stemus magnus, Kwsa et Demetrius fratres eiusdem fideles nostri ad nostram accedentes presentiam nobis humiliter suplicando retulerunt, quod* (terr) *am Hudus-monostura uocatam iuxta fluium Morus existentem, Ladislaus rex pie recordacionis harissimus frater noster ipsis mediante suo priu (ilegi) o olim contulisset petens nos cum instantia, ut ipsam terram eisdem relinquere dignaremur, ac collacionem dicti regis (Ladislai su) per ipsa terra eis factam ratificare ac nostro priuilegio de benignitate regia dignaremur confirmare. Nos itaque*

considerantes fidelitates et grata seruicio predictorum fid(elium nostro) rum, que nobis semper et ubique locorum fideliter exhibuerunt et indefesse et maxime tunc, cum propter coronacionem nostram conuocato exercitu nostro generali et elevato vexillo (contra) dominum Albertum ducem Austrie et Syrie tunc capitalem inimicum regni nostri et nostrum pro repellenda injuria regno nostro illata accessissemus terramque ipsius (Alberti) potenssialiter adicemus, predictus comes Stemus cum fratribus suis memoratis sub castro Gunchel uocato laudabiliter dimicantes nobi cernentibus in suis membris (letalia vul) nera susturelunt. Ceteremur quod cum uno dierum sabbati quosdam berones nostros ante ciuitatem Wyennensem mississemus decertandos prefatus comes Stemus cum fratribus suis (...), cum exercitu ipsius ducis de ipsa ciuitate emisso, inter alios fideles nostros uiriliter dimicantes, prout nobis per barones nostros recitatu extitit, granibus uulneribus sauciati, atque insignum milicie eorundem quendam Teotanicum virum strenuum et suis armis atque in dextrario suo sedente captiuatum adducende nostre tradiderunt maiestati, ad hec etiam quod cum perfida gens Tartarorum propter coronacionem nostram secundo anno circa iemen quandam particulam regni nostri Macho uocatam uenisset ad spoliandum, nos que magistrum Laurencium dictum Cheta fidelem nostrum ipsis Tartaris (... misissemus comes Stemus et fratres sui antedicti uirtutem uirtutibus accumulantes in societate ipsius magistri Laurencii euntes multos captivos cristianorum de manibus ipsorum Tartarorum deliberando cum effusione suorum sanguinum, prout nobis per dictum baronem nostrum coram baronibus nostris relatum extitit, reducerunt ad propria eorundem. Nos igitur pro tot et tan (tis seruiti) is eorundem licet ampliora promereri debuissent, terram Hodusmonustura uocatam cum suis pertinenciis omnibus et utilitatibus suis vniuersis eximendo et auferendo ab omnibus (...) nostram collationem pertinere dinosccebatur iam dicto comiti Stemus Kwusa et Demetrio fratribus eiusdem de gracia speciali et eorum heredibus suorum successoribus, collationem ipsius regis Ladislai in facto dicte terre eis factam, ratam habentes ei acceptam, auc-

toritate presentium confirmando dedimus, donauimus, atque tradimus in perpetuum possidendam tenend (am et) habendam. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes concessimus litteras diplicis (si) gilli nostri munimine roboratas. Datum per manus discreti viri magi (stri The) odori albensis ecclesie prepositi ante nostre vicecancellarii, dilecti et fidelis nostri. Anno Domini MCC. nonagesima tercio, quarto idus nuouembris, reg (ni autem nostri tert) io^a. *Original auf Pergament, an mehreren Stellen zerrissen, schwer lesbar mit Spuren eines hängenden Siegels, Mus. Arch. (an. 1293).*

Mînăstirea servește în anul 1651 de sediu Mitropolitului Sofronie al „cetății Lipova—Gyula“, iar în anul 1695, își are aci reședința episcopul Timișorii și Ienopolei Isaia Diacovici, numit la 8 ianuarie 1694 și confirmat de către Leopold la 4 martie 1695. 31) Se presupune, că turcii, care dominau aceste meleaguri, nu-l recunosc pe Isaia Diacovici de episcop și astfel neputînd rezida în Timișoara, și-a stabilit reședința la această mînăstire de unde continua să-și exercite jurisdicțiunea canonică și administrativă.

În 1771 mînăstirea avea 12 călugări.

Dintre egumenii mai de seamă ai mînăstirii se amintesc: arhimandritul Ștefan Cragoevici, numit în 1842 vicar general în dieceza Dalmației și Istriei, arhimandritul Augustin Hamsea care conduce mînăstirea din 1895—1916, remarcîndu-se ca o energie creatoare și personalitate distinsă și apoi arhimandritul Policarp Morușca, care deține starea mînăstirii din 1925 pînă în anul 1935, cînd este numit Episcop al romînilor din America.

De remarcat este faptul că în sf. mînăstire Hodoș-Bodrog au primit tonsura monahală aproape toți Ierarhii Bisericii noastre din Ardeal și Banat. Astfel episcopul Ioan Papp al Aradului, episcopul Roman Ciorogariu al Orăzii, Dr. Iosif Tr. Badescu al Caransebeșului, Nicolae Ivan al Clujului, Patriarhul Dr. Miron Cristea, Mitropolitul Ardealului Dr. Nicolae Bălan, I. P. S. S. Mitropolit Vasile al Banatului și P. S. Episcop Policarp Morușca al Americii.

Biserica minăstirii Bodrog:
îfrescă deasupra corului din stînga soleei

B) *Fresca bisericii mănăstirești.*

Tezaur de aleasă artă picturală, o adevărată pinacotecă, biserica mănăstirii ne prezintă măiestria artistică a vechilor zugravi. Pictură murală găsim în solee și în altar. Fresca în stil bizantin, cu deplină expresivitate, stilizare perfectă și ornamentație bogată, folosindu-se întreg cîmpul pereților cu scene biblice, întocmai ca la mănăstirile bucovinene, trădează penelul unui distins maestru de pe la începutul secolului al XVII-lea sau chiar din secolul al XVI-lea.

În absida de la sud, deasupra corului din dreapta soleei ne întâmpină chipul blînd al Maicii Domnului, pe un tron bogat împodobit, ținînd pe genunchi pe divinul prunc Iisus. Jur împrejur cete de heruvimi și serafimi înaltă imnuri de slavă. De desubt pășesc smeriți grupuri de cuvioși și cuvioase. În alt rînd, cîteva scene biblice: Botezul Domnului, Învierea tînărului din Nain, Intrarea în Ierusalim și Schimbarea la față. Șirul următor ne prezintă compozițiile: Cina cea de taină, Spălarea picioarelor, Iisus în grădina Ghetsimani și apoi Iisus în curtea Arhiereului, redat potrivit erminiei tradiției ortodoxe. Mai jos un grup de medalioane încadrează busturi de sfinți cuvioși, zugrăviți cu o metodică de lucru cu adevărat academică. Ansamblul panoului îl încheie figurile svelte ale celor nouă mucenici (Dimitrie, Nistor, Teodor Tiron, Teodor Stratilat, Nichita, Procopie, etc.), figuri care se impun prin austeritatea nobilă a expresiei.

În absida de la nord deasupra corului din stînga soleei, ce o reproducem aici, ni se dau fidel impresionantele momente ale dramei de pe Golgota, cu întreg cortegiul patimilor. Sus domină Sf. Treime, avînd în dreapta și în stînga cîte un înger. Într-un stil bine definit, un șir de 10 mucenici stau strajă în jurul Sf. Treimi. Iar dedesubt fresca ne redă, ca într-un caleidoscop patimile Mîntuitorului, care culminează în crucificarea pe dealul Golgotei. Galeria o deschide scena prinderii cu sărutul lui Iuda trădătorul, apoi îl vedem pe Iisus în fața arhiereului Ana.

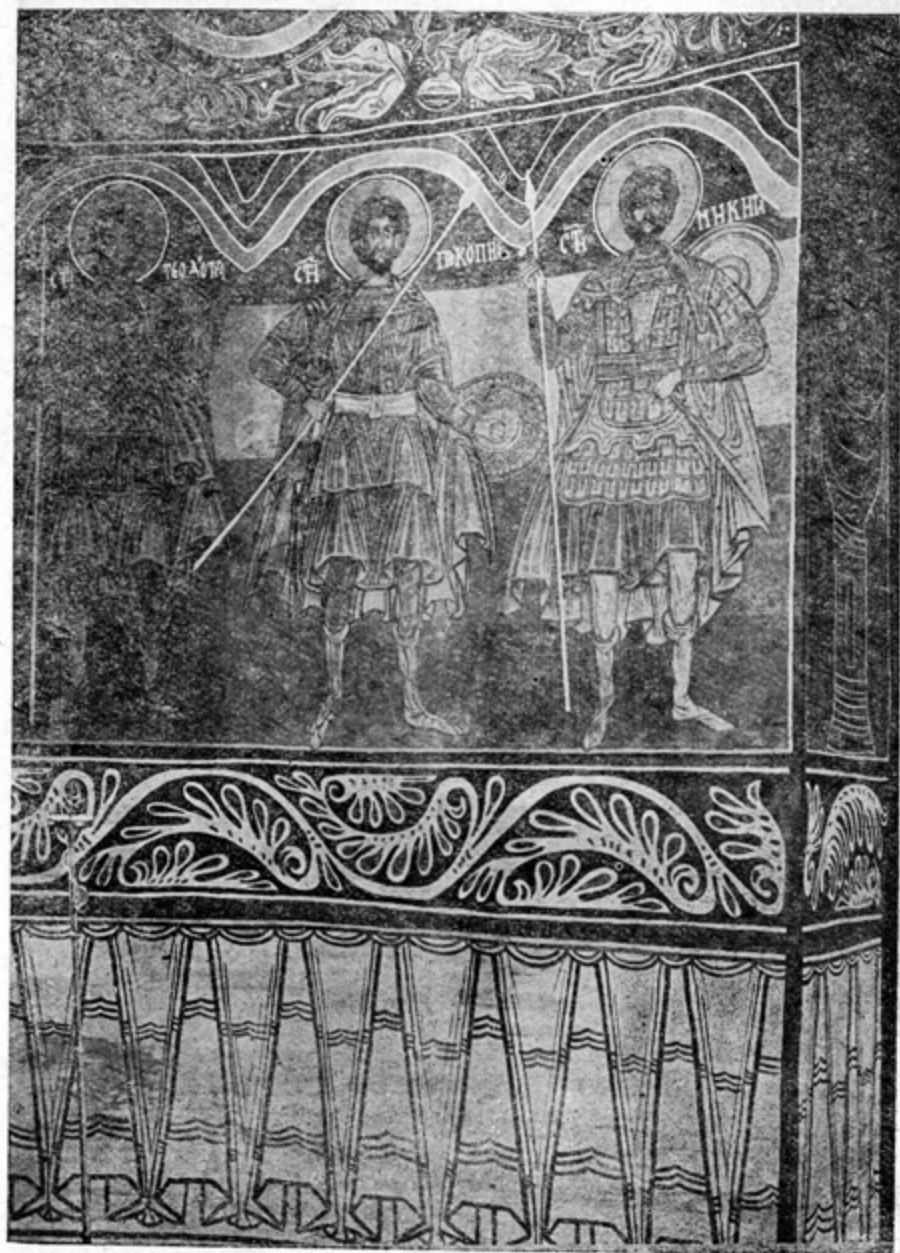
Alte scene: condamnarea la moarte de către Pilat în interiorul pretoriului și apoi scena răstignirii completea-

ză scenele biblice, minuțios analizate și bine arhitecturate cu o excelentă știință a câmpului pictural.

Biserica minăstiri Bodrog: frescă în naosul
pe perețele de la nord

Rîndul următor ne schițează, într-o execuție impecabilă cîteva din minunile Mîntuitorului: Vindecarea or-

Biserica minăstirii Bodrog: frescă în naosul
pe peretele de la sud

bului din naștere, Vindecarea demonizatului, Vindecarea fiicei cananiene și apoi nunta din Cana. Busturi de sfinți cuvioși în medalioane completează un al rând. Urmează apoi figurile pline de evlavie ale sf. mucenici: Cosma, Damian, Pantelimon, etc., întreg panoul fiind redat cu o bogată ornamentație.

Nu mai puțin expresiv este înfățișat Pantocratorul în cupola naosului. În pandativele soleei console ale cupolei, întâlnim pe cei patru evangheliști și mahrama Veronice cu fața spre apus.

În altar pe boltă găsim icoana Maicii Domnului, binecuvîntînd cu ambele mîini, avînd pe piept în medalion pe pruncul Iisus, iar alături sf. Arhangheli Mihail și Gavriil. Ansanblul compozițional îl completează într-un alt rând coborîrea de pe cruce, Sfatul soldaților, Arăta-

Minăstirea Bodrog: paraclisul-mausoleu

rea Mîntuitorului după înviere ucenicilor cu Toma împreună. Sub aceste scene, fresca redă expresiv Mistagogia, (liturgia îngerească). Iar pe arcada boltii, sus în centru, Mîntuitorul în splendoarea mării Sale, la a

doua venire, înconjurat de sfinții îngeri. De ambele părți Sf. Apostoli reprezentați într-o tehnică desăvârșită.

În anul 1938, vechea mănăstire a fost vizitată de profesorul olandez Grondijs, de la Universitatea din Utrecht. Savantul bizantinolog a fost impresionat de minunata frescă, datîndu-o din a doua jumătate a secolului al XVI-lea. 32)

În primăvara anului 1938, renumitul pictor bisericesc Atanasie Demian, împreună cu Corneliu Cenanu, spală și reîmprospătează fresca bisericii mănăstirești și pictează splendidul Paraclis. Mai târziu pictorul Corneliu Cenanu pictează și partea a doua a naosului, în stilul vechei picturi.

4. MINĂSTIREA SĂRACA.

Vechi monument de artă al Ortodoxiei bănățene, mănăstirea Săraca de la poalele Șumigului, situată la marginea satului Șemlacul mic din cele mai depărtate timpuri este cunoscută sub numele de Șumig, Șemliug, Semluc, Semlac și Morava. După desființarea ei, poporul văzînd extrema ei modestie a numit-o mănăstirea Săraca, numire ce o poartă și astăzi.

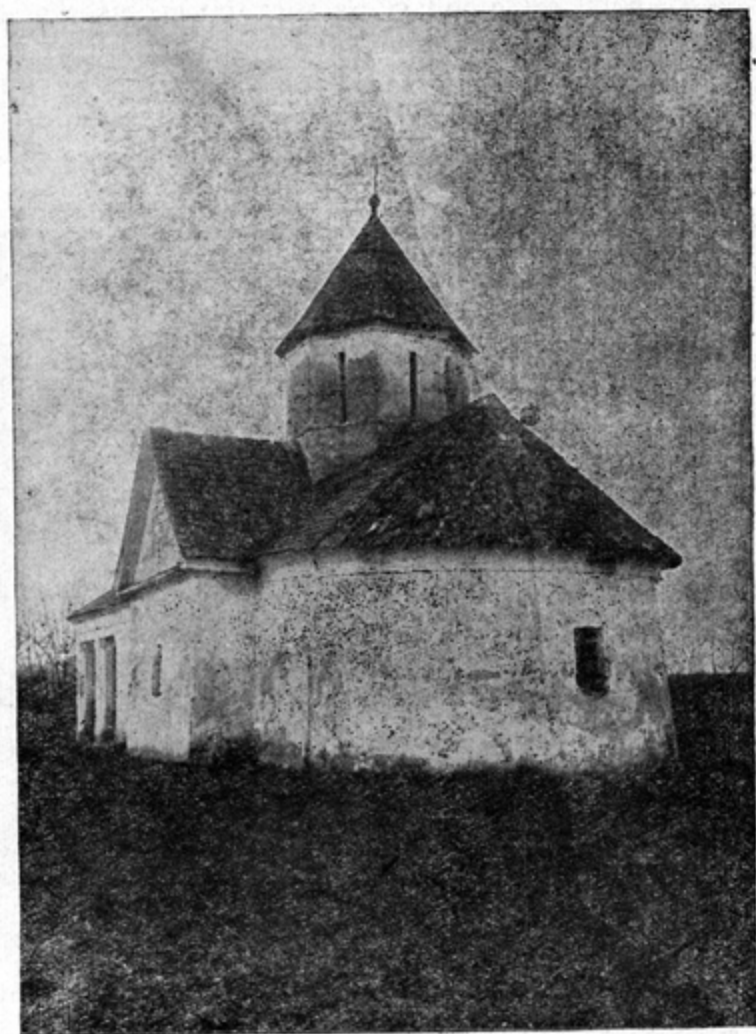
A) Scurtă privire istorică.

Documente istorice precise referitor la întemeierea mănăstirii lipsesc cu desăvîrșire. Nu s-a păstrat nicăeri pisană și nici o inscripție nu ne arată ctitorul ei și data zidirii.

Mănăstirea datează de sigur din aceeași epocă (secolul XII—XIII), în care s-au înființat și celelalte mănăstiri din Banat: Horom, Cubin, Orșova, Parșos, Hodoș, Singeorgi 33) sau Isu, Cianad. 34) În primele secole ale erei maghiare au existat numeroase mănăstiri gr. ort. în Ungaria, 35) îndeosebi în părțile banatice. Multimea de mănăstiri ortodoxe în Ungaria ne-o atestă rescriptul papei Inocențiu al III-lea, din 1204 impunînd episcopului din Oradea mare „să le cerceteze și încît va fi cu putință să le organizeze într-un episcopat care să stea sub nemijlocita ascultare a papei“. 36)

Pentru vechimea mînăstirii pledează elocvent documentul relatat de istoriograful maghiar Turchányi: 37)

„Ștefan al V-lea dăruiește în anul 1270, pe seama unei mînăstiri de lîngă Șumig, valea Berzavei, o moară, cumpărată de la un „iobag“ cu numele de Kaz. Mînăstirea aceasta este amintită sub numele de Mező Somlyó

Biserica Sf. Mînăstiri Săraca

(Șemlacul de Cîmpie), înființată încă de pe timpul lui Bela al IV-lea.

Mai târziu, în timpul ocupației turcești, mînăstirea de la Șemlac este arsă.

În anul 1730, așa cum ne confirmă inscripția slavonă din naosul bisericii mînăstirea a fost restaurată. Textul inscripției, în traducere românească este:

„Cu voința Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu arătarea Sf. Duh s-a înnoit și s-a zugrăvit sf. biserică din Șemliuc pe vremea domniei lui Carol al VI-lea și a Preasfințitului domn Episcop Fericitul Maxim Nestorovici și . . . a egumenului Simion . . . ctitor Ghiurișco Lazarevici și fiii acestuia Nicola și Jivan . . . 7238 (1730)“.

Minăstirea Săraca: Inscripția din naos.

Dintr-un raport înaintat autorităților administrative, în anul 1775, 38) de către conducerea mînăstirii se constată că mînăstirea avea în acel an 7 călugări, 6 din ei fiind romîni.

În urma rapoartelor înaintate, constatîndu-se de autoritățile administrative starea materială neregulamen-

tară, la 16 iunie 1778, mănăstirea Șemlac a fost desființată și contopită cu mănăstirea Mesici. Biserica a fost predată comunei Butin din apropiere, spre a servi de biserică parohială. 39) Mai târziu în anul 1303, mănăstirea devine proprietatea familiei Ostoici, care fiind nobilitată sub Francisc II, primește împroprietărirea în Șemlac cu 1200 st. patrat, chilio și pădure, întrind aici și mănăstirea. Devenind proprietatea acestei familii, biserica servește de mausoleu familial.

În 1934, la intervenția I. P. S. S. Mitropolit Vasile, pe atunci Episcop de Caransebeș, vechiul lăcaș este eliberat din mîna unui proprietar laic, în schimbul unei

Mănăstirea Săraca: frescă pe bolta altarului

sume de bani, biserica și chiliile transcriindu-se în proprietatea Eparhiei ort. rom. a Caransebeșului.

B. *Pictura bisericii mănăstirești.*

Vechea bisericuță în formă de cruce greacă, de dimensiuni neînsemnate (15 m. lungime, 8 m. lățime și

5 m. înălțime) se prezintă totuși într-un sistem armonic. Turla octogonală este scundă, asemănându-se cu a bisericii din Brădetu-Argeș, din sec. al XV-lea, iar pridvorul este de proveniență ulterioară. Altarul este circular și în exterior, iar absidele laterale dreptunghiulare.

Neprețuit monument de artă religioasă este biserica mînăstirii prin splendida ei pictură. Fresca în stil bizantin reprezentînd o unitate în concepție și în execuție împodobește biserica atît în altar, cît și în naos și în pronaos. Motive decorative liniare și florale întregesc admirabil diferitele panouri, întreg cîmpul pereților fiind împodobit cu scene biblice. Tablourile compoziționale, redată în tonalități calde conform erminiei bizantine găsesc o asemănare cu pictura bisericii de la Gurasada-Hunedoara. O inscripție deasupra Proscomidierului nedă numele pictorilor: „Pomenește Doamne pe zugravii Andrei, Andrei (fiul său), Iovan și Chiriac, leat 1730 (7238)“.

Pe bolta altarului se impun prin tehnică și compoziție, icoanele: Domnul Savaot binecuvîntînd și Maica Domnului tronînd între Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil.

În naos Pantocratorul este redat maiestos, avînd în laturile cupolei în primul șir zugrăvite cete de îngeri, serafimi, heruvimi și tronuri, în rîndul al doilea sf. prooroci, iar în rîndul al treilea cei 12 apostoli în medalioane. Spațiile între ele sînt completate cu motive decorative florale.

În absida de la nord este zugrăvită Nașterea Domnului, iar pe bolta în spre altar, Intîmpinarea Domnului. În absida de la sud, găsim tabloul bogat în personaje al Intrării triumfale în Ierusalim, iar pe boltă spre altar, Pogorîrea la iad; spre vest, față în față, Invierea lui Lazăr.

În pronaos este zugrăvită icoana Maicii Domnului, cu brațele largi deschise, ținînd în față pe divinul Prunc Iisus, care binecuvîntă cu ambele mîini. Găsim apoi busturi ale sfinților: Epifanie, Leon, Simion, Ioan Milostivul, Grigorie Decapolitul și Ersilie.

Regretatul pictor I. Miloia, fost director al Muzeului Regional al Banatului pe baza inscripției menționate

mai sus, afirmă 40) că biserica mînăstirii Săraca a fost pictată de o școală propriu zisă prezentîndu-ne sinteza cea mai înaltă a artei de la începutul secolului al XVIII-lea. Considerînd expresiunea superioară a comoarei de artă îngrămădită în această biserică, mînăstirea Săraca trebuie considerată ca punct de plecare pentru studierea artei bănățene, după alungarea turcilor.

Vechea ctitorie duhovnicească de la Șumig, cu hramul Schimbarea la față, a fost declarată monument istoric, încadrîndu-l în evoluția istorico-culturală a Banatului. 41)

Minăstirea Săraca: frescă din pronaos

Iată reliefate succint cîteva din monumentele de artă religioasă din Banat, care păstrează în ele vechi comori artistice de o incontestabilă valoare istorică, comori, ce îmbogățesc patrimoniul vechei plastici românești.

Prot. Dr. Victor Vlăduceanu
consilier administrativ

NOTE BIBLIOGRAFICE

- 1) Dr. Gh. Popovici, *Ist. Rominilor bănăţeni*, Lugoj, 1904, pg. 163, cf. Thuróczy, pg. 198.
- 2) Idem. p. 168.
- 3) Ibidem, p. 170.
- 4) Böhm L., *Délmagyarország vagyis az ugynevezett Bácság külön Tört.*, Budapest, 1868, pg. 160.
- 5) Damaschin Udra, *Arătarea despre minăstirile din Mitropolia Timişorii şi a toată Ţara Banatului*, Caransebeş, 1699, manuscris în vechea arhivă a Episcopiei Caransebeşului; Gh. Cotoşman, *Viaţa Sf. Iosif cel Nou*, Timişoara, 1956, pg. 24.
- 6) Böhm L., o. c., p. 124.
- 7) Tincu Velea, *Istoria bisericească politico-naţională a rominilor peste totu, Sibiu*, 1865, pg. 124—125.
- 8) Mata Kosovaţ, *Srpska Pravoslavna Mitropolija Karlovacika*, Sr. Karlovci, 1908, pg. 67—70.
- 9) I. Lupaş, *Istoria bisericească a rominilor ardeleni*, Sibiu, 1918, pg. 132.
- 10) Ş. Reli, *Curs de Istoria Bisericii române*, vol. I, pg. 465.
- 11) Gh. Cotoşman, *Episcopia Caransebeşului*, Caransebeş, 1941, pg. 185.
- 12) Kostici St., *Grobovi Episcopai gradjana temisvarskih u pravoslavnom sprskom hramu u Temisvaru, 1757—1838*, Timişoara, 1938, pg. 4.
- 13) N. Tincu Velea, o. c., pg. 123.
- 14) Andrei Şaguna, *Istoria Bisericii Ortodoxe Răsăritene Universale*, Sibiu, 1860; vol. II, pg. 182.
- 15) Márki Sándor, *Aradmegye és Arad sz. Kir. város II*, Arad, 1892, pg. 721.
- 16) *Vezi panourile reproduse în lucrarea: I. Stoia-Udrea, Biserica gr. ort. rom. din Lipova*, Timişoara, 1930.
- 17) *Analele Banatului*, Timişoara Anul I nr. 1, pg. 33.
- 18) I. Stoia-Udrea, o. c., pg. 14, 41—42.
- 19) Damaschin Udra, o. c.; Gh. Cotoşman, *Viaţa Sf. Iosif cel Nou*, Mitropolitul Timişorii în „Mitropolia Banatului” nr. 7—9/1956, pg. 53.
- 20) o. c., pg. 179.
- 21) Damaschin Udra, o. c.; Gh. Cotoşman, o. c., pg. 53.
- 22) Szentkláray Jenő, *A szerb monostoregyházak történeti emlékei Délmagyarországon* Budapest, 1908, pg. 59.
- 23) St. R. 1560—1777 cf. Dr. Ştefan Lupşa, *Istoria parohiei Şteiu, Beiuş*, 1942, pg. 71.
- 24) N. Tincu Velea, o. c., p. 198—199.
- 25) St. Lupşa o. c., pg. 71.
- 26) Damaschin Udra, o. c.
- 27) Victor Vlăduceanu, *Minăstiri bănăţene*, Timişoara, 1947, pg. 32.

28) Damaschin Udrea, Arătarea despre minăstirile Mitropoliei Timișorilor și a toată Țara Banatului, Caransebeș, 1699, manuscris; Gh. Cotoșman, Viața Sf. Iosif cel Nou, Timișoara, 1956, pg. 25.

29) Ismeret'en délmagyarországi Kolostorok, in „Történelmi és régészeti Értesítő“, Timișoara, 1905, pg. 77.

30) Kolomán Juhász, Die Stifte der Tschanader Diözese in Mittel Alter, Münster in Westfalen, 1927, pg. 220—221.

31) Ilarion Zeremski, Srpski manastiri u Banatu, Carloviț, 1907, pg. 59 și 85.

32) Vezi mai pe larg trecutul minăstirii, pictura, arhitectura, sculptura, odoare etc. in lucrarea: Vechi monument istorico-religios, Minăstirea Bodrog, Timișoara, 1939, 104 pag., de subsemnatul.

33) Borovszky S., Temesvármegye Tört., Budapest I, pg. 255.

34) Vezi Koloman Juhász o. c., pg. 202, 204, 96, apoi harta la sfârșit.

35) Hunfalvy P., Az o'áhok tört., Budapest, 1894, I. pg. 477.

36) I. Lupaș, Istoria bis. a rominilor ardeleni, Sibiu, 1918, pg. 14.

37) Krassó szörény megye tört., Lugoj, 1906, pg. 97.

38) Ruvaracz D., Manastiry u Banatu, pg. 166—167.

39) Ilarion Zeremsky, o. c., pg. 82.

40) I. Miloia, o. c., pg. 14, 22.

41) Pentru documentare asupra trecutului minăstirii precum și asupra picturii, arhitecturii, etc., a se vedea lucrările: V. Vlăduceanu, Minăstiri bănățene, Timișoara, 1947, pg. 7—26; Atanasie Popa, Minăstirea Săraca, Timișoara, 1943.

OPERA LITERARĂ A LUI PAISIE VELICICOVSCHI

de: *Ieromonahul Leonid*

— docent al Academiei Teologice din Leningrad —

Egumenul Paisie n-a fost un scriitor bisericesc în înțelesul strict al cuvântului. El a fost o personalitate activă practică, întemeietor al obștiilor călugărești de diferite naționalități și al școlii de copiiști și talmăcitori ai literaturii patristice de la mănăstirea Neamț, din România. Activitatea literară a lui Paisie a fost izvodită din însăși cerințele vieții. Această operă constă din: 1. corespondența cu persoane izolate despre probleme călugărești generale și ale comunității în special; 2. povești scrise la diferite ocazii; 3. răspunsuri la întrebările ce i se puneau; 4. rapoarte oficiale către autoritățile bisericești; 5. autobiografia, în care egumenul a avut intenția să expună istoria întemeierii obștei lui.

Datorită pătrunderii adinci în sensul Sfintei Scripturi și în literatura patristică scrisorile mici și poveștile egumenului dezvăluie esența monahismului și a procesului de acțiune internă a creștinismului.

1. *Autobiografia egumenului Paisie 1)*

Presimțindu-și apropierea morții, Paisie s-a apucat să-și scrie autobiografia, cu intenția de a vorbi nu de propria lui persoană, ci de a descrie istoria întemeierii prin el, a obștei monahale, alcătuită din membrii de diferite naționalități, cu scopul de a-i întări pe frați în adevărata Ortodoxie cea după învățăturile sfintei Biserici apostolice. Autobiografia se intrerupe cu perioada petrecută în schitul Chiornul.

Autobiografia egumenului lasă să se vadă unitatea și statornicia firii lui, în epoca adolescenței, înainte și după intrarea în monahism. În decursul întregii perioade descrise de el, nici unde nu se profilează dedublarea voinței lui și nici se face pomenire despre șovăieli, nici despre frământări care l-ar fi ispitit

1) Autobiografia s-a păstrat numai în manuscris, aparținând bibliotecii Academiei de Științe U. R. S. S. (13. 2. 26) care nu este însă originalul egumenului, ci o copie făcută de unul dintre ucenicii lui.

să se întoarcă în lume. Adîncindu-se în studiul Sfintei Scripturi, el urmărea un singur scop, cu ajutorul harului divin, să zidească pe omul luăntic în duhul lui Hristos și în lumina învățăturii evanghelice, să înțeleagă corect întortochiatale căi ale vieții. Cunoșcînd cuvîntul lui Dumnezeu, nu după învățătura din afară ci cu viața, el s-a îmbogățit într-atît cu experiența spirituală încît, în complexele impletituri ale împrejurărilor vieții, a știut să deslușească lucrările minunate ale Providenței Divine. Sinceritatea și veracitatea istorisirii egumenului Paisie, despre sine însuși, nu pot fi puse la îndoială, acestea au fost confirmate și de biografia lui.

2. *Învățătură la tundera în cinul monahal* 2)

În această Învățătură, egumenul Paisie avertizează pe acei care intră în cinul călugăresc despre luptele necurmăte ce le stau în față și descoperă înaintea lor, întreaga desfășurare a luptei cu urmările ei, cu încununarea ei prin răstignirea omului față de Hristos, care se înfăptuiește, în chip nevăzut, spre folosul nostru.

3. *Epistola „Imitatorului faptelor lui Avraam, îndeplinitorului sirguincios al poruncilor lui Dumnezeu... prietenului, domnului părinte, Preotului Dimitrie”* 3)

Ideia generală a epistolei — învățătura despre felurile monahismului, pe care egumenul Paisie — urmînd pe Ioan Scărarul — îl împarte în trei forme: viața de pustnic; conviețuirea împreună cu unul sau doi și obștească. Egumenul Paisie sfătuiește să se înceapă activitatea monahală mergînd pe calea de mijloc, adică să „o petreacă cu unul sau doi”, deoarece acest fel de viață este ceva mai ușor decît conviețuirea comună, novicele urmînd să asculte aci numai de părintele său duhovnicesc, pe cînd în viața cea obștească face ascultare și tuturor fraților celorlalți. La aprecierea fiecărui fel de monahism, egumenul Paisie privește lucrurile exclusiv din puncte de vedere moral. Plecînd de la problema desăvîșirii morale a monahului, a compus și regulamentul pentru trăirea în comun, în minăstiri.

4. *Regulamentul conviețuirii în comun, alcătuit de Paisie* 4)

Cele mai multe dispoziții, din acest Regulament, sînt îndreptate spre organizarea vieții interne a monahilor, pentru îngrădirea stării lor spirituale de tot ce este periculos și dăunător. Viața monahală se nevoiește mai ales cu două voturi: Sărăcia și

2) Colecția de manuscrise a Bibliotecii publice „Lenin” (San Petersburg, Doc. Acad. nr. 279) Col. 142—152.

3) Tipărită în toate edițiile „Viețile și scrierile egumenului moldovean Paisie Velicovschi”.

4) Colecția de manuscrise a Bibl. Publice „Lenin” (San

obediința. Sărăciei, ca unei pietre fundamentale a vieții monahale, călugărul Paisie îi atribuie o importanță de prim rang la organizarea vieții obștești monahale, în duhul întemeietorului ei, Hristos și a urmașilor Lui, a vechilor pustnici. Obediența și o deplină subordonare a voinței constituie un moment firesc în organizarea vieții colective. Viața de obște, temeluită pe ascultare, este calea care duce spre împărăția Cerurilor.

5. *Epistola către Gavriil mitropolitul Iașului* 5)

În anul 1778, în timpul șederii călugărilor paisieni la mănăstirea Secul, egumenul Paisie a hotărât să-i scrie o epistolă mitropolitului Gavriil de la Iași. În această scrisoare, care apare ca un testament, monahul Paisie se adresează mitropolitului Gavriil cu rugămintea, ca, după moartea lui, conducerea obștei monahale, să fie aleasă dintre frații mănăstirii, cu binecuvântarea mitropolitului. În continuare, egumenul scrie că, drept orientare pentru mintuirea sa personală și pentru frați, el a ales: Sfânta Scriptură, canoanele sfinților Apostoli și ale Sf. Soboare, învățăturile Sfinților Părinți și ale dascălilor sobornicești.

6. *Epistola către arhimandritul Teodosie* 6)

În prima epistolă, 7) egumenul Paisie îl aprobă pe egumenul Teodosie pentru dorința lui de a urma ascultarea împreună cu toți frații; iar în a doua, 8) expunând fugar schimbările survenite în trăirea călugărului Teodosie, îl asigură de dragostea lui statornică.

7. *Epistola către frații rămași în mănăstirea Dragomirna* 9)

Epistola aceasta a fost scrisă după mutarea egumenului, cu o parte din monahi, la Secul — întâmplată în urma unor svonuri despre starea morală nesatisfăcătoare a acestora. Egumenul Paisie îi roagă pe toți aceia care s-au abătut de la calea cea adevărată, să se îndrepte, cu ajutorul lui Dumnezeu, lepădându-se de orice obicei rău și de orice patimă.

petersburg. D. A. nr. 279). col. 175—202.

5) S-a păstrat în opera arhimandritului Andronic. Istoria mănăstirii Neamț, cartea IV-a, C. 105—111, în l. română.

6) Arhimandritul Teodosie (ca mirean: Teodor Maslov) își începe activitatea în mănăstirea Svensc din Orlo; de aci trece în Moldova, unde este tuns monah la anul 1750.

7) Colecția de manuscrise a mănăstirii Noul-Neamț, c. 47—48.

8) Idem, c. 48—68.

9) Arhimandritul Andronic. Istoria mănăstirii Neamț. Cartea IV-a, c. 101—105, în l. română.

8. *Răspuns starețului de la schitul Rubai*
— *ieromonahului Sofronie* —

la rugămintea acestuia de a i se trimite preoți pentru organizarea vieții de obște (din 30 iunie 1767) 10)

Egumenul Paisie își începe scrisoarea cu descrierea icoanei morale a starețului. Pe primul plan, așează cunoștințele și înțelepciunea acestuia în Sfintele Scripturi. În continuare, egumenul Paisie, conturând idealul moral al starețului, arată ce fel de trepte ale desăvârșirii morale trebuie să ajungă ucenicii lui.

9. *Epistola către minăstirea Seceriș 11)*

Epistola aceasta a fost scrisă, la 21 iulie 1775, ca răspuns la cererea starețului minăstirii Seceriș de a-i trimite al doilea preot. Găsindu-se în imposibilitate de a-i îndeplini dorința aceasta, egumenul Paisie a găsit cu cale să trimită fraților „o învățătură călăuzitoare“, după cum își intitulează el însuși epistola. El îi îndeamnă pe aceștia să-și păstreze, cu tărie, credința și sfânta ascultare; să dureze pacea și dragostea între ei.

10. *Epistola trimisă la București monahilor*
minăstirii Neamț și Secul:
Gherontie, Teodul, Dorotei și Honorie 12)

Călugării paisieni trăitori în minăstirile de la Neamț și Secul au desfășurat o largă activitate de traducători. Pentru cunoașterea limbii grecești, aceștia au fost trimiși de egumenul Paisie, la București. Acolo, au fost îndemnați să mănânce carne. Aflind de aceasta, egumenul Paisie le trimite o epistolă, drept avertisment în care le spune, că, nimeni nu are dreptul să schimbe hotărârile Sfintei Biserici Ortodoxe și nici unui inger nu trebuie să i se supună în această problemă, deoarece, tuturora, deopotrivă, li se prevede respectarea orînduirilor instituite de sfinții părinți pentru monahi.

11. *Epistola către Arhiepiscopul Nichifor*
Teotochi 13)

10) Arhim. Andronic, Ist. mănăst. Neamț. Cartea IV-a, c. 85—86, în l. română.

11) Arhim. Andronic, o. c., cap. 96—99.

12) Idem, c. 179—182, în l. română.

13) Colecția de manuscrise de la minăstirea Noul-Neamț, c. 198—200. Nichifor Teotochi s-a născut, în 1731, pe insula Corfu. Educația și-a făcut-o în Italia. întorcându-se în patrie, în anul 1748, a fost tuns în monahism. A murit la 31 mai 1800. Din operele literare ale lui Nichifor, cele mai de seamă sînt: „Comentariile la Evangheliile și Apostol, duminicilor“. „Răspunsurile la întrebările celor de rit vechi din Bahmut și Astrahan“. Operele Academiei Teologice din Kiev, 1863 partea I, pg. 297—299.

Un profund interes pentru literatura patristică, l-a apropiat pe egumenul Paisie de Nichifor Teotochi, care a primit o mare autoritate în fața lui Paisie. Epistola este un răspuns la rugămintea lui Nichifor de a-i trimite călugări din comunitatea paisiană, pentru educarea copiilor. Paisie îi scrie lui Nichifor, că, acesta supraevaluează pe frații minăstirii, socotind să afle, printre ei, pe aceia „care, împreună și cu scrisul și cu poruncile Domnului și cu fapta și cu cuvântul, ar putea să învețe copiii... pe care îi cauți, dar mai mult îi cauți, pe la noi, pentru acest lucru. mamele orașului Iași”. 14) El afirmă că, asemenea călugări nu sînt, încă, printre ei și-l roagă să-i dispenseze, să nu le încredințeze educarea copiilor, ci să-i lase să-și deplîngă păcatele lor.

12. *Epistola către egumenul Atanasie* 15)

Pe timpul șederii lui Paisie la Atena, el este calomniat de un moldovean, egumenul Atanasie, care îl acuza pe Paisie că, atît el cit și ucenicii lui, nu respectă pravilele bisericești, că el însuși se pare că ar fi pierdut puritatea credinței ortodoxe și cu prea multă încredere se referă la scrierile grecești. Egumenul Paisie, urmînd învățăturilor părinților de la sinodul duhovnicesc al Sf. Munte, a scris (în perioada dintre anii 1758—1763), un răspuns, care constă din 14 capitole. 16) Scrisoarea aceasta prezintă reflexii ale personalității lui, rod echilibrat al studiului operelor sfinților Părinți și, încă mai mult, ca fruct al experienței lui duhovnicești.

13. *Scrierea egumenului Paisie „Despre rugăciunea înțeleaptă”*

a) Capitole despre rugăciunea înțeleaptă. 17) Cauza care l-a determinat pe Paisie să scrie șase capitole despre rugăciunea înțeleaptă, a fost zvonul, ajuns pînă la el, că ar fi apărut, în Ucraina, în munții Moșensc, un oarecare călugăr care ponegrea rugăciunea Domnului nostru Iisus Hristos. Paisie, luînd atitudine împotriva ponegritorilor acesteia, se sprijină pe autoritatea părinților teofori, pentru care rugăciunea aceasta a con-

14) Colecția de manuscrise de la minăstirea Noul-Neamț, c. 198.

15) Arhim. Andronic, Ist. minăstirii Neamț, Cartea V, c. 259—263, în L. romînă.

16) Prof. A. I. Iațemirski nu vede a fi în epistola egumenului Paisie către Atanasie, prima redactare a „tratatului despre o rugăciune înțeleaptă în 14 capitole” (A. I. Iațemirski. Renașterea misticismului religios bizantino-bulgar și a literaturii ascetice slave în sec. al XVIII-lea, pag. 188). În această epistolă, nu se vorbește nimic despre rugăciunea înțeleaptă.

17) Publicate în toate edițiile „Viața și scrierile egumenului moldovean Paisie Velicovschi”.

stituit o preocupare permanentă. El pune întrebarea, la drept vorbind, cu ce fel de rațiune se conduc aceia care o resping. Oare aceștia socotesc, că este inutil și că nu se cade să se invoce numele lui Iisus, ori că, mințea omenească, care este plecată ca să săvârșească sfânta rugăciune, este vițioasă, sau — în cele din urmă — poate că, inima pe care se aduce această jertfă tainică a rugăciunii, este demnă de condamnat?

Chemarea numelui lui Iisus este, întotdeauna, mintuitoare. Dumnezeu aude rugăciunea rostită tainic, în inimă, fiindcă El cunoaște inimile noastre și vede gândurile noastre. Paisie, respingând argumentele acelora care combat rugăciunea lui Iisus, de teama de a nu cădea în farmece, arată că „rugăciunea înțeleaptă, sfântă, după scrierile părinților teotochi, acționează în virtutea harului divin, curată, pe om, de toate patimile... și ocrotește, nevătămat, de sulilele vrăjmașilor și de ispite“. 18) Egumenul Paisie arată și cauzele esențiale care provoacă lipsa recunoașterii unei acțiuni mintuitoare a rugăciunii rostite în numele lui Iisus. Cea dintâi cauză este aceea, că, oamenii au uitat porunca lui Dumnezeu de a cerceta Sfintele Scripturi; ei le citesc fără să le cerceteze. A doua cauză se conchide în neîncrederea ce au față de învățătura Sfinților părinți despre această rugăciune. Și — a treia — extrem de grosolană, născută din aceea că, oamenii ori n-au văzut și n-au auzit, sau n-au priceput cele scrise despre ea, de Sfinții Părinți. Monahii, însă, au datoria, totdeauna, să petreacă în rugăciunea înțeleaptă, ca, tocmai printr-o acțiune duhovnicească internă a celor înțelepte să fie superiori semenilor lor, ce trăiesc în lume.

b) *Epistola către ieromonahul Agaton, starețul minăstirii Polianovoronsc. 19)*

În anul 1793, starețul minăstirii Polianovoronsc, Agaton, s-a adresat lui Paisie cu rugămintea să intervină la ierom. Teopempta care ponegreia rugăciunea aceasta. Paisie expunând mărturiile a 35 de sfinți părinți, care au scris despre rugăciunea aceasta „cu mințea în inimă săvârșită“, a arătat că, pe pământul Moldovei, batjocorirea rugăciunii înțelepte s-a pornit de la monahul filozof, care se afla pe munții Moșensc în Ucraina. Mărturiile sfinților părinți, scoase în favorul acestei rugăciuni divine, sint ca o temelie de nezdruccinat. Totodată, el pune întrebarea: birfitorii de unde vor scoate, oare, desmintirile lor; ce vor opune aceștia învățăturilor sfinților părinți și Bisericii lui Dumnezeu? El afirmă că, aceștia nu vor putea obiecționa nimic; iar de vor spune ceva, atunci acestea vor fi de la diavolul.

18) Viața și scrierile egumenului mo'dovean Paisie Velicovschi, p. 201.

19) Manuscris. Biblioteca Academiei de Științe URSS (13 I. 24).

Lucrarea „Despre rugăciunea înțeleaptă” a lui Paisie, a fost utilizată de scriitorii asceți : ep. Ignatie Briancianinov și ep. Teofan Zatvornic.

14. Opere polemice:

a) „O scurtă expunere despre semnul cinstitei și de viață făcătoarei Cruci, cu care se cuvine să se însemne creștinii”. 20) Meritul egumenului Paisie este acela că, el este unul dintre primii care a pus — în istoria Bisericii Ruse — problema despre așezarea degetelor pe baze științifice. Rezolvind această problemă, el se situează pe punctul de vedere al contemporanilor săi. În opiniile sale despre aranjarea degetelor, el nu s-a ridicat mai presus de vremea sa.

b) „Epistola către preotul Ioan despre uniație. 21) Răspunsul acesta, la adresa preotului unit Ioan, este scris sub puternica influență a „Epistolei patriarhului Fotie către arhiepiscopul din Acvileisc, despre purcederea Sfintului Duh”.

*

Egumenul Paisie Velicovschi a fost unul dintre primii scriitori — asceți ruși, din veacul al XVIII-lea, strein de influența apuseană. Scrierile lui, după direcția și ideile ce se cuprind în ele, sînt foarte prețioase reprezentînd, pe deplin, o etapă de sine stătătoare în mersul dezvoltării gîndirii religioase-ascetice. Ideile egumenului Paisie, în principiu, sînt ideile unui întreg șir de sfinți părinți, a căror operă a fost inclusă în Filocalia răsăriteană. Toate lucrările sale urmăresc o singură țintă — aceea de a aduce pe om la înțelegerea corectă a operelor marilor asceți ai Răsăritului — părinții monahismului și ascetismului creștin. Paisie nu-și punea în față problema de a construi un sistem de învățătură dreaptă. El a vrut, doar să contureze modul vieții creștine, să indice direcția căii duhovnicești. În aceasta constă importanța lui istorică.

Toată activitatea literară a lui Paisie se inspiră din dragostea către Dumnezeu și a împărăției Lui, dragostea către Biserică și aproapele. Această dragoste răzbate toate scrierile lui Paisie. Luminat de sus, de harul divin smeritul egumen, neobosit, revarsă dragostea sa asupra tuturor acelor care năzuiau să cunoască adevărul lui Hristos. Și cite suflete, a celor înfometaji și însetaji după adevărul lui Dumnezeu, nu au fost hrănite și

20) Manuscis, Bibl. Acad. de Științe URSS (13 I. 24) c. 32—58. Lucrarea este un răspuns la prima întrebare a locuitorilor din satele Vasiliievsc și Palehin.

21) Colecția de manuscrise a mînăstirii Noul Neamț, c. 202—205.

adăpate de cuvîntul lui, cuvînt care a avut influență și asupra unora ca bătrînii din Optinsc, ep. Ignatie Briancianinov, ep. Teofan Zatvornic și altora!

Mișcarea în monahismul rus, chemată la viață prin activitatea egumenului Paisie, a fost, după esența sa, un proces duhovnicesc și moral al complexei personalități creștine.

(Traducere din revista Patriarhiei din Moscova nr. 4, pag. 57—61).

Trad. de Pr. PETRU IACOBESCU

Biserici vechi de pe valea Carașului

Studiu monografic de artă religioasă *)

BISERICA DIN SECAȘ SAU SECAȘENI

De la Oravița spre nord, la distanță de vreo 20 km., pe valea Carașului, este așezată comuna Secaș. Satul este amintit în secolul XIV. 1) Ținutul acesta, în trecut îndepărtat a făcut parte din Banatul Severinului și anume din districtul Caraș. 2)

Biserica s-a zidit în anul 1664 3). În anul 1792 a fost sfințită din nou de episcopul Virșetului, Iosif Ioanovici Șacabent 4). În anul 1838, i s-au mărit ferestrele și s-a înălțat turnul cu cîte „7 șucuri” 5), cum reiese din contractul aflător în arhiva parohială 8). Contractul s-a încheiat între „maormaistorii 6) din Oravița, anume Ioan Matiaș și Andriaș Witner și preoții, epitropii, cnezul și cumiții (n. n. consilierii) satului Secaș”. Meșterii se obligă să ridice turnul bisericii „de 7 șucuri și celelalte după plan, împreună și fereștrile la toată biserica să se taie ca să aibe înălțimea de 7 șuci”. Lucrul a costat 310 florinți v. b. 7). Suma urma să se plătească astfel: 50 fl. la începutul lucrului, 100 fl. la jumătatea lucrului, iar restul la fine. Contractul poartă data de 25 octombrie 1838. O însemnare din anul 1846 arată că biserica s-a renovat în întregime și s-a acoperit cu șindrilă, care a fost vopsită. Totul a costat 999.56 fl. „bancă”. În anul 1927 s-a mărit pronaosul prelungindu-se zidurile de sud și nord ale bisericii, pînă la înălțimea stîlpilor de vest ai turnului și încheindu-se spre vest.

Urmele unei biserici mai vechi s-au găsit pe Dealul Viilor. Un stîlp de piatră, pe care este sculptată Sf. Treime, fostă ușcior la ușa împărătească a acetseia, a fost zidită în 1927, într-unul din stîlpii care susțin corul actualei biserici 8).

Arhitectura bisericii.

Biserica are formă dreptunghiulară, încheindu-se la răsărit cu o absidă semicirculară atît la interior cit și la exterior, în fața altarului, are un mic trasept (lung de 9 m. și lat de 2.20 m.), care apare atît la interior cit și la exterior. Zidurile sînt construite din piatră și cărămidă arsă, așezate în mod neregu-

*) Această lucrare de seminar pentru titlu de magistru a fost întocmită sub îndrumarea P. C. Sa Diacon conf. I. Barnea, care a și dat avizul să fie publicată.

lat, și au grosimea de 1 m. — Biserica are lărgimea de 7 m. Înainte de anul 1927, pronaosul avea lungimea de 4,30. Incorporându-se turnul în incinta sfântului lăcaș, pronaosul s-a mărit cu 4,20 m., devenind de 8,50 m. Naosul are lungimea tot de 8,50 m., iar altarul de 4 m. În partea de nord se găsește proscomidierul, sub formă de nișă practică în zid, la circa 1 m. de la suprafața solului. Lungimea totală a bisericii la interior este de 21 m., deci raportul lărgimii față de lungime este de 1/3. Bărbații au intrarea pe latura de nord, iar femeile pe cea de vest. Plafonul este format din 3 cupole elipsoidale, puțin adânci și susținute de arce transversale, care se reazimă pe zidurile bisericii. Baza turnului este un patrat cu latura de 4,80 m. El este așezat pe mijlocul laturii de vest a bisericii, de-a dreptul pe 4 stâlpi din pronaos, fără a avea un al doilea etaj. Iconostasul e de zid și are grosimea de 0,50 m. Biserica este acoperită cu tinichea.

Pictura murală.

Biserica are pictură murală numai pe iconostas și aici sînt înfățișați numai *Sfinții Apostoli*, care încadrează *Sfînta Treime*. Deși numele pictorului nu s-a putut găsi, totuși, după ordinea în care sînt așezați, din faptul că ei încadrează *Sfînta Treime* (ca la Rudăria), dar mai ales după peisajul unic și tipic lui Ștefan Popovici se poate trage concluzia că el este autorul acestei picturi 9).

Icoane pe lemn.

Patru icoane mari (0,75/0,52 m.) reprezintă pe *Pantocratorul*, pe *Născătoarea de Dumnezeu*, pe *Sf. Nicolae* și pe *Arhanghelul Mihail*. Pantocratorul și Născătoarea sînt înfățișați șezînd pe tronuri largi, în stil baroc, cu spetează înaltă și frumos sculptată. Bisericile bizantine au împrumutat stilul palatelor. Iisus Pantocratorul e comparat cu un împărat pămîntesc. Fecioara devine regina cerului, îngerii formează miliția curții cerești. Chiar eticheta imperială pătrunde în Liutrghie 10).

Trei icoane identice cu cele de la Secaș, semnate de Ștefan Popovici se găsesc la biserica din Goruia; deci și icoanele de care e vorba sînt opera lui. Zece prăznicare, cu dimensiunile de 0,36 m., 0,31 m. reprezintă 6 praznice și 4 sfinți. Sfîntul ierarh Nicolae este absolut identic cu cel din icoana descrisă mai sus, deci și acestea sînt pictate de Ștefan Popovici. Sf. Ilie este identic cu cel de la Rudăria, opera aceluiași pictor. În genul lui este și fondul arhitectonic de la Bunavestire și Pogorirea Sfîntului Duh. Cuțitul pe care-l ține profetul în mînă este în legătură cu uciderea preoților lui Baal 11). Pe spătarele stranelor credincioșilor se găsesc 13 chipuri de sfinți, opera aceluiași pictor.

Biserica mai are un disc de alamă, cu următoarea inscripție de jur împrejur: „Pomeneste Doamne robii tăi Atanasie, Maria.

Ecaterina, Maria, Anastasia, Ioan, Ștefan, Pavel, Maria, Sofia, Alexander, Susana, Anastasia, Crista, Sarra, iar în mijloc e gravat anul: 1826.

Pe peretele exterior de nord, aproape de ușa bărbaților, se află o cruce de metal, cu următorul epitaf în limba germană: „Hier liegt Anastasia Novac geborene Kerllies gestorbene den 26 decbr. 1822 alt 30 Jahr“. = Aici zace Anastasia Novac născută Kerllies, moartă în 26 decembrie 1822, în vîrstă de 30 ani. Din inscripție rezultă că repausata a fost o nemțoaică, căsătorită după un romin. Faptul că a fost înmormintată în curtea bisericii dovedește că familia Novac a fost o familie de binefăcători ai sfîntului lăcaș. E posibil ca și discul de care am vorbit să fi fost dăruit bisericii tot de familia Novac și una din cele două Anastasia din pomelnicul de pe el să fie identică cu aceasta.

BISERICA DIN GORUIA.

La circa 5 km. nord-est de Secaș, se află satul Goruia. Inițial document, ce pomeneste de satul acesta, provine din secolul XVI. Simpla afirmație a preotului comunei că la 1437 satul se chema Gorulia, deci exista, nu constituie o dovadă pentru aceasta 12). Biserica s-a zidit între anii 1795—1802, cînd a fost sfințită de episcopul Virșetului Iosif Ioanovici 13).

Arhitectura bisericii.

Biserica are formă dreptunghiulară, încheindu-se la răsărit cu o absidă semicirculară, atât la interior cît și la exterior. Lungimea totală a bisericii, în interior, este de 21 m. Altarul și pronaosul sînt egale (de cite 4.50 m.), iar naosul are 12 m. Lărgimea este de 8 m. deci raportul lărgimii față de lungime este de 1/2,5. Are ziduri groase de 1,30 m. construite din piatră și cărămidă așezată în mod neregulat. Plafonul este format din trei cupole elipsoidale, care se rezimă la sud și nord de zidurile bisericii, iar la est și vest pe arce transversale, care se pierd în ziduri. Spre deosebire de toate bisericile întîlnite pînă acum, aici cupola a doua a naosului, socotind de la altar, este mult mai mare. Biserica are în fața altarului un transept mai scurt cu 0,40 m. decît cel al bisericii din Secaș. Intrarea bărbaților se găsește pe latura de nord. Turnul este incorporat în incinta sfîntului lăcaș. El se găsește pe mijlocul laturei de vest a bisericii.

Pictura murală.

Pictura murală a fost făcută la anul 1818, de Axente Ioanovici din Virșet 14). La „tronul Născătoarei“ se află următoarea pisanie, scrisă cu litere cirilice: „Întru mărirea Sfintei cei de o ființă făcătoare și nedespărțitei Treimi Tatălui, Fiului și Sfîntului Duh, s-au zugrăvit această biserică în cîntea Sfinților A-

postoli Petru și Pavel, în stăpinirea împăratului Francisc I și fiind episcop D. Petru Ioanovici de Vidac, cu toată cheltuiala obștii satului Goruia, în luna lui ghenarie 31 zile, anul Domnului 1818“.

Spre deosebire de bisericile studiate pînă acum, la care pe cupola cea de deasupra soleei este reprezentat „Cel vechi de zile“, aici este *Sfînta Treime*. Fiul șade de-a dreapta Tatălui. Sus, apare Sfîntul Duh în chip de porumb. Sub picioarele Tatălui sînt scrise cuvintele profetului Isaia: „Cerul este scaunul meu“ (15). Această scenă, de dimensiuni mari, este înconjurată de ghirlande de trandafiri încadrate în chenare aurite și frunze de palmier. În cele patru colțuri ale cupolei sînt înfățișați cei patru evangheliști, înveșmîntați în odăjdii arhieresti, iar sub ei, în medalion, sînt reprezentați patru ierarhi. Chipurile se disting cu greutate, fiind afumate și în parte stricate.

Pe cupola absidală a altarului, în mijloc este înfățișată *Cina cea de Taină*. Mintuitorul și Apostolii sînt așezați în jurul unei mese rotunde. Iuda nu se distinge de ceilalți apostoli. Acest mod de reprezentare aparține Bizanțului și, începînd din secolul XV—XVI a fost adoptat și de slavi (16). El se bazează pe cuvintele Mintuitorului: „Amin, zic vouă, că unul din voi mă va vinde“ (17). La sud este înfățișată scena biblică *Jertfa lui Avraam*, iar la nord *Jertfa lui Noe*. Pe cele două arce care susțin cupola altarului, sînt pictate 12 chipuri de ierarhi. Aceștia, după cerințele Erminiei, trebuie să se găsească în altar. În registrul II, înconjurînd pe Mintuitorul înfățișat ca Păstorul cel bun (18). Pe iconostas, tot în altar, sînt pictate trei scene: la sud — *Jertfa lui Cain*; la nord *Jertfa lui Avel*; iar la mijloc *Uciderea lui Avel*. Locul acestor scene, după Erminie, este în altar, în registrul II, sub ierarhi (19). Ținînd seama de spațiul restrîns de care a dispus pictorul, ele sînt așezate la loc destul de potrivit. La proscomidier, este înfățișat *Iisus pe cruce*. Din coasta Lui iese sînge și apă și un înger prinde într-un potir cinstitul sînge. Tema este în strînsă legătură cu Sfînta Euharistie. Ea amintește cuvintele din prohodul Domnului: „Din împunsă coastă a ta, Mintuitorule, îmi verși viața mea“. La scaunul cel de sus este o scenă care nu se poate distinge. Între proscomidier și scaunul cel de sus sînt înfățișați, începînd de la proscomidier: *Sf. profet Ilie*, *Sf. Vasile cel Mare* și *Sf. Ioan Gură de Aur*, iar la sud *Sf. Grigorie Teologul*, *Sf. Sava cel Sfîntit*, iar la diaconicon este o altă scenă care nu se poate distinge. Odăjdiile ierarhilor sînt împodobite cu motive florale, stîngaci executate. Deasupra ierarhilor sînt înfățișate 20 busturi de sfinți, de mici dimensiuni, în medalion. Ei nu se pot distinge, fiind complet negriți de fum.

Pe cupola a doua a naosului, începînd de la altar, cupolă care este mult mai mare decît celelalte, este înfățișat „*Cel vechi de zile*“, din vedenia profetului Daniil (20). Fondul lucrat în au-

riu puternic crează iluzia unei spațialități adinci. Scena este încadrată de ghirlande florale bogate.

Pe arcu cel de deasupra iconostasului sint zugrăvite scene din ciclul patimilor, dintre care numai unele se disting. La nord, am putut identifica două din ele: *Iisus în Grădina Ghetsimani* și *Trădarea lui Iuda*. La sud se disting patru scene: *Biciurea*, *Batjocorirea*, *Iisus își duce crucea* și *Răstignirea*. Cei Ce-L biciuiesc poartă costume bizare; pantaloni suflecați pînă sus. Unul poartă un soi de oizme negre, cu carimbul înalt și puțin răsfrint. Aceste costume au fost împrumutate, poate, din arta sir-bească. Ei folosesc bice cu trei impletituri, în uz la iudei în acea vreme 21). În scena „*Batjocorirea*”, un iudeu îi pune, cu un gest foarte politico, hlamida pe umeri. Ultima scenă reprezintă momentul cînd după ce Mintuitorul a fost pironit, crucea a fost înfiptă în pămînt și iudeii se opintesc s-o ridice în poziție verticală. Legenda ne dă amănunte în plus privitor la patimile Domnului, față de Sfînta Scriptură.

Pe arcu al doilea sint înfățișate 8 praznice, alese fără nici un criteriu și 2 scene privind pe Sf. Ioan Botezătorul. În scena *Botezul Domnului* apare și ingerul cu stofa. Acesta apare în mod neregulat în iconografia Botezului. El își are temeiul într-un text al Sf. Ioan Gură de Aur. Din secolul XII, s-au introdus 3 ingeri, după modele orientale, care sint mai conforme cu spiritul Scrierilor Sfînte. Ioan e în stînga. Din secolul XII, el apare în dreapta, frecvent în Apus 22). În scena *Intîmpinarea Domnului*, proorocița Ana nu apare, iar porumbeii nu sint în poala lui Iosif, ci într-o colivie. Aceștia sint în legătură cu porumbelul care a zburat în jurul capului lui, cînd s-a decis predarea Sfîntei Fecioare 23). Sacrificiul oferit de Sfînta Fecioară nu este un sacrificiu de curățire căci ea nu avea nici o pată morală de curățit. El n-avea alt rost decît acela de a împlini rînduiala legii. 24) *Bunavestire* are loc într-un interior. Arhanghelul, în fața Fecioarei, îi prezintă floarea de crin. Reprezentarea Fecioarei, întoarsă spre inger, își are originea în arta veche din Siria și Capadochia 25). *Schimbarea la față* e redusă la cea mai simplă expresie: nu apare nici un apostol. *Adormirea Maicii Domnului*. Scena se petrece în casa Sfîntei Fecioare, din satul Ghetsimani unde a trăit ultimii ani ai vieții și unde a și adormit. Ea este întinsă pe catafalc și este înconjurată de apostolii care au fost aduși pe nori, pentru a îngropa cîinstitul trup. La căpătîiul ei, apare un perosnaj înveșmîntat în negru. El este unul dintre iudeii care veniseră cu gîndul să răstoarne racla și care, pentru îndrăzneala lor, au fost pedepsiți cu orbirea. Amănuntele care se găsesc, atît în imnele cit și în sinaxarele mineelor la 15 august, în legătură cu Adormirea Maicii Domnului, au fost luate din scrierea apocrife „De transitu Virginis Mariae” 26). Iconografia a folosit în realizarea temei aceste amănunte, la care s-au mai adăugat și altele, produse ale evlaviei populare care

se găsesc în scrisori apocrife (evanghelia lui Nicodim). Unele din ele au fost cuprinse și în cazanii (Cazania lui Varlaam) 27). Scena „Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul“ înfățișează momentul dramatic în care ostașul a tăiat capul proorocului și, ținându-l de păr, îl ridică în sus spre a-l așeza pe tava pe care fata Irodiadei o ține în mîni.

Pe pereții naosului, sînt zugrăvite 5 teme. Lingă tronul arhieresc „Dreptatea lui Solomon“. Regele pe tron, cu sceptrul în mînă, pronunță sentința: „Dați-i acesteia copilul cel viu și nu-l omoriți, că aceasta e mama lui! 28). La picioarele tronului, ostașul ține copilul voind să-l taie și mama cea adevărată imploră pe rege să dea copilul celei ce pe nedrept se pretindea mama lui, dar să-i cruțe viața. *Plăgile Egiptu'ui*. Faraon șede pe tron, iar Moise și Aaron îi cer eliberarea poporului, anunțându-i pedeapsa divină în caz că s-ar opune. Nu se poate preciza de care plagă este vorba, deoarece locul din Scriptură e redat vag: „Cartea lui Moise“. În ce privește Dreptatea lui Solomon pictorul a dat corect capitoul și versetul: III, 27, dar nu și cartea. El zice: „Cartea lui Solomon“ și nu III Regi, cum este corect. Ori, este știut că nu Solomon este autorul acestor cărți, ele fiind scrise în timpul exilului babilonic, deci după moartea lui Solomon. Personagiile din aceste două scene poartă cizme identice cu cele ale iudeului din scena „Biciuirea“, descrisă mai sus. Aproape de pronaos este înfățișată tema *Sfinții Impărați Constantin și Elena*. Sub ultimele două teme sînt reprezentați: Sf. Arhanghel Gavriil, care ține în mînă un crin exagerat de mare, și Mihail. Pe peretele de la nord, lingă tronul Născătoarei de Dumnezeu, se găsește scena *Mucenicia Sfintei Varvara*. Sfinta a fost întinsă la pămînt și este ținută de mîni și de picioare. Tatăl mucenicei, întors cu spatele la privitor, se pregătește s-o ucidă cu o sabie turcească 29). Toți chinuitorii sfintei poartă aceleași costume puțin obișnuite de care am mai amintit. Dedesubt, este înfățișat hramul bisericii, Sfinții Apostoli Petru și Pavel, încadrînd o biserică creștină.

Pe cupola a treia, cea de deasupra pronaosului, în mijloc, e zugrăvită „*Pocrovița*“ (Epitaful), la sud *Nunta din Caana*, la nord *Inmulțirea pîinilor*, în colțul de sud-est *Sfîntul Axentie*, în cel de sud-vest *Sfîntul Nico'ae*, în cel de nord-est *Sf. Ignatie Teoforul*, iar în cel de nord-est: *Sf. Epifanie de Salamina*. Epitaful este ținut de o femeie. Pe zidul care susține turnul, la sud, e reprezentată *Invierea lui Lazăr*, iar la nord *Vindecarea slăbănogului din Capernaum*. Minuitorul „Incepe, prin minuni mai simple, spre a deștepta credința oamenilor. La început El vindecă bolnavi,... alungă demoni, îndreaptă simțurile atinse... și astfel ne duce la minunea învierii...“ 30).

Pe arcul al treilea sînt înfățișate cele șapte fapte ale îndurării trupesti 31) și primele trei fapte ale îndurării sufletești. Deoarece

aceste etme sînt mai puțin obișnuite în iconografia noastră bisericească, voi stăruî ceva mai mult asupra lor. Începînd de la mijlocul arcului, spre sud, sînt plasticizate trei fapte ale îndurării trupesti: „*Pe cel flămînd a-l sătura*”: Trei persoane sînt așezate în jurul unei mese. Stăpînii casei servesc mîncarea. Ca mod de realizare, scena este asemănătoare cu Filoxenia lui Avraam. „*Pe cel setos a-l adăpa*”: Gazda întîmpină în fața casei pe un străin și-i ține la gură un pocal mare, din care acesta bea cu nesat. „*Pe cel gol a-l îmbrăca*”: Scena se petrece tot în fața casei. Un rebegit de frig, însoțit de un bărbat în vîrstă, primește o haină de la stăpînul casei. Spre nord sînt înfățișate celelalte patru fapte ale îndurării trupesti. „*Pe cel străin în casă a-l duce și a-l odihni*”: Trei bărbați sînt întîmpinați de stăpînul casei. Toiegele lungi în care aceștia se reazimă, îi arată străinii, venind de la mari depărtări. „*Pe cel bolnav a-l cerceta*”: Un bolnav, pe jumătate ridicat din pat, primește darurile aduse de cel care-l cercetează. „*Pe cei scribiți în temniță a cerceta*”: Un bărbat ca de 30 ani intră pe ușă. Trei inchiși, așezați, privesc uimiți la el. „*Pe cei morți săraci a-i îngropa*”: Un mort este întins pe catafalc. Trei persoane se pregătesc să-l îngroape. Fiind loc pentru încă trei scene de dimensiunile celor trei descrise, pictorul a continuat cu primele trei fapte ale îndurării sufletești. Spre nord: „*Pe cel ce nu știe a învăța*”: Dascălul așezat pe un scaun. „*Pe cel ce greește a-l îndrepta*”: Dascălul învață pe doi bărbați. Învață pe un ucenic vîrstnic care se află în fața sa. La sud, bați. După gusturi, se poate deduce că el se străduiește să-i convingă despre adevărul spuselor lui. „*Pe cel ce se îndoiește bine a-l sfătui*”: Un om, purtînd un toiag oriental în mînă, dă sfaturi unui bărbat în vîrstă.

Pe arcul al patrulea, cel care susține turnul, sînt concretizate fericirile evanghelice, în ordine, începînd de la nord (32). „*Fericiți cei săraci cu duhu*”: Un bărbat es pogoară din înălțime asupra altui bărbat, culcat la pămînt. Prin poziția sa, acesta din urmă reprezintă pe cei umiliți, cărora Mintuitorul le făgăduiește împărăția cerurilor. „*Fericiți cei ce plîng*”, este concretizată printr-un om ingenunchiat. „*Fericiți cei blînzi*”. Doi bărbați, foarte liniștiți, stau de vorbă. „*Fericiți cei ce flămînzesc și însetoșează după dreptate*”. Scena înfățișează pe un bărbat predicînd cuvîntul. Patru inși, care-l încadrează, ascultă. „*Fericiți cei milostivi*”: Icoana este în parte stricată. Se pare că o persoană primește milostenie de la a doua persoană. „*Fericiți cei curați cu inima*”: Scena înfățișează patru bărbați: unul vorbește adresîndu-se altuia, care ține mîinile pe piept, în atitudine de rugăciune, iar ceilalți doi ascultă. „*Fericiți cei făcători de pace*”: Scena este identică cu cea de la fericirea a treia. „*Fericiți cei goniți pentru dreptate*”: Un bărbat reprezentat bust, se arată dintr-un nor, la alți doi bărbați. „*Fericiți sînteți cînd vă vor ocări pe voi*”: Un om fuge, fiind gonit de alți doi. Disproporția de

forțe îndreptățește și sub raport natural fapta celui ce fuge. Personagiile din aceste 19 scene sînt de natură înaltă, au fețele lungi, bărbile rotunde, și poartă veșminte largi.

Iconostasul a fost lucrat tot de Axente Ioanovici. Pe ușa împărătească este înfățișată Bunavestire. Între ușa împărătească și ușa diaconească de sud, este reprezentat Mintuitorul, ținînd globul pămîntesc. Dedesubt este tema: „Convorbirea Mintuitorului cu femeia samarineancă. Acțiunea se petrece într-un cadru foarte strîmt și lipsit de peisaj. Mintuitorul cere femeii apă să bea. În stînga, jos, apar îngrămădiți trei apostoli. Între ușa împărătească și ușa diaconească de nord, e înfățișată Fecioara cu pruncul. Fecioara poartă deasupra o haină cu mincă scurtă. Pruncul își ține mama cu dreapta de după grumaz. Dedesubt este scena „*Judita ucide pe Olofern*”: Judita ține în stînga capul lui Olofern, pe care-l decapitase — cu un moment mai înainte — iar în dreapta sabia. 33) Deasupra ușii împărătești este înfățișat epitaful încadrat de cei 12 apostoli. Sub epitaf este scris anul cînd s-a zugrăvit iconostasul: 1818. Deasupra sînt 16 chipuri de prooroci, în medalion, așezați după cum permite spațiul. Ei încadrează două icoane de dimensiuni mai mari, care nu se pot distinge. Sus de tot, este înfățișat Iisus răstignit pe o cruce impresionant de mare și frumos împodobită.

Icoane de lemn.

La tronul Născătoare de Dumnezeu, o icoană cu dimensiunile de 0,90/0,50 m. reprezintă pe *Maica Domnului cu pruncul*. Mama își pleacă dragăstos obrazul, pe creștetul copilului, iar el îi înconjură grumazul cu brațele. Icoana este lucrată în stil bizantin. Maforionul care împodobește capul Fecioarei și-i cade bogat pe umeri e tivit cu frumoase motive florale albe. Dedesubt, sînt parafrazate cuvintele din I-ul icos al Acatistului, adresate de „Îngerul cel întîi stătător”, Sfintei Fecioare, la Bunavestire: „Bucură-te, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce ții în brațele tale pe cel ce ține toate”. La tronul arhieresc, o icoană de aceleași dimensiuni, înfățișează un ierarh al cărui chip este șters aproape cu desăvîrșire.

Patru icoane de lemn cu dimensiunile de 1/0,70 m., reprezentînd pe *Mintuitorul Hristos*, pe *Sfînta Fecioară*, pe *Sf. Nicolae* și pe *Sf. Ioan Botezătorul*, sînt semănate de Ștefan Popovici, „zugraf” din Oravița. Acestea, în mod sigur, au format primul rînd de icoane pe iconostas, înainte de 1818. Douăzeci și șapte de prăznicare au fost lucrate la anul 1837, poate de un Popovici: (Ștefan, Mihai sau Dimitrie). Biserica mai are un diptic de lemn, lucrat de un arhieru sau poate cu cheltuiala unui arhieru cu numele Nicodim, după cum reiese din textul slavon scris pe el: „Truds Nicodim ierarh i arhieru”. Pictura acestui diptic este lucrată cu multă gingășie. Colorile sînt foarte vii și luminoase, ca și cum ar fi email.

CONCLUZII

1. — Ca marea majoritate a bisericilor din Banat, bisericile de care m-am ocupat au cîte o intrare separată pentru bărbați și femei.

2. — Biserica din Secaș are transept, aparent la exterior, destul de mare pentru dimensiunile ei.

3. — Turnurile bisericilor la Secaș și Goruia sînt încadrate în corpul bisericilor, pe latura de vest.

4. — La Goruia, sînt înfățișate faptele milii trupesti și suferințelor precum și fericirile, teme neobișnuite în iconografia bisericilor vechi românești, și destul de greu de realizat prin însăși natura lor.

5. — Amîndouă bisericile de mai sus păstrează încă icoanele mari pe lemn, care au împodobit, ca la cele mai multe biserici bănățene, iconostasele, înainte de a avea pictură murală.

NOTE.

1) N. Corneanu, *Monografia Eparhiei Caransebeșului*, Caransebeș, 1940 pag. 356.

2) P. Drăgălina, *Din Istoria Banatului Severin*, partea I-a, Caransebeș f. a., pag. 117.

3) N. Corneanu, op. cit., pag. 357.

4) Fostul paroh al comunei, Păr. P. Bernaz afirmă că această știre se găsește pe o icoană care reprezintă pe Sf. Arhangheli Mihail și Gavril și care a fost predată Episcopiei Caransebeșului.

5) Măsură veche: 7 șuci = 2,24 m

6) Zidari.

7) Hirtie monedă.

8) Știre culeasă de la Părintele P. Bernaz.

9) Vezi revista *Mitropolia Banatului*, nr. VII, nr. 7—9-1957, pg. 59—78.

10) L. Brehier, *L'Art byzantin*, Paris f. a. pag. 27.

11) I. Regi, XXVIII v. 40.

12) N. Corneanu, op. cit., pag. 326.

13) *Ibidem*, pag. 331.

14) *Ibidem*, pag. 331.

15) Isaia, LXVI, 1.

16) G. Millet *Recherches sur l'iconographie de l'Evangile*, Paris, 1914, pag. 302.

17) Matei XXVI, 21.

18) V. Grecu *Cărți de pictură bisericească bizantină*, în rev. „Candela”, Cernăuți 1932—1935, pag. 199.

19) *Ibidem*, pag. 199.

20) Daniil, cap. VII, v. 9.

21) Dr. V. Tarnavski, *Arheologia biblică*, Cernăuți 1930, pag. 315.

- 22) G. Millet, *o. cit.*, pag. 178.
- 23) N. Cartoian. *Cărțile populare în literatura românească*, vol. II, București, 1938, pag. 69.
- 24) Dr. I. Belu *Maica Domnului în lumina imnelor liturgice*, Caransebeș, 1941, pag. 42.
- 25) G. Millet *op. cit.*, pag. 79.
- 26) P. G., t. V, col. 1231—1240 (după Dr. I. Belu *op. cit.*).
- 27) A. Popa, *Minăstirea Săraca*, Timișoara 1943, pag. 78.
- 28) III Regi III, 27.
- 29) Mineiul la 4 decembrie.
- 30) Millet, *op. cit.*, pag. 64.
- 31) Matei XXV, 35—36.
- 32) Matei V, 3—12.
- 33) Judith XIII, 10.

Pr. Puia Dănilă.

INDRUMĂRI OMILETICE

IUBIREA — esența creștinismului *)

Prin tilcuirea fiecărei evanghelii, Biserica încearcă să desăvârșească portretul vieții spirituale al credincioșilor, după modelul ideal, care este Hristos Mintuitorul. Să contribuie la regenerarea ființei noastre lăuntrice, la restaurarea nobleței noastre umane. Să dăltuiască pe adevăratul om, în plenitudinea lui existențială, omul iubirii, adevărului și al dreptății. Omul plin de respect față de aproapele, plin de mijă față de nevoile lui.

Pricopa evanghelică de astăzi ne relatează vindecarea minunată a slăbănogului de la scăldătoarea Vitezda.

În Ierusalim, lângă Poarta Oilor era o scăldătoare, care se numește pe evreește Vitezda și care avea 5 pridvoare. În aceste pridvoare mulțime de bolnavi, orbi, schiopi, uscați așteptau mișcarea apei. Căci la intervale, un inger se cobora în scăldătoare și tulbura apa și bolnavul care intra întâi după tulburarea apei, se făcea sănătos, ori de ce boală era cuprins. Între alții se afla acolo un slăbănog, care era bolnav de 38 de ani.

Iisus venind în Ierusalim și văzându-l pe acesta zăcînd și știind că de multă vreme pătîmește, i-a grăit: „Vrei să te faci sănătos?”. Iar bolnavul i-a răspuns: „Doamne, nu am pe nimeni, că să mă bage în scăldătoare, cînd se tulbură apa; că pînă cînd viu eu, altul se pogoară înaintea mea”. (Ioan V, 2—7).

Făcîndu-i-se milă de slăbănog, Iisus i-a zis: „Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă”. „Iar omul s-a făcut sănătos în clipa aceea și a luat patul și umbla” (Ioan V, 8—9).

Iată puterea tămăduitoare a lui Iisus, o altă minune din atîtea minuni săvîrșite, prin care și-a confirmat în mod strălucit dumnezeirea Sa. Căci el singur reda vedere orbilor și surzilor auzul; cu ajutorul Lui mușii vorbesc, leproși: se curăță, morții înviază.

Cucernici ascultători.

Prin minunile săvîrșite, Hristos Mintuitorul și-a dovedit în chipul cel mai neîndoielnic și convingător, atotputernicia maiestății Sale divine. Ce măreață și copleșitoare a apărut figura lui Iisus atunci cînd tămăduiește atîția bolnavi și mai ales atunci cînd calcă biruitor peste una din cele mai îngrozitoare legi ale firii: moartea.

Dar minunile săvîrșite de Iisus nu erau numai puternice confirmări ale dumnezeirii Sale, ci concomitent și totația pîde de bunătate, dovezi de profundă iubire ce o arată Iisus în fața nenorocirilor omenești.

*) Cuvînt la duminica a IV-a după Paști.

Nețărnutura Sa iubire de oameni, iubirea Sa cea mare față de oamenii suferinzi nu putea trece indiferentă pe lângă nici o durere, pe lângă nici o lacrimă. Și făcându-se milă a zis către lepros: „voesc curățește-te“!

Iubirea sa cea mare l-a îndemnat să vindece pe slăbănogul de la scăldătoarea Vitezdă.

Iubirea sa cea mare față de oameni l-a determinat, să între în casa lui Iair, mai marele sinagogii și să invite pe fiica acestuia.

Hristos Mîntuitorul face ce n-a mai făcut nici un alt învățător. El nu le vorbește despre suferință, ci caută să le-o aline, nici despre dragostea față de aproapele, ci le-o arată prin fapte.

Creștinismul — cea mai severă, cea mai curată și cea mai completă învățătură metafizică și etică — este prin excelență evanghelia iubirii. Iubirea sinceră și jertfelnică propovăduită de Hristos Mîntuitorul și neselzată de nici un filozof din antici-tatea clasică, ne redă echilibrul sufletesc, ne înalță, ne innobi-lează și ne transfigurează ființa noastră umană.

„Iubiți-vă unii pe alții“! (Ioan XIII, 34) este porunca sfin-tă dată de Iisus membrilor Bisericii sale. „Întru aceasta vor cunoaște toți că sinteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii pentru alții“ (Ioan XIII, 35). Ce splendide cuvinte! Ce dumnezești îndemnuri, printr-insele Fiul lui Dumnezeu ridi-cîndu-se pe culmi de altitudine etică, de desăvîrșire spiri-tuală.

„Iubiți-vă unii pe alții! — este sublimul mesaj divin ce ră-sună prin veacuri și se adresează fiecăruia dintre noi.

Cît de plastic este zugrăvită iubirea — esența creștinis-mului — în clasicele cuvinte ale Sf. Apostol Pavel: „De aș grăi în limbi omenești și îngerești, iar dragoste nu am, m-am făcut aramă sunătoare și chimval răsunător. Și de aș avea darul pro-rociei și de aș ști toate tainele..., iar dragoste nu am, nimic nu sint“ (I Corinteni XIII, 1).

Iubirea față de aproapele nostru constituie în creștinism co-ordonata esențială a unei vieți sublime, principiul esențial al existenței umane.

Prezența iubirii creștine în societate — cum afirmă atît de nimerit Sf. Ioan Gură de Aur, — ar face de prisos legile, pedepsele, condamnările și nedreptățile și totodată ar evita lup-tele, războaiele, uciderile, păcatele.

Iubirea creștină, scrie un profund gînditor, este cel mai puternic dintre sentimentele omenești, are cel mai bogat conținut de viață, e bucuria cea mai curată, fericirea cea mai deplină!

Iubirea — zice Sf. Ioan Gură de Aur — este rădăcina, izvo-rul și mama tuturor bunătăților.

Omul e întru atîta om, întrucît trăiește în iubire și iradiază iubire din sufletul său larg. Măsura îndepărtării de iubire este măsura decăderii din umanitate. Nu măsura genialității deter-

inimă și imprimă gradul omenității, al calității de om, ci măsura iubirii (E. Brunner).

Iubirea creștină însemnează apropierea frățească de aproapele, trăirea în pace, armonie și bunăînțelegere cu semenul nostru.

Am făcut aceste reflexii pe marginea iubirii creștine, iubire ce coboară și astăzi ca un sublim mesaj ceresc în mijlocul omenirii, bîntuită de ură și neînțelegeri între oameni și popoare.

Cucernici ascultători,

Iubirea creștină, fiind semnul și temelia religiunii noastre, cuvine-se, ca noi credincioși să ne fundamentăm viața pe certitudinile credinței în Dumnezeu și pe virtutea iubirii creștine, singurele care ne cuceresc fericirea paradisului nostalgic și ne dăluiesc amintirea în marmora veșniciei.

Să ne iubim unii pe alții, ca într-un gând să mărturisim, pe Tatăl, pe Fiul și pe Duhul Sfînt, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.

Să ne înălțăm inimile!

Să ne apropiem unii de alții, ajutîndu-ne și încălzindu-ne în dragostea lui Iisus!

Să ne rugăm lui Dumnezeu „să ne dea și nouă o părticică din căldura Lui cea sfîntă și atunci toată lumea se va preface schimbîndu-se într-un trandafir de binecuvîntări”. (Constanzo Mignone).

În toate împrejurările vieții noastre să nu uităm o singură clipă, adevărul exprimat acum două mii de ani de Sf. Apostol și Evanghelist Ioan: „Dumnezeu este iubire, și cel ce trăiește în iubire, trăiește în Dumnezeu și Dumnezeu în El” (I. Ioan IV, 16). Amin.

Prof. Victor Vlăduceanu

„Minunat este Dumnezeu întru sfinții săi” *) (Ps. 67)

Iubiți credincioși,

Au trecut abia opt zile de la marele praznic al Rusaliilor, ziua în care s-a pogorît Duhul Sfînt peste Apostoli și Domnului și s-a întemeiat Biserica creștină.

Dar, Rusaliile este sărbătoarea care nu are sfîrșit. Ea este sărbătoarea ce strălucește pururea, cu lumina Duhului Sfînt, care s-a pogorît de atunci în lume ca să o lumineze și să o conducă spre mîntuire. Pentru că Dumnezeu nu a lăsat lumea la voia întîmplării, după crearea ei; nici nu a iubit-o o singură dată,

*) Predică la Duminica tuturor sfinților. (I d. Rusalii).

atunci cind a trimis pe Unul născut Fiul Său în lume, ci o iubeste pururea, îi poartă de grije neconținut, iar această lucrare a iubirii dumnezeiești o îndeplinește a treia persoană a Sf. Treimi, adică Duhul Sfint.

Mari și minunate sînt lucrările și darurile Duhului Sfint: „dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, face-re de bine, credința, blîndețea, înfrînarea poftelor“. Aceasta e cununa lor după Sf. Ap. Pavel în inima celor că se lasă pătrunși de căldura Duhului Sfint.

Intr-adevăr, ori unde vedem un cîmp de flori, ori unde se naște un gînd bun, ori unde oamenii trăiesc în bună înțelegere, în iubire și pace, ori unde răul este biruit de către bine, ori unde lumina risipește întunerecul și dreptatea se împlinește, ori cînd oamenii se află în rugăciune sau în plinirea vocii lui Dumnezeu, acolo este Duhul Sfint, cu minunatele lui Daruri.

El este apărătorul cel veșnic al adevărului, susținătorul binelui, biruitorul păcatului, mîngăietorul celor întristați, limanul celor înviorați. El este dătătorul vieții celei noi în Hristos. Duhul Sfint este izvorul tuturor bunătăților netrecătoare.

Dar, cununa lucrării Duhului Sfint în sufletele și viața credincioșilor este sfințenia, adică ajutorul ce-l dă, tuturor care îl caută, să se ridice pe treptele desăvîrșirii, pînă la asemănarea cu Dumnezeu, asemănare întunecată din pricina păcatului.

De vom privi viețile sfinților, adică ale acelorora dintre pămînteni care s-au lăsat cuprinși și luminați de flacăra Duhului Sfint, cu adevărat putem spune cu psalmistul: „Minuat este Dumnezeu întru Sfinții Săi“. (Ps. 67).

Dacă psalmistul David preamărea pe Dumnezeu privind frumusețea firii necuvîntătoare, cu atît mai virtuos se cuvine a lăuda pe Dumnezeu întru Sfinții Săi, pentru că sfinții sînt creațiuni duhovnicești ale Duhului Sfint.

Duhul Sfint a făcut din vameșul Levi pe evanghelistul Matei, din pescari apostoli, din prigonitorul Saul pe marele apostol Pavel, din oameni bolnavi și neputincioși trupește pe mucenici și martiri, din păcătoși și păcătoase cuvioși și sfinți.

Cînd într-o inimă creștină se sălășluiește Duhul Sfint, cînd cineva se lasă călăuzit de această torță a Duhului Sfint pe care o ține neîntrerupt aprinsă Biserica, cînd cineva stă în comuniune cu belșugul de har al Duhului Sfint, comunicat nouă prin Sfintele Taine, atunci acea se umple de toate darurile; înțelepciune, pace, înțelegere, răbdare, bunătate, credință, dragoste și nădejde.

Cînd, dimpotrivă, Duhul Sfint îl părăsește pe credincios el cade în desnădejde.

Sfinții, a căror pomenire o face Sf. Biserică astăzi în chip general, pentru mulțimea lor și necunoașterea noastră a tuturor faptelor lor, au fost oameni asemenea nouă, viețuind în trup slab și neputincios, supus isptăcelor și durerii, dar au lăsat să

lucreze în viața lor pe Duhul Sfânt, care pe cele neputincioase le face tari și pe cei ce sînt supuși păcatului îi face cort ales și lăcaș de odihnă a dumnezeirii, precum ne spune o rugăciune: „Că sfînt ești Dumnezeu nostru și întru sfînt te odihnești”. Ei sînt implinitori ai credinței neîndoioase și mărturisitori ai lui Hristos. Sfîntii sînt mărturia lucrării lui Dumnezeu în sufletul și viața oamenilor, dar în același timp sînt și frații noștri mai mari în credință, cari prîn rugăciunile lor ne duc, ca printr-o mină nevăzută, pe calea mîntuirii.

Ei sînt cei ce au aflat „izvorul vieții și ușa raîului” pe care noi ne trudim să le aflăm. Prin rugăciunile lor avem îndrăzneală înaintea lui Dumnezeu, căruia îi cerem ajutorul, zicînd: „Doamne de n-am avea pe sfîntii Tăi rugători și bunătatea Ta milostivindu-se spre noi, cum am îndrăzni, Mintuitorule, a Te lăuda pe Tine, pe care neîncetat Te laudă. Știutorul inimiilor, iartă sufletele noastre”.

*

Dar, în această zi în care prăznuim cununa lucrării Duhului Sfânt și roada ei cea mai aleasă în viața creștinilor — sfîntenia — cuvine-se să ne apropiem cu frică și cutremur de chipul minunat în care Duhul Sfânt lucrează la desăvîrșirea noastră creștinească. Ce ne spune Sf. Scriptură despre semnele prîn care s-a arătat lucrarea Duhului Sfânt asupra sfîntilor apostoli?

„Iar dacă a sosit ziua Cincizecimii, apostolii erau adunați împreună cu toții. Și, fără de veste, s-a făcut din cer ca un vuet, ca de *sufare de vișor* și a umplut toată casa unde ședeau ei. Și li s-au arătat lor împărțite *limbi ca de foc* și s-au jăsat peste fiecare dintr-inșii. Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt. Și au început a grăi în toate limbile”. (Fapte II, 1—4).

Așadar, semnele cele dintîi prin care a lucrat Duhul Sfânt asupra Apostolilor, și ȋa investmintat cu puteri noi, au fost *sufare ca de vișor* și *limbi ca de foc*. Oare ce înseamnă acest chip de lucrare a Duhului Sfânt și care este tilcul lui?

Acolo unde suflă vîntul cu putere dărimă tot ce e slab și putred în calea lui. El duce din calea lui toată pleava și gunoaiile și praful care se depune pe lucruri. Asemănătoare este lucrarea Duhului Sfânt în viața oamenilor. Acolo unde suflă Duhul Sfânt se dărimă tot ceea ce este rău în inima creștinului. Lucrarea Duhului Sfânt dărimă legăturile păcatului cu noi, ne ajută să ieșim de sub povara lui și lasă numai acele fapte care îl fac pe creștin plăcut lui Dumnezeu.

Cînd Duhul Sfânt s-a pogorît peste apostoli în clipa aceea s-au dărimat toate formele legii vechi, s-au dărimat toți idolii păgîni și s-a născut o lume nouă.

Pe unde trece vîntul văzduhului se purifică, se curățește și viața se reinnoiește. Totașa a fost în lume după pogorirea Duhului Sfânt. S-a născut o lume nouă: lumea creștină. Dacă creștinii nu sînt totdeauna la înălțimea chemării lor, dacă s-au făcut și

se fac nevrednici de numele de creștin, aceasta se datorește lipsei lor de conlucrare cu Duhul Sfânt, lipsei de călăuzire a vieții lor de către lumina cerească a Duhului Sfânt.

Călătorii pe mare sau înotători caută mai întâi să afle cursul valurilor. Ei știu că e greu, primejdios să mergi împotriva valurilor. Dar mai știu și aceea că sunt anumite valuri primejdioase, care duc la moarte. Tot astfel se află călătoria noastră în viață, între două valuri. Între valurile Duhului Sfânt, care ne duc spre limanul mântuirii și între valurile păcateilor și ale fărădelegilor care ne duc spre moarte. Fericit cel ce se lasă purtat de valurile Duhului Sfânt, pe acela nu-l vor înghiți valurile cele furtunoase ale păcatului.

În al doilea rând, Sf. Scriptură aseamănă lucrarea Duhului Sfânt în viața creștinilor cu limbile ca de foc. Dumnezeu a folosit focul ca pe un semn al Său. S-a arătat lui Moisi în rugul aprins și i-a spus: „Eu sint cei ce sint”. A călăuzit poporul israelitean în pustie spre pământul făgăduinței în chip de nor luminos.

Trei sunt lucrările de căpetenie ale focului. El luminează, încălzește și purifică sau curățește metalele de rugină și le face mai tari și mai curate. Cu ce s-ar fi putut asemana — pe cât omeneste este cu puțință o asemănare — minunata și binefăcătoarea lucrare a Duhului Sfânt, decît cu aceea a focului.

Duhul Sfânt ne luminează, ne încălzește viața cu razele darului ceresc, ne curățește de toată întinăciunea păcatelor și ne face vrednici de împărăția cea veșnică, pentru care am fost făcuți. Lucrarea Duhului Sfânt risipește umbra și ăntunecul păcatelor.

„După cum florile dintr-o grădină cresc și înflorească numai atunci cînd sint stropite cu apă, tot așa și sufletul nostru al fiecăruia rodește pentru viața veșnică numai atunci cînd este udat cu ploaia binefăcătoare a Duhului Sfânt” (N. Krutički: Cuvîntări bisericești, II, pg. 17).

Aflîndu-ne și noi astăzi în grădina Sfinților lui Dumnezeu și minunîndu-ne de frumusețea darurilor și roadelor pe care Duhul Sfânt le-a plînit în ea; aducîndu-ne aminte că și noi sintem chemați la desăvîrșire să nu încetăm a ne ruga astfel: „Doamne nu ne lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel sfînt nu-l lua de la noi”. Amin.

Pr. Dr. Vasile Coman, Orașul Stăin

Omul lui Dumnezeu*)

Prăznuim nașterea Sf. Ioan Botezătorul: cel mai de seamă profet, pecetea Testamentului Vechi și ușa Duhului Sfânt deschisă spre Noul Testament. Despre dînsul spunea Mintuitorul că „el e acela despre care s-a scris: Iată eu trimit pe îngerul meu

*) Predică la Nașterea Sf. Ioan Botezătorul.

înaintea feței tale, care va pregăti calea ta înaintea ta. Drept vă spun: dintre cei născuți din femei nu s-a ridicat niciunul mai mare decât Ioan Botezătorul" (Mt. 11, 10—11).

A fost mare prin viața lui de ascet trăitor în pustie, hrănim, du-se cu acrițe și miere sălbatică. Mare nu numai înaintea oamenilor, ci și înaintea lui Dumnezeu, precum s-a scris: „Căci va fi mare înaintea Domnului; vin și s'cheră nu va bea, ci se va umplea de Duhul Sfânt încă din pîntecele mamei sale" (Lc. 1, 15).

A fost mare și prin săvîrșitul său, în urma înfrîntării lui Irod, care a poruncit ca să-i taie capul, pentru că a-ndrăznit să-i mustre pentru Irodiada femeia fratelui său (Mt. 14, 3—11). S-a numit și „Profeț al Focului" pentru că a biciuit cu pleasa de foc păcatul oriunde s-ar fi aflat la picioarele tronului, ca și pe treptele altarului. De unde această putere sufletească mai tare ca stînca?

Deobicei se crede că prorocii sînt un fel de ghicitori, care spun viitorul, ca și oracolii păgînii de odinioară, sau ca prezicătorii de azi. Și profeții cunoșteau viitorul: descopereau soarta ce așteaptă nu numai pe indivizi, ci popoare întregi, mai ales în legătură cu mîntuirea lor prin Iisus Hristos. Adecă erau mai mulți descoperitori ai voinței Tatălui ceresc. Aveau mai cu seamă misiunea să pregătească calea Domnului prin moralizarea și învățarea poporului. În acest scop nu cruțau muștrile pedepsele și nici nu se temeau de pedeapsa mai marilor. Slujirea de profet este aspră atitudine în fața păcatului. Toți au suferit pentru această dîrzenie a lor: Isaia, — tăiat cu fereștrăul; Ieremia — ucis cu pietre; Iie — urmărit ca un tilhar.

Tăria aceasta de caracter arată îndeajuns, că profeții nu veneau în numele lor, ci erau trimiși de Dumnezeu, uneori chiar împotriva voinței lor. Nu în numele lor, ci în numele Domnului vorbeau. Ei nu erau ai lor, ci ai lui Dumnezeu. Iată de ce un profet este numit în Biblie: „Omul lui Dumnezeu" (III Regi, 17, 24).

O sintetizare a personalității și a misiunii profeților în Scriptură este un profet fără nume — „Omul lui Dumnezeu" — care nu s-a sfiit să-l mustre pe regele idolatru Ieroboam și să-i paralizeze mina. Dar cînd a ieșit din cuvîntul Domnului „Omul lui Dumnezeu a fost ucis de un leu" (III, Regi, 13).

Intr-adevăr profetul nu este al său, ci-i „Omul lui Dumnezeu". Nu învață de la sine, ci „Dumnezeu a pus cuvîntul în gura lui" (II Regi, 23, 2). De aceea toți profeții își încep învățătura sau muștrirea cu expresia: „Așa zice Domnul". Așadar nu om, ci „duhul sfînt a grăit prin proroci". Așa precum scrie sf. Petru: „Niciodată profeția nu s-a făcut din voia omului, ci oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu au grăit minăți fiind de Duhul Sfînt" (II Petru 1, 20—21).

Citiți viața și învățăturile prorocilor: ele sînt dovadă despre ce poate face Dumnezeu dintr-un biet om supus neștiinței.

slăbiciunilor, păcatului: un om superior, un caracter, un sfânt. „Te-am făcut o cetate înălțată, un stilp de fier și un zid de aramă — zis-a Domnul către Ieremia, cînd îl chemase ca profet. Scuză acestuia: „— Ah Doamne Dumnezeu! vezi că eu nu știu să vorbesc, căci sînt un copil! — Nu zice sînt copil — căci iată te vei duce la toți aceia la care te voi trimite și le vei spune tot ce-ți voi porunci, iată pun cuvintele mele în gura ta. Iată te pun astăzi peste neamuri și peste împărății, ca să smulgi și să tai, să dărimi și să nimicești, să zidești și să sădești“ (Ieremia I, 6, 10). „Atît de mare este puterea Duhului Sfînt — zice sf. Ioan Gură de Aur — și după cum focul material cînd primește în el lutul cel moale, îl face cîrămidă tare, tot astfel și focul Duhului, cînd primește un suflet recunoscător, chiar de l-ar găsi cu mult mai mare decît lutul, îl face mai tare ca fierul“.

Iată deci ce concluzii pline de optimism pentru viața noastră creștină se iscă în urma cercetării vieții profeților. Dumnezeu poate face ceva din oricare dintre noi. Cu o condiție — scrie sf. Pavel: „Duhul să nu-l stingeți, prorociile să nu le disprețuiți“ (I. Tes. 5, 19—20). Căci mare e puterea Duhului: și acum slăbiciunile noastre caută un sprijin, cugetele noastre — lumină; faptele noastre — întărire; și toată viața noastră — „pecetea harului Duhului Sfînt“. Amin

Prot. Petru Bogdan

Minia lui Dumnezeu *)

„Brațul tău e puternic, tare e mina ta și dreapta ta ridicată“. Ps. 88, 13.

Pe marea Galileii plutea odinioară o corabie...

Desprinsă de lângă țărmuri, din porunca Învățătorului, corabia în care luau loc cîtiva pescari umili, se purta pe luciul mării cu alunecări line.

Amurgul își flutura năframa de purpură peste frunțile înseminate de nădejdea unui liman izbăvitor.

Dar, deodată, se stirni un vînt protivnic; la început mai domol, ca apoi să se întărească din ce în ce mai mult. Norii se îngîmădiră pe bolta cerului tot mai amenințatori, iar valurile învălură corabia.

Începu atunci în largul mării o luptă aprigă a pescarilor cu stăruile pierzaniei. În vuiet cumpit de furtună, corabia se zbătea neputincioasă pe umerii valurilor, ușoară ca o jucărie, disperată ca sufletul păcătosului în spasmele morții. Brațele strîngeau visele într-o încordare supremă. Vișnița bintuia pe mare și în suflete. Tîmplele svîcneau, sudorile curgeau, cugetele se nvolburau, vrerile se îndirjeau și totul se precipita ca într-o avalanșă pustitoare...

*) Predică pentru Duminica IX după Rusalii.

Și zbaterea asta în ghiarele cumplitei vifornite și a fricii părea că nu se mai sfîrșește!

Iată, însă, că la lumina fulgerelor, în straja a patra a nopții, (orele 3—6 în spre dimineață) o Ființă — care pentru cei cuprinși de frică și roși de îndoială părea a fi o nălucă — înaintează printre valuri, ca și pe uscat, se apropie de corăbieri și astfel le grăiește: „îndrăzniți, eu sint; nu vă temeți”. Nădejdea deșteptată în sufletul apostolului Petru îi răspunde: „Doamne, dacă ești tu, poruncește să viu la tine pe apă” (Mat. 14, 28). Iisus — căci el era — îi zice: „Vino”. Și iată că credința își face primii ei pași pe marea involburată, dar pentru că era cam îndoielnică, purtătorul ei începe să se afunde. Se deslușește atunci în beznă *mina întinsă a lui Iisus*, însoțită de o mustrare: „puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?”.

Pe urmă, a urmat intrarea în corabie, îmblinzirea valurilor, potolirea furtunii, înaintarea corabiei către ținta ei; limanul cel mîntuitor.

Peste involburările ispitelor vieții ale credincioșilor, cerul întinde o mină salvatoare. E mina lui Dumnezeu care ridică, mîngăie, călăuzește și mîntuie. Nu e o mină de nălucă și nici una care șovăie, ci mina care stă ridicată și știe ce vrea. E „mina tare și braț preainalt” (Ps. 135, 12).

Lucrul acestei minii sint cerurile, „pămîntul cel peste ape”, „luminătorii mari” și „nimic fără de dînsa nu s-a făcut ce s-a făcut” (In. 1, 3).

E mina tare „ține adîncurile pămîntului” (Ps. 94, 4), mina care a scos pe Izrael din robia lui Faraon, l-a luminat și umbrit în pustie și l-a dus în țara făgăduinței.

Mina lui Dumnezeu e scut și pavăză celor fără prihană, lumină celor din întuneric, mîngăiere celor întristați, bucurie celor scirbiți, liman lin celor inviforați.

Binefacerile și puterea ei ne-o vădese în măsură covârșitoare ochii credinței. În mina lui Dumnezeu, credința are pe cel mai aprig apărător și susținător al ei.

Vrînd să dea vieții noastre înțelesul ei genuin, mina lui Dumnezeu și-a trimis pe Unul născut Fiul Său în lume, care, luînd chip de rob s-a sălășluit printre noi (In. 1, 3). „Mină” care din pricina întunecului păcatelor la „plinirea vremii”, prin Iisus Hristos, a coborît ca o ancoră deasupra zvircolirilor noastre, astfel că „noi am văzut slava ei plină de dar și de adevăr”. (In. 1, 3).

Mina caldă a lui Iisus, cu o dărnicie fără seamăn și-a purtat mîngăierile ei peste rănile și întristările credincioșilor. Sfințele evanghelii ne spun că, ea s-a atins cu milă de samarinean, de paturile slăbănogilor, de ochii orbilor, de rănile bolnavilor, de creștetul pruncilor, de trupurile schilozilor și ale morților și de suflete păcătoșilor.

Ea a șters fețele plinse, a săturat mulțimile în pustie, le-a binecuvîntat, a scos pe zarafi din biserică, pe Petru l-a purtat prîntre valuri ca pe uscat, a potolit furtuna de pe mare, a spălat picioarele apostolilor, s-a lăsat legat și pironit de cruce, a biruit moartea.

Din slăvițe azurii ea își trimite și azi binecuvîntările ei peste toți credincioșii.

Cît de binefăcătoare ești pentru noi, tu mină divină! Tu potolești tulburările patimilor noastre, tu călăuzești și întărești pașii noștri, tu deschizi ochii noștri și le întărești luminile lor, tu oțelești vrerile noastre, tu cobori pacea binefăcătoare în sufletele noastre și faci din viața noastră a credincioșilor „un colț de rai“.

În ceasurile de grea cumpănă și primejdie — printre valurile îspitelor acestei vieți — cine n-a deslușit chemarea stăruitoare a minei Tale, cine n-a simțit strînsoarea ei caldă și mîngăierile ei dulci? Cine n-a simțit muștrările ei?

Mina lui Dumnezeu întinsă nouă, slobodi suntem să apucăm sau s-o respingem. Chemările vieții și credința noastră ne îndeamnă s-o apucăm, pentru că: „tare e mina ta Doamne și dreapta ta ridicată“. Amin.

Pr. Al. Sinitean

PENTRU APĂRAREA PĂCII

Numărul partizanilor păcii și puterea lor cresc pretutindeni

Importante documente adoptate la sesiunea Biroului
Consiliului Mondial al Păcii dela Delhi

*Declarația cu privire la Congresul mondial al popoarelor
pentru dezarmare și coexistență pașnică.*

Biroul Consiliului Mondial al Păcii, care s-a întrunit în sesiune la Delhi între 22 și 25 martie 1958, propune tuturor celor care doresc instaurarea păcii în întreaga lume să trimită reprezentanți la Congresul mondial al popoarelor pentru dezarmare și coexistență pașnică care va avea loc la Stockholm între 16 și 22 iulie 1958.

Intr-o lume alcătuită din state cu sisteme sociale și politice diferite, popoarele trebuie să caute căi care să ducă la o viață armonioasă în comun și la muncă în condiții de pace.

Recent, mii de oameni de știință de diferite naționalități au dat lumii un avertisment împotriva efectelor vătămătoare ale experiențelor cu arma nucleară și a îngrozitoarelor consecințe ale războiului nuclear. Ei au confirmat astfel temerile provocate de acumularea tot mai mare de stocuri de bombe atomice și cu hidrogen, care sporesc în tot mai multe țări, și faptul că avioane purtând aceste arme îngrozitoare zboară în prezent în permanență deasupra multor regiuni ale globului.

Opinia publică din lumea întreagă trebuie să obțină încheierea unor acorduri care să împrăstie acest pericol. Sub presiunea popoarelor apare tendința de a se înlocui relațiile dintre state, bazate pe forță, pe asuprire colonială, pe exploatare de către cei mai puternici a bogățiilor naturale ale celor mai slabi și pe discriminarea rasială generală de spiritul de dominație, prin relații bazate pe independență, pe autodeterminare, pe neamestec în treburile interne ale altor state și pe egalitate în drepturi pentru toți.

Opinia publică din lumea întreagă poate să contribuie la realizarea grabnică a unui progres în această direcție. Scindarea lumii în blocuri militare, care contribuie la accentuarea spiritului de neîncredere și ostilitate, sporind primejdia războiului, provoacă opoziția tot mai puternică a popoarelor. Propunerile cu privire la semnarea de către statele făcând parte din blocuri opuse a pactului de neagresiune, propunerile cu privire la partici-

parea unor state neutre la conferința la nivel înalt, propunerile cu privire la crearea în Europa și Asia a unor zone denuclearizate, refuzul unor guverne de a participa la blocuri, protestele altor guverne împotriva aducerii pe teritoriul țărilor lor a armelor nucleare — iată exemple luate din cele mai diferite părți ale globului, care dovedesc limpede că există speranțe într-o altă politică.

Opinia publică din lumea întreagă poate determina guvernele să renunțe la politica de blocuri, înlocuind-o printr-un sistem unic de securitate. Bugetele militare, excesiv de umflate, restricțiile de ordin politic impuse libertății comerțului și folosirea neproductivă a științei și forței de muncă în industria de război împiedică ridicarea nivelului de trai și accentuează mizeria.

Opinia publică din lumea întreagă poate ajuta guvernele să găsească pentru toți căi de colaborare economică în interesul tuturor popoarelor.

Numărul partizanilor păcii și puterea lor cresc pretutindeni. Popoarele din întreaga lume se ridică împotriva unor noi pericole. Crește nu numai numărul celor care luptă activ pentru pace, dar aceștia sînt tot mai hotărâți să acționeze și mai activ în comun.

Congresul de la Stockholm poate înlătura neînțelegerile în legătură cu multe probleme, pentru că va da posibilitate oamenilor de bună credință din toate țările să stea de vorbă unii cu alții în mod sincer. Li invităm pe toți, și cei care vor participa la acest congres nu vor fi legați prin nici un fel de obligații și nu vor fi ciuși de puțin îngrădiți.

Doind convocarea conferinței la nivel înalt, care trebuie să deschidă calea spre îmbunătățirea relațiilor internaționale și spre înțelegere internațională, popoarele trebuie să asigure succesul propriei lor „conferințe la nivel înalt” pentru dezarmare și coexistență pașnică. Fericirea personală pentru toți, roadele muncii pașnice, marile creații ale gândirii umane, care îmbogățesc și unesc civilizația umană, nu pot fi create decît în condiții de libertate și pace.

REZOLUȚIA CU PRIVIRE LA INDONESIA

Forțele păcii din lumea întreagă sînt profund îngrijorate de situația gravă care s-a creat în urma ultimelor evenimente din Indonezia. Amestecul străin pune în pericol unitatea poporului indonezian, integritatea teritoriului său, independența și suveranitatea sa. El creează complicații internaționale și periclitează pacea în lumea întreagă. Aplicarea principiului neamestecului în treburile interne ale statelor, proclamat la Bandung este necesară pentru menținerea păcii în această regiune, ca și pretutindeni.

Biroul Consiliului Mondial al Păcii cheamă opinia publică să dea dovadă de vigilență și să asigure respectarea de către toți a acestui principiu, care reprezintă una din temelii păcii.

DECLARAȚIA ÎN LEGATURA CU SITUAȚIA DIN ALGERIA

Recentele evenimente din Tunisia arată că războiul din Algeria se poate extinde în orice moment asupra întregii Africi de nord și că amenință pacea mondială. Noi trebuie să punem capăt fără întârziere acestui război, care a devenit tot mai singeros atât pentru părțile beligerante cât și pentru populația civilă. Acest război devine tot mai sălbatic, iar refuzul guvernului francez de a recunoaște Algeriei dreptul de parte beligerantă duce la încălcarea regulilor de umanitate stabilite de convențiile internaționale.

Popoarele tuturor țărilor trebuie să reamintească guvernelor lor că trebuie să respecte rezoluțiile adoptate în unanimitate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, care prevăd tratative cu privire la soluționarea pașnică, democratică și justă a problemei algeriene, conform principiilor și țărilor Cartei O.N.U. Numai recunoașterea independenței și a suveranității naționale a poporului algerian va face posibilă încetarea ostilităților și stabilirea unor relații noi de comun acord între Franța și Algeria. Acțiunile opiniei publice mondiale și influența care o exercită tendințele tot mai puternice din Franța și din alte țări în favoarea păcii și împotriva continuării politicii de forță pot și trebuie să ducă fără întârziere la măsuri care pe calea tratativelor vor restabili pacea în Algeria.

Uniunea Sovietică a hotărât să înceteze în mod unilateral experiențele cu armele atomice și cu hidrogen

APELUL SOVIETULUI SUPREM AL U.R.S.S.

Sovietul Suprem al Uniunii Sovietice a adoptat un apel către Congresul Statelor Unite ale Americii, în problema încetării unilaterale de către Uniunea Sovietică a experiențelor cu armă nucleară.

În apel se spune că în dorința de a face în mod practic începutul încetării generale a experiențelor cu arma nucleară și de a face astfel un pas în direcția salvării definitive a omenirii de primejdia unui război atomic de exterminare, SOVIETUL SUPREM AL U.R.S.S. A ADOPTAT HOTĂRIREA CA UNIUNEA SOVIETICĂ SĂ ÎNCETEZE ÎN MOD UNILATERAL EXPERIENȚELE CU ARMELE ATOMICE ȘI CU HIDROGEN.

Sovietul Suprem al URSS cheamă Congresul Statelor Unite

ale Americii, ca în interesul întregei omeniri să sprijine această inițiativă care corespunde aspirațiilor milioanei de oameni din toate țările lumii.

Totodată, Sovietul Suprem al URSS, a adoptat și un apel în această problemă adresat Parlamentului Mării Britanii, în care îl cheamă să sprijine inițiativa Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice.

Sesiunea a adoptat deasemenea un apel al Sovietului suprem al URSS către parlamentele celorlalte țări (în afară de SUA și Marea Britanie).

În acest apel se spune: conștient de înalta răspundere pe care o au parlamentele în fața popoarelor pentru marea cauză a menținerii și întăririi păcii, Sovietul Suprem al URSS a adresat Congresului Statelor Unite ale Americii și parlamentului Marii Britanii — ca parlamente ale unor state, care fabrică arma nucleară — apelul insistent de a face uz de întreaga lor influență pentru ca problema încetării experiențelor cu arme nucleare și cu hidrogen de către toate statele și pentru totdeauna să-și găsească, în sfârșit, o soluționare definitivă.

Sovietul Suprem al URSS cheamă parlamentele tuturor țărilor să sprijine această inițiativă și eforturile îndreptate spre încetarea generală și definitivă a experiențelor cu arma nucleară, în conformitate cu aspirațiile popoarelor, cu aspirațiile întregei omeniri.

Mișcarea pentru pace din țara noastră salută istorica hotărîre a Uniunii Sovietice

*Sedința plenară a Comitetului național pentru apărarea păcii
din Republica Populară Română*

În 4 aprilie a. c. a avut loc o ședință plenară a Comitetului național pentru apărarea păcii din Republica Populară Română.

Cuvîntul de deschidere a fost rostit de academicianul GEO. BOGZA, care a subliniat că plenara are loc într-un moment deosebit de important, cînd întreaga omenire salută cu entuziasm hotărîrea istorică a Uniunii Sovietice de a înceta unilateral experiențele cu arme atomice și cu hidrogen.

A luat apoi cuvîntul acad. HORIA HULUBEI, directorul institutului de fizică atomică al Academiei R. P. Romîne, care a spus între altele: întregul nostru popor a salutat plin de entuziasm hotărîrea istorică a Sovietului Suprem al U.R.S.S. de a înceta experiențele cu orice tip de arme nucleare. Prin această hotărîre a fost deschisă calea spre salvarea omenirii de ororile războiului atomic. Problema încetării experiențelor cu arme nucleare a devenit una din cele mai acute probleme ale vieții internaționale. Omenirea întreagă privește cu îngrijorare cum

crește primejdia creată de înarmarea atomică, de experiențele cu arma atomică.

Incetarea experiențelor cu armele atomice — a spus acad. Horia Hulubei — a devenit cerința cea mai arzătoare a oamenilor conștienți de pe tot globul pământesc. Vorbitorul a relevat apoi pregătirile care se fac în unele țări occidentale în vederea unui război atomic.

Dacă și celelalte puteri cari dețin arme atomice, SUA și Anglia — a arătat acad. Horia Hulubei — sînt animate de aceeași dorință de pace, ele trebuie să urmeze exemplul Uniunii Sovietice. S-ar pune astfel capăt pe vecie exploziilor otrăvitoare ale experiențelor atomice. Încheierea unui acord între marile puteri deținătoare de arme nucleare a devenit un lucru absolut necesar și în momentul de față imediat realizabil. Controlul unei asemenea măsuri este pe deplin posibil, deoarece nivelul actual al științei permite să se înregistreze orice fel de explozie atomică, oriunde ar fi ea efectuată.

Oamenii de știință din patria noastră — a spus în încheiere acad. Horia Hulubei — care, grație condițiilor excepționale asigurate de partid și guvern și cu sprijinul desinteresat al Uniunii Sovietice, au pus energia atomică în slujba progresului economiei noastre naționale, a îmbunătățirii vieții și apărării sănătății oamenilor muncii, își exprimă sincera lor admirație față de actul istoric al Uniunii Sovietice. Imi exprim convingerea fermă că împreună cu oamenii lucizi din întreaga lume, vom acționa pentru a face ca glasul rațiunii să fie ascultat, să fie urmat exemplul luminos al țării care a deschis, întâi, drumul către cosmos și în același timp, drumul către înțelegerea între oameni.

A luat apoi cuvîntul acad. MIHAIL RALEA, vicepreședinte al Comitetului național pentru apărarea păcii din Republica Populară Română, membru al Consiliului mondial al păcii, care a vorbit despre conferința națională a mișcării pentru pace din R. P. Română și despre Congresul Mondial al popoarelor pentru dezarmare și coexistență pașnică.

Hotărîrea Sovietului Suprem al URSS cu privire la încetarea unilaterală a experiențelor cu armele nucleare în Uniunea Sovietică — a subliniat vorbitorul — deschide noi perspective măreței lupte a popoarelor iubitoare de pace pentru înlăturarea primejdiei războiului atomic. În prezent raportul de forțe pe arena internațională dintre partizanii și dușmanii păcii s-a schimbat radical. Popoarele iubitoare de pace au de partea lor nu numai forța morală, dreptatea cauzei lor, dar și suficiente mijloace materiale pentru a pune la respect pe orice agresor. Această situație dă un nou imbold luptei partizanilor păcii.

Se poate spune fără exagerare — a subliniat în continuare acad. M. Ralea — că niciodată soarta păcii, soarta popoarelor, n-a depins mai mult de ele însele ca în zilele noastre. Congre-

sul mondial al popoarelor pentru dezarmare și coexistență pașnică ce va avea loc la Stockholm între 16—22 iulie este merit să devină o puternică demonstrație a forțelor mondiale care militează pentru salvagardarea păcii, să arate întregii lumi că există o singură cale pentru a evita dezastrul la care poate împinge omenirea continuarea politicii nefaste „de pe poziții de forță” și anume calea coexistenței pașnice a tuturor țărilor, fără deosebire de orînduire socială.

Marea popularitate a ideii coexistenței pașnice este dovedită de uriașul răsunset al propunerilor URSS în vederea convocării unei conferințe la nivel înalt a țărilor socialiste și capitaliste.

Acad. M. Ralea a arătat în încheiere că pregătirile care se vor face în țara noastră în vederea Congresului Mondial al popoarelor pentru dezarmare și coexistență pașnică, vor demonstra și mai mult rolul activ pe care-l are țara noastră în lupta pentru pace. În întreaga țară vor avea loc largi acțiuni pentru discutarea problemelor actualei situații internaționale, de popularizare a istoricei hotărîri a Sovietului Suprem al URSS, cu privire la încetarea experiențelor cu armele nucleare.

Tov. SANDA RANGHEȚ, secretar al Comitetului național pentru apărarea păcii din R. P. Romină, a supus apoi aprobării plenarei planul de acțiuni în întîmpinarea Conferinței naționale a luptei pentru pace din R. P. Romină ce urmează să aibă loc în zilele de 21 și 22 iunie.

În urma expunerilor făcute au avut loc discuții.

Generalul de armată în rezervă MIHAIL LASCAR a spus printre altele: Inițiativa Uniunii Sovietice constituie un act istoric de o covârșitoare importanță care a și produs un extraordinar răsunset în lumea întreagă. Această hotărîre mărească însușă poporului român un nou avînt în lupta sa alături de Uniunea Sovietică și de toate țările iubitoare de pace, ca toate puterile deținătoare de arme atomice să înceteze experiențele cu aceste arme, imitînd exemplul URSS.

Președinta Consiliului național al femeilor din R. P. Romină, MARIA ROSETTI, a arătat că femeile din țara noastră salută cu entuziasm nemărginit și cu o mare recunoștință recenta hotărîre a Sovietului Suprem al URSS.

Femeile care dau viață și sînt hotărîte s-o apere, sînt cele mai aprige dușmane ale războiului, ale armelor atomice și ale oricăror arme de distrugere. Ele vor da un sprijin puternic tuturor acțiunilor întreprinse de mișcarea pentru pace din țara noastră, pentru victoria luptei împotriva armelor nucleare, pentru triumful păcii.

I. P. S. JUSTIN MOISESCU, mitropolitul Moldovei, dr. MOZES ROSEN, șef rabinul cultului mozaic, episcopul evanghelic (C.A.) FRIEDRICH MÜLLER și P. S. episcop VALERIAN ZAHARIA au subliniat că în fața pericolului grav al unui răz-

boi atomic, omenirea se unește în luptă pentru înlăturarea primejdiei.

Prof. dr. HENRI AUBERT, medic emerit, președintele Comitetului de luptă pentru pace al regiunii Timișoara, a vorbit în numele cetățenilor din această parte a țării.

Plenara a adoptat planul de acțiuni în vederea Conferinței naționale a mișcării pentru pace din țara noastră.

La sfârșit, acad. CEZAR PETRESCU, membru al Comitetului național pentru apărarea păcii din R. P. Romină, a dat citire unei moțiuni, care a fost aprobată în unanimitate de către plenară. În moțiune se spune printre altele:

MOȚIUNEA ADOPTATA

Plenara Comitetului național pentru apărarea păcii din R. P. Romină salută cu adincă satisfacție hotărîrea Sovietului Suprem al URSS, de a înceta în Uniunea Sovietică experiențele cu toate tipurile de arme atomice și cu hidrogen. În numele popoului nostru iubitor de pace, exprimăm cea mai vie recunoștință marelui stat sovietic pentru acest act de însemnătate istorică pentru întărirea păcii. Noi vedem în această inițiativă o nouă expresie a statorniceii griji față de soarta umanității ce caracterizează întreaga politică externă a Uniunii Sovietice.

Cerem cu toată hotărîrea, ca și celelalte mari puteri deținătoare de arme nucleare — Statele Unite și Marea Britanie — să ia aceleași măsuri pentru ca niciodată și nicăieri exploziile experimentale să nu mai otrăvească aerul, apa și pămîntul. A sosit timpul ca puterile occidentale să asculte glasul rațiunii făcînd un pas decisiv pe calea renunțării la războiul rece și la nefasta politică de pe poziții de forță care împinge lumea de ani de zile pe marginea prăpastiei unui război de exterminare.

Comitetul național pentru apărarea păcii din R. P. Romină cheamă pe toți oamenii de bună credință din patria noastră să popularizeze în fiecare oraș, în fiecare sat, în fiecare casă, noul aport uriaș adus la consolidarea păcii de guvernul Uniunii Sovietice.

În întîmpinarea Conferinței naționale a mișcării pentru pace din R. P. Romină, în vederea Congresului mondial al popoarelor pentru dezarmare și coexistență pașnică, să mobilizăm eforturile întregului nostru popor la marea luptă pentru înlăturarea definitivă a primejdiei războiului atomic, pentru menținerea și consolidarea păcii.

Contribuții prețioase la cauza păcii

Delegația guvernamentală romină, compusă din domnii Chivu Stoica, președintele Consiliului de Miniștri, general de armată Emiî Bodnăraș, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și Avram Bunaciu ministrul Afacerilor Externe, a făcut vizite de prietenie în India, R. D. Vietnam, Uniunea Birmană, R. P. Chineză, R. P. D. Coreeană și în R. P. Mongolă.

Prîmirea călduroasă, manifestațiile de simpatie ale populației din țările vizitate și cuvîntările rostite cu acest prîilej au oglîndit cit de trainice sînt sentimentele recîproce de prietenie, cit de puternică este dorința popoarelor romîn și ale celor din țările vizitate, de a realiza o mai mare apropiere, înțelegere și colaborare între ele, de a sluji în comun cauzei păcii.

Așa cum a relîefat domnul Chivu Stoica, președintele Consiliului de Miniștri al R. P.R., la meetingul de la Fortul Roșu din New Delhi: „Deși se află la mare depărtare de India, pe un alt continent, poporul țării mele se simte foarte apropiat de suatele de milioane de oameni ai Indiei, care luptînd cu dîrzenie s-au eliberat de sub jugul secular al dominației străine, cucerîndu-și independența.

Cu mult interes este urmărită în Republica Populară Romînă opera de construcție, ce se desfășoară pe întinsul marii și bogatei Dvoastre țări, eforturile încununate de succes ale popoului indian pentru crearea și dezvoltarea unei economii puternice, temelie a păstrării și consolidării independenței politice“.

Comunitatea de interese proprii țării noastre și țărilor vizitate de delegația guvernamentală romînă, rodnicile convorbiri dintre șefii guvernelor romîn și ai celor din țările menționate, precum și dorința fermă de a dezvolta legăturile prietenești existente între aceste țări și-au găsit o puternică expresie în Declarațiile comune a delegației guvernamentale a R.P.R. și a delegațiilor guvernamentale din țările vizitate. Declarațiile comune semnate sînt tot atîtea de importante documente pentru relațiile dintre R.P.R. și țările amintite și totodată — în atmosfera plină de primejdii pentru pace și progresul omenirii — contribuții prețioase la cauza colaborării internaționale, întăririi încrederii între state și consolidării păcii.

Declarația comună a președintelui Consiliului de Miniștri al R.P.R. și a primului ministru al Indiei, semnată la 9 martie, între altele menționează:

O slăbire a încordării internaționale ar elibera energii și resurse care ar putea fi puse cu folos în serviciul omenirii.

Rezoluția adoptată în unanimitate de Organizația Națiunilor Unite la 14 decembrie 1957, și anume „Declarația asupra coexistenței pașnice între state“, asigură o bază pentru o nouă abordare a problemelor internaționale în vederea rezolvării lor.

Primii miniștri salută propunerile cu privire la o întîlnire internațională la nivel înalt, propuneri care s-au bucurat de un larg sprijin în întreaga lume. Ei sînt încredințați că vor fi luate măsuri efective pentru pregătirea unei astfel de întîlniri. Orice progres pe calea dezarmării și micșorării încordării internaționale va ajuta la înfăptuirea unor alți pași și a unor noi progrese în domeniul dezarmării.

Primii miniștri au trecut în revistă problemele internaționale mai importante din diferite regiuni ale lumii. Ei au căzut de acord că aceste probleme pot fi rezolvate în mod satisfăcător numai prin abordarea lor pașnică și prin tratative, fără a se știrbi independența și suveranitatea națiunilor.

Primii miniștri își exprimă ferma convingere că încetarea experiențelor cu arma nucleară și termonucleară ar constitui un prim pas concret, care trebuie făcut imediat. În tot cazul, o astfel de măsură este esențială pentru prevenirea unor primejdii viitoare pentru generația actuală și cele viitoare. Aceasta ar duce de asemenea, la alte măsuri pe calea înlăturării posibilităților de folosire în scopuri distructive a energiei nucleare și la dezarmare.

Primii miniștri își exprimă speranța că în activitatea și declarațiile lor conducătorii politici vor avea în vedere țelul creării unei atmosfere de pace și încredere.

Primii miniștri reafirmă simpatia și sprijinul lor față de popoarele care luptă împotriva colonialismului pentru a-și dobîndi sau consolida independența. Ei recunosc marea importanță a sprijinirii statelor slab dezvoltate în scopul dezvoltării lor economice, prin intermediul Organizației Națiunilor Unite, precum și prin relații bilaterale.

Declarația comună a delegației guvernamentale a R. P. Romîne și a delegației guvernamentale a R. D. Vietnam subliniază următoarele:

Delegația guvernamentală a Republicii Populare Romîne cu prilejul vizitei în R. D. Vietnam de la 23 la 27 martie 1958 și delegația guvernamentală a Republicii Democratice Vietnam au constatat cu satisfacție că relațiile de prietenie și de colaborare frățească între cele două țări s-au dezvoltat și continuă să se desvolte în mod favorabil pe baza principiilor de egalitate, respect reciproc și întrajutorare, în spiritul internaționalismului proletar.

Cele două părți și-au exprimat satisfacția pentru faptul că unitatea între țările lagărului socialist, în frunte cu Uniunea Sovietică, se întărește neconținut, că țările socialiste au obținut succese considerabile în construirea socialismului și, mai ales, pentru faptul că Uniunea Sovietică se află pe primul loc în lume în numeroase și importante domenii științifice și tehnice, ceea ce dovedește în mod elocvent superioritatea sistemului socialist asupra celui capitalist.

Delegația guvernamentală a Republicii Populare Romîne și delegația guvernamentală a Republicii Democratice Vietnam declară că în politica lor externă guvernele țărilor lor au drept obiectiv micșorarea încordării internaționale pe baza aplicării stricte a principiilor de coexistență pașnică între țări cu regimuri politice și sociale diferite.

Cele două părți consideră că înfăptuirea dezarmării, interzicerea armelor atomice și termonucleare și, în primul rînd încetarea experiențelor cu aceste arme, desființarea blocurilor mijlocie și a bazelor militare de pe teritorii străine, retragerea trupelor străine aflate în alte țări, sînt măsuri deosebit de necesare pentru slăbirea încordării internaționale și înlăturarea prănejdiei unui nou război.

Cele două părți consideră că problema unificării Germaniei privește exclusiv poporul german.

Declarația guvernamentală a Republicii Democratice Vietnam salută cu căldură propunerea Republicii Populare Romîne referitoare la convocarea unei conferințe a șefilor de guverne din țările balcanice și consideră această propunere drept o inițiativă importantă pentru dezvoltarea relațiilor de colaborare pașnică între țările din această regiune.

În lupta ce se desfășoară în momentul de față pentru apărarea păcii mondiale, forțele în continuă creștere ale mișcării de eliberare națională a popoarelor și împotriva colonialismului ocupă un rol foarte important. Cele două părți consideră că conferința de la Cairo pentru solidaritatea țărilor Asiei și Africii, care a reafirmat cu tărie principiile conferinței de la Bandung, a demonstrat întărirea solidarității popoarelor din cele două continente în lupta lor comună împotriva colonialismului, pentru independența națională și pentru apărarea păcii.

Cele două părți se pronunță totodată împotriva oricăror încercări de amestec străin în treburile interne ale Indoneziei și susțin cu fermitate lupta poporului indonezian și a guvernului său pentru apărarea suveranității naționale și integrității teritoriale.

Cele două părți constată că acordurile de la Geneva cu privire la Vietnam sînt încălcate în mod grav. Autoritățile din Vietnamul de sud au respins de multe ori conferința consultativă menită să discute ținerea de alegeri generale libere în vederea reunificării Vietnamului, așa cum este prevăzut în acordurile de la Geneva. Cercurile imperiaiste americane uneltesc să transforme Vietnamul de sud într-o bază militară și să-l atragă în blocul agresiv S.E.A.T.O.

Delegația guvernamentală a Republicii Populare Romîne apreciază călduros eforturile repetate ale Republicii Democratice Vietnam în direcția reunificării pașnice a Vietnamului, sprijină în întregime poziția guvernului Republicii Democratice Vietnam care acționează pentru ținerea conferinței consultative în vederea discutării alegerilor generale libere în toată țara, ceea ce este în conformitate cu spiritul și litera acordurilor de la Geneva.

Declarația comună a guvernului R.P. Romîne și a guvernului R. P. Chineze între altele spune:

La invitația guvernului Republicii Populare Chineze delegația guvernamentală a Republicii Populare Romîne, în frunte

cu președintele Consiliului de Miniștri a R. P. Romine, Chivu Stoica, a făcut o vizită de prietenie în R. P. Chineză între 31 martie și 10 aprilie 1958.

Între delegația guvernamentală a R. P. Romine și conducători ai guvernului R. P. Chineze au avut loc convorbiri

În cursul convorbirilor care s-au desfășurat într-o atmosferă sinceră și prietenească, cele două părți au avut un schimb de păreri asupra situației internaționale actuale, asupra problemelor întăririi continue a unității țărilor socialiste și ale dezvoltării mai departe a relațiilor de prietenie și de colaborare dintre R. P. Română și R. P. Chineză. În toate problemele discutate s-a vădit deplina unitate de vederi a părților.

Cele două guverne constată cu satisfacție că desfășurarea situației internaționale din ultimul an dovedește că forțele mondiale ale păcii au devenit în momentul de față mai puternice și condițiile pentru asigurarea unei păci trainice mai prielnice. Cu toate că forțele războinice ale imperialismului încearcă în fel și chip să creeze o situație încordată, totuși, dacă toate țările și popoarele iubitoare de pace își vor întări neconținut solidaritatea și vor lupta cu perseverență, politica imperialismului de amenințare cu războiul și uneltirile sale de deslănțuire a unui nou război cu greu ar putea reuși. Pornind de la această convingere, cele două guverne reafirmă hotărîrea lor de a continua să lupte neobosit alături de toate țările și popoarele iubitoare de pace, pentru apărarea cauzei nobile a păcii mondiale.

În actualele condiții ale vieții internaționale, propunerea guvernului Uniunii Sovietice cu privire la convocarea unei conferințe la cel mai înalt nivel se bucură de sprijinul unui număr tot mai mare de țări. Această propunere a cucerit inimile popoarelor și a devenit cererea unanimă a sute de milioane de oameni. Cele două guverne afirmă din nou că ele sprijină pe deplin această propunere justă a Uniunii Sovietice. Cele două părți salută cu căldură și sprijină hotărîrea Uniunii Sovietice de a înceta unilateral experiențele cu arme nucleare; guvernul celor două țări consideră că această măsură importantă a deschis drumul pentru încetarea experiențelor cu arme nucleare de către toate țările care posedă astfel de arme. Ar trebui ca și Statele Unite ale Americii și Anglia să ia imediat măsuri similare.

Cele două părți afirmă din nou că trebuie desființate bazele militare din Europa și Asia și înlocuite printr-un sistem de securitate colectivă, că trebuie lichidate bazele militare de pe teritorii străine și retrase trupele străine aflate în alte țări.

În ultima vreme, Germania occidentală care își intensifică reînarmarea, a hotărît să-și înzestreze forțele armate cu arme nucleare și se pregătește să creeze pe teritoriul ei baze americane de rachete teleghidate. Toate aceste acțiuni amenință pacea și securitatea Europei și constituie totodată o piedică se-

rioașă în calea eforturilor poporului german îndreptate spre unificarea pașnică a țării sale. Cele două părți condamnă politica aventuristă a cercurilor agresive americane prin care acestea încearcă să împingă Germania occidentală pe calea pregătirii unui război nuclear; ele sprijină eforturile depuse de R. D. Germană pentru unificarea pașnică a Germaniei și consideră că propunerile repetate ale guvernului R. D. Germane cu privire la realizarea unei înțelegeri și apropieri între cele două state germane existente constituie în condițiile actuale singura metodă realistă care ar duce la înfăptuirea unificării Germaniei.

Cele două guverne reafirmă că sprijină pe deplin propunerea guvernului R. P. Polone cu privire la crearea unei zone denuclearizate în Europa Centrală. Guvernul R. P. Chineză declară din nou că aprobă întru totul inițiativa guvernului R. P. Române referitoare la convocarea unei conferințe la cel mai înalt nivel al țărilor balcanice și la înfăptuirea unei înțelegeri între statele din Balcani care să asigure pacea, prosperitatea și progresul popoarelor din această regiune. Dacă aceste propuneri vor putea fi realizate ele vor avea, fără îndoială, o mare importanță pentru apărarea păcii în Europa și în lumea întreagă.

În cursul convorbirilor, părțile au schimbat păreri privind problemele întăririi continue a relațiilor de prietenie și a colaborării frățesti dintre cele două țări și au constatat cu satisfacție că relațiile de colaborare prietenească între R. P. Română și R. P. Chineză se desvoltă cu succes. Faptele au dovedit că astfel de relații de colaborare prietenească sînt de mare folos pentru opera de construire a socialismului în ambele țări. Cele două părți se pronunță împotriva oricărei încercări a cerșii pe mai departe a colaborării politice, economice și culturale între R. P. Română și R. P. Chineză.

Declarația comună a guvernului Republicii Populare Române și guvernului Republicii Populare Coreene subliniază:

La invitația guvernului Republicii Populare Democratice Coreene delegația guvernamentală a Republicii Populare Române în frunte cu tovarășul Chivu Stoica, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Române, a făcut o vizită de prietenie în Republica Populară Democrată Coreeană, între 10 și 13 aprilie 1958.

În cursul vizitei au avut loc la Phenian convorbiri între delegația guvernamentală a Republicii Populare Române și delegația guvernamentală a Republicii Populare Democratice Coreene.

Convorbirile care s-au desfășurat într-o atmosferă de prietenie frățească și de deplină înțelegere mutuală au vădit completă unitate de vederi a părților în toate problemele discutate.

Cele două părți constată că vizita delegației Republicii Populare Române în Coreea și vizita delegației guvernamentale a

Republicii Populare Democrate Coreene în România, care au avut loc în anul 1956 au constituit o importantă contribuție la opera de dezvoltare a colaborării prietenești între ambele țări.

În relațiile lor internaționale guvernele Republicii Populare Române și Republicii Populare Democrate Coreene se călăuzesc neabătut după principiile coexistenței pașnice între state. Ele vor continua, conform acestor principii, să dezvolte relațiile multilaterale cu toate țările indiferent de orinduirea lor socială. Cele două părți se pronunță împotriva oricărei încercări a cercurilor imperialiste de a se amesteca în treburile interne ale altor state.

Cele două părți declară că sprijină pe deplin propunerile guvernului sovietic referitoare la convocarea unei conferințe la cel mai înalt nivel în vederea slăbirii încordării internaționale și rezolvării problemelor internaționale urgente. Părțile salută cu căldură hotărîrea Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice privind începerea unilaterală a experiențelor cu arme atomice și cu hidrogen ca pe o măsură deosebit de importantă care a deschis drumul pentru încetarea experiențelor cu arme nucleare de către toate țările care posedă astfel de arme. Se impune ca și Statele Unite ale Americii și Anglia să adopte imediat hotărîri similare.

Cele două părți consideră că interzicerea armelor atomice și cu hidrogen, desființarea blocurilor militare, lichidarea bazelor militare și retragerea trupelor străine aflate pe teritoriile altor state, crearea de zone denuclearizate, sînt măsuri care prezintă o deosebită importanță pentru micșorarea încordării internaționale pentru restabilirea încrederii în relațiile dintre state și pentru preîntîmpinarea unui nou război. Cele două părți sprijină propunerea Republicii Populare Polone privind crearea unei zone denuclearizate în Europa Centrală.

Cele două părți condamnă politica cercurilor agresive americane care împing Germania occidentală pe calea pregătirii unui război nuclear. Ele sprijină poziția Republicii Democrate Germane și eforturile ei consecutive avînd drept scop unificarea pașnică a Germaniei prin realizarea unei apropieri între cele două state germane.

Cele două părți consideră că este imperios necesar ca Republica Populară Chineză, mare putere mondială care exercită o puternică influență asupra vieții internaționale, să-și ocupe locul ce-i revine de drept în Organizația Națiunilor Unite și aceasta în însuși interesul Organizației.

Sprijinind pe deplin toate măsurile luate de guvernul Republicii Populare Democrate Coreene în vederea unificării pașnice a Coreei, guvernul Republicii Populare Române consideră că propunerile cuprinse în declarația guvernului Republicii Populare Democrate Coreene din 5 februarie 1958, corespund pe-

deplin atit năzuinței unanime a poporului coreean care luptă pentru unificarea pașnică a țării sale, cit și intereselor păcii.

Guvernul Republicii Populare Române consideră că inițiativa coreeano-chineză referitoare la retragerea voluntariilor poporului chinez din Coreea a deschis noi și reale posibilități pentru rezolvarea pașnică a problemei coreene. Această inițiativă constituie în acelaș timp o contribuție însemnată la slăbirea încărdării în Extremul Orient.

Ambele părți declară că odată cu retragerea din Coreea a voluntarilor poporului chinez și Statele Unite ale Americii și celelalte țări care au trupe în Coreea de Sud trebuie să-și retragă fără întârziere aceste trupe.

Declarația comună a delegației guvernamentale a Republicii Populare Române și a delegației guvernamentale a Republicii Populare Mongole menționează:

La invitația guvernului Republicii Populare Mongole între 13 și 14 aprilie 1958 delegația guvernamentală a Republicii Populare Române, în frunte cu președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Române, tovarășul Chăvu Stoica, a făcut o vizită de prietenie în R. P. Mongolă.

În timpul convorbirilor care s-au desfășurat într-o atmosferă de prietenie sinceră și înțelegere reciprocă, delegațiile guvernamentale au făcut un schimb de păreri în legătură cu dezvoltarea prieteniei frățești și lărgirea colaborării multilaterale între R. P. Mongolă și R. P. Română, precum și cu privire la problemele actuale ale situației internaționale.

Convorbirile și schimbul de păreri care au avut loc au arătat deplina unitate de vederi a celor două delegații în toate problemele discutate.

Cele două părți au constatat cu mare satisfacție că prietenia și colaborarea strinsă, economică și culturală dintre cele două țări se dezvoltă cu succes.

Delegațiile guvernamentale au reafirmat prevederile esențiale ale declarației guvernelor R. P. Mongole și R. P. Române din 7 sept. 1957.

Reafirmând politica de coexistență pașnică a guvernelor lor, cele două delegații declară că sprijină pe deplin propunerea Uniunii Sovietice privind convocarea unei conferințe la cel mai înalt nivel. Aprecind că o asemenea conferință va deschide calea pentru reglementarea pașnică a problemelor internaționale urgente, părțile consideră că ea trebuie să aibă loc fără întârziere.

Cele două părți sînt de părere că interzicerea armelor atomice și cu hidrogen, infăptuirea dezarmării, desființarea blocurilor militare, lichidarea bazelor militare aflate pe teritorii străine, retragerea trupelor străine aflate pe teritoriile altor state sînt măsuri deosebit de importante pentru preîntîmpinarea unui nou război.

Guvernele R. P. Romine și R. P. Mongole condamnă crearea de către Statele Unite ale Americii de baze cu arme atomice și rachete balistice pe teritorii străine și, mai ales, înarmarea cu aceste arme a Germaniei occidentale. Părțile declară că sprijină pe deplin crearea de zone denuclearizate în Europa și Asia.

Cele două părți salută cu căldură hotărîrea Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice privind încetarea unilaterală a experiențelor cu arme atomice și cu hidrogen, ca pe o acțiune deosebit de importantă care deschide drum pentru încetarea pentru totdeauna a acestor experiențe, și ca pe o contribuție foarte importantă la slăbirea încordării internaționale. Părțile sprijină pe deplin apelul guvernului Uniunii Sovietice în problema încetării experiențelor cu arme atomice și cu hidrogen, adresat guvernelor Statelor Unite, Angliei și Franței, și consideră că se impune ca și guvernele Statelor Unite și Angliei, care posedă astfel de arme, să adopte cât mai neîntîrziat hotărîri similare.

Poporul român aprobă cu toată căldura rezultatele pozitive ale convorbirilor, consemnate în declarațiile comune menționate, văzînd în ele o contribuție prețioasă la adîncirea prieteniei dintre poporul român pe de o parte și popoarele țărilor vizitate pe de altă parte și la consolidarea păcii în lume.

PENTRU INCETAREA EXPERIENȚELOR CU ARMELE NUCLEARE ȘI TERMO-NUCLEARE ANGAJAMENTELE DESERVENȚILOR CULTELOR DIN BANAT

În cursul junei martie a. c., concomitent cu conferința de orientare a preoțimei ort. rom. din Arhiepiscopia Timișorii și Caransebeșului, a avut loc la sediile raionale și conferințe interconfesionale, la care au participat deservenții tuturor cultelor. Cu acest prilej, slujitorii cultelor conștii de pericolul ce-l reprezintă experimentările cu armele atomice, și-au ridicat glasul lor de protest împotriva experiențelor nucleare și termonucleare, și și-au luat angajamentul de a-și spori contribuția, de a-și intensifica strădaniile în lupta pentru apărarea păcii.

RAIONUL BOZOVICI

„Deservenții cultelor din raionul Bozovici, întruniți în conferință interconfesională, deplin conștienți de marele pericol ce-l reprezintă pentru omenire continuarea experiențelor cu armele nucleare și termonucleare, precum și instalarea pe teritoriul unor țări a armelor-rachetă, își ridică glasul de păstori împotriva tuturor acestora, și își intensifică strădaniile pentru lămurirea credincioșilor, de a deveni fiecare un luptător activ pentru salvagardarea celui mai mare bun al omenirii „Pacea” a toată

Iumea — se spune în moțiunea trimisă Departamentului Cultelor. Conferința a avut loc în 20 martie a. c. la sediul protopopiatului.

După cuvîntul de salut al părintelui protopop *Gheorghe Țune*, care deschide ședința, preotul Nicolae Bădini-Dalboșești citește referatul lucrat de toți preoții ort. rom.: „*Mijloacele de acțiune ale preotului pentru apărarea păcii*”, iar pastorul N. Rominu din Lăpușnicul mare, citește „*Manifestul Păcii*”. În cadrul conferinței interconfesionale, iau cuvîntul: pr. I. Bololoi, preot I. Țune, pr. P. Bogoevič, pr. Puia Dănilă și pastorii Rominu și I. Luca.

În încheiere, părintele Ion Voin citește textul moțiunii adresate Departamentului Cultelor și Comitetului regional de luptă pentru pace.

RAIONUL CIACOVA

„*Pentru propășirea scumpei noastre patrii — Republica Populară Română — pentru viitorul fericit și luminos al credincioșilor și copiilor noștri, noi deservenții cultelor din raionul Ciacovă, nu vom precupeți nici un efort în lupta noastră pentru apărarea celui mai de preț bun al omenirii — PACEA*”.

Acesta este miezul moțiunii deservenților cultelor din raionul Ciacova, întruniți în ziua de 8 martie a. c., cu ocazia conferințelor de orientare și interconfesionale.

În dimineața acestei zile, s-a săvîrșit în sf. Biserică din Ciacova, rugăciunea Chemării Duhului Sfînt, de către preoții: E. Mureșan-Deta și Liviu Vinulescu-Crai nou, apoi în sala de ședințe a protopopiatului ort. rom., au început lucrările.

Părintele protopop *Porfir Crișciu*, deschizînd ședința, arată scopul acestor conferințe și aduce mulțumiri I. P. Sfințitului nostru Stăpîn pentru grija părintească ce o poartă prin trimiterea reprezentanților Centrului Eparhial la aceste conferințe. Salută pe toți cei prezenți și roagă pe părintele *Nicolae Mîeș*, inspector eparhial, delegatul I. P. S. Sale, să fie interpretul preoțimii pe lingă Înalt Prea Sfințitul și să-l asigure, că preoțimea din acest Protopopiat se nînzuește în muncă, atît în ogorul Domnului, cît și în ogorul vieții sociale.

După alegerea prezidiului, preotul I. B. Mureșanu-Banloc, citește conferința: „*Mijloacele de acțiune ale preotului pentru apărarea păcii*”, iar preotul ort. sîrb *Dragomir Petcov-Ivanda*, citește „*Manifestul păcii*”.

Începînd discuțiile pe marginea celor expuse, vorbesc: pr. ort. rom. Ioan Olariu, pr. rom. cat. Ratkay-Crucenț, pr. ort. sîrb M. Cacic, deserventul baptist I. Cojoacă-Moravița, pr. ort. rom. Gh. Milovan-Obad, pr. ort. romin Ioan Stoicu, pr. Cornel Lugojan și părintele inspector eparhial Nicolae Mîeș. P. C. Sa după ce face o expunere, arătînd eforturile depuse de partizanii păcii,

iși exprimă dorința ca în cel mai scurt timp să aniversăm nu lupta pentru pace, ci izbînda luptei pentru pace.

Pr. rom. cat. I. Potenz, citește apoi o moțiune care este primită cu aplauze furtunoase.

Păr. Protopop P. Criscău, mulțumind celor prezenți pentru participarea la conferință, declară închise desbaterile.

RAIONUL CARANSEBEȘ

În sala de festivități a Casei de Cultură a raionului Caransebeș a avut loc în ziua de 4 martie a. c. conferința de orientare și interconfesională, la care au participat toți preoții ortodocși din protopopiatul Caransebeș, profesorii Seminarului teologic din localitate și deservenții tuturor cultelor din acest raion.

Conferința a fost prezidată de Prot. dr. *Iacob Crețiu*, consilier arhiepiscopesc și delegat chiriarhal, care, după alcătuirea prezidiului într-o mișcătoare alocuțiune a sintetizat tema conferinței cu orientarea generală a Bisericilor în acțiunea pentru pace, aducînd în cuvîntarea *I. P. S. Dr. Vasile Lăzărescu*, Mitropolitul Banatului, pentru lucrările acestei conferințe.

După aceasta, părintele Octavian Costescu-Armeniș, citește conferința: „*Mijloacele de acțiune ale preotului, pentru apărarea păcii*”, iar N. Seracin, de la bapțiști citește „*Manifestul păcii*”.

Pe marginea ambelor expuneri, iau cuvîntul: Prot. Ion Racoveanu în numele preoților ortodocși romîni din întreg raionul Caransebeș, care îndeamnă pe toți deservenții cultelor, ca cele auzite la această conferință să fie difuzate printre credincioși, ca să spulbere gîndurile războinice și să se canalizeze toate acțiunile spre pace, cultură și progres.

Urmează apoi, pr. Tr. Dobromirescu-Caransebeș, pastorul evanghelic Mihail Kloss-Caransebeș, prot. Teodor Roșca-Caransebeș, pr. Moise Ciorei-Teregova, pr. Tr. Constantin Sacul, prot. A. Szalay-Caransebeș, Prot. dr. Zeno Munteanu, directorul Seminarului Teologic din Caransebeș, N. Lupu, penticostal, N. Seracin, baptist E. Rosenfeld, reprezentantul cultului mozaic din Caransebeș, etc.

Toți vorbitorii au susținut expunerile făcute, fiind hotărîți să propage și să lupte cu toate puterile, pentru apărarea păcii și pentru combaterea ideilor lansate de ațîțătorii unui nou război.

Pr. Pavel Bogoevici-Ilova, în numele întregii asistențe, citește o moțiune, care este aprobată cu aplauze și semnată de toți deservenții cultelor.

Terminîndu-se ordinea de zi, părintele protopop Dr. Iacob Crețiu, președintele acestor conferințe, exprimîndu-și satisfacția pentru buna reușită a lucrărilor, cere tuturor participanților ca ideea nobilă a păcii să o răspîndească printre credincioși și declară ședința închisă.

RAIONUL GATAIA

„...Asigurăm conducerea Statului nostru, că deservenții cultelor, nu numai în lupta pentru pace, ci și în toate domeniile de activitate vor sprijini toate acțiunile ce se vor lua pentru înflorirea scumpei noastre patrii”, — a declarat părintele protopop Gheorghe Simu, în cadrul conferinței interconfesionale a deservenților cultelor din raionul Gătaia.

Conferința interconfesională s-a ținut în ziua de 4 martie a. c. la oficiul protopopesic din Gătaia, fiind prezidată de Prot. dr. Iuliu Rațiu, consilier arhiepiscopesc, delegat chiriarhal.

Deschizind ședința, părintele protopop Gh. Simu salută pe cei prezenți, apoi părintele consilier dr. Iuliu Rațiu, prin frumoase și alese cuvinte îndeamnă preoțimea să traducă în fapte toate lucrurile bune ce le va auzi la această conferință.

Urmează la cuvânt părintele P. Turlici-Șipet, care tratează tema: „Mijloacele de acțiune ale preotului în lupta pentru pace”. Pastorul N. Florea citește „Manifestul păcii”. Expunerea părintelui Turlici a fost făcută cu multă căldură și documentat, arătându-se printre altele, mijloacele ce decurg din activitatea învățătoarească sau predicatorială a preotului, apoi din cea liturgică și pastorală; apoi cuprinsul „Manifestului Păcii”, e în mod amănunțit discutat și susținut cu multă hotărâre.

În acest sens au vorbit: pr. Gh. Pleavă-Lățunaș, pr. R. Cloambeș-Clopodia, pr. Ion Vasii-Duboz, N. Onofrei, pr. C. Bota, preot. rom. cat. C. Tribus, pr. reformat dr. I. Kadar, pr. ort. sîrb Radislavlevici, pr. ort. rom. I. Barbulescu, iar de la bapțiști T. Popa etc.

După discuții, pâr. consilier dr. Iuliu Rațiu, între altele, spune: „Mîntuitorul nostru Iisus Hristos este Domnul păcii, iar noi preoții cu toții sintem oameni ai păcii, ca atare sintem obligați a ne alătura sub steagul păcii. Testamentul lăsat nouă de Mîntuitorul nostru Iisus Hristos „pace las vouă”, — trebuie să-l urmăm cu toții, să-l propovăduim cu fapta și cu cuvîntul pentru biruința în lume a cauzei păcii.

Apoi, părintele Tr. Giciu citește o moțiune, fiind acceptată și semnată de toți cei prezenți.

În încheiere, părintele protopop Gh. Simu, mulțumește în numele deservenților cultelor din raionul Gătaia, părintelui consilier dr. Iuliu Rațiu, pentru participarea la această conferință, rugîndu-l să exprime în numele preoției ortodoxe romine din acest protopopiat, supunere și ascultare și mulțumire, I.P.S. Sale, Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Vasile, pentru grija și sfaturile părintești: ce le împărtășește preoției.

RAIONUL JIMBOLIA

„Declarăm solem că sprijinim cu toată hotărîrea noastră „Manifestul Păcii”, prin care se cere încetarea fabricării și ex-

perimentării armelor termonucleare, care amenința viața, progresul, cultura și viitorul popoarelor noastre, iubitoare de pace”.

Cuvintele acestea se desprind din motiunea deservenților cultelor din raionul Jimbolia, întruniți la conferința interconfesională din 6 martie 1958.

După deschiderea ședinței, preotul ort. romin Pavel Simion-Bulgăruș, citește conferința „*Mijloace de acțiune ale preotului pentru apărarea păcii*”, iar „*Manifestul păcii*” este citit de către preotul rom. cat. Traub Francisc-Jimbolia și apoi prelucrat de către părintele protopop Andrei Chirilă.

Pe marginea ambelor expuneri făcute, iau cuvântul: preoții ort. romini Banciu Mitrofan-Lunga și Vasiescu Ștefan-Gottlob, preotul ort. srb. A. Popovici-Cenei și de la bapțiști Pascu Cornel-Timișoara și Novac Anton-Jimbolia*.

Preotul ort. srb. H. Perici-Beregsăul Mic, citește motiunea, aprobată de cei prezenți care se expediază Departamentului Cultelor, Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din R.P.R. și Comitetului Regional de Luptă pentru Pace.

RAIONUL FAGET

Odată cu conferința de orientare a preoților ort. rom. din prot. Făget, în ziua de 11 martie a. c. a avut loc și conferința interconfesională a deservenților tuturor cultelor din raionul Făget, care s-a desfășurat în sala Sfatului Popular raional.

După formarea prezidiului, părintele Ion Decan, delegatul Chiriarhal, în cuvântul său arată că, atit Scripturile Sfinte, cit și Sf. Părinți, în scrierile lor, vorbesc despre pace în așa fel, incil se pare că ar vorbi în zilele noastre. Pacea este o problemă de actualitate și ca atare merită să fie desbătută și în conferința de azi.

Părintele Ion Grigoriță-Surducul Mic, susține referatul: „*Mijloacele de acțiune ale preotului în apărarea păcii*”, iar „*Manifestul Păcii*” este citit de către preotul rom. cat. F. Printziger-Bethausen.

La discuții pr. Victor Iclozan-Băsești, care relevă că în acțiunea la luptă pentru pace, trebuie insistat asupra pastorației individuale, a sprijinirii acțiunilor întreprinse de sfaturile populare și participarea activă a preotului la activitatea Căminelor culturale. Prot. Ioan Munteanu-Făget spune că, nu există religie care să nu propovăduiască și să dorească pacea. Ideia de pace este predominantă în toate rugăciunile Sfintei Liturghii. Din straja dimineții și până în noapte, spune C. Sa, să arătăm credincioșilor dezastrul pe care l-a adus omenirii cele două războaie mondiale și mai ales consecințele ce le-ar avea un al treilea război, atomic. În același sens vorbesc și pastorul reformat S. Beres-Mănăștur, preotul Leonte Atanasie-Birna, pr. N. Sirbu-Traian Vuia, de la bapțiști G. Țepeș, pr. N. Burdea-Cutina, de la penticostali I. Tudă.

Părintele protopop Iulian Oprea, în încheiere spune că din expunerea făcută „Manifestul Păcii” și a referatului, s-a putut vedea că omenirea luptă pentru pace. Poporul român care a avut trista experiență să fie sub influența lagărului imperialist până la 23 august 1944, își dă seama de dezastrul ce l-a adus șovinismul, ura de rasă și de religie în trecut. Astăzi toate națiunile conlocuitoare sînt înfrățite și muncesc cu drag pentru propășirea scumpei noastre patrii. Apoi C. Sa arată că, datorită tuturor este să participe în viitor la aceste consfătuiri și să nu precupească nimeni nici un efort în lupta pentru pace.

Preotul Nicolae Popescu-Sintești, în aclamațiile tuturor, citește o moțiune pentru a fi expediată Departamentului Cultelor și Comitetului Regional de luptă pentru pace.

Mai vorbește părintele Ion Decan, care aducînd mulțumiri pentru felul documentat în care au fost purtate discuțiile, îndeamnă pe toți cei prezenți să lupte pentru apărarea păcii și de clară consfătuirea închisă.

RAIONUL LUGOJ

„În gîndul și simfîirea luptătorilor pentru pacea lumii, îngrijorați de viitorul omenirii, cu indignare și revoltă, deservenții cultelor din raionul Lugoj, întruniți în ziua de 3 martie a. c., în conferința interconfesională, exprimăm atașamentul nostru și al credincioșilor noștri la cauza comună a păcii, luptînd cu hotărîre împotriva ajișătorilor la un nou război”.

Atît conferința de orientare a preoților ortodocși romîni, cit și cea interconfesională, s-au ținut în marea sală a Sfatului Popular al raionului Lugoj.

Înainte de începerea lucrărilor, s-a săvîrșit Chemarea Duhului Sfînt, în biserica mare ort. romînă, de către un sobor de preoți în frunte cu P. C. Sa Virgil Turcan.

La conferința interconfesională, prezidată de părintele protopop dr. Iuliu Rațiu, consilier arhiepiscopesc, delegat al Sf. Arhiepiscopiei, au participat toți deservenții cultelor din raionul Lugoj.

Deschizînd ședința, părintele dr. Iuliu Rațiu, dă cuvîntul părintelui protopop Bujor Toma, care după cuvîntul ocazional, scoate în evidență importanța și rostul acestor conferințe în lumina evenimentelor internaționale prezente.

Preotul Simion Stancu-Racovița, citește apoi conferința: „Mijloacele de acțiune ale preotului pentru apărarea păcii”, iar pastorul baptist Turcu citește „Manifestul păcii”.

La discuții au luat parte: pastorul evanghelic Higheti, care spune că luptă pentru pace ca preot și ca patriot și nu mai dorește să vadă mizeriile războiului; pr. Jigorea Mihăiță-Lugoj relevă atmosfera războiului rece, precum și stăruința atîtor oameni care luptă pentru înlăturarea războiului; Pr. Nicolae Cărdăș-Zgribești spune că în lupta pentru pace trebuie să aplicăm

în fapte toate mijloacele care duc la menținerea păcii. Pr. Boris Turcanu-Lugoj afirmă că lupta pentru pace este motiv de înfrățire al popoarelor și al confesiunilor din lume. Noi, cei adunați la această conferință, ne ridicăm glasul împotriva experiențelor cu armele termonucleare și ne obligăm a duce la îndeplinire „Manifestul păcii”.

Mai vorbesc pr. Aurel Popescu-Tirgoviște, pr. Ioan Nimu-Hezeriș, pr. D. Daicovici-Lugoj pr. rom. cat. Kulcsar și prot. V. Turcan-Lugoj.

Terminându-se discuțiile, părintele protopop Bujor Toma îndeamnă pe toți deservenții ca de la amvon, în conferințe și în convorbiri individuale să lămurească credincioșii, că adevărata valoare a vieții și progresului, este pacea.

După citirea moțiunii adresată Departamentului Cultelor și Comitetului regional de luptă pentru pace, C. Sa declară ședința închisă.

RAIONUL LIPOVA

În raionul Lipova, conferința interconfesională a avut loc în ziua de 11 martie a. c. odată cu conferința de orientare a preoților ort. romine din protopopiatul Lipovei.

Dimineața la orele 7.30, în biserica ort. romină din Lipova, s-a săvârșit „Sf. Liturghie mai înainte sfințită”, oficiată de către preoții Crăciun Radu, Gh. Iescău și Pleșu Cornel.

Lucrările conferinței, s-au desfășurat în sala Casei Culturale raionale, fiind prezidate de către părintele consilier arhiepiscopesc dr. Victor Vlăduceanu, delegatul I. P. S. Sale dr. Vasile Lăzărescu, Arhiepiscop și Mitropolit.

După deschiderea conferinței de către părintele protopop *Vitașie Pereteatcu*, vorbește delegatul chiriarhal, care arată succesele mișcării mondiale pentru pace, lupta țărilor afro-asiatice, cererea savanților din diferite țări apusene pentru încetarea experiențelor termo-nucleare. Apoi, P. C. Sa împărtășește binecuvîntarea I. P. S. Mitropolit dr. Vasile Lăzărescu asupra lucrărilor conferinței.

Conferința „*Mijloacele de acțiune ale preotului pentru apărarea păcii*” este susținută de părintele Aurel Hurduban-Ostrov, iar „*Manifestul Păcii*” este citit de părintele Gh. Ciopotă-Ilteu.

Pe marginea expunerilor făcute, vorbește mai întâi pr. protopop V. Pereteatcu, care, îndeamnă pe toți deservenții cultelor să fie alături de cei ce luptă și doresc pacea, alături de lagărul păcii din țările de democrație populară. Noi ca reprezentanți ai diferitelor culte, dar și ca cetățeni, avem datoria să apărăm patria, a încheiat P. C. Sa.

În același sens mai vorbesc: pr. Caius Turicu-Milova, prot. rom. cat. I. Pless-Zăbrani, pr. reformat Elekes-Lipova, de la penticostali Bălețiu, de la bapțiști Gh. Dan prot. Alex. Budai-

Arad, pr. Traian Iorghi-Seceani, de la bapțiști Ciucuriță, pr. Gh. Barbă-Păuliș, etc.

În urma celor discutate, părintele consilier arhiepiscopesc dr. Victor Vlăduceanu, în concluzie arată că, referatul prezentat a fost reușit, bine documentat. În continuare spune că slujitorii cultelor au dator să sprijine campania agricolă de primăvară, precum și toate acțiunile sociale, economice, ale organelor locale, pentru fericirea și binele poporului nostru.

Părintele Cornel Pleșu-Țela, în aplauzele tuturor, citește textul unei moțiuni, pentru a fi expediată Comitetului Național pentru apărarea păcii din R. P. R., Departamentului Cultelor și Comitetului Regional pentru Apărarea Păcii.

RAIONUL ORAVIȚA

„Ne declarăm intru totul de acord cu „Manifestul Păcii” și ne vom strădui să lămurim pe toți păstoriții asupra însemnătății și realizării celor cuprinse în el. Ne angajăm să arătăm păstoriților noștri atitudinea patriei noastre și a întregului lagăr socialist, în frunte cu U.R.S.S., în rezolvarea problemei diferendelor internaționale prin tratative”.

Așa au declarat deservenții cultelor din raionul Oravița, în conferința interconfesională din 11 martie 1958, cînd s-a ținut și conferința de îndrumare a preoților ortodocși romîni din protopopiatul Oraviței.

După deschiderea ședinței de către părintele consilier arhiepiscopesc dr. Iuliu Rațiu, delegat chiriarhal, părintele R. Novacovici citește conferința „Mijloacele de acțiune ale preotului pentru apărarea păcii”, iar pastorul baptist I. Chicu citește „Manifestul Păcii”.

Luînd cuvîntul preotul Gh. Mițeu-Agadici spune că se asociază la propunerile făcute de către părintele R. Novacovici, ca preoții să activeze cu toate mijloacele pentru apărarea păcii și împiedecarea deslănțuirii unui nou război. Preotul Șuta Tiberiu-Surducul Mare, arată că în lupta pentru apărarea păcii, preotul are un ajutor prețios în literatura bisericească. Mai vorbesc pr. A. Mihailovici-Sasca, pr. I. Miciuru-Comoriște, pr. Juhasz Tiberiu-Oravița din partea bapțiștilor I. Bitea și Dunca Gavril de la penticostați.

În încheierea discuțiilor, părintele consilier dr. Iuliu Rațiu, arată prin exemple istorice, că popoarele și-au dat seama întotdeauna că numai pacea le va aduce fericirea, iar războiul aduce numai distrugere. Arată cazul Argentinei și Chiței, care la frontiera dintre ele au ridicat un monument Mîntuitorului, avînd inscripția: „El este pacea noastră căci a făcut din doi unul...”, iar Anglia și Olanda, au bătut monedă comemorativă pentru încheierea păcii între ele.

Urmează apoi citirea unei moțiuni, de către pr. B. Fischer-Anina, care este aprobată prin aplauzele celor prezenți.

RAIONUL ORȘOVA

„Noi, reprezentanții cultelor, din raionul Orșova, deplin conștienți de răspunderea noastră în viața socială, ne luăm angajamentul de a mări eforturile în lupta pentru pace, în mijlocul credincioșilor pe care îi păstorum, făcând astfel ca cetățenii patriei noastre să cunoască și să aprecieze pacea”.

Sint frinturi din cuprinsul motiunii votată cu ocazia conferinței interconfesionale care a avut loc în ziua de 15 martie 1958, odată cu conferința de orientare a preoțimii ort. romine din protopopiatul Orșovei.

Conferința interconfesională este prezidată de către părintele consilier arhiepiscopesc dr. Marcu Bănescu, delegat al I. P. S. Sale dr. Vasile Lazărescu, Arhiepiscop și Mitropolit.

După cuvîntul părintelui protopop raional D. Anuțoiu, preotul Remus Văleanu tratează, printr-o frumoasă și documentată expunere tema: *„Mijloacele de acțiune ale preotului pentru apărarea păcii”*, iar preotul I. Markovitz citește *„Manifestul păcii”*.

Expunerilor făcute li se aduc completări și comentări de către preotul Constantin Biciușcă-Orșova, pr. Radu Traian Topleş, baptistul I. Dirpeș, pr. I. Markovitz-Orșova și părintele protopop D. Anuțoiu.

În concluzie părintele consilier arhiepiscopesc Dr. Marcu Bănescu scoate în evidență însemnătatea chestiunilor dezbătute în cadrul conferinței, pentru deservința cultelor și contribuția adusă de cei ce au luat cuvîntul, prin completările făcute. În încheiere, părintele consilier recomandă celor ce au participat la această conferință să fie uniți în toate acțiunile, putînd astfel să lupte cu mai mult folos pentru marea cauză a păcii, pentru progresul și fericirea omenirii.

Se propune de către părintele Radu Traian trimiterea unei motiuni forurilor conducătoare în acțiunea de luptă pentru pace.

Părintele protopop D. Anuțoiu, în numele preoției din protopopiatul Orșovei, aduce calde mulțumiri delegatului I. P. S. Sale Dr. Vasile Lazărescu, Mitropolitul Banatului, P. C. Prot. Marcu Bănescu, pentru participarea la această conferință și pentru îndrumările date preoțimii.

RAIONUL REȘIȚA

Deservința cultelor din raionul Reșița, și-au ținut conferința interconfesională și cea de orientare, în ziua de 6 martie a.c.

Fiind prezenți toți deservinții cultelor din raionul Reșița, conferința interconfesională este prezidată de părintele consilier dr. Iacob Crețiu, delegatul I. P. S. Sale dr. Vasile Lazărescu, Arhiepiscop și Mitropolit.

După deschiderea conferinței, părintele Petru Bernaz tratează tema: *„Mijloacele de acțiune ale preotului pentru apărare”*.

rea păcii", după care predicatorul baptist Simion Curea, citește „*Manifestul păcii*".

La discuții pe marginea ambelor expuneri făcute, iau cuvîntul preoții Ghita-Doclin, V. Cazacu-Reșița, L. Magheț-Văluț, Ștefan Lazar-Tirnova, Ion Uzun-Doman, Curea Simion predicator baptist și preotul Novac Simion-Ocna de Fier. Aducînd date concrete și documentate asupra celor două probleme, toți vorbitorii au arătat, în concluziile trase, că trebuie să lupte pentru pace și că pacea va birui.

Părintele prot. dr. Iacob Crețiu, consilier arhiepiscopesc, în încheierea expunerilor făcute și a discuțiilor purtate, spune: Datoria noastră este să osîndim pe dușmanii neamului omenesc, să lămurim pe cei nepăsători și să trezim pe cei rătăciți. Slujitorii tuturor cultelor să fie alături de ceilalți luptători pentru pace. Strîns uniți în numele Împăratului Păcii — Domnul Nostru Iisus Hristos — să facem zid de granit împotriva tuturor ațîțătorilor la un nou război. Apoi, P. C. Sa îndeamnă preoțimea, ca cele auzite la această conferință, să le ducă în satele lor ca niște semănători harnici, să le sădească în inimile credincioșilor, pentru a fi rodnice.

Apoi, părintele protopop raional dr. I. Ieremia arată că, pentru oglindirea simțămîntelor nobile de care au fost stăpîniți toți cei care au luat parte, dar mai ales care au vorbit la această patriotică manifestare a preoțimii, să se citească o moțiune care să fie expediată forurilor superioare.

Preotul I. Gerstenengst citește textul moțiunii, care este primită cu aplauze.

RAIONUL SINNICOLAUL MARE

„Ascultînd referatul, „*Mijloacele de luptă ale preoților pentru apărarea păcii*" și prelucrînd „*Manifestul păcii*" pentru binele maselor populare din lumea întreagă, năzuind spre progres și spre un viitor luminos al tuturor popoarelor, ne angajăm a spori contribuția noastră în marea cauză a păcii", — este angajamentul luat de deservenții cultelor din raionul Sinnicolaul Mare, luat în ședința interconfesională din 4 martie 1958 cu care deodată s-a ținut și conferința de orientare a preoților ort. romîni din protopopiatul Sinnicolaul Mare.

Subiectul conferinței: „*Mijloacele de acțiune ale preotului pentru apărarea păcii*", este tratat de către preotul ort. romîn Ioan Gavrilă-Valcani, iar „*Manifestul păcii*" este prelucrat de pr. ort. sîrb Svetislav Selejanovici-Cenad.

Luînd cuvîntul la discuții, părintele consilier dr. Victor Vlăduceanu, consilier arhiepiscopesc, delegat chiriarhal, descrie pericolul care amenință omenirea în momentul de față. Arată apoi mișcarea partizanilor păcii, care este cea mai formidabilă forță morală a veacului nostru. În continuare, P. C. Sa arată

felul cum preoțimea ort. romină, în toată vremea contribuie activ și intens la lupta pentru menținerea păcii. Și încheie spunind: Deviza preoțmei ort. romine din reg. Timișoara este: „pacea poate fi salvată, pacea trebuie cucerită“.

Mai aduc completări pe marginea temelor expuse, susținând întru totul cuprinsul acestora: A. Ternicieru, pastor baptist, preot. rom. cat. C. David-Teremia Mare, preot ort. rom. Gheorghe C. Șepeșan-Secusigiu, preot rom. cat. H. F. Deschu, preot sîrb M. Belenșan-Sinicolaul mare, Șt. Iorgovan, predicator pentecostal, etc.

Părintele protopop *Tiberiu Gh. Farca*, îndeamnă pe toți deservenții cultelor să-și dea contribuția în marea cauză a păcii și dă citire unei moțiuni, care să fie trimisă Comitetului Național pentru apărarea păcii, Departamentului Cultelor și Comitetului Regional pentru apărarea păcii.

RAIONUL TIMIȘOARA

„Noi, deservenții cultelor din raionul Timișoara, întruniți azi, 4 martie 1958, într-o conferință interconfesională, luînd în discuție „Manifestul păcii” adresat lumii întregi de reprezentanții partidelor comuniste și muncitorești, cu prilejul aniversării a 40-a a Marii Revoluții din Octombrie, ne-am angajat să luptăm și pe mai departe pentru pacea a toată lumea, cu noi nădejdi și cu mai mulți sorți de izbîndă“.

Sînt hotărîrile tuturor deservenților cultelor exprimate în moțiunea votată pentru a fi expediată Comitetului Național pentru apărarea păcii. Departamentul Cultelor și Comitetului Regional pentru apărarea păcii, cu ocazia conferinței interconfesionale.

Conferința „Mijloacele de acțiune a preotului în lupta pentru pace” a fost citită de către P. C. Sa păr. protopop Petru Bogdan, iar „Manifestul păcii” a fost citit de pastorul reformat Paiker.

La discuții, iau cuvîntul: pr. L. Filipov, din partea cultului ort. sîrb, care, după ce arată dezastrul celor două războaie mondiale, declară că preoții sîrbi vor lupta contra acelor care doresc un al treilea război mondial. Și că preoții sîrbi își însușesc „Manifestul păcii” căutînd să ducă lupta pentru pace pînă la victoria finală. Din partea cultului rom. cat. vorbește pr. F. Csysar, care spune, printre altele, că religia este o forță vitală în lume, iar preoții, cu sarcini bine determinate, fac legătura pămîntului cu cerul și în munca de păstorie a credincioșilor, luptă pentru bunăstare și pacea acestora. Pr. Gh. Clecan-Stamora Romină, spune că biserica se roagă, propagă și luptă pentru pace, alăturîndu-se cu toată puterea Manifestului păcii. Mai aduc completări: pr. I. Triponescu-Carani, V. Faur-Fratejia A, pr. C. Crăciunescu.

Satchinez, pr. I. Farca-Parța și domnii Ciolac de la penticostali și Rădulescu de la adventiști.

În concluzie, părintele protopop *dr. Marcu Bănescu*, consilier arhiepiscopesc, delegatul I. P. S. Săge *dr. Vasile Lăzărescu*, Mitropolitul Banatului, a spus: Problema tratată de părintele P. Bogdan, a fost vastă și în același timp capitală, iar referatul a atins toate laturile ei. Convinși fiind de rolul ce-l are preoțimea în îndrumarea credincioșilor, a continuat părintele consilier, atît în ceea ce privește apărarea păcii, cit și în toate domeniile de activitate, datoria noastră a tuturor este să luptăm pentru împiedecarea deslănțuirii unui nou război și să sprijinim toate acțiunile care sînt la fericirea și progresul patriei noastre.

După citirea unei moțiuni adresate Departamentului Cultelor, Comitetului Național pentru apărarea păcii și Comitetului Regional de luptă pentru pace, de către pr. reformat Rety, lucrările conferinței interconfesionale iau sfîrșit.

Ce am văzut la Hiroșima după 12 ani*)

Invitat de Consiliul Păcii din arondismentul al XVII-lea din Paris la un miting pentru interzicerea experiențelor nucleare MICHEL DROIT, un cunoscut reporter al Radiodifuziunii și Televiziunii Franceze, fiind absent în ziua aceea din Paris, i-a adresat o scrisoare răscolitoare pe care o reproducem din revista „Combat pour la paix”, editată de Consiliul Național al Mișcării pentru pace din Franța.

Nu sînt nici savanți, nici moralist. Nu sînt decît un martor. Nu v-aș fi putut vorbi așadar decît ca martor. Ca toți cei care au făcut și care au văzut cum se face războiul, eu am păstrat amintirea unui număr suficient de atrocități pentru a crede că mi-am făcut „din plin” documentarea în acest trist domeniu. Ceea ce am văzut la Hiroșima, doisprezece ani după drama de acolo, depășește însă tot ce am putut vedea în altă parte. O, desigur, n-am văzut singe, nici ruini. Dar am văzut ceva mai rău: arbori care nu mai încolțesc, victime care nu se mai vindecă, bărbați, femei și copii care mor după doisprezece ani...

La spitalul rezervat victimelor bombei atomice, într-o zi am fost poftit să intru într-o cameră unde se găseau două fete tinere. Una din ele avea 18 ani, cealaltă 16. Fiecare purta la gît un pansament enorm care nu reușea însă să ascundă o gușă monstruoasă. Medicul șef al spitalului mi-a spus cu vocea scăzută și în englezește: „Cancer tiroidian”. Cînd am ieșit din cameră el a adăugat: „Mai au maximum opt luni de zile... opt luni de viață”. L-am întrebat cînd au fost atinse de boală și doctorul mi-a răspuns: „Acum trei luni ele păreau să aibă o să-

*) Din revista „Pentru apărarea păcii” nr. 4 pe aprilie 1958.

nătate excelentă. Dar așa se întâmplă totdeauna: răul apare brusc”.

A CINCEA VICTIMA DIN ACEST AN

După cum anunță agenția Kyodo, la 2 martie a încetat din viață la spitalul pentru boli atomice din Hiroșima cetățeanul japonez Kinuyo Motuka, în vîrstă de 58 de ani, în urma unei creșteri anormale a leucocitelor. Kinuyo Motuka este a cincea victimă din anul acesta care a încetat din viață în urma cancerului provocat de bombardamentul atomic de la Hiroșima.

În alte camere am văzut bărbați și femei atinse de leucemie. În fiecare săptămînă sosesc noi victime la spital. Simptomele nu se deosebesc: oboseală, slăbiciune generală. Cu o lună înainte oamenii aceștia păreau zdraveni. În momentul de față ei au cancerul singelui de origine radioactiv și sînt condamnați la moarte. Mi-au fost prezentați mulți alți bolnavi. Am văzut arsuri îngrozitoare care nu s-au cicatrizat pînă în ziua de azi, grefe care nu s-au prins niciodată. În ziua următoare, înainte de a părăsi Hiroșima, mi s-a adus la cunoștință moartea unui copil de 11 ani și jumătate: el nu era încă născut în ziua exploziei, dar maică-sa era însărcinată de trei luni, și amîndoi au fost condamnați de radioactivitate. Copilul n-a supraviețuit maică-si decît opt ani... Totuși, printre atîtea viziuni și relatări de groază, amintirea mea cea mai atroce rămîne cea a celor două fete tinere care m-au primit rîzînd, care glumeau cu doctorul și al căror pansament de la gît voia să spună că după doisprezece ani bomba atomică avea să le ucidă fără ca să se poată face vreo încercare de a le salva.

Spuneam deunăzi la Radiodifuziunea franceză că dacă există noțiunea crimei de război (vreau să spun: dacă „crimă” și „război” pot fi dissociate, ceea ce după părerea mea e un lucru foarte greu), atunci bomba atomică aruncată asupra Hiroșimei constituie crima de război nr. 1 a istoriei lumii și să dea Dumnezeu ca acest titlu înfricoșător să nu-i fie răpit niciodată!

Dar iată că ieri un prieten pe care îl stimez mi-a spus: „Da, dar dacă alte națiuni din Vest și din Est dispun de bomba atomică, avem noi dreptul de a nu căuta să o posedăm?...” I-am răspuns că lipsa unor astfel de mașinării în arsenalele noastre nu trezește în mine nici un fel de complex de inferioritate, ba dimpotrivă, și că, oricum, aș vrea să mor mai degrabă de bomba atomică decît să ucid cu ea. Nu știu dacă nevăzînd Hiroșima după 12 ani i-aș fi dat același răspuns.

Viața bisericească în cuprinsul MITROPOLIEI BANATULUI ARHIEPISCOPIA TIMIȘORII ȘI CARANSEBEȘULUI

ADUNAREA EPARHIALĂ A ARHIEPISCOPIEI
TIMIȘORII ȘI CARANSEBEȘULUI SESIUNEA
V-A DIN PERIOADA 1954—1958

În ziua de 16 februarie 1958 a avut loc la sediul mitropoliei din Timișoara, sub prezidiul *Inalt Preasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Dr. Vasile Lazarescu*, Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Timișorii și Caransebeșului, sesiunea V-a din perioada 1954—1958.

În Catedrala mitropolitană din Timișoara s-a săvârșit la orele 9,30 Sf. Liturghie și Chemarea Duhului Sfânt de către preoții: *Ic. Stavr. Dr. P. Țiucra și I. Geția* prot. *Gh. Bihoi și V. Nicola, Pr. D. Botău și R. Olariu* și de diaconii *S. Bilea și I. Botău*.

La sfârșitul Liturghiei s-a oficiat un parastas pentru ierarhii bănățeni, mecenai și binefăcătorii Mitropoliei Banatului.

După terminarea serviciilor religioase la orele 12,30 membrii Adunării Eparhiale s-au întrunit în sala destinată pentru ședința de la Consiliul Arhiepiscopesc. O comisie specială, aleasă dintre membrii Adunării, compusă din Prot. *Ic. Stavr. I. Geția, N. Rosu și S. Hantilă*, invită pe *I. P. S. S. Arhiepiscop și Mitropolit Vasile* la ședință.

Intrind în sala de ședință, *Inalt Prea Sfinția Sa* rostește cuvântarea de deschidere.

Membrii Adunării Eparhiale păstrează câteva momente de pioasă reculegere, în memoria ilustrului dispărut, *Dr. Petru Groza*.

În continuare, *Inalt Prea Sfinția Sa* a dezvoltat noțiunea de progres social în lumina învățăturii creștine. Între condițiile care asigură progresul social, loc de frunte ocupă pacea. Biserica noastră este o instituție de pace și luptă pentru sălășluirea ei în lume. Noi toți, a precizat *I. P. S. Sa*, trebuie să fim străbătuți de convingerea că fără pace nimeni nu poate lucra, nici pentru mintuirea sa nici pentru împlinirea planului de muncă contemplat de stăpânirea noastră pentru înălțarea tuturor la o viață mai bună, atât în cele materiale cât și în cele spirituale. Cu urechea atentă, aplecată la șoapta tainică a inimii fiilor ei credincioși, Biserica a desprins din zbuciumul acestei inimi do-

rința ei de pace. De aceea ea, Biserica, este și rămâne luptătoare pentru sălășluirea în lume a unei păci trainice.

În rapoartele care se prezintă Adunării, spune I. P. S. Sa, se va arăta o icoană pe cât posibil fidelă a vieții bisericești în anul 1957. Ele vor reflecta măsura în care preoțimea noastră s-a silit să-și facă datoria în slujba poporului dreptcredincios pentru înălțarea sub toate aspectele vieții lui sociale. Rapoartele vor să fie o mărturie despre destoinicia cu care centrul eparhial s-a străduit să îndrume pe credincioșii noștri și viața lor creștină și socială spre culmile de ideal arătate de Mintuitorul. Ceea ce s-a putut înfăptui în această direcție, prin colaborarea clerului și a credincioșilor, este a se atribui în primul rând, spiritului de încredere și atmosferei de sinceră colaborare, prin care se disting raporturile dintre Regimul și Guvernul nostru de democrație populară și Biserica ortodoxă română. Statul, prin constituția și legile țării, asigură Bisericii libertatea cultului, prin sprijin material — prin bugetele sale, — iar Biserica noastră colaborează, prin slujitorii ei leali cu Statul, pentru ridicarea standardului de viață materială, culturală și socială a poporului.

În continuare, I. P. S. Sa arată cu cifre concrete, ajutoarele primite de la Stat care sînt relatate și în rapoartele Consiliului Eparhial.

Colaborarea Centrului eparhial cu Departamentul Cultelor, s-a realizat în cele mai bune condiții.

I. P. S. Sa propune apoi să se adreseze, din ședință, telegrame omagiale conducerii Statului și Bisericii noastre.

Mulțumind membrilor Adunării Eparhiale pentru modul cum au răspuns la chemarea I. P. S. Sale, I. P. S. Sa declară deschisă sesiunea Adunării Eparhiale din anul acesta.

Apoi I. P. S. Arhiepiscop și Mitropolit Vasile designează ca secretar general pe toată durata sesiunii pe P. C. Prof. Dr. Marcu Bănescu, iar ca secretari de ședință pe membrii: Dr. Iosif Petric și Dr. Petru Fărcațiu.

Constatîndu-se prezența a 22 membri din 30 aleși, I. P. S. S. Mitropolit Vasile declară Adunarea Eparhială legal constituită și capabilă a aduce hotărîri valide.

La propunerea Președintelui, Adunarea Eparhială hotărăște cu unanimitate trimiterea de telegrame omagiale Președintelui Președintelui Marii Adunări Naționale a R. P. R. Ion Gheorghe Maurer, Președintelui Consiliului de Miniștri Chivu Stoica, Preafericitului Părinte Patriarh Iustinian, Primvicepreședintelui Consiliului de Miniștri General de armată Emil Bodnăraș și Secretarului General al Departamentului Cultelor Dumitru Dogaru.

Secretarul general Prot. Dr. Marcu Bănescu prezintă actele intrate la biroul Adunării Eparhiale, care se repartizează comisiunilor bisericești, culturale, economice și de organizare.

Suspendindu-se ședința Adunării, comisiunile se retrag pentru a studia rapoartele și a elabora proiecte de hotărâri.

Redeschizindu-se ședința Adunării, comisiunile prin raportorii designați prezintă rapoartele și proiectele de hotărâri.

Raportorul Comisiunii bisericești, *Prot. Valer Nicola* prezintă raportul Consiliului arhiepiscopesc, Secția administrativ-bisericească pe anul 1957. Raportorul propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște: Ia la cunoștință în general raportul, iar în special Adunarea Eparhială înregistrează cu multă durere încetarea din viață a eminentului om de Stat, dr. Petru Groza, Președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale membru în Adunarea noastră eparhială și reprezentant al Adunării noastre în Adunarea Național Bisericească și ctitor al Catedralei și Mitropoliei Banatului. Mulțumește Consiliului arhiepiscopesc pentru măsurile luate cu prilejul trecerii la cele eterne al ilustrului bărbat al neamului nostru. Adunarea Eparhială mulțumește I. P. S. S. Mitropolit pentru vizitele canonice și sfintirile de biserici, pentru sfaturile și îndrumările care le-a dat clerului și credincioșilor din Eparhie. Mulțumește apoi Departamentului Cultelor pentru posturile noi acordate Eparhiei noastre.

Raportorul comisiei culturale *Pr. Remus Olariu* prezintă raportul Secției culturale pe anul 1957, propunind iar Adunarea Eparhială hotărăște: Ia la cunoștință cu vie satisfacție prezența preoților noștri în freamătul de viață nouă, ea activând cu în-suflețire alături de organele locale pentru ridicarea nivelului de trai al poporului nostru, pentru o viață mai fericită și îmbelșugată. Apreciază străduințele depuse de preoți în activitatea catehetică și constată cu satisfacție apariția organului oficial „Mitropolia Banatului” la un înalt nivel științific și tehnic. Adunarea Eparhială apreciază activitatea desfășurată de preoți sub semnul păcii și al înfrățirii în vederea salvagărdării și consolidării păcii, precum și sprijinul prețios al preoților la realizarea progresului social și în opera de socializare a agriculturii. Ia act apoi cu deosebită satisfacție de măsurile luate de Consiliul Arhiepiscopesc privitor la aniversarea unui deceniu de la restaurarea Mitropoliei Banatului și de la intronizarea celui din-tii mitropolit al restauratei Mitropolii. Totdeauna luând în considerare mărețele înfăptuiri realizate în Mitropolia noastră în cei zece ani de existență. Adunarea Eparhială ține să prezinte Arhipăstorului, I. P. S. S. Mitropolit Vasile cele mai vii mulțumiri pentru prodigioasa activitate desfășurată și îi unează încă mulți ani, în deplină sănătate, pentru a putea conduce și în viitor, cu aceeași vigoare și înțelepciune destinele Bisericii bănățene.

Raportorul comisiei de organizare, *Dr. Iosif Petric*, prezintă Raportul special referitor la împărțirea Eparhiei în 10 circumscripții pentru alegerile bisericești.

Raportorul comisiei economice *dr. Petru Fărcațiu*, prezintă Raportul Secției economice pe anul 1957, împreună cu Contul Bi-

lanț Contul de gestiune, Balanța de verificare și Contul Profit și Pierderi pe anul 1957, Proiectul de plan financiar pe 1958, Raportul special asupra întreprinderilor eparhiale din Caransebeș pe 1957 și Bugetul Seminarului teologic din Caransebeș pe anul 1958. Raportorul propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște: Ia la cunoștință executarea bugetului Consiliului Arhiepiscopesc pe anul 1957, ia act de activitatea rodnică a întreprinderilor economice eparhiale ia la cunoștință distribuirea materialelor, prin repartitie de la Departamentul Cultelor pentru întreținerea edificiilor parohiale, ajutorul bănesc acordat de Consiliul Arhiepiscopesc văduvelor de preoți și celor nevoiași, aprobă sprijinul material acordat studenților în teologie și elevilor Seminarului teologic din Caransebeș, înregistrează cu bucurie proiectul de a se construi un gard împrejmuit în jurul Catedralei, aprobă gestiunea fondurilor speciale, Casa de ajutor reciproc a clerului, fondul de ajutor pentru caz de deces și fondul de asigurări. Aprobă apoi proiectul de buget pe 1958, Contul de gestiune Contul bilanț, Contul profit și pierdere și Balanța de verificare pe anul 1957, Raportul special de activitate pe 1957 al întreprinderilor economice din Caransebeș, precum și proiectul de plan financiar, pe anul 1958 a Seminarului Teologic din Caransebeș.

În cadrul discuțiilor au luat cuvîntul: pr. Gh. Păleanu, propunînd să se trimită o moțiune Comitetului Național pentru apărarea păcii, pr. R. Olariu care propune să se trimită o moțiune Sfatului Regional Timișoara, iar Adunarea Eparhială acceptă moțiunile propuse și le aprobă cu unanimitate. Membrul Gh. Ușusan mulțumește I. P. S. S. Arhiepiscop și Mitropolit Vasile pentru modul cum a condus Adunările Eparhiale, pentru grija ce o poartă Eparhiei și pentru sfaturile ce le împărtășește credincioșilor din Eparhie.

Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Vasile mulțumește pentru urările ce i s-a făcut și binecuvîntează membrii Adunării Eparhiale.

Epuizîndu-se ordinea de zi, I. P. S. S. Arhiepiscop și Mitropolit Vasile, președintele Adunării, în cuvîntul de încheiere, mulțumește membrilor participanți la ședință și declară Adunarea Eparhială din această sesiune închisă.

HIROTONIRI

I. P. S. S. Mitropolit Vasile a hirotonit în Duminica din 9 martie pe candidații de preoție, sirbi Stanimir Mircovici întru presbiter pentru parohia Cralovăț, iar întru diacon pe Vasa Veselici. În 15 martie a hirotonit pe acesta din urmă întru presbiter pentru parohia Foeni.

Candidatul de preoție Ioan Todor a fost hirotonit în 15 martie întru diacon, iar în 16 martie, întru presbiter pentru parohia Stamora Moravița.

În 13 și 14 aprilie a fost hirotonit întru diacon și presbiter

tinăru Octavian Cotoc, licențiat în teologie la Institutul Teologic din Sibiu, pentru parohia Ionel.

PRAZNICUL INVIERII DOMNULUI a fost sărbătorit cu deosebită solemnitate în toate bisericile din cuprinsul Arhiepiscopiei. În Catedrala Mitropolitană din Timișoara, solemnitatea învierii precum și Sf. Liturghie au fost pontificate de I. P. S. S. Mitropolit Vasile, asistat de un impunător sobor de preoți și diaconi. Răspunsurile liturgice au fost date de Corul Catedral sub conducerea dlui profesor dr. N. Ursu. Într-un vibrant cuvânt I. P. S. S. Mitropolit Vasile a scos în evidență semnificația praznicului.

În ziua a doua de Paști, I. P. S. S. Mitropolit Vasile însoțit de pâr. prot. dr. M. Bănescu, consilier administrativ, s-a deplasat la Caransebeș pontificind Sf. Liturghie și rostind o substanțială cuvintare, în Catedrala vechei Epscopii.

INTRARE ÎN TAGMA MONAHALA

În ziua de 4 februarie a. c. a fost tuns într-un monah viitorul Iosif Duma de la sf. minăstire „Săraca“, primind numele de Roman. Actul tonsurii monahale a fost săvârșit de P. C. protos. Ieronim Balintoni, exarhul minăstirilor din Banat.

CONCERT RELIGIOS

Duminică, 16 martie a. c. a avut loc, în Catedrala din Caransebeș, un concert religios, dat de corul elevilor Seminarului Teologic din Caransebeș. Sub conducerea profesorului Constantin Vladu s-a executat cu deosebită măiestrie un bogat repertoriu din compozitori români și străini.

JUBILEUL CORULUI DIN LIPOVA

Corul mixt bisericesc „Doina“ din Lipova și-a sărbătorit în 23 februarie, 5 decenii de existență și de rodnică activitate pe tărâm cultural și artistic. La jubileu au participat membrii corului în frunte cu octogenarul pensionar Iuliu Putici întemeietorul și primul dirijor al corului. La recepția ce a avut loc cu acest prilej, au luat cuvântul prot. V. Pereteatcu, președintele de onoare al corului, preotul Radu Crăciun, președintele corului și dl Iuliu Putici.

FAPTE PILDUITOARE

În Parohia Ghiroda Veche, păstorită de preotul Traian Brinzei, mai mulți credincioși au făcut diferite daruri pentru biserică. Astfel, Petru Cinca a donat bisericii un candelabru din metal nichelat cu 12 lumini și a făcut completări la instalația electrică din biserică. Credinciosul Ioan Cordoș a donat 2 sfeșnice cu câte 3 lumini, din metal nichelat pentru Sf. Prestol. Familia M. Lejan a reparat și vopsit gardul și a așezat o icoană

nouă pe o cruce. Petru Cuzma a donat un sfeșnic de lemn. Credinciosul Gheorghe Contrea a donat un chivot-macheta bisericii, un tetrapod și un apostol; Iuliana Crăciun a dăruit 2 acopereminte; Rozalia Niculiță și Victoria Stoia cite un acoperemint pentru sf. Masă, iar Nicolae Enache, un prapore mare.

În Parohia Timișoara-Fabric s-au făcut următoarele donații bisericii: credincioasa Iuliana Puica, Iuliana Simoc și Emilia Vasilescu cite un stihar preoțesc; familia Dumitru Greavu un acoperemint pentru mormintul Domnului și două vase de flori; Secția misionară a comitetului parohial, un covor pentru mormintul Domnului; familia N. Albu 2 sfeșnice argintate; Cornelia Arsi, un acoperemint brodat pentru proscomidier; familia Boleanțu, un acoperemint brodat pentru tetrapod, iar credincioasa Maria Bejenaru, un acoperemint brodat.

Un număr de 38 de familii din parohia *Lovrin* au contribuit la cumpărarea materialului necesar pentru terminarea capelei din parohie.

Enoriașii Ioan și P. Cuc din parohia *Periam* au donat bisericii un potir de argint de China, iar familia Gheorghe Horga a donat 2 icoane murale.

Realizări grătore. Credincioșii din Parohia *Șopotul Nou*, în frunte cu harnicul lor preot *Ion Tunea*, au făcut reparații generale la biserică din această comună. Astfel s-a zugrăvit și reparat exteriorul, treptele de la intrare au fost construite din mozaic și au fost făcute uși noi la intrarea în biserică. S-a început adunarea fondurilor și a materialului pentru înlocuirea pardoselei vechi de cărămidă din interiorul bisericii cu pardoseală de mozaic.

TRECERI LA ORTODOXIE

Locuitorul Silviu Ursulescu din comuna Tirgoviște, raionul Lugoj, a trecut de la bapțiști la religia ortodoxă. Botezul a avut loc în ziua de 30 ianuarie în sfânta biserică din Tirgoviște, păstorită de preotul Aurel Popescu.

Locuitorul Dănilă Barbu din comuna Jdioara, s-a reintors de la penticostali la ortodoxie.

DIN CIMPUL ACTIVITAȚII SOCIALE A PREOȚIMII

În acțiunea de socializare a agriculturii, preoțimea din cuprinsul Arhiepiscopiei a avut un rol de seamă depunând o deosebită activitate atât pe teren cit și în colaborarea cu organele locale. În Protopopiatul Lugoj s-au evidențiat în această acțiune preoții: I. Bublea-Gruni, N. Vinătu-Lugoj, N. Frățilă și S. Stanca-Racovița, Gh. Groza și Al. Iorga-Ohaba, Damaschin Gheju-Babșa, Constantin Popovici-Ictar, Gr. Jivulescu-Păruș și P. Mă. măligă-Scăiuș.

Au mai sprijinit și contribuit efectiv la socializarea agriculturii, preoții din protopopiatul Bozovici: I. Negrei-Mocerîș, prot. Gh. Țunea-Lăpușnicul mare, pr. N. Bădin-Dalboșet, pr. I. Țunea-Șopotul nou și pr. I. Jurescu-Pirvova.

Pentru buna reușită a alegerilor de deputați în Sfiaturile Populare, preoții au dus o muncă susținută prin predici, convorbiri cu credincioșii, articole la gazetele cetățenești și prin popularizarea candidaților. În raionul Lugoj s-au evidențiat preoții: D. Berzovschi-Șuștra, I. Bucovan-Sălbăgel, C. Suru-Herendesti, N. Joloncovschi-Crivobara, N. Frățilă-Racovița, I. Socaci-Hodoș, T. Schiopu-Chizătău și N. Sintescu-Lugoj.

În campania agricolă de primăvară, preoțimea a activat cu multă însuflețire. Prin predică și convorbiri cu enoriașii, aceștia au fost îndemnați să-și repare din timp uneltele agricole, să-și pregătească semințele selecționate, să verifice starea semănăturilor de toamnă și să folosească zilele bune de lucru pentru terminarea lucrărilor agricole de primăvară, recuperînd astfel rămînerea în urmă din cauza timpului ploios. În această campanie au depus o activitate deosebită preoții: I. Stoicu-Petroman, C. Lugojan-Jebel, Tr. Grozăvescu-Plugova, I. Adamescu-Domașnea, E. Damșa-Birchiș, I. Dulcu-Beliș, P. Luca-Glimboca, C. Crăciunescu-Satchinez, Traian Ilie-Ficătar și I. Teodorescu-Hitiaș.

INSPECȚII

Pentru a verifica activitatea preoțimii noastre și pentru a da îndrumări în legătură cu bunul mers al parohiilor, P. C. protopopi s-au deplasat în diferite parohii din cuprinsul Arhiepiscopiei. Astfel în protopopiatul *Făget*, protopopul *Iulian Oprișoni* s-a deplasat în parohia Romînești, păstorită de ieromonahul Visarion Sintescu. Cu acest prilej s-au inspectat și lucrările ce se execută la construirea noii biserici. După inspectarea parohiei Luncani, protopopul raionului a descins în parohiile Drinova și Jurești, ambele conduse de către preotul Sergie Radomschi; în această din urmă parohie s-au constatat frumoase realizări între care și înjghebarea unui cor mixt, care la sărbătorile religioase dă răspunsurile liturgice. S-au mai inspectat în cursul lunii februarie parohiile Dubești, Remetea-Luncă și Tomești.

În protopopiatul *Bozovici* protopopul *Gheorghe Țunea* în cursul lunii februarie a inspectat parohia Bănia, apoi Mocerîș, unde în cadrul Vecerniei a și predicat despre necesitatea botezării pruncilor. În parohia Girbovăt, păstorită de preotul Bo'olor, s-a constatat că biserica necesită reparații generale în exterior.

În protopopiatul *Lipova* s-au inspectat de către protopopul *V. Pereteatcu*, în luna februarie parohiile Căprioara, Valea Mare, Căpălnaș, Alioș și Zăbrani.

În protopopiatul *Lugoj*, protopopul *Bujor Toma* a inspectat parohia Herendesti, păstorită de pr. Cornel Suru, constatînd că biserica are nevoie de reparații. În acest scop au început să se

adune fondurile necesare. In aceeași situație s-a găsit și biserica — monument istoric din Oloșag. S-a mai inspectat parohia Bacova, apoi Belinț păstorită de preoții Ioan Dulcu și Ioan Belei, care activează asiduu pentru adunarea materialului și a fondurilor in vederea reparării bisericii și a gardului împrejurător. La parohia Suștra, al cărei conducător este preotul Dionisie Berezovschi biserica necesită reparații la turn și in exterior.

Protopopul raionului *Sinico'aul Mare*, pâr. *Tiberiu Gh. Farca*, a făcut inspectii la parohia Tomnatic la 3 februarie, in parohia Valcani la 5 februarie, in parohia Sinpetrul Mare la 10 februarie și in parohia Bărăteaz in ziua de 19 februarie.

In protopopiatul *Caransebeș* pâr. protopop *Ioan Racoveanu* a inspectat in luna februarie a. c. parohiile Jupa, Tincova și Căvăran. In parohia Tincova, condusă de preotul Alexandru Vostinariu, s-au executat lucrări de repararea bisericii. Biserica din parohia Căvăran păstorită de pr. Remus Lăpăduș, a fost îmbogățită cu prapori noi și i s-a vopsit acoperișul. S-a început apoi achiziționarea fondurilor pentru executarea unor reparații generale la biserică.

DECESE

† *Pr. Alexandru Barbon*. In ziua de 26 februarie a. c. s-a stins din viață, in parohia Valea Mare, din protopopiatul Lipova, in vîrstă de 86 ani, preotul pensionar Alexandru Barbon. Defunctul a servit Biserica timp de 45 de ani, pentru activitatea sa desfășurată fiind distins cu briu roșu.

Inmormîntarea a fost oficiată in ziua de 28 februarie de un sobor de preoți compus din: Vitalie Pereteatcu, prot. Lipovei, I. Tomuță-Lupești, E. Damșa-Birchiș, Mina Ganea-Căpălnaș, Eugen Popovici-Valea Mare. Răspunsurile la sf. Liturghie și la slujba prohodului au fost date de corul bisericii sub conducerea lui N. Fărcaș. Activitatea venerabilului slujitor al altarului a fost reliefată de prof. V. Pereteatcu și pr. Eugen Popovici.

† *Pr. Constantin Vladu*. In seara zilei de 18 martie a. c. după o grea suferință, a trecut la cele eterne in etate de 84 de ani, vrednicul preot pensionar Constantin Vladu din Eșelnița, raionul Orșova.

Născut din părinți țărani muncitori, in Eșelnița, defunctul funcționează in satul natal ca învățător între 1894—1930, apoi ca preot din anul 1930—1943, fiind distins cu briu roșu. Inmormîntarea a avut loc in ziua de 21 martie a. c. in cimitirul din Eșelnița, alături de episcopul Caransebesului, dr. Iosif Tr. Bădescu, al cărui nepot a fost decedatul. Prohodul a fost oficiat de preoții: dr. I. Crețu consilier administrativ, protopop dr. Zeno Munteanu, I. Cilievici prof. la Seminarul teologic din Caransebeș, Tr. Dobromirescu-Caransebeș, N. Cojocaru-Ogradena, P. Bogoevici jun.-Șopotul vechi, Const. Stoichescu-Jupalnic, Const. Biciușcă-Orșova și N. Ciucur-Tufări. A fost parentat de către

protopopul dr. Zeno Muntean, directorul Seminarului teologic din Caransebeș, la care seminar funcționează ca profesor de cîntare bisericească și tipic, fiul decedatului, Constantin Vladu și de către pr. Constantin Stoichescu-Jupalnic, delegat al protopopiatului raionului Orșova.

La cimitir, într-un impresionant cuvînt de despărțire a re-
liefat meritele defunctului P. C. prot. Dr. P. Crețu consilier ad-
ministrativ.

Dumnezeu să-i așeze cu dreptii!

EPISCOPIA ARADULUI

Adunarea Eparhială a Episcopiei Aradului

Joi, 20 februarie 1958, s-a ținut în sala de ședințe de la Reședința Episcopescă din Arad, sesiunea ordinară a Adunării Eparhiale a Episcopiei Aradului, pe anul 1958.

După ce în prealabil, la orele 7 dimineața s-a oficiat Sf. Liturghie în catedrala ort. rom. din Arad, la orele 9 și jumătate s-a oficiat Chemarea Duhului Sfânt la paraclisul de la Reședința Chiriarhală, la care au participat toți deputații eparhiali prezenți, — apoi s-a trecut în sala de ședințe, unde s-au ținut desbaterile sesiunii.

Se formează o delegație de 2 membri, care invită pe P. Sf. Sa la ședință. După ce P. S. S. Părintele Episcop Dr. Andrei Magieru ocupă scaunul prezidial, rostește cuvântarea de deschidere a sesiunii, în care printre altele arată că, Consiliul Eparhial împreună cu corporațiile eparhiale în subordine, ca „vase alese”, — și cu credincioșii din întreaga Eparhie, au continuat și în cursul anului 1957 să desfășoare o lucrare folositoare, ca semănători ai dreptății, păcii și sfinteniei vieții, P. S. Sa salută pe cei prezenți cu îndătinutele urări duhovnicești și declară deschisă sesiunea ordinară a Adunării Eparhiale din anul 1958.

Se desighează ca secretar de ședință domnul Dr. Aurel Botiș, apoi se face apelul nominal, constatându-se că din 30 de membri cîți are Adunarea Eparhială, sînt prezenți 25.

P. S. Sa Părintele Episcop, Președintele constatînd că Adunarea întrunește numărul legal de membri, o declară legal constituită și capabilă de a aduce hotărîri valide.

Trecîndu-se la ordinea de zi, se trimite telegrame adresate de către Adunarea Eparhială: Prea Fericitului Patriarh Justinian Marina, Președintele Sf. Sinod, D-lui Ion Gheorghe Maurer, Președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale și D-lui Dumitru Dogaru Secretarul General al Departamentului Cultelor, prin care se exprimă devotamentul deputaților eparhiali față de conducătorii Bisericii și ai Statului, asigurîndu-i de tot sprijinul clerului și credincioșilor din Eparhie în lupta pentru pace și întărirea Patriei noastre.

Se comunică apoi membrilor numărul actelor și documente-

lor care urmează a fi dezbătute în această sesiune: a) Raportul Consiliului Eparhial Plenar, b) Raportul General al Consiliului Eparhial, — Secția bisericească, c) Raportul Special al Consiliului Eparhial, Secția bisericească, d) Raportul general al Consiliului Eparhial, — Secția economică, împreună cu anexele sale: Bugetul pe anul 1958 și Bilantul pe anul 1957. Adunarea Eparhială luând la cunoștință ordinea de zi, Biroul Adunării predă spre studiere și referare rapoartele prezintate, diferitelor comisii, spre a le studia și refera, apoi se suspendă ședința, pentru a se da timp de lucrare comisiilor.

După reluarea dezbaterilor se cetesc și se discută diferitele rapoarte ale secțiilor.

I. P. C. Prot. Stavrofor Viorel Mihuțiu, în calitate de raportor al Comisiei de organizare, ceteste și referă asupra Raportului Consiliului eparhial plenar, care cuprinde darea de seamă despre activitatea Consiliului eparhial și despre mersul vieții bisericești în Eparhie în cursul anului 1957, stăruindu-se și asupra unor evenimente deosebite pe plan mondial și național cu deosebire asupra luptei pentru apărarea păcii, arătându-se aici contribuția clerului și credincioșilor din Eparhia Aradului.

La discuțiile asupra acestui raport iau parte deputații Prot. Teofil Chiffa și Aurel Filimon și Păr. Vicar Ic. Stavr. Dr. Gheorghe Lițiu, care dă lămuririle necesare la interpelările făcute. Nefiind nevoie de dezbateri speciale asupra acestui raport, Adunarea Eparhială îl ia la cunoștință cu aprobare.

P. C. Prot. Gheorghe Serb, în calitate de raportor al Comisiei bisericești citește și referă asupra:

a) Raportului general al Consiliului Eparhial, Secția administrativă-bisericească, prin care se face o expunere vastă despre mișcările în cler, hirotoniri, hirotesiri, distincții, disciplina clerului, activitatea protopopilor, activitatea parohiilor, a consiliilor și comitetelor parohiale, apoi despre pregătirea și instruirea clerului, despre conferințele de orientare ale preoțimii, vizitații canonice, sfintiri de biserici, manifestații culturale și artistice, editări de cărți și publicații religioase, catehizarea copiilor, despre minăstiri ș. a.

b) Raportul special al Consiliului Eparhial, Secția administrativă-bisericească, privind înființarea unor noi parohii.

La discuțiile asupra acestor rapoarte participă deputații eparhiali Păr. Vicar Dr. Gh. Lițiu, Păr. Consilier Cornel Oras și d. Filimon Aurel și constatându-se că Raportul general al Secției bisericești nu necesită dezbateri speciale, Adunarea Eparhială îl ia la cunoștință cu aprobare. Se aprobă deasemenea și Raportul special al acestei secții, prin care se înființează următoarele parohii noi: 1. Blăjeni-Sat cu filiile Blăjeni-Obirșa și Buceș-Vulcan; 2. Blăjeni-Plai cu filiile Blăjeni-Criș și Blăjeni-Grosuri; 3. Stănița de Sus cu filiile Stănița de Jos și Buceș-Sat, — precum și afilierea filiilor:

1. Rovina la parohia București și

2. Șesuri la parohia Curechi, — toate în raionul Brad.

Apoi deputatul Nicolae Todea în calitate de raportor al Comisiei economice, citește și referență asupra Raportului general al Consiliului Eparhial, Secția economică, având ca anexe Bugetul pe anul 1958 și Bilanțul pe anul 1957. După lămuririle pe care le dă Păr. Vicar Dr. Gh. Lițiu asupra gestiunii financiare pe anul 1957, Adunarea Eparhială ia la cunoștință, cu aprobare, atât Raportul general al Secției economice, cât și anexele acestui raport:

1. Execuția bugetară încheiată la 31 decembrie 1957;

2. Planul financiar pe anul 1958;

3. Bilanțul încheiat la 31 decembrie 1957;

4. Contul de profit și pierderi încheiat la 31 dec. 1957.

I. P. C. S. Păr. Vicar Dr. Gheorghe Lițiu, după o scurtă dare de seamă asupra activității Fondului Misionar Central în anul 1957, mulțumește, în numele Prea Sfințitului Episcop Andrei, membrilor Adunării Eparhiale pentru osteneala și colaborarea oferită Bisericii din Eparhia Aradului timp de patru ani, cât au deținut calitatea de deputați și-i îndeamnă să fie și pe mai departe sprijinitorii cauzelor bisericești.

Deputatul Nicolae Todea în numele Adunării Eparhiei mulțumește Prea Sfințitului Episcop Andrei, pentru grija și osteneala pe care a depus-o în serviciul Eparhiei, chiar și într-o vreme cînd P. Sf. Sa era îndreptățit să-și cruțe sănătatea. Apoi aduce mulțumiri Păr. Vicar Dr. Gh. Lițiu, care pe lângă sarcinile cancelariei eparhiale, a îndeplinit și o serie de alte atribuțiuni pe care i le cerea situația excepțională a eparhiei noastre. Deasemenea exprimă mulțumiri față de Păr. consilierii eparhiali și celorlalți angajați ai Centrului Eparhial Arad, care au colaborat cu dragoste și pricepere la rezolvarea problemelor multiple ale Eparhiei, asigurîndu-i bunul mers.

Deputatul eparhial Prot. Stavr. Viorel Mișuțiu felicită, în numele Adunării Eparhiale pe P. Sf. Episcop Andrei, pe I. P. C. S. Vicarul eparhial Dr. Gh. Lițiu și pe consilierii administrativi Petru Vancu și Cornel Oros, pentru decorațiile ce le-au fost conferite cu prilejul aniversării a 10 ani a Republicii Populare Romine.

După aceste cuvîntări, întîmpinate de urările și aplauzele membrilor din Adunarea Eparhială, — ne mai fiind nici un obiect la ordinea zilei, Prezidiul Adunării declară sesiunea încheiată.

DECORAȚII

Cu ocazia celei de a zecea aniversări a Republicii Populare Romine, pentru merite deosebite pe tărîmul obștesc și în lupta pentru pace, a fost conferit Ordinul Steaua Republicii Populare Romine :

1. I. P. S. S. Dr. Andrei Magieru, Episcopul ortodox român al Aradului, Ienopolei Hălmagiului și Hunedoarei, decorat cu Ordinul Steaua R. P. R. cl. III.

2. I. P. S. Dr. Gheorghe Lițiu, vicarul Episcopiei Aradului, decorat cu Ordinul Steaua R. P. R. cl. IV.

3. I. P. C. S. Petru Vancu, consilier administrativ la Episcopia Aradului, cu Ordinul Steaua R. P. R. cl. IV.

4. I. P. S. Cornel Oros, consilier administrativ la Episcopia Aradului, decorat cu Ordinul Steaua R. P. R. cl. IV.

5. Preotul Pavel Mihai, de la parohia Șiria raionul Arad, reg. Timișoara, decorat cu Ordinul Steaua R. P. R. cl. V.

6. Preotul Mircea Munteanu, de la parohia Spini, raionul Orăștie, reg. Hunedoara, decorat cu Ordinul Steaua R. P. R. cl. V.

DISTINCȚII BISERICESTI

P. C. S. Protopopul onorific Cornel Mureșanu, de la parohia Arad-Grădiște, a fost ridicat la rangul de iconom stavrofor, cu prilejul sfințirii bisericii din filia Calea 6 Vinători, edificată prin străduințele P. C. Sale.

Preotul Liviu Pop, de la parohia Căraciu, raionul Brad, reg. Hunedoara, cu prilejul Praznicului Nașterii Domnului, a fost ridicat la rangul de protopresbiter onorific, pentru atașamentul sincer față de Biserica Ortodoxă Română și pentru activitatea depusă pe teren bisericesc și pastoral.

Tot cu prilejul Praznicului Nașterii Domnului din anul 1957, li s-a acordat binecuvântarea de a purta briul roșu următorilor preoți:

1. Diaconul Ioan Serb de la Centrul Eparhial Arad.

2. Preotului Traian Rusu, pentru activitatea desfășurată în parohia Olari, raionul Criș, reg. Oradea.

3. Preotului Ioan Ageu, pentru activitatea desfășurată în parohia Valea Brad, raionul Brad, reg. Hunedoara.

NOUL INSPECTOR EPARHIAL AL EPARHIEI ARADULUI

În urma decesului protodiaconului Dimitrie Dărău, inspector eparhial la Centrul Eparhial din Arad, postul devenit vacant a fost îndeplinit prin I. P. C. S. Aurel Goia, preot în parohia Nădlac, raionul Pecica, reg. Timișoara. Numirea s-a făcut cu decizia Consiliului Eparhial Nr. 4003/1957, și a fost recunoscută, pe data de 1 ianuarie 1958, de către Departamentul Cultelor, cu decizia Nr. 271/1958.

INALTA VIZITA

La începutul lunii februarie 1958. Șeful Cultului Mozaic din R. P. R. dl Mozes Rosen, a făcut o vizită de mai multe zile Comunității Evreiești din Arad. Cu această ocazie, la data de 2

februarie a. c. l-a vizitat pe P. Sf. Episcop Andrei al Aradului, la Reședința Episcopoească, întreținându-se asupra mai multor probleme cu caracter interconfesional.

În seara aceleași zile la Sinagoga evreească din Arad s-a ținut un serviciu divin, în cadrul căruia a vorbit dl Mozes Rosen, iar seara Comunitatea Evreească a organizat o agapă în cinstea înaltului oaspe. Din partea Episcopiei Aradului, a participat, — atît la serviciul divin de la Sinagogă, cit și la agapă, — I. P. C. S. Păr. Vicar Eparhial Dr. Gh. Lițiu.

HIROTONIRI DE PREOȚI

În timpul din urmă P. S. Sa Părintele Episcop Dr. Andrei Magieru al Aradului a hirotonit mai mulți candidați la preoție, pentru trebuințele Bisericii ort. rom. din Eparhia Aradului.

În zilele de 20 și 21 decembrie 1957, a fost hirotonit întru diacon și preot-duhovnic candidatul Crișan Ilie, pentru parohia Zeldiș-Iacobini, din protopopiatul Gurahonț, reg. Oradea.

În ziua de 21 decembrie 1957, a fost hirotonit întru diacon, studentul Groza Ioan, de la Institutul Teologic Universitar ort. român din Sibiu.

În zilele de 14 și 15 februarie 1958 P. Sf. Sa a hirotonit, întru diacon și preot-duhovnic, pe candidatul Florian Badea, pentru parohia Prăjești, protopopiatul Gurahonț, reg. Oradea.

Tot în ziua de 15 februarie 1958, a fost hirotonit întru ierodiacon viețuitorul Pavel Ioniță de la Minăstirea Hodoș-Bodrog, pe seama acelei sfinte minăstiri.

CONFERINȚA CU PROTOPOPII DIN EPARHIE

La data de 20 februarie 1958, s-a ținut, la Centrul Eparhial din Arad, o conferință cu toți protopopii din Eparhia Aradului și Hunedoarei.

În această conferință s-au desbătut probleme în legătură cu alegerea noilor corporațiuni parohiale și s-au dat instrucțiunile necesare pentru activitatea preoților în cadrul campaniei agricole de primăvară, — precum și alte probleme de ordin administrativ-bisericesc.

CONFERINȚELE DE ORIENTARE ALE PREOȚIMII

Între 1 și 15 martie 1958, s-au ținut la sediul protopopiilor raionale, conferințe de orientare cu toată preoțimea din Eparhie.

Conferințele ținute la 3 martie a. c. la Deva și în 4 martie a. c. la Orăștie, au fost prezidate de I. P. C. S. Păr. Consilier eparhial Cornel Oros.

Cele ținute în 5 martie a. c. la Hunedoara, în 6 la Petroșani, în 7 la Hațeg, și în 10 la Arad, au fost prezidate de I. P. C. S. Păr. Vicar Eparhial Dr. Gh. Lițiu.

Tot I. P. C. Sa a prezidat și conferința preoțească ținută la 15 martie a. c. la Chișineu Criș.

Părintele Secretar eparhial Prot. Gh. Perva a prezidat conferințele ținute în 11 martie a. c. la Brad, în 12 la Gura-honț și în 13 la Ineu.

În cadrul acestor conferințe, pe lângă subiectele cu caracter religios a fost dezbătută tema: „Mijloacele de acțiune ale preotului pentru apărarea păcii”.

Deasemenea au fost dezbătute problemele în legătură cu:

1. Vizitele pastorale;
2. Raporturile interconfesionale cu diferitele culte;
3. Încadrarea unor membrii ai fostelor organizațiuni bisericești, astăzi desființate, în sinul Bisericii Ortodoxe Române.

La dezbaterile iscrite au luat cuvântul numeroși preoți și protopopi raionali. Delegații eparhiali au dat lămuririle necesare și au tras concluziile finale la subiectele discutate.

VIZITAȚII ȘI INSPECȚII LA PAROHII

La 16 februarie 1958, I. P. C. Părintele Vicar Dr. Gh. Lițiu, a vizitat și inspectat parohia Galșa, protopopiatul Arad, reg. Timișoara. Cu această ocazie a servit Sf. Liturghie și a vorbit credincioșilor despre „Judecata din urmă”.

La 23 februarie a. c. I. P. C. Sa a vizitat parohia Moroda, protopopiatul Ineu, reg. Oradea. Oficiind Sf. Liturghie, a vorbit credincioșilor despre „Botez și mântuire”.

Tot la 23 februarie 1958, I. P. C. S. Păr. Consilier Cornel Oras, a inspectat parohia Cërmei, protopopiatul Ineu, reg. Oradea. Cu această ocazie a oficiat serviciul Vecerniei și Sf. Liturghie, vorbind credincioșilor în legătură cu Evanghelia zilei.

DARUIRI

Credincioșii din parohia Comlăuș, raionul Criș, reg. Oradea, au donat pe seama sfintei biserici, mai multe obiecte de cult, printre care:

Un clopoțel pentru sf. altar, patru prapori, două icoane, două acoperitoare, un stihar, un steag, 14 icoane pentru „Drumul Crucii” și au contribuit la refacerea icoanei „Cina cea de taină”.

INTIETATEA LA SERVICIUL ÎN SOBOR

Prea Sfinția Sa Părintele Episcop Dr. Andrei Magieniu, cu Nr. 359/1958, a adresat următoarea circulară către preoțimea din Eparhie, privind intietatea demnitarilor bisericești la serviciile în sobor:

„Comunicăm spre știre și luare la cunoștință adresa Sf. Patriarhiei nr. 211/1958:

„Vă facem cunoscut că întru cît vicarul eparhial, consilierii administrativi și protopopii în funcțiune reprezintă autoritatea

bisericească eparhială, adică pe Chiriarch, au înființat față de clericii cu ranguri bisericești, chiar dacă aceștia din urmă sînt mai vechi în hirotonie sau hirotessie“.

ss. Episcop Antim, Vicar Patriarhal.

ss. Preot Soare, consilier administrativ.

Arad, la 11 februarie 1958.

ss. Episcop Andrei.

ss. Cornel Oros, consilier eparhial.

SFÎNȚIREA BISERICII DIN ARAD CALEA 6 VINĂTORI

La data de 22 decembrie 1957 s-a sfințit biserica nouă din parohia Arad Calea 6 Vinători, de către delegatul Chiriarch I. P. C. S. Ic. Stavr. Dr. Ilarion V. Felea, care a oficiat actul sfințirii alături de preoții: P. C. Păr. Cornel Mureșan, parohul locului, P. C. Păr. Al. Budai protopopul raionului Arad, P. C. Păr. Demian Tudor de la parohia Arad I și diaconul ceremonial Gh. Bej.

În cadrul Sf. Liturghii a cuvîntat preotul Dr. Ilarion V. Felea și Preotul Cornel Mureșanu, care a făcut o dare de seamă despre mersul lucrărilor de edificare a sf. lăcaș.

VIZITAȚIE ÎN PAROHIA COVASINȚ

La data de 15 decembrie 1957, I. P. C. S. Păr. Vicar Dr. Gh. Lițiu a făcut o vizitație în parohia Covasînț, raionul Arad-reg. Timișoara, unde a servit Sf. Liturghie alături de preoții: Gh. Păiușan-Pincota, Traian Balta-Miniș, diaconul Gh. Bej-Arad și preoții localnici Gheorghe Balta și Traian Magoș. În cursul Sf. Liturghii Păr. Vicar Dr. Gh. Lițiu a cuvîntat despre Întruparea Fiului lui Dumnezeu.

REPARAȚII DE BISERICI

În parohia Almașul Sec, raionul Deva, reg. Hunedoara, s-a construit, prin contribuția benevolă a credincioșilor, un turn nou la biserică, iar la data de 24 noiembrie 1957 biserica a fost sfințită și redată din nou credincioșilor, de către protopopul locului, Teofil Chiffa, înconjurat de un sobor de preoți.

Tot protopopul Teofil Chiffa a sfințit la data de 10 dec. biserica din parohia Glodghiești, raionul Deva, reg. Hunedoara. Această biserică a fost reparată în mod radical, construindu-i-se un nou acoperiș, din țiglă solvi.

INFORMATII DIN TARĂ

și de peste hotare

Din țară

Marea victorie în alegerile pentru Sfaturile populare, a Frontului Democrației Populare.

În ziua de 2 martie, masele de oameni ai muncii, într-o atmosferă sărbătorească au participat la vot și și-au ales reprezentanții lor în munca plină de răspundere a gospodăririi comunelor, orașelor și regiunilor țării.

Rezultatele alegerilor de deputați în Sfaturile Populare constituie o strălucită victorie a Frontului Democrației Populare, exprimă voința poporului nostru pentru pace, progres și bunăstare. Potrivit dateilor comunicate Prezidiului Marii Adunări Naționale de către comisiile electorale regionale, numărul total al alegătorilor în întreaga țară a fost de 10.870.451, din care și-au exprimat voturile 99,62%. În sfaturile Populare au fost aleși 137.790 deputați, 47,87% dintre deputații aleși sînt membri și candidați ai P.M.R., iar 52,13% nu sînt membri de partid. Această arată dragostea de care se bucură partidul și membri săi în rîndul măseilor și totodată faptul că orînduirea noastră democratică populară oferă largi posibilități pentru afirmarea aptitudinilor organizatorice tuturor oamenilor muncii, care manifestă interes și pricepere pentru problemele gospodăriei obștești.

Votul de la 2 martie e votul de nezdruccinată încredere dat politicii partidului și guvernului de industrializare socialistă, de transformare socialistă a agriculturii și concomitent exprimă aprobarea politicii externe de pace a Statului nostru, hotărîrea fermă a poporului român de a milita în rîndul familiei popoarelor socialiste frățești pentru apărarea păcii, pentru lărgirea colaborării internaționale, pe baza principiilor coexistenței pașnice. *Conferința Națională a Femeilor din R.P.R.*

În zilele de 8—10 martie 1958 au avut loc în Capitală lucrările Conferinței Naționale a Femeilor din R.P.R. La conferință au participat peste 500 de delegați din toate colțurile țării, din toate compartimentele de viață socială, din rîndul tuturor naționalităților conlocuitoare.

Cu acest prilej, prim-secretarul C.C. al P.M.R. Domnul Gh. Gheorghiu-Dej, a adresat Conferinței Naționale a Femeilor salutul Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român. În acest salut, între altele se menționează: „În timp ce stăpînirea capitaliștilor și moșierilor lipsea femeile de cele mai elementare drepturi politice, puterea populară le asigură largi posibilități de a participa la conducerea treburilor obștești, de a-și mani-

feșta capacitățile în diferite munci de răspundere. În recentele alegeri peste 35.000 de femei au fost alese deputate în Sfatul Popular. De o mare dragoste și respect este înconjurată în țara noastră femeia mamă. Ocrotirea mamei și a copilului a devenit la noi o problemă de Stat. Insuflete de un înalt patriotism, milioanele de femei din R.P.R. reprezintă o imensă forță în opera de construire a socialismului... Ne exprimăm convingerea că delegatele la Conferința Națională a Femeilor vor examina cu spirit de răspundere problemele ce stau în fața mișcării de femei din țara noastră și vor lua hotărâri menite să ducă la lărgirea continuă a bazei sale de masă, la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a femeilor“.

La Conferință a fost prezentat „Raportul asupra participării femeilor din R.P.R. la opera de construire a socialismului și apărarea păcii“. După discuții la acest Raport, la ordinea de zi a mai fost: prezentarea normelor de organizare și funcționare a Comitetelor și Comisiilor femeilor din R.P.R. și alegerea Consiliului Național al Femeilor din R.P.R.

Conferința Națională a Femeilor din R.P.R. a trimis un salut fierbinte Federației Democratice internaționale a Femeilor și a lansat o Chemare către femeile din R.P.R., care între altele spune: „Instaurarea puterii muncitorilor și țăranilor a pus capăt pentru totdeauna în țara noastră stării de inegalitate și umilință, în care era ținută femeia în trecut, a statornicit deplină egalitate în drepturi a femeii, conștințind acest lucru în Constituția țării. În debaterile Conferinței a ieșit cu deosebită putere în evidență rolul pe care femeile îl au în viața obștească și de Stat, forța pe care ele o reprezintă în lupta pentru construirea unei vieți noi socialiste, pentru înflorirea economică și culturală a țării.

Debatând problema cea mai arzătoare, care stă astăzi în fața popoarelor, problema păcii, Conferința Națională exprimă voința milioaneilor de femei din România, de a lupta pentru pace și colaborare între toate Statele, indiferent de regimul lor politic și social... Imperialiștii întrețin atmosfera războinică în lume și pe față ori în ascuns urzesc un război îngrozitor, care să nimicească popoare și să distrugă țări întregi...

În fața acestor serioase amenințări ale cercurilor imperiale agresive, care provoacă cu drept cuvânt neliniștea și minia popoarelor, se ridică impunătoare forța fără seamăn de mare a popoarelor hotărâte să apere și să întărească pacea lumii...

Milioanele de femei din țara noastră consideră că este datoră O.N.U. să interzică experimentarea și folosirea cumplicelor arme nucleare.

Noi, femeile acestei țări, mame, surori, fiice, sînge din sîngele poporului român și al naționalităților conlocuitoare din România, înscrîm la începutul programului nostru intensificarea luptei pentru pace și ne unim cu entuziasm străduințele pentru acest țel înalt.

Nu vom pregeta, nu vom cunoaște răgaz și nu vom crușa puterile noastre pe drumul acesta. Vom desfășura o neobosită și susținută muncă de educare, de informare și de mobilizare a femeilor în lupta împotriva războiului; nu vom uita niciun cămin în activizarea tuturor femeilor pentru nobila și sublima cauză a păcii“.

Săptămîna Mondială a Tineretului.

În fiecare an tineretul democrat și iubitor de pace din lumea întreagă a sărbătorit între 21—28 martie săptămîna mondială a tineretului. Sărbătoarea primăverii și a tineretului s-a sărbătorit în condițiile, în care forțele păcii, democrației și socialismului devin din ce în ce mai puternice, cînd ideia coexistenței pașnice cîștigă tot mai mulți aderenți, cînd problema tratativelor la cel mai înalt nivel se pune cu o deosebită dorință de toate popoarele lumii. Propunerile concrete ale Uniunii Sovietice în problema dezarmării, a încetării experiențelor cu arme nucleare și termonucleare și mai ales a interzicerii acestor arme de exterminare în masă, folosirea energiei atomice exclusiv în scopuri pașnice, constituie aspirația tuturor popoarelor, expresia legitimă a tineretului lumii a cărui cunoscută lozincă este: „pace și prietenie“, el acționînd cu însuflețire tinerească pentru prietenia între popoare și pace în întreaga lume.

Calda prietenie și colaborare frățească romîno-ungară.

Delegația guvernamentală și de partid a R. P. Ungare ne-a vizitat țara în cursul lunii februarie, pretutindeni cu prilejul vizitelor făcute în diferite orașe, oamenii muncii din țara noastră arătînd o puternică manifestare a prieteniei de nezdruccinat romîno-ungare. La 22 februarie au avut loc la Consiliul de Miniștri al R.P.R. convorbirile între delegația guvernului R.P.R. și a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîni și delegația guvernului Revoluționar Muncitoresc Țărănesc Ungar și a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar. Iar la sfîrșit s-a semnat o Declarație comună.

Consfătuirea pe țară a țăranilor și lucrătorilor din sectorul socialist al agriculturii.

În zilele de 3—6 aprilie 1958 a avut loc la Constanța — orașul de reședință al primei regiuni, în care întreaga țărănie muncitoare a pășit pe calea agriculturii socialiste — o consfătuire pe țară a țăranilor și lucrătorilor din sectorul socialist al agriculturii, convocată de Comitetul Central al P.M.R. și Consiliul de Miniștri al R.P.R.

La consfătuire au participat fruntași din producția agricolă, delegați ai gospodăriilor agricole colective, Cooperativelor agricole de producție cu rentă, întovărășirilor agricole, lucrători din S.M.T. și din G.A.S., oameni de știință și cercetători din dome-

niul agriculturii. Consfătuirea a ascultat și aprobat în unanimitate expunerea Domnului Gheorghe Gheorghiu-Dej, prim secretar al C.C. al P.M.R., analiza și sarcinile pe care le cuprinsese. În documentata expunere făcută, prim-secretarul C.C. al P.M.R. a arătat, că țărănimea muncitoare pășește cu încredere pe calea agriculturii socialiste, colectiviste regiunii Constanța fiind un exemplu pentru întreaga țărănime muncitoare.

S-au arătat apoi marile schimbări produse în viața satelor dobrogene, colectivizarea creind harnicele țărâni din regiunea Constanța noi posibilități de dezvoltare economică și culturală. Expunerea a trasat apoi sarcinile fundamentale în etapa actuală în transformarea socialistă a agriculturii întărirea unităților existente în sectorul socialist-cooperatist, fiind principala sarcină.

În continuare s-a arătat cum în etapa actuală de dezvoltare a economiei socialiste, S.M.T.-urile sînt un puternic sprijin acordat țărânilor pentru sporirea producției agricole. Analizînd sarcinile gospodăriilor de Stat, s-a arătat rolul lor în construcția socialistă la sate, ele trebuind să devină principalii furnizori pentru constituirea fondului central de cereale și producătoare de carne, lapte, animale și de semințe selecționate la principalele plante de cultură.

S-a accentuat necesitatea creșterii producției de cereale și extinderea suprafețelor cultivate cu porumb, dezvoltarea creșterii animalelor și a viticulturii, izvor de mare bogăție a țării, iar în concluzie, s-a menționat că făurirea unei agriculturi înaintate, a unui belșug de produse agricole — cauza întregului popor muncitor — este posibilă numai pe calea transformării socialiste a agriculturii.

După debateri pe marginea amplă a expunerii prezentate de prim-secretarul Comitetului Central al P.M.R., la care au luat cuvîntul președinții de gospodării colective, de întovășiri și de cooperative agricole de producție, ingineri agronomi, oameni de știință, Consfătuirea de la Constanța a lansat o Chemare către membrii gospodăriilor colective, ai întovășirilor și cooperativelor agricole de producție și țărani muncitori cu gospodării individuale, precum și către lucrătorii din GAS și SMT, tehnicienii, și inginerii și oamenii de știință din agricultură, în care li îndeamnă, să depună toate eforturile pentru a spori producția de cereale și în primul rînd producția de grâu și porumb, mijloc sigur de dezvoltare a tuturor celorlalte ramuri ale agriculturii și de îmbunătățire a aprovizionării populației cu produse agro-alimentare. Chemarea, după ce cere sporirea creșterii de animale, a producției de struguri și de fructe, pentru a pune la îndemîna populației mai multă pîine, mai multă carne, mai mult lapte și unt, mai multe grăsimi, ouă, lînă, încheie: Muncind cu hărnicie pentru dezvoltarea economiei naționale, pentru ridicarea nivelului de trai, material și cultural,

„oamenii muncii din patria noastră prețuiesc pacea și sint ferm hotărâți să contribuie și pe viitor la apărarea și consolidarea ei“.

Cetăți dacice în munții Orăștiei.

Printre monumentele istorice din țara noastră, de necontestabilă valoare științifică, un loc de frunte îl ocupă cetățile și așezările dacice din munții Orăștiei, reg. Hunedoara. În inima Carpaților meridionali, pe platourile și pe terasele dealurilor, se ridicau acum două mii de ani așezările poporului dac în perioada celei mai mari înfloriri și puteri a lui. Săpăturile arheologice făcute, începînd din 1949 au scos la iveală nenumărate mărturii ale înaltei trepte de civilizație la care se ridicaseră dacii. S-au descoperit rămășițele locuințelor dacice: case de birne, zidite pe temelii de lespezi de piatră, turnuri de pază, lucrări de fortificații, ateliere de fierărie, de prelucrarea bronzului, drumuri pietruite, cisterne și urmele sanctuarelor. S-au descoperit pînă acum peste 100 de cetăți dacice în munții Orăștiei, vestigii străvechi ale trecutului îndepărtat, care constituiesc un mijloc important de documentare asupra istoriei strămoșilor noștri daci.

Pe Ceahlău a fost descoperită o așezare din perioada paleolitică.

Într-una din poienile muntelui Ceahlău, numită „La scaune“, a fost descoperită o așezare din perioada paleolitică, situată la o altitudine de peste 1300 metri. Săpăturile au scos la iveală aproape 10.000 de resturi, rămase de la prelucrarea armelor și uneltelor din piatră, precum și a peste 2000 de unelte și arme întregi sau fragmente.

Mașina românească de recoltat porumb P 2—1957.

După construirea cu succes a combinei românești de recoltări păioase, Uzinele de mașini agricole „Semănătoarea“ din Capitală au creat mașina românească de recoltat porumb. După încercările încununate cu succes, făcute pe teren, s-a început fabricarea ei în serie.

Hotărîrea Consiliului de Miniștri cu privire la îmbunătățirea sistemului de contractare și achiziții de păsări.

Consiliul de Miniștri a aprobat recent o hotărîre cu privire la îmbunătățirea sistemului de contractare și achiziționare de păsări.

Hotărîrea prevede o serie de măsuri pentru stimularea creșterii păsărilor și producției de ouă.

Producătorii care livrează păsările pe bază de contract în lunile septembrie și octombrie primesc prețurile majorate. La încheierea contractelor banca agricolă poate acorda credite de producție tuturor producătorilor contractanți. Unitățile sectorului cooperatist care contractează păsări pot primi și credite

pe termen lung, rambursarea lor urmînd a se face prin livrări de păsări pe bază de contracte.

Nou material ceramic.

La Fabrica de cărămizi și țigă din Jimbolia, regiunea Timișoara, a fost realizat un nou material ceramic care poate fi folosit la placarea exterioară a pereților construcțiilor. Placajul ceramic poate fi utilizat, de asemenea ca înlocuitor al parchetului obținîndu-se o pardoseală rezistentă, cu aspect plăcut și ușor de întreținut. Prețul de cost al pardoselei ceramice reprezintă numai o treime din prețul de cost al parchetului.

DE PESTE HOTARE

Prea Fericitul Patriarh Alexei al Moscovei și al întregii Rusii a implinit 80 ani de la nașterea sa. Cu acest prilej Prea Fericitul Patriarh Alexei a fost felicitat de către N. Bulganin, președintele Consiliului de Miniștri al URSS, de Departamentul Afacerilor Bisericii Ortodoxe Ruse, de Comitetul pentru apărarea păcii din URSS, felicitări publicate de „Jurnalul Patriarhiei Moscovei” nr. 11-1957.

Vizita delegației Bisericii Ortodoxe Ruse în Jugoslavia.

La 11 oct. 1957, la invitația Prea Fericitului Patriarh Vichentie al Bisericii Ort. Sirbe, o delegație a Bisericii Ortodoxe Ruse, compusă din Prea Fericitul Patriarh Alexei, I. P. S. Mitropolit Pitirim al Mînsului și Belorusiei, I. P. S. Arhiepiscop Boris al Odesei și Hersonului, rectorul Academiei Teologice din Moscova Rujîtchi și alții, au sosit în vizită în Jugoslavia. Vizita a durat de la 11—31 octombrie 1957. Înainte de plecare s-a semnat un comunicat cu privire la vizita delegației Bisericii Ortodoxe Ruse în Jugoslavia.

Biserica ortodoxă din CHINA a primit un nou arhipăstor

După cum ne informează revista Bisericii ortodoxe din Franța „Cahiers Saint-Irenee” Paris, nr. 9, fevrier—mars 1958, pp. 27—28), misiunea ortodoxă în China a fost întemeiată înainte cu 300 de ani de către misionarii ruși. De aceea, pînă acum, Biserica ortodoxă din China avea în fruntea ei un episcop rus. În anul ce a trecut însă, ea a primit un ierarh autohton, pe Vasile Jao-Fu-An. Prea Sfîntitul Vasile Jao-FuAn, născut în 23 decembrie 1918 la Pekin, și-a făcut studiile ortodoxe în China. A fost hirotonit episcop la Moscova în 1957. În cuvîntarea pe care a rostit-o la intronizarea sa, a spus printre altele:

„În 1951, recunoscînd experiența și înțelepciunea exarhului rus în cîrmuirea turmei chineze și marea mea neputință, am refuzat înalta funcție de episcop de Tiansin, dar acum reintor-

cindu-se exarhul în patria sa, potrivit hotărîrii Prea Sfinției Sale și a Sfîntului Sinod, am fost chemat să ocup vechiul scaun al Pekinului. Vreme de 300 de ani, Chinezii ortodocși au fost „hrăniți” de reprezentanții Bisericii Ortodoxe Ruse. Dumnezeu a voit ca să fiu eu acum cel care devine conducător. Personal recunosc, ca și înainte, că sînt nedemn, dar, potrivit datoriei păstoraștii, ascultării călugărești și dragostei mele față de poporul chinez, în aceste vremuri de responsabilitate pentru Biserica Chinei, cu umilință accept“

Cum a ajuns pastorul dr. James Endicott partizan al păcii.

După alegerea sa ca președinte al Institutului Internațional al Păcii, înființat acum cîteva luni la Viena, vicepreședintele Consiliului Mondial al Păcii, reverendul dr. James Endicott, a dat, un interviu revistei „Rund um die Welt” (republicat în traducere și de rev. Pentru apărarea păcii, nr. 1 (82), ianuarie 1958, pp. 13—15). Pastorul canadian a explicat, printre altele, motivele care l-au determinat să devină partizanul păcii:

„Au fost îndeosebi trei motive sau — mai bine zis — experiențe și considerente care m-au adus în mișcarea pentru pace. Am fost crescut într-o casă părintească creștină și încă din timpul copilăriei am cunoscut și iubit marile figuri ale Bibliei. În special l-am admirat, încă din fragedă tinerețe pe Moisa, eliberatorul poporului său și l-am disprețuit pe Faraon asupritorul. Astfel, educația mea creștină m-a făcut să iau parte la lupta oamenilor pentru o viață mai demnă, omenească. A doua experiență, care m-a adus în mișcarea pentru pace — oricît de paradoxal ar părea — a fost războiul. O mare parte a vieții mele am trebuit să o trăiesc în condiții de război. La primul război mondial am luat parte ca simplu soldat în corpul expediționar canadian în Europa. Și acum îmi apar adeseori noaptea, în vis, crimele înfiorătoare pe care a trebuit să le văd. Mai tirziu am cunoscut războiul în China și în sfîrșit, după 1945, am văzut în Japonia, cît de groaznic a plătit acolo poporul aventura ușuratică a cercurilor sale conducătoare, sub influența comună a oamenilor de afaceri și militaristilor. În sfîrșit, am ajuns în mișcarea pentru pace în urma întîmplărilor trăite în China în anii 1944—1947. Ați pomenit de altfel faptul că am fost unul din consilierii lui Cîan Kai-și. Vedeam în el pe atunci un conducător democrat al poporului său. Curînd însă a trebuit să-mi dau seama că m-am înșelat amarnic. Era o constatare foarte dureroasă pentru mine, căci cine se desparte oare cu ușurință de păreri devenite scumpe? Dar corupția și cruzimea înăbușirea brutală a oricăror năzuințe de libertate din jurul lui Cîan Kai-și nu puteau fi trecute cu vederea dacă voiai să rămîi cinstit față de tine însuși. Sînt ferm convins că prin Carta O.N.U. s-a pus fundamentul unei păci trainice în lume, cu aceeași fermitate cred însă că pentru punerea în practică a principiilor înscrise în

Carta O.N.U. este nevoie de o mișcare de mase care trebuie să se concentreze asupra unor soluții simple, clare și limpezi pentru oricine ca de exemplu: „coexistență pașnică“, „interzicerea armelor atomice“, „limitarea înarmărilor“. Ce v-am spus nu reprezintă decît fragmente din drumul bătut de mine, cred că sînt punctele hotărîtoare ale evoluției mele“.

Muzica religioasă în slujba păcii.

Din inițiativa mai multor muzicieni, în Argentina, s-au organizat o serie de concerte numite „Concerte ale păcii“, menite a trezi în mase conștiința primejdiei războiului atomic. Unul din ele a avut loc la sediul Consiliului argentinian al femeilor. Și-au dat contribuția orchestra de muzică de cameră a sindicatului argentinian al muzicienilor, corul bisericii evanghelice metodiste și quartetul de coarde Pessina.

Prezentînd corul bisericii metodiste evanghelice înainte de interpretarea piesei „Binecuvîntarea“, d. Merlo s-a adresat auditoriului subliniind că această operă semnifică binecuvîntarea de către Dumnezeu a tuturor celor care luptă astăzi pentru interzicerea armelor atomice.

Vaticanul pregătește canonizarea unui nou sfînt.

La Vatican au loc în prezent dezbateri vii și foarte aprofundate care privesc îmbogățirea calendarului catolic cu încă un sfînt. Viitorul sfînt urmează să fie... Cristofor Columb, a cărui consacrare a fost cerută de peste 900 de petiții adresate Sfîntului Scaun din diferite cercuri apostolice.

După cum scrie revista din Roma „La Palestra del Clero“, deși „e imposibil să nu fii cucerit de inima evanghelică a lui Columb, de zelul său neobosit și de caracterul providențial al misiunii sale“, chestiunea nu e de loc simplă, ea comportînd discuții aprofundate și un studiu minuțios al vieții și activității celebrului navigator“.

Muzeu de clopote.

În orașul Apolda (R. D. Germană) se află un original muzeu, care posedă o colecție foarte bogată de clopote. Printre ele există cîteva piese rare ca de pildă un clopot fără limbă, adus dintr-un templu chinezesc și un clopot asirian care datează din anul 65 a. Hr.

N. S. Hrusciiov a fost numit președinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S.

În ședința comună a Sovietului Uniunii și Sovietului Naționalităților ale Sovietului Suprem al U.R.S.S., care s-a deschis în după amiaza zilei de 27 martie în Palatul Mare al Kremlinului, a fost ales președintele Sovietului Suprem al URSS. Kliment

Voroșilov a fost ales președinte al prezidiului Sovietului Suprem al URSS.

Apoi Nikolai Bulganin, președintele Consiliului de Miniștri al URSS a declarat că, potrivit constituției, guvernul URSS își depune mandatul în fața Sovietului Suprem.

În numele Comitetului Central al P.C.U.S. și al consiliilor decanilor de vîrstă, Kliment Voroșilov a propus ca Nikita Hrușciov să fie numit președinte al Consiliului de Miniștri al URSS. Nikita Hrușciov a fost însărcinat cu formarea guvernului.

Republica Arabă Unită.

Odată cu efectuarea plebiscitului de la 21 februarie, în cadrul căruia alegătorii egipteni și sirieni s-au pronunțat în proporție de 99,99% pentru unificarea țărilor lor, pe harta lumii a apărut un nou Stat independent și suveran — REPUBLICA ARABĂ UNITĂ. Președintele acestui Stat nou a fost ales Gamal Abdel Nasser, fostul președinte al Egiptului, o importantă personalitate politică arabă.

Numeroase State, printre care și țara noastră, au recunoscut în mod oficial constituirea Republicii Arabe Unite.

În cadrul programului Anului Geofizic Internațional:

În URSS a fost lansată o rachetă geofizică la o înălțime de 473 km.

Comitetul Sovietic pentru Anul Geofizic Internațional a anunțat lansarea în URSS a unei rachete geofizice la o înălțime de 473 km.

În Uniunea Sovietică se studiază de mai mulți ani cu ajutorul rachetelor pentru cercetări la înălțimi mari straturile superioare ale atmosferei și fenomenele care au loc în spațiul cosmic.

În cadrul programului Anului Geofizic Internațional, la 21 februarie 1958, în latitudinea mijlocie a părții europene a URSS, a fost lansată o rachetă geofizică cu o singură treaptă, care a atins înălțimea record de 473 km. Racheta era utilată cu aparate geofizice pentru studierea complexă a straturilor superioare ale atmosferei. Greutatea totală a aparatelor științifice transportate de rachetă, a instalațiilor radiotelemetrice, a surselor de alimentare și a sistemelor auxiliare, împreună cu corpul containerului aparatelor, a fost de 1520 kg.

PENTRU RAPUNEREA CANCERULUI:

O realizare chineză — Actinomicina „K”.

Institutul de farmacologie de pe lângă Academia de Științe a Chinei a descoperit în solul țării un nou antibiotic care oprește tumoarea malignă. După o experimentare preliminară pentru studierea proprietăților acestui antibiotic, s-a stabilit că el are calități curative.

Pentru a pregăti materialul din care să se poată obține o cultură anticanceroasă, cercetătorii de la Institutul de farmacologie s-au deplasat în provinciile de sud ale țării și au adunat probe de la peste 4.000 de roci. Din roca de la Guilin (provincia Guansi) ei au obținut actinomicina neagră, un nou antibiotic denumit „ACTINOMICINA K”. În cursul experiențelor biologice și al analizei chimice s-a constatat că acest produs are aproximativ același caracter ca și actinomicina „S” folosită în Germania occidentală pentru tratarea cancerului glandei limfatice, dar că, din punct de vedere al compoziției chimice, între ele există o oarecare diferență.

Oamenii de știință consideră că actinomicina „K” are perspectiva să devină un efectiv remediu anticanceros.

Avicennit — un nou mineral.

În munții Uzbekistanului Central a fost găsit un nou mineral care a fost denumit Avicennit, în legătură cu faptul că el a fost descoperit în regiunea unde a locuit și a creat Avicenna.

Avicennitul este de culoare neagră cu reflexe cenușii și are o strălucire metalică pronunțată. Fiind parțial solubil, în acizi el se acoperă cu un strat superficial de culoare brună-galbuie. Mineralul se concentrează într-o fracțiune amagnetică grea.

Prin analiza spectrală s-a stabilit că elementul principal al avicennitului este taliiu; în proporții mai mici el conține fier, antimoniu și în cantități neînsemnate cositor, titan, mangan, calciu, vanadiu și aluminiu.

Stații meteorologice automate.

În plin deșert pe litoralul de nord-est al Mării Caspice se înalță un pilon de 20—25 metri înălțime. Aceasta este antena uneia dintre cele patru stații radiometeorologice automate din cadru Direcției de hidrometeorologice a R. S. S. Azerbaidjane.

Aceste posturi de radio, cu totul neobișnuite, funcționează fără intervenția omului. În fiecare zi, la intervale de cîte șase ore, un mic post emițător fixat pe pilon emite semnale care indică presiunea atmosferică, temperatura aerului, direcția și viteza vântului în raza de acțiune a acestei stații.

Tot pe pilon sînt montate dispozitivele care determină aceste date — barometrul, termometrul, rombometrul și anemometrul.

Rezultatele cercetărilor în legătură cu cel de al doilea satelit artificial sovietic.

La 25 martie la Moscova s-a deschis adunarea anuală a Academiei de Științe a URSS, în cadrul căreia acad. Alexandr Topciev, primsecretar științific al Prezidiului Academiei, a prezentat un raport consacrat rezultatelor activității științifice și

aplicării în practică a lucrărilor științifice terminate de Academie în anul 1957.

Ocupându-se de lansarea în cosmos pe bordul celui de-al doilea satelit artificial sovietic al pământului a cătelușei Laika, acad. Topciev, a arătat că ea a suportat în mod satisfăcător, nu numai perioada lansării satelitului pe orbită, ci și condițiile zborului pe orbită.

După ce a subliniat că verificarea posibilității existenței unui organism viu în condițiile zborului cosmic constituie o experiență unică în felul ei, raportorul a spus că această experiență a fost încununată de succes.

Acad. Topciev a declarat că animalul a suportat bine zborul satelitului de la lansare și până la stabilirea pe orbită.

În timpul mișcării pe orbită animalul se afla în stare de imponderabilitate dinamică. Frecvența respirației era în descreștere, frecvențele contracțiilor inimii continuau să scadă succesiv, apropiindu-se de valoarea inițială. Cu toată starea neobișnuită de imponderabilitate, activitatea locomotoare a animalului a fost moderată.

Un nou model de elicopter.

Specialiștii cehoslovaci au proiectat un nou model de elicopter care are un fuselaj în întregime din metal. Acest elicopter are un tren de aterizare cu patru roți și un motor cu piston de 240 c. p. El consumă 50 l. de carburanți în timpul unei ore de zbor și este înzestrat cu un post de radio recepție și emisie pe lângă o serie de alte aparate de bord.

Cercetarea adâncurilor.

Inginerii de la centrul de cercetări oceanologice din Toulon (Franța) și-au propus să coboare în ocean până la o adâncime de 10.000 m., stabilind un nou record de scufundare la mari adâncimi.

În acest scop, s-a și început la Toulon construcția unei batisfere specială — o sferă având diametrul de doi metri și pereți groși de 16 centimetri, din oțel rezistent.

Potrivit calculelor, noua batisferă va fi în stare să reziste presiunii apelor la adâncimea de 10.000 metri. Până acum recordul mondial de coborire cu batisfera este de 4.050 m.

Măsurarea temperaturii din lună.

Consiliul științific al observatorului astronomic principal din Pulkovo, lângă Leningrad a discutat rezultatele primelor lucrări științifice în ceea ce privește măsurarea temperaturii suprafeței lunii. După cum a arătat raportorul Markov, doctor în științe fizico-matematice, observațiile efectuate cu ajutorul termo-cuplurilor au demonstrat că în cursul unei zile din lună

care este echivalentă cu 14 zile și jumătate de pe pământ, temperatura de la suprafața satelitului nostru variază de la plus 120 grade C (cînd soarele este la zenit) la minus 150 grade (la miezul nopții).

La observatorul astronomic din Pulkov măsurarea temperaturii din lună este efectuată cu ajutorul unui telescop oglindat cu termocuplu și al unui mare radiotelescop. Cercetările arată că scoarța lunii, în special stratul ei exterior se caracterizează printr-o conductibilitate termică extrem de redusă.

O nouă mașină sovietică pentru construcția de case de locuit.

Noua mașină pentru construcția de case, al cărei prototip a trecut cu succes probele la una dintre uzinele din Moscova, poate să ridice în 50—60 de zile o casă mare cu 4 etaje din cărămidă și de două ori mai repede din panouri sau blocuri mari.

Ca aspect, mașina amintește o macara-portal. Ea execută cele mai diferite operații — descărcarea materialelor, montarea clădirii din blocuri și panouri mari, în greutate pînă la 5 tone, instalarea planșelor și a pereților despărțitori.

Diferitele mecanisme ale mașinii sînt dirijate de la un pupitru de comandă, așezat în cabina mecanicului. La construirea clădirilor din cărămidă, cu ajutorul unor dispozitive speciale, mașina așează în mod mecanic cărămizile și mortarul.

Această mașină pentru construcția de case este deservită de numai 11 muncitori.

Taina piramidei MAYA.

În mijlocul junglei mexicane, la Palenque, arheologii au descoperit un mormînt în piramida pe care se înalță așa numitul Templu al inscripțiilor. Specialiștii pretindeau că, spre deosebire de piramidele egiptene, piramidele rămase din timpul civilizației maya n-au fost folosite drept cripte, funerare pentru regi sau preoți.

Dar iată că în pragul criptei dezgropate, după o muncă de trei ani, s-a găsit un fel de ladă de piatră, în care erau scheletele a șase tineri sacrificați probabil în cinstea regelui sau marelui pontif înmormîntat aici.

S-a găsit și o inscripție cu data înmormîntării pontifului — anul 633 al erei noastre.

Planetă regăsită.

Planeta miniatură „719 Albert“, identificată în anul 1911 și pierdută după aceea, a fost regăsită de un astronom de la Observatorul Sonnenberg din R. D. Germană.

Din trecutul Antarctidei

Oamenii de știință sovietici care explorează Antarctica au făcut multe descoperiri importante.

În partea de Est a celui de-al 6-lea continent au fost scoase la iveală fosile de lemn și urme de frunze. Din analiza lor a reieșit că cu 200—250 milioane de ani în urmă în Antartida exista vegetație. Au mai fost descoperite schelete pietrificate de animale, a căror vechime se apreciază de asemenea la câteva sute de milioane de ani.

Operație intercardiacă.

Danielle Prenez, o fetiță franceză de 7 ani, avea un defect cardiac congenital, o comunicație interauriculară — un fel de gaură în inimă — din care cauză singele arterial, improspătat, se amesteca cu singele venos ce revenea din corp.

După o pregătire de 6 luni, un grup de chirurghi francezi au întreprins operația pentru înlăturarea acestui defect. 14 donatori de singe au trebuit să-și dea contribuția pentru a face să lucreze aparatul „inimă-plămân-artificial“, cu ajutorul căruia s-a efectuat operația intercardiacă, care a durat 7 minute și 25 secunde.

Operația a reușit. Pacienta se simte excelent, parcă ar avea o inimă nouă.

Pașapoarte pentru lună.

În urma lansării sateliților artificiali ai Pământului, s-a putut constata că perspectivele inteligenței umane sînt covârșitoare. Sateliții lansați pînă acum, se rotesc în imensitatea necunoscută a împărăției stelelor, conform calculelor prestabilite ale creatorilor lor, ca o strălucită expresie a spiritului uman. Cîrmeiul de materie proiectat în cosmos a înfruntat și timpul și legile stricte ale fizicii terestre. Și biruința a fost a omului. Omul a izbutit să determine, prin calcule, condițiile mecanice necesare realizării unei astfel de operații fără precedent.

Și în urma acestor realizări, perspectivele de a călători în lună, sînt tot mai aproape.

Două sute de savanți care s-au adunat la ultima sedință a celui de-al VIII-lea Congres internațional al astronautilor, au primit pașapoarte pentru primul zbor în Lună. Dorința acestor savanți de a face o călătorie interplanetară, deși prematură, reprezintă o înaltă prețuire, acordată celor mai buni astronauti pe care îi are omenirea în momentul de față.

Tipărirea celui de-al 51-lea volum al Marii Enciclopedii Sovietice

În curînd se va pune sub tipar ultimul volum, 51 al Marii Enciclopedii Sovietice. Pe lîngă alt material, această vastă lucrare va cuprinde o bogată informare privind cele mai recente date asupra țărilor lumii, ca și expresii și noțiuni rar întîlnite din antichitate și pînă în zilele noastre.

Desgroparea unui schelet din epoca de piatră.

Pe malul fluviului siberian Angara, a fost desgropat scheletul unui om din epoca de piatră. Craniul, bine păstrat, a fost expediat celebrului antropolog și sculptor prof. M. Gherasimov de la Moscova, care va reconstitui chipul acestui îndepărtat strămoș al nostru.

Tutunul este radioactiv.

Doctorul Michael Ash, de la Institutul de Oncologie din Londra, în urma studiilor făcute arată că tutunul este radioactiv, cauza principală a cancerului pulmonar. Această radioactivitate este de 8—10 ori mai mare decât aceea a ajimentelor și băuturilor și se datorește, se crede, protasului și rubidiului, conținute de tutun. Un fumător care consumă în medie 20 de țigări pe zi, este în cițiva ani supus unei iradiieri apreciabile.

Descoperirea unui document aparținând lui Marcus T. Cicero.

În arhivele municipale din Cremona (Italia), profesorul Pettenazzi, a descoperit un fragment dintr-o copie — manuscris a operei celebrului orator și bărbat de stat roman, Marcus Tullius Cicero: Brutus sau dialog asupra oratorilor iluștri, scrisă în anii 60—61 î. e. n. Cercetătorii romaniști acordă o mare însemnătate fragmentului descoperit, întrucât copia a fost redactată în limba latină în curs de trecere spre limba italiană din epoca premergătoare lui Dante.

Vechi manuscrise religioase tibetane.

În mănăstirea tibetană Sakia, lângă Sigatze, se află peste 100.000 de volume conținând manuscrise religioase tibetane, care datează din secolele VIII—XVI, mult scrise pe pergament. Unele volume au o lățime și o grosime de cîtă un metru, iar lungimea lor ajunge pînă la doi metri.

Timbru reprezentînd catedrala din Rouen.

În anul 1957 a apărut în Franța cel mai frumos timbru, reprezentînd vestita catedrală din Rouen. Acest timbru este creația gravurilor Andrei Spitz și Rene Cottet distinși cu marele premiu al Artei Filatelice.

Manuscrise slavo-romine descoperite la o minăstire din Bulgaria

La minăstirea Rila, vechi centru cultural al Evului Mediu, din Bulgaria, au fost descoperite mai multe manuscrise slavo-romine, de o mare însemnătate. Printre documentele cele mai prețioase se numără un Evangheliar din anul 1529 copiat într-o minăstire din Moldova, prevăzut cu numeroase miniaturi și frontispicii colorate. Copertile sînt din lemn de fag imbrăcate

în mătase, bătute cu aur și argint și pietre prețioase. A fost identificat de asemenea un exemplar bine conservat al Evangheliarului din 1512, tipărit în Țara Românească.

Prelungirea vieții prin scurtarea duratei somnului.

Biochimistul sovietic acad. V. A. Engelhardt, cu ajutorul unor curenți electrici de anumită frecvență, făcînd ca toxinele produse în organism prin oboseală să poată fi distribuite în alt mod, ceea ce ar avea ca rezultat reducerea perioadei necesare de somn de la 8 ore la 1—2 ore, face ca viața efectivă a omului să poată fi prelungită cu 20—30 ani.

PREZENTĂRI BIBLIOGRAFICE

RECENZIE

I. Leixner, *Viața și moartea lui Ieronim de Praga*, în *Pravoslavna mäsł* 3, Praga 1957, p. 141—151. — Despre Ortodoxia în țările cehoslovace nu prea s-a scris cu însuflețire în Apus, pentru că să nu se tragă concluzia, că și în actualitate cehoslovacii ar trebui să încine spre această Ortodoxie, precum au primit-o de la Frații apostoli ai slavilor, sf. *Constantin-Ciril* și *Metodie*, veniți în 863 în Moravia, de la Bizanț. De aceea s-a latinizat și tradiția sf. *Venceslau* (929) și a sf. *Procopie*, starețul minăstirii Sazava (1053), deși ortodoxia lor este evidentă (vezi Șeasn M., *Ortodoxia în trecutul Europei centrale*, *Studii teologice* 1/2 1950 p. 80 ss. și idem, *Ortodoxia cehă în sec. XI*, *Mitropolia Ardealului* 5/8, 1957 p. 440 ss).

În articolul de față, p. c. păr. prot. I. Leixner demonstrează, cum însuși *Ioan Hus*, cel ars pe rug ca eretic la Constanța, în 6 iulie 1415, inclina spre Ortodoxia sf. Ioan Damaschinul și cum chiar prietenul său cel mai devotat, *Ieronim de Praga*, a trecut la Biserica ortodoxă, în 1413, pe cînd se afla în Lituania și pentru care motiv a fost și el judecat de acelaș sinod și condamnat la aceeaș ardere pe rug, în 1416.

Ieronim s-a născut la Praga, pe la 1373, la studiat la Universitate și s-a atașat de Hus, care-i fusese dascăl. După ce și-a luat absolența, a vizitat Oxfordul și Parisul, unde și-a dobîndit titlul de magistru și a petrecut la Universitățile din Heidelberg și Colonia. Dar aici a fost acuzat de viclefianism, noul eres din Anglia. Ieronim a cunoscut viclefianismul și accepta realismul scolastic al acestuia, contra nominalismului apărât de cercurile latine oficiale, dar nu a împărtășit nici o idee din cele greșite ale lui Viclef. Dar pentru că ajutase regelui ceh Venceslau IV în 1409 de a reduce proporția germanilor la Universitate la un singur vot, față de cele 3 de mai înainte, de aceea cei alungați i-au jurat răzbunare lui Ieronim, acuzîndu-l tot mai insistent de viclefianism. În deosebi profesorii de la Viena îi purtau simbetele și apoi Jean Gerson de la Paris.

Totuși pentru erudiția sa, Ieronim a fost chemat la Universitatea de la Cracovia, în 1412 și însuși cneazul Vitold al Lituaniei l-a cerut ca sfătuitor în chestiuni confesionale. Cu această ocazie, petrecînd Ieronim la Vilna, Vitebsc și Pscov, el a declarat pe față că botezul și credința rutenilor de acolo sînt cele adevărate și că Vitold însuși ar face mai bine dacă ar trece la credința acestor localnici (adică cea ortodoxă), fapt care

i-a atras dușmănia latinilor. Insuși Ieronim a trecut la credința ortodoxă și s-a îmbrăcat în haina monahală răsăriteană.

Apoi Ieronim s-a reintors la Praga, dar aici trebuie să-și ia rămas bun de la Hus, care pleca spre Constanța. Cu această ocazie l-a asigurat că va veni personal la Constanța, dacă va fi nevoie. Hus a fost închis, decum a ajuns la sinod, așa că la 20 mai 1415 sosește și Ieronim la Constanța spre a-și ajuta prietenul. Dar și el este de îndată încarcerat și ținut închis 340 de zile, fără de nici o anchetă. Dar erezia lui nu putea fi dovedită, spre marea supărare a anchetatorilor. Atunci, printre cele 45 de acuze, i s-a imputat indeosebi, în art. 30, că este eretic notoriu, pentru că aflându-se în Lituania și Rusia, a frecventat bisericile ortodoxe, s-a rugat împreună cu rutenii, a participat la procesiunile ortodoxe, s-a închinat sf. lor icoane și a trecut chiar la ei, zicind că credința și botezul lor este tot atît de bun ca și cel latin, și chiar mai bun în fața lui Dumnezeu. Infuriați, anchetatorii l-au întrebat ce are de spus în această privință și Ieronim a rostit cuvinte memorabile: „voi apăra această credință (ortodoxă) cu toată dirzeina mea, dacă voi avea libertatea să o fac“. Deci erezia îi era notorie și la 30 mai sinodalii l-au condamnat la ardere pe rug.

Astfel Ieronim este un martir pentru următoarele principii: că credincioșii se pot mintui și fără papă, că cehii s-au încreștinat prin greci; că sf. împărtășanie trebuie dată sub ambele forme; că sf. Euharistie să se dea și copiilor mici; că nu există justificare pentru indulgențe și că limba poporului să fie limba cultului bisericesc. Iată „erezul“ lui Ieronim. Din toate constatăm că inclina spre tezele ortodoxe și în apărarea acestor principii și-a dat și viață, fără a le retracta.

Deci Ieronim merită să fie înscris în ceata mucenicilor pentru dreapta credință, așa precum a și fost cinstit de cehi, în tercut, în cursul veacurilor XVII-lea și XVIII-lea, pînă ce latinismul oficial i-a șters amintirea corectă, rămînînd sub cea dată de sinodul de la Constanța, care ardea pe rug cu nemiluita.

Prof. M. Șesari

*

Dosta! Pr., Răscoala valahă pe vremea războiului de 30 de ani (1621—1644, Praga 1956 pag. 240 și recenzia de Rican R., în Krestanska Revue, 7, Praga 1957 p. 220 ss. — În această lucrare în limba cehă, este tratată problema revoluției valahilor din Moravia, pentru libertate, împotriva iobăgiei.

La întrebarea, cine sînt acești valahi, autorul răspunde, că ei nu sînt o seminție proprie slavonă, deși așa au fost înainte categorisiți de istoricul ceh Fr. Pastrnek, ci sînt o seminție de păstori, care a ajuns în regiunea Moraviei și Trencin spre finea sec. XV-lea, venind dinspre Răsărit, pe creștele munților. Autorul recunoaște, alături de istoricul J. Macurek, că în cadrul

acestor păstori trebuie căutate și o origine românească și ru-
teană, fapt dovedit printr-o serie de noțiuni din limba acestor
valahi. De fapt dacă autorul ar fi cercetat emigrația valahă
și spre Silezia, în sec. XIV-lea, cu cnejii și episcopii ortodocși
proprii, mai ușor s-ar fi convins de originea acestor valahi mo-
ravieni și putea mai corect răspunde la problema venirii vala-
hilor în Slovacia și Moravia.

Deci valahii veneau pe povișnișuri, cum de altfel erau o-
bișnuți (prin văile din Carpați, așa completa, iar populația
slavă locală ocupa văile, urcând încet spre povișnișuri. Astfel
în mod lent, uneori și în urma unor ciocniri violente pentru pă-
șuni, s-a ajuns la simbioza valaho-slavă, cu limba slavonă și
cu vocabular reminiscent românesc, păstrat și în dansuri și
strigături (Vezi la Vyslouzil J., *Despre muzica și cîntecul po-
pular al Valahilor din Moravia*, în rev. *Muzica*, II, Bucu-
rești 1956 p. 28 s.) Unii dintre valahi au coborât printre local-
nici și atunci s-a pus teza convertirii lor la catolicism, fapt
care a provocat multe frământări. Numai în regiunea Hukvald,
valahii s-au arătat docili față de catolicism, în restul regiunii
ei au rezistat, și-au păstrat ortodoxia sau au inclinat spre pro-
testantism, măcar formal, pentru că le aducea promisiunea eli-
berării din ascultare față de nobilimea catolică. Acești valahi
au participat atunci la luptele dintre catolici și evanghelici, atît
de o parte cît și de alta. La începutul sec. XVII-lea ei însă
s-au constituit, în munții lor, într-o comunitate unitară, spre a
rezista mai bine silințelor de a-i impune. O răscoală a lor a
fost înfrîntă în 1627, dar au continuat lupta, spre admirația
suedezilor și a prințului ardelen Rákoczi, cu care se aliaseră
în 1643—4. Cînd s-au împotrivit oștilor habsburgice, au fost
decimați în mod îngrozitor, pentru că se opuneau atît sistemul-
ui politic, precum și catolicismului. Totuși numai puțini au ce-
dat să treacă la evanghelici, deși activau printre ei numeroși
clerici și predicatori evanghelici și calvini, care erau socotiți,
„adevărații instigatori ai răscoalei valahilor”. Insuși marele pe-
dagog ceh, J. A. Comenius, nu era de părerea, că în răscoală
să se amestece și elementul confesional, ajungînd cel social.
Autorul nu cunoaște posibilitatea păstrării credinței ortodoxe
de acești valahi, și de aceea presupune tot felul de treceri
confesionale, una singură însă afirmîndu-se reaf: că unii valahi
treceau la catolicism sub presiune, înainte de execuție.

Au urmat apoi alte răscoale, iar în 1663 valahii s-au ană-
rau împotriva năvalei tătarilor, murind cu eroism la Hroznkov,
care devine o Termopilă valahă. Atunci a pierit cea mai mare
parte din populația veche valahă, care mai păstra vechile tra-
diții, iar lovitura de grație le-a dat-o răscoala curuților lui
Rákoczi II, din 1703. Pe atunci însă valahii apar ca evanghelici
și ei s-au mai ridicat încă în 1777 pentru libertatea confesio-
nală, pe care au dobîndit-o prin patentul imperial din 1781.

De atunci însă s-au asimiilat cu populația locală, rămânând în amintire doar vreun cuvânt din viața de păstor, o chiuitură, o tradiție din bătrâni.

Prof. M. Șesan

NICOLAE C. LUNGU, LITURGHIA PSALTICA

București 1957, pp. 294

În Editura Institutului Biblic de Misiune ortodoxă din București a apărut la finea lui 1957, în condițiuni tehnice deosebit de îngrijite „Liturgia Psaltică” de Nicolae Lungu, alcătuită pe vechi melodii bisericești tradiționale și armonizate pentru cor mixt.

Distinsul autor, conferențiar la Institutul Teologic din București și dirijorul neîntrecut al Corului Sfintei Patriarhii, a realizat un moment istoric în evoluția muzicii corale românești prin apariția volumului său intitulat ca mai sus, cuprinzând în formă armonică mai toate cerințele melodice ale cultului bisericii noastre strămoșești.

Dacă apariția acum trei sferturi de veac, a „Imnelor Sfintei Liturghii” de Gavril Muzicescu a umplut un gol al începutului cîntării noastre corale în biserica românească, devenind, cu toată influența construcției sale după model rusesc, un bun spiritual ce a înălțat deosebit sufletește pe evlavioșii credincioși ai bisericilor din reședințele metropolitane, episcopale și orașelor din provinciile istorice românești, iar în Banat aproape din toate parohiile orașelor și satelor mai răsărite, — masivul volum coral, de aproape trei sute de pagini al profesorului N. Lungu, — prin melodică curgătoare, firească, armoniile originale adecvate sensului și conținutului textului, tehnica omofonă și pe alocurea polifonă ce a imprimat partiturilor de imnuri componente ale sfîntelor Liturghii și altor rînduiri de cult ortodox divin, prin toată unitatea stilului propriu autorului, — constituie un moment spiritual de evoluție și neobișnuită valoare artistică pentru literatura noastră corală bisericească.

Mergînd pe linia evoluției firești și totuși tradițională, autorul precizează în prefață că „dacă este vorba că în biserica noastră strămoșească, alături de cîntarea psaltică omofonă de strună să fie folosită și cîntarea corală, apoi această cîntare nu poate fi alta, decît tot cea psaltică îmbrăcată într-o armonie potrivită structurii ei melodice”.

Cu modestia care-l caracterizează ca om și artist, dar — adăugăm noi — conștient de valoarea și rostul său, autorul își socotește opera ca o „încercare de continuare a strădaniilor vrednicilor noștri înaintași: Muzicescu, Kiriace Teodorescu-Iași, Cucu ș. a.”. Valoarea personală însă a acestei „continuări”, în

afară de volumul, conținutul impresionant de piese corale ce a publicat, mai reiasă și din unele caracteristici și obateri de la obișnuit de care s-a rupt în alcătuirea armonică, nu pentru a fi neapărat original, ci fiindcă necesitățile muzicale și specificul limbajului nostru melodic religios l-au obligat după matură chibzuință și îndelungă verificare, să procedeze în felul cum a lucrat. Astfel caracterul model al melodiilor psaltice l-au determinat pe autor ca, abătindu-se de la unele reguli de armonie clasică, să întrebuințeze frecvent *unisonul vocilor*, impresionant cind unificarea lor este perfectă; dublarea de voci bine omogenizate; adeseori *excluderea terței acordurilor*; *folosirea cvințelor și octavelor paralele*; felurile *măsurilor alternative*, pe lângă cele de 2, 3, și 4 timpi, potrivit grupărilor neregulate de accente în texte neversificate, cum sînt cele liturgice; și *armuri specifice și neîntrebuințate* pentru unele glasuri.

Pentru variație și posibilitățile vocale diferite de care dispun dirijorii, coriștii și cîntăreții bisericești, aproape fiecare parte liturgică este alcătuită pe 2 glasuri diferite, spre alegere. Unele *axioane* și stihiri din Kiriak Cucu, Teodorescu și Popescu Brănești adăuse volumului îi măresc valoarea și accesibilitatea lucrării, care în general privită, marchează după Mușicescu, a doua mare operă religioasă corală, careia îi prevedem o durabilitate de repertoriu de cel puțin un veac pentru toate corurile noastre bisericești de pe întinsul Patriarhiei Române.

Sfînta Patriarhie, cu ajutorul căreia s-a tipărit această epocală lucrare, poate fi asigurată de recunoștința tuturor credincioșilor cari ascultă aceste imne dumnezeiești, a coriștilor care le cîntă, cu toată evlavlia și măreția, și mai ales a dirijorilor de coruri bisericești pentru că le-a îmbogățit repertoriul sărac în ultimul timp de publicații de asemenea natură. Iar compozitorul, profesorul și dirijorul interpret Nicolae Lungu, poate avea mulțumirea sufletească și profesională că a dat bisericii noastre strămoșești o capo d'operă corală ce nu va fi egalată încă mult timp.

Prof. Nicolae Ursu
dirijorul corului catedral
Timișoara

*

CATEHISM CREȘTIN ORTODOX

Ediția III, Arad 1957

Sub auspiciile Sfintei Episcopii a Aradului, din teascurile Tipografiei Diecezane din Arad, a fost pentru a treia oară Catehismul redactat încă din 1940 de părintele Ic. Stavr. dr. Ilarion V. Felca, de astădată mult îmbunătățit în conținut și în condiții tehnice superioare primei ediții.

Părintele Felea, profesor de Dogmatică odinioară la Academia Teologică din Arad și actualmente paroh la Catedrala din Arad, a fost și este teologul indicat să lucreze această carte de învățătură creștină ortodoxă sub îndrumarea Prea Sfințitului dr. Andrei Magieru și s-o pună la îndemina credincioșilor, cu scopul de a le arăta ce trebuie să creadă, pentru a ști cum să trăiască, în lumea aceasta înnoită și de a le da „speranță sigură pentru dobândirea vieții celei viitoare și veșnice“.

Acest catehism nu e numai o simplă prezentare a învățăturii de credință ortodoxă în raport cu celelalte confesiuni din Republica Populară Română, ci vrea să servească drept îndrumare teologică pe înțelesul tuturor și ca frână dogmatică credincioșilor ortodocși, în sensul recomandăției sf. apostol: „Fiți totdeauna gata a da răspuns cu blindețe și bunăcuviință oricui vă va cere socoteală de nădejdea voastră“ (I. Petru 3, 15). Vrea să fie, deci, un mic manual de teologie pentru nespecialiști și una din cheile sf. Scripturi, avindu-și în permanență locul lângă ea, întocmai ca și calendarul: o carte pentru toți creștinii ortodocși, indiferent de vîrstă, care simt trebuința să-și cunoască credința întru care au fost botezați.

Față de edițiile anterioare, noul catehism e superior prin împărțirea mai distinctă, oarecum asemănătoare Mărturisirii Ortodoxe a lui Petru Movilă în trei părți: I *Credința creștină*, dezvoltînd simbolul niceo-constantinopolitan; II *Cultul creștin*, explicînd diferite noțiuni de liturgică; și III *Morala sau viața creștină*, ocupîndu-se mai pe larg de ultima parte a primei ediții, înșirînd alături de Decalog printre virtuți și virtutea muncii — toată sistematizarea acestui material fiind săvîrșită pe temeiul celor trei virtuți teologice: credința, nădejdea și iubirea.

Cartea mai prezintă îmbunătățiri și prin frumoasele ilustrații ale pictorului Cornel Cenan, care împodobesc imbelșugat textul și-i înlesnesc intuitiv popularizarea cu succes sporit între credincioși. Remarcăm în acest sens vigneta de la început cu sf. Treime, ilustrația cu cele șapte Taine, și ultima, cu Ingerul desfășurînd eșarfa cu un citat biblic. Notă discordantă, pentru toate celelalte reușite ilustrații în text, fac cele cîteva chipuri străine de pictorul amintit.

Forma clasică: întrebări și răspunsuri, servește la claritatea și conoiziunea expunerii acestor învățături de temelie ale Bisericii noastre ortodoxe. Iar revenirea asupra sf. Taine expuse în partea I-a dogmatic și teoretic și tratate în partea a II-a mai mult practic, samănă oarecum, cu reluarea și dezvoltarea temei într-o lucrare simfonică.

În atari condiții de prezentare, acest Catehism Creștin Ortodox se recomandă singur.

Prot. Petru Bogdan

ȘTEFAN BIRSĂNESCU: „Schola latina” de la Cotnari, biblioteca de curte și proiectul de academie al lui Despot Vodă. Zori de cultură umanistă în Moldova secolului XVI, Col. Istoria școalelor la români, Caietul III, București, 1957, 207 pp., lei 20.

Domnitorul Iacob Heraclid Despotul al Moldovei (1561—1563), este una din cele mai interesante figuri a trecutului nostru istoric. Importanța sa decurge nu numai din scurta și furtunoasă prezență pe scaunul Sucevei, din rolul de propagator al Reformei pe care l-a jucat într-o vreme cind ideile religioase ale celor ce se despărțiseră recent de Roma căutau pretutindeni aderenți, cit mai ales din umanismul pe care-l voia transplantat în țara al cărei domnitor ajunsese.

Dacă umanismul acestei epoci datorează mult lui Nicolae Olahus, român de origine (vezi Șt. Bezdechi, Nicolaus Olahus, primul umanist de origine română, 1939), la rindul nostru datorăm și noi mult umanismului care ni l-a împrumutat pe Despot Vodă. El n-a fost român ci grec de origine și a trăit în țările apusului.

Ajungînd domnitor al Moldovei, ca urmare a unor împrejurări favorabile lui după ce aranjă treburile politice și administrative curente, porni să înființeze un gimnaziu sau „școală latină” la Cotnari, o bibliotecă de curte și o „academie”, în care scop se adresa unor proeminenți umaniști din țările europene, poftindu-i să vie la Suceava. Pentru acele vremi și pentru poporul român, planul și realizările lui Despot aveau să însemneze mult de tot. Păcat că opera i-a fost întreruptă de dăltăturarea și uciderea sa, petrecută în condiții extrem de tragice.

Profitul său de umanist și instituțiile ce le-a creat, constituie obiectul unui documentat studiu apărut puțin timp în urmă și datorat profesorului universitar Ștefan Birsănescu din Iași. Corectînd afirmațiile cercetătorilor anteriori, el arată că școala înființată de Despot n-a fost „universitate”, ci un gimnaziu în care se predă — conform obiceiului vremii — limba latină; că biblioteca creată nu era o anexă a școlii de la Cotnari, ci o instituție de sine stătătoare pe lingă curtea domnească și, în fine, că „academia” a rămas un proiect nerealizat. Autorul își bazează concluziile pe documente autentice, cărora încearcă să le dea o interpretare cit mai justă ce nu de puține ori este chiar inedită. Pe lingă „izvoare”, consultă și o bogată literatură de specialitate, pe care o supune unei severe observații critice. În ce ne privește, am completa lista bibliografică ce ne este oferită, cu valorosul studiu al germanului Ernst Benz, Wittenberg und Byzanz: Zur Auseinandersetzung der Reformation mit dem Griechentum und der östlich-orthodoxen Kirche. 2. Melancthon

und Iacobus Heraklides Despota (Die Reformation an der Moldau) in revista Kyrios. Königsberg-Berlin, 4 Jahrgang, Heft 2, 1939—40, pp. 97—128.

Prin faptul că Despot Vodă era aderent al Reformei, că „umanistii“ poftiți de el în Moldova spre a-l ajuta în opera culturală pe care o începuse erau aproape toți reformati unii cu rol important în ierarhia bisericească și că instituțiile ce le-a creat propagau direct ori indirect ideile reformei problemele tratate în volumul ce-l recomandăm atenției cititorilor, prezintă interes deosebit și pentru un teolog. E motivul pentru care facem mențiune de el în paginile revistei noastre.

ARAM M. FRENKIAN: Scepticismul grec și filozofia indiană. Colecția Biblioteca antică — Studii I, Editura Academiei R. P. R., București, 1957, 73 pp., lei 2,25.

Prezentul studiu, datorat unui cunoscător în ale ideologiei, culturii și spiritualității antice, încearcă să lămurească pe bază de texte originale, înrîurirea dintre gândirea indiană și cea elină. Deși constată dintru bun început că această înrîurire s-a produs mai ales pe calea religiei, prin gnosticism autorul nu insistă asupra acestei laturi care a format obiectul unei alte cercetări a d-sale (Puruṣa — Gayomard — Anthropos. Quelques problèmes concernant la communauté indo-irannienne et la Grèce antique, în *Revue des études indo-européennes*, III, 1943, pp. 118—131) ci pornește de la constatarea analogiei dintre unele teme și formule întâlnite în filozofia indiană și în cea greacă, respectiv în scepticism, așa cum este aceasta înfățișat de Sextus Empiricus, spre a trage apoi unele concluzii.

Atît în cărțile sanscrite cit și în scepticism, spre pildă, sînt folosite imagini ale funiei ghemuite confundată cu un șarpe și formula „acolo unde este fum este și foc“, (pp. 11—21), după cum de asemenea atît într-o parte cit și în alta atunci cînd este vorba să se argumenteze ceva pe cale logică, se folosește cu predilecție nu dilema nici trilema, ci tetralemma, autorul respinge termenul cvadrilemma pe care-l socotește un „hibrid“. (pp. 33—46)

Afară de aceasta, datorită unui contact nemijlocit între greci și hinduși — se știe că fondatorul scepticismului, Pyrrhon din Elis, a trăit timp de unsprezece ani în Orient, însoțindu-l pe împăratul Alexandru în expedițiile sale — elinii ajung să cunoască, chiar și dacă numai la suprafață, aspecte ale modului de viață al indienilor și al spiritualității lor (pp. 21—32).

Aceste constatări îl fac pe autor să susțină, deocamdată cu anumite rezerve, influențarea scepticismului grec de către filozofia indiană. Concluziile redată și în rezumat rus și francez (p. 47—73), sînt deci favorabile tezei potrivit căreia, „gîndirea indiană, prin filozofia și logica ei, a exercitat o influență asupra cugetării grecești încă din a doua jumătate a secolului

IV, a. H. și că această influență s-a exercitat asupra școlii sceptice grecești". (p. 46).

Studiul „Scepticismul greț și filozofia indiană“ este deschizător de drum în literatura românească de specialitate și, de aceea, cu atât mai valoros. Deși se adresează mai mult cunoscătorilor în ale culturii antice, el este un valoros ghid și pentru cei mai puțin inițiați, mai ales prin partea introductivă (pp. 5—10) în care prezintă succint și clar, marile curente ale filozofiei eline.

DIACONUL NICOLAE

MITROPOLIA BANATULUI

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
<i>Victor Vlăduceanu</i> : Invierea Domnului	5
<i>Redacția</i> : Zece ani de la întronizarea Prea Fericitului Patriarh Justinian	10
<i>Redacția</i> : 1 Mai, sărbătoarea muncii și a primăverii .	17
<i>Redacția</i> : Cuviosul mărturisitor Sofronie de la Cioara	20

S t u d i i

<i>Prof. Dr. Vasile Gheorghiu</i> : Domnul în Samaria . .	22
<i>Prof. dr. Victor Vlăduceanu</i> : Vechi urme de pictură bisericească în Banat	49
<i>Ierom. Leonid</i> trad. <i>Pr. Petre Iacobescu</i> : Opera literară a lui Paisie Velicovschi	78
<i>Pr. magistrand Dănilă Buia</i> : Biserici vechi de pe Valea Carașului	86

Indrumări omiletice

<i>Prot. Dr. Victor Vlăduceanu</i> : Iubirea — esența crești- nismului	96
<i>Prot. Dr. Vasile Coman</i> : „Minunat este Dumnezeu într sfinții săi“	98
<i>Prot. Petru Bogdan</i> : Omul lui Dumnezeu	101
<i>Pr. Al. Sinitean</i> : Mina lui Dumnezeu	103

Pentru apărarea păcii

xxx	Importante Documente adoptate la sesiunea Biroului Consiliului Mondial al Păcii de la Delhi	106
xxx	Uniunea Sovietică a hotărît să înceteze în mod unilateral experiențele cu armele atomice și cu hidrogen	108

	Pag.
xxx Mișcarea pentru pace din țara noastră salută istorica hotărâre a Uniunii Sovietice, ședința plenară a Comitetului Național pentru apără- rea păcii din R. P. R.	109
xxx Contribuții prețioase la cauza păcii: Vizitele delegației guvernamentale a R. P. R. în India, R. D. Vietnam, Uniunea Birmană, R. P. Chi- neză, R. D. Coreeană și în R. P. Mongolă	112
xxx Pentru încetarea experiențelor cu armele nuc- leare și termonucleare, angajamentele deser- venților cultelor din Banat	120
<i>Michel Droit</i> : Ce am văzut la Hiroșima după 12 ani	131
VIATA BISERICESCA IN CUPRINSUL MITROPOLIEI BANATULUI <i>Arhiepiscopia Timișorii și Caransebeșului</i> <i>Redacția</i> : Adunarea Eparhială sesiunea a V-a din pe- rioada 1954—1958, Hirotoniri, Serbarea Praz- nicului Invierii Domnului, Intrare în tagma monahală, Concert religios, Jubileul corului din Lipova, Fapte pilduitoare, Realizări grăi- toare, Treceri la ortodoxie, Din cimpul activi- tății sociale a preoțimii, Inspecții, Decese	

Episcopia Aradu'ui

<i>Redacția</i> : Adunarea Eparhială a Eparhiei Aradului, Decoratii, Distincții bisericești, Noul inspector eparhial, Înaltă vizită, Conferință cu proto- popii din Eparhie, Conferința de orientare ale preoțimii, Vizitații și inspecții la parohii, Dă- ruiri, Intietate la serviciul în sobor, Sfințirea bisericii din Arad, Calea Șase Vinători, Reparări de biserici	142
---	-----

Informații din țară și de peste hotare

Din țară :

Marea victorie în alegerile pentru Sfaturile Populare a Frontului Democrației Populare, Conferința Națională a Femeilor din R. P. R., Săptămîna mondială a tineretului, Calda prie- tenie și colaborare frățească romino-ungară, Consfătuirea pe țară a țăranilor și lucrătorilor din sectorul socialist al agriculturii, Cetăți da- cice în munții Orăștiei, O așezare din perioada paleolitică pe Ceahlău, Mașina romînească de recoltat porumb, Îmbunătățirea sistemului de contractare și achiziționare de păsări	149
---	-----

De peste hotare :

Prea Fericitul Patriarh Alexei al Moscovei și al întregii Rusii a implinit 80 de ani, Vizita delegației Bisericii Ortodoxe Ruse în Jugoslavia, Noul Arhipăstor al Bisericii Ortodoxe din China, Cum a ajuns pastorul dr. James Endicott partizan al păcii, Muzică religioasă în slujba păcii, Vaticanul pregătește canonizarea unui nou sfânt, Muzeu de clopote, N. S. Hrușciov a fost numit președinte al Consiliului de Miniștri al U. R. S. S., Republica arabă unită, Lansarea unei rachete geofizice la o înălțime de 473 km. în U. R. S. S., Actinomicina „K” un nou antibiotic pentru tratarea cancerului, Avicennit un nou mineral, Rezultatele cercetărilor în legătură cu cel de al doilea satelit artificial sovietic, Un nou model de elicopter, Măsurarea temperaturii din lună, Cu racheta spre lună, Din trecutul Antarcticii, Taina piramidei Maya, Planetă regăsită, Pașapoarte pentru lună, Tipărirea celui de al 51-lea volum al Marii Enciclopedii Sovietice, Vechi manuscrise religioase tibetane, Manuscrise slavo-romine descoperite la o minăstire din Bulgaria

754

Prezentări bibliografice

- Prof. Dr. M. Șesan :* J. Leixner, Viața și moartea lui Ieronim de Praga, în Pravoslavna măsł. Praga 1957. pg. 141—151.
- Prof. Dr. M. Șesan :* Dostal Fr., Răscoala valahă pe vremea războiului de 30 de ani, Praga 1956, pg. 240 165
- Prof. Dr. N. Ursu :* Nicolae C. Lungu, Liturghia psaltică 167
- Prot. Petru Bogdan :* Catehism creștin ortodox 168
- Diaconul Nicolae :* Ștefan Birsănescu, „Schola latina” de la Cotnari, biblioteca de curte și proiectul de academie al lui Despot Vodă 170
- Diaconul Nicolae :* Aram M. Frenkian, Scepticismul grec și filosofia indiană 171

